

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

จัดทำฐานข้อมูลชุมชนตามแนวแม่น้ำตั้งเพื่อการศึกษาประวัติศาสตร์
เล่มที่ ๒

โดย

นางสาวสุนทรี สังข์ออยุทธ์ และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค

คำนำ

บทรายงานเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยท้องถิ่นในโครงการฐานข้อมูลชุมชนตามแนวแม่น้ำ ตัวรังเพื่อการศึกษาประวัติศาสตร์ ซึ่งจัดทำเป็น ๒ แบบ ด้วยวัตถุประสงค์การใช้งานที่ต่างกัน แบบที่ ๑ สำหรับแจกให้แก่บุคคลและหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ทั้งหมดมี ๓๙ เล่ม เล่มที่ ๑-๓๐ เป็นของตำบล ๓๐ ตำบล เรียงตามลำดับอักษร เล่มที่ ๓๑ เป็นของกลุ่มคลองน้ำน้อยซึ่งรวมหลายตำบล และเล่มที่ ๓๙ ซึ่งเป็นเล่มสุดท้าย คือบทสรุปรวมของทุกตำบล ส่วนแบบที่ ๒ เป็นรวมเล่มทุกตำบลสำหรับให้บริการค้นคว้าอ้างอิง ซึ่งมีความพยายามมากจึงต้องแบ่งเนื้อหาเป็น ๒ เล่ม

ผู้ที่ได้ยินคำว่าฐานข้อมูล จากโครงการนี้ ในเบื้องต้นอาจจะจินตนาการถึงข้อมูลที่สามารถค้นหาด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพียงป้อนคำค้นที่ต้องการก็จะได้คำตอบหรือแหล่งคำตอบให้ค้นต่อ แต่เมื่อเปิดอ่านแล้วกลับพบว่าเป็นเพียงข้อความบนแผ่นกระดาษ

อย่างไรก็ตาม การออกแบบฐานข้อมูลรวมทั้งรายงานการวิจัยนี้ ได้ผ่านการพิจารณาปรับปรุงครั้งแล้วครั้งเล่า พร้อมกับการเรียนรู้ระหว่างทางของคณะกรรมการทั้งหมด จนในสุดก็ได้ฐานข้อมูลที่เชื่อว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ และสามารถพัฒนาไปสู่การให้บริการค้นคว้าผ่านระบบคอมพิวเตอร์ได้ไม่ยาก

ขอขอบคุณ รศ.ดร.ศักดิ์ วัลลิโภดม วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น เจ้าของทุน ขอบคุณเจ้าของชุมชนทุกท่าน ทั้งผู้ให้ข้อมูล ผู้ประสานงาน และองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ให้ความร่วมมือ สนับสนุน ตลอดจนร่วมกิจกรรมในเวทีต่าง ๆ จนเสร็จสิ้นโครงการ

หวังว่าบทรายงานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อทุกท่านที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน โดยเฉพาะเจ้าของชุมชน ที่จะเขียนประวัติศาสตร์ด้วยมือของตนเอง

ทีมวิจัย

ธันวาคม ๒๕๕๑

สารบัญ

บทที่ ๑	บทนำ	๑
บทที่ ๒	บริบทชุมชน	๕
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการ	๗
บทที่ ๔	ฐานข้อมูล	๑๖
	- ตำบลเกาะลิบง	๑๗
	- ตำบลนาเกลือ	๓๙
	- ตำบลกันตังใต้	๕๓
	- เทศบาลเมืองกันตัง	๗๖
	- ตำบลบางเป้า	๙๗
	- ตำบลปอนน้ำร้อน	๑๐๒
	- ตำบลคลองลุ	๑๑๗
	- ตำบลย่านซีอ	๑๒๗
	- ตำบลบางหมาก	๑๔๘
	- ตำบลโคกยาง	๑๕๗
	- ตำบลควนขานนี	๑๗๓
	- ตำบลควนปริง	๑๙๔
	- ตำบลในลุ่มคลองนางน้ำอย	๒๐๘
	- ตำบลบางรัก	๒๓๑
	- ตำบลนาตาล่วง	๒๕๔
	- ตำบลหนองตวุດ	๒๖๘
	- ตำบลนาท่ามใต้	๒๘๘
	- ตำบลนาท่ามเหนือ	๓๐๗
	- ตำบลเขาวิเศษ	๓๑๖
	- ตำบลท่าสะป้า	๓๓๘
	- ตำบลคำภูรา	๓๕๑

- ตำบลปากคม	๓๗๐
- ตำบลทุ่งต่อ	๓๗๑
- ตำบลนาวงศ์	๓๗๒
- ตำบลเขากอบ	๔๑๒
- ตำบลหนองช้างแเล่น	๔๗๖
- ตำบลบางดี	๔๗๖
- ตำบลหัวยนาง	๔๘๑
- ตำบลควนเม่า	๔๙๖
- ตำบลคลองปาง	๔๙๘
- ตำบลหนองบัว	๔๙๙
- เอกสารอ้างอิง	๕๐๗

บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ ๕๑๗

ภาคผนวก ที่มีวิจัย ๕๗๑

វឌ្ឍន៍ខ្លួនមូលដ្ឋានពំបាលនៃក្រុង

តាមី

ចុះថែទាំ នៃខ្លួនមូល

១. បុគ្គលិក

១

	លោក អង្កេត់ ២ (ແពោបាកគគលុងអម្ចារ) ពំបាលនៃក្រុង កំពង់ម៉ែងទំនួន អាយុ ៨៦ ឆ្នាំ (<u>ចូលចាប់</u> សំរាប់ ២)
	លោក អង្កេត់ ១ ពំបាលនៃក្រុង កំពង់ម៉ែងទំនួន អាយុ ៨១ ឆ្នាំ (<u>ចូលចាប់</u> ៩)

២

	លោក អង្កេត់ ៣ ពំបាលនៃក្រុង កំពង់ម៉ែងទំនួន កើត ព.ស.២៥៦៤ (<u>ចូលចាប់</u> សំរាប់ ៦)
--	---

៣

	លោក អង្កេត់ ៤ ពំបាលនៃក្រុង កំពង់ម៉ែងទំនួន កើត ព.ស.២៥៦៦ (<u>ចូលចាប់</u> សំរាប់ ៤)
--	---

៤

	លោក អង្កេត់ ៥ ពំបាលនៃក្រុង កំពង់ម៉ែងទំនួន កើត ព.ស.២៥៦៨ (<u>ចូលចាប់</u> ៩)
--	--

๕

 <p>นายเปริยม ไกรเทพ</p>	<p>๖๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองตระด อำเภอเมืองตรัง อายุ ๘๗ ปี (ดู <u>สำราญ ๘</u>)</p>
---	--

๖

 <p>นางมล บุญเนื่อง</p>	<p>หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองตระด อำเภอเมืองตรัง เกิด พ.ศ. (ดู <u>สำราญ ๑๒</u>)</p>
--	---

๗

 <p>นายวิจารณ์ พลอินทร์</p>	<p>๒๐/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองตระด อำเภอเมืองตรัง สาวรัต្រกำนัณ อายุ ๕๐ ปี (ดู <u>เวที</u>)</p>
---	---

๘

 <p>นายเวียง ทองย้อย</p>	<p>๑๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองตระด อำเภอเมืองตรัง อายุ ๗๓ ปี (ดู <u>สำราญ ๗</u>)</p>
---	--

๑๐

 <p>นางสะอิ้ง รองเมือง</p>	<p>๔ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองตระด อำเภอเมืองตรัง อายุ ๘๔ ปี ครูสตรีคณแรกของโรงเรียนวัดเชี่ยวชาญกิจ (ดู <u>เวที</u>)</p>
---	---

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล หนองตระดู	.....หมู่ที่..... ตำบลหนองตระดู อำเภอเมืองตัวง โทรศัพท์
------------------------------------	--

๗.๒ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

๗.๓ สถานที่

๗.๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑ บ้านหนองตระดู (ดู ► เอกสาร ๒ สำรจ ๖, ๗ เวที ๑)

หมู่ที่ ๒ บ้านคลองชุด (ดู ► เอกสาร ๒ สำรจ ๒, ๖)

หมู่ที่ ๓ บ้านนาแขก (ดู ► เอกสาร ๒ สำรจ ๖)

หมู่ที่ ๔ บ้านกลางนา (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๕ บ้านคุนทุ่ง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านสันตัง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๗ บ้านน้ำชา (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๘ บ้านทุ่งนา นายคำ (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๙ บ้านใน (ดู ► เอกสาร ๒)

๗.๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

นางหยุด สันตัง คุณทึงทึง ตีพร หนองสำในชุ่น หนองเลขัน (ดู ► สำรจ ๖)

วัดเชี่ยวชาญกิจ (ดู ► สำรจ ๖)

คลองไฟ คลองน้ำตาด สระบัว สระหนองยน สระหนองเทา หนองมะเส់ (ดู ► เวที ๑)

นาปากมาก นาทาสี (ดู ► เวที ๑)

โคลหาด (ดู ► เวที ๒)

โรงเรียน คุณมุด คุณลุงเขียว (ดู ► เวที ๕)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

ไกรเทพ (ดู ► สำราญ ๗, ๑๓)

ขุนเชี่ยว ขุนเชี่ยวชาญกิจ รองเมือง (ดู ► สำราญ ๖, ๓ เวที ๕)

ครุเสี้ยม จันทร์ย่อง (ดู ► เวที ๕)

พระมณีปลด พ่อแก่เมฆ (ดู ► เวที ๕)

หนองครุด ตรังนาแขก รัตนตรัง (ดู ► เวที ๑)

หลงละเลิง (ดู ► สำราญ ๗)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

หาปลา ทำนา (ดู ► สำราญ ๖ เวที ๑)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

ฉลองสะพาน (ดู ► เวที ๕)

สงค์รามໄลก (ดู ► สำราญ ๖)

ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๒ การละเล่น

มโนहरा (ดู ► สำราญ ๖ เวที ๕)

กลอนสด (ดู ► สำราญ ๗)

๕.๓ ภูมิปัญญา

ป่อง คันกันน้ำ (ดู ► สำราญ ๑๐, ๑๒ เวที ๕)

๕.๔ ความเชื่อ

ทึ้งบรรพบุรุษ (ดู ► สำราญ ๑๑)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล อุชามาศ เคลิมวรรณ์ กุลยา ศรีภักดี ๑๙ และ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๖๐

สำรวจ ๑

ตำบลหนองตระดูดแม่จะอยู่ห่างจากตัวเมืองไม่มากนัก แต่การเก็บข้อมูลค่อนข้างล่าช้ากว่าที่ควร เป็น เพราะผู้ประสานงานในพื้นที่มีภารกิจร่วมกับชุมชนและองค์กรจากภายนอกเกือบทุกวัน สำหรับ วันที่ไปเก็บข้อมูลนั้นมีสองครั้งซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อยู่ห่างกันพอสมควร ทั้งนี้ยึดตามความสะดวก

วันแรกของการเก็บข้อมูลคือ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๐ ตรงกับการประชุมของคนในชุมชน เกี่ยวกับการทำงานขององค์กรที่จัดตั้งโดยคนในชุมชนเอง นอกเหนือนี้ยังมีการจัดเรทีและกิจกรรมของ “โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษาดินแดน” (สจด.) เกี่ยวกับวิธีการป้องกันน้ำท่วม โดย “กลุ่มชุมชนบ้านหนองตระดูด” ทำเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความเห็นของคนในชุมชน สภาพแม่น้ำและระบบนิเวศริมน้ำรวมถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ซึ่งข้อมูลที่ได้จะใช้เป็นฐานในการประเมินข้อมูลในระดับสูงขึ้นต่อไป

บทบาทของกลุ่มนี้เพิ่งเริ่มเป็นรูปเป็นร่างเมื่อต้นปี พ.ศ.๒๕๖๐ และแม้ว่าคนในกลุ่มจะมีพื้นเพมาจากจังหวัดอื่นด้วย แต่ก็สามารถทำงานร่วมกับคนในชุมชนดังเดิมได้อย่างเป็นหนึ่งเดียว

กิจกรรมในวันนั้น ทีมงานของกลุ่มแบ่งเบาภาระและผู้ใหญ่ในชุมชนรวมกันที่ศาลาอเนกประสงค์ หมู่ที่ ๑ ของบ้านหนองตระดูด และจัดกิจกรรมเป็นสายตามเส้นทางแผนที่ในหมู่บ้าน ซึ่ง นายรอเก็ก หัดเหม

ผู้ประสานงานโครงการวิจัยศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวแม่น้ำตั้ง เป็นผู้ว่าด้วย งานนี้ใช้รถกระเบนไก่ปั่นสำรวจแต่ละเส้นทาง การสำรวจ ข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ลำดับแรกสำรวจสภาพพื้นที่ เน้นเฉพาะ สภาพที่มีผลต่อการเกิดน้ำท่วม ส่วนที่สองจะต้องเก็บข้อมูลปากคำจาก คนในชุมชน โดยให้เยาวชนในหมู่บ้านเป็นผู้สอบถามด้วยตนเอง

วันนี้ จันเดินทางคนเดียวโดยไม่มี อ.กุลยา ไปด้วย เพราะ ความตั้งใจเบื้องต้นคือเพียงจะเข้าไปทำฐานรากหัวหน้าองค์กรชุมชน และก็จะไปเก็บข้อมูลที่นาตามล่วงตามที่นัดหมายไว้แล้ว แต่เมื่อพบว่า ที่ทำให้หันสภาพพื้นที่จริงจังเข้าไปร่วมวง

เส้นทางที่ไป ผ่านบริเวณบ้านนาแยกแล้วไปอကุดนสายตั้ง-สีเงา ก่อนเข้าไปในรอยต่อ ระหว่างบ้านหนองตระดูดกับนาตีะหมิง ตรงบริเวณหลังโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ชารบ้านกล่าว คาดคะเนว่า พื้นที่นี้คือต้นเหตุของปัญหาน้ำท่วม เนื่องจากภารต์ที่สร้างโรงเรียนและทำถนนเพิ่มเติม

จนปิดทางระบายน้ำเดิมที่มีอยู่ สร้างเด็ก ๆ ที่ร่วมสำรวจให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะหลายคนเรียนอยู่ในโรงเรียนนี้ด้วย

จากนั้นไปสำรวจรูปเถาคลองข้างและท่อที่ทำขึ้นใหม่น้ำโรงเรียนจุฬารามฯ ท่อในบริเวณนี้ชาวบ้านที่ร่วมเดินทางไปด้วยบอกว่าค่อนข้างเป็นปัญหา เพราะกันทางน้ำจากท่าจีนที่จะไหลผ่านไปที่กันตั้ง ทำให้น้ำท่วมมากขึ้นกว่าปกติ นอกจากนี้ถนนหน้าโรงเรียนก็สูงมากเกินไปจนทำให้น้ำไม่ถ่ายเท และขังอยู่ในบริเวณตำบลหนองครุฑ

สำรวจ ๒

จากถนนรอบนอกที่มีสำรวจเดินทางไปยังหมู่ที่ ๒ บ้านคลองชุด ซึ่งมีถนนเป็นแนวเดียวกับคันดินที่สร้างขึ้นเพื่อป้องกันน้ำท่วมมาตั้งแต่สมัยขุนเชี่ยว ชาวบ้านพาไปดูจุดที่เรียกว่าคลองชุดซึ่งเป็นจุดที่ชุดทางน้ำใหม่ที่เป็นเส้นตรงหรือที่เรียกว่าคลองลัดปัจจุบันบริเวณที่เป็นแนวโถงของสายน้ำเดิมซึ่งเมื่อสองด้วยสายตาน่าจะมีเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ ตารางเมตร กล้ายเป็นคลองตาย ใช้ประโยชน์ไม่ได้ นอกจากไว้จอดเรือของบ้านที่อยู่ใกล้ ๆ คลองนั้น

บริเวณนี้ เยาวชนลงสอบถามความเห็นจากคนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่เดิม จำได้คร่าว ๆ ว่า ชาวบ้านที่อยู่นานที่สุดยังอนความไปได้ถึงช่วงสงครามโลก สมัยนั้นความเป็นอยู่ลำบาก เสื้อผ้าไม่มีใส่ และที่สำคัญเกิดปัญหาน้ำท่วมมาเกือบทุกปี หลังจากสำรวจข้อมูลและถ่ายรูปจุดที่ทำให้เกิดน้ำท่วม

เสร็จแล้ว ก็เดินทางกลับมายังศาลาอเนกประสงค์ แต่เนื่องจากชั้นด้วยมายกับผู้ประสานงานพื้นที่ตำบลนาตาล ว่างในช่วงบ่าย จึงต้องกลับก่อน แต่ก่อนจะเดินทางกลับผู้ประสานงานจากนาตาล่วงโทรมาบอกว่า “ขอเลื่อนนัดเป็นวันจันทร์ที่ ๒๒” ทำให้มีเวลาที่จะเก็บข้อมูลต่อ ฉันจึงมีเวลาเลี่ยงจากเวทีเพื่อไปเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชนจาก อปต.

สำรวจ ๓

เจ้าหน้าที่ที่ อบต. ให้ความร่วมมือค่อนข้างดี จัดเตรียมเอกสารให้แล้วให้ข้อมูลได้ไว้จะต้องไปหาครบที่อยู่มากแล้ว ซึ่งคนที่ถูกแนะนำคือ ตานับ หนองครุด บ้านอยู่ในซอยซ้ายมือติดกับ อบต.

ระยะทางจากบ้านตานับกับปากซอย ห่างราว ๓๐๐ เมตร เป็นทางแคบกลับรถยาก ก่อนถึงหน้าบ้านต้องผ่านบ้านลูกหลานตานับที่มีการปลูกต้นไม้และดอกไม้ไว้ตรงทางเข้า

หน้าบ้านตานับมีกัน雈กันอยู่หลายกรง มีทั้งนกเข้าและนกกรงหัวจุก ลงมา ๆ เกี่ยวกับนก ตามีค่ำคืนบอก แต่ยังพลาบี๊มหัว แต่ก็ประนีประนีได้ว่าจะเป็นนกลงนกคนหนึ่ง ตอนที่ไปถึงตานับกำลังสานเครื่องมือหาปลาประภากลางคืน นอกจากนี้หน้าบ้านยังมีไม้ไผ่อยู่เต็มไปหมด มีทั้งที่เป็นสัน ๆ เตรียมเอกสารประกอบ และมีหัวที่สำเร็จแล้วเตรียมใช้งาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์เกี่ยวกับการทำทันทั้งนั้น มีอยู่อย่างหนึ่งที่เหมือนกับที่เห็นในร้านขายของในหมู่ที่ ๒ บ้านคลองชุด คือ อุปกรณ์ทำลอดช่อง ตามอกว่าทำไว้ให้เองในบ้านแต่ตอนนี้ไม่มีคราทำแล้วแต่ยังเก็บไว้

ตอนที่นั่งคุยกันนั้นต้องอาศัยความตั้งใจมาก เพราะไม่มีเครื่องอัดเสียงติดมือไปด้วย และตาของก็ค่อนข้างเขินอย่างพูดไปก้มหน้าทำงานไปทำให้ต้องเอียงหูไปไกล ๆ แต่ตากหันหน้าหนีไปทางอื่นอีก

นั่งคุยกันไปเรื่อย ๆ จึงได้รู้ว่าตานับมีความสามารถด้านปลาและทำอุปกรณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวกับการทำปลาได้ นอกจากนี้ยังสามารถประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ให้เอง เช่น ทำเรือ ทำเดินปืน ทำเชือเพลิงที่ใช้จุดไฟ และมีค่าตอบแทนอย่างที่ตกลงพน้ำเงินไม่ยอมบอกว่าเกี่ยวกับการรักษาโรคหรือป้องกันตัว

วันนั้น ลูกสาวของตาน้ำมาให้เดี่ยว และคำนึงความสะอาดเรื่องบัตรประชาชนด้วย หลังจากเก็บข้อมูลแล้วก็นัดหมายกับนายรอดเก็ก ผู้ประสานงาน อีกครั้ง สรุปว่าวันที่ ๒๓ ตุลาคม เป็นวันสะดวกของคนในชุมชน เพราะไม่มีภารกิจที่ไหน

สำรวจ ๔

ถึงวันที่ ๒๓ ตามที่นัดหมายกับผู้ประสานงาน ว่าเวลาบ่ายโมง ให้ไปพบกันที่บ้าน นายจรัส หลงละเลิง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านคลองชุด บ้านผู้ใหญ่ไม่ได้อยู่ติดฝั่งแม่น้ำ ต้องเดินลงจากคันเดินที่มีความชันเกือบ ๔๔ องศา ก่อนถึงตัวบ้าน เมื่อไปถึงผู้ใหญ่ต้อนรับอย่างดี แล้วพาไปบ้าน นายเวียง ทองย้อย นั่งสอบถามข้อมูลได้เพียงเล็กน้อย เพราะนายเวียงไม่ใช่คนพื้นเมืองบ้านหนองครุด

ระหว่างที่นั่งคุยนายรอดเก็ตตามมาสมทบ ก่อนที่เดินทางต่อไปที่บ้าน นางเช้า ไกรเทพ ซึ่งเป็นหย่อมบ้านที่อยู่ใกล้กับทุ่งนาที่ได้รับการบอกร่ำว่าเป็นบริเวณที่นิมานมากที่สุดในตำบล ขณะที่กำลังสอบถามข้อมูล อ.กุลยา ตามถึงหมู่บ้านที่รักษาอาการโดยใช้วิธีการบีบวนด้วย ผู้ใหญ่จรัสเรียกตากคนหนึ่งมาชื่อ นายเบรี่ยม ไกรเทพ ซึ่งอยู่บ้านใกล้กับบ้านนางเช้า

อ.กุลยา ทдолองรักษาด้วยวิธีการของนายเปรียม อาจารย์ บอกว่า นายเปรียมไม่ได้ออกแรงเลย เพียงแต่ร่าคาถาเสริมลงไป ตามบริเวณที่เจ็บเท่านั้น ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มและน้ำเสียงที่แสดงความเป็นมิตรของนายเปรียม ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นคือ นายเปรียมยังสามารถรับของเพลิงกล่อมเด็ก และว่ากลอนสดได้เพราะมากด้วย สรวนางเข้านั้นแม้จะพูดน้อยแต่ก็ตอบยิ่งอยู่เรื่อย ในขณะที่ผู้ใหญ่กับนายrho ก็ร่วมฟังอย่างตั้งใจ

สำรวจ ๕

จากนั้นเราทั้งสี่คนเดินทางต่อไปดูแม่น้ำตามแนวคันดิน พบ นางจินดา บัววงศ์ ซึ่งตั้งบ้านอยู่บริเวณนั้น นางจินดารู้สึกกังวลกับปัญหาน้ำท่วมมาก แต่ความมีน้ำใจและวางแผนมาเพื่อบอกเล่าความจริงตามช่วงเวลาให้ฟัง วันนั้นแม้ว่าจะจดจำเนื้อหาที่บอกเล่าได้ไม่มากนัก เพราะไม่ได้นั่งคุยเป็นกิจจะลักษณะแต่ก็เห็นได้ชัดว่า “ปัญหาน้ำท่วมเป็นประเด็นร่วมของคนหนองตระดูที่ต่างก็ต้องการการแก้ไขและการรับฟังจากภายนอก”

ระหว่างทางware ดูต้นตระดูและต้นสนบุดำที่อยู่ข้างทาง ก่อนจะเดินเข้าไปดูชากระือที่ชุมชนบริเวณหมู่ที่ ๑ แล้วเข้าไปที่ศูนย์การเรียนรู้ของบ้านหนองตระดู ซึ่งนายrho ก็เป็นผู้ดูแลและขับเคลื่อนงานเป็นหลัก ที่นี่เราได้สัมภาษณ์ ยายมล และยายคิน ทั้งสองคนเป็นคนที่ย้ายมาจากที่อื่น ยายทั้งสองมีบุคลิกที่เข้ากันได้ดี นับว่าเป็นคู่เพื่อนสนิทที่เห็นiyaw แ่นมาก ยายทั้งสองที่เรื่องเล่าและความทรงจำที่เหมือน ๆ กัน ซึ่งน่าจะเกิดจากการได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนกันเป็นประจำ นอกจากนี้ยายสามารถรับของเพลิงกล่อมเด็กได้ แต่ยังรู้สึกเขินอายที่จะร้องเดี่ยวนั้น ที่สำคัญตอนนั้นก็เริ่มมีเด็กแล้วและฝนก็กำลังจะตก

อ.กุลยา และฉัน ขอตัวกลับเมื่อเจ้าของบ้าน คือนายrho ก็ ต้องไปส่งนางสาวกี ภรรยา ที่ท่ารถเพื่อเดินทางไปเป็นตัวแทนประชุมเกี่ยวกับการทำงานขององค์กรชุมชนที่กรุงเทพฯ

วันนี้ ผู้ให้ข้อมูลเกือบทุกคนเป็นคนที่ย้ายมาจากบ้านอื่น แต่ก็ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ดี และทำให้รู้สึกว่าบ้านหนองตระดมีการย้ายเข้าของคนภายนอกมากกว่าการขยายตัวจากคนในชุมชนเอง หากมีเวลาเพิ่มเติมน่าจะสัมภาษณ์คนดังเดิมของชุมชนด้วย

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นายนับ ธรรมสุทธิ์ไพศาล

โดย คุชามาศ เนลิมวรรณ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐

นายนับเล่าว่า แต่ก่อนบ้านหนองตระดม เรียกว่าทุ่งหนองตระดม มีเรื่องเล่าว่ามีนางคนหนึ่งเดินทางมาจากไหนไม่ทราบ แต่เมื่อเดินมาถึงหนองแห่งหนึ่งในบ้านนี้ นางรู้สึกหิวจึงหยุดเดินทาง บ้านนี้จึงถูกเรียกว่า บ้านนางหยุด แต่ต่อมาเสียงเพียงไปเรื่อย ๆ กล้ายเป็นหนองตระดม

นายนับแต่งงานตอนอายุ ๑๕ ปี ตระกูลของนายนับเป็นตันสกุล หนองตระดม ซึ่งผู้ที่ขอให้นามสกุลนี้คือปู่เอยดหมูกแดง ซึ่งสมัยก่อนนายนับบอกว่า “ก่อนมีนามสกุล เขาเรียกันด้วยชื่อสว้อยทั้งนั้น”

สมัยก่อนเวลาไปวัดต้องไปที่วัดนาท่าม ซึ่งต้องข้ามคลอง ผ่านหนองไปจนถึงนาท่าม ตอนนายนับอายุประมาณ ๒๐ กว่าปี เคยเห็นจะระเข้ซึ่งตรงกับช่วงน้ำขึ้น ส่วนพ่อเคยถูกจะระเข้กัดครั้งหนึ่งที่เกาะจากที่กันตัง ตอนไปจากมาบุญหลังคาบ้าน ตอนนั้นพ่อของนายนับต้องไปขอมาจากคนที่คลองกินควายบ้านท่าสัม ซึ่งคลองกินควายมาจาก การที่คลองนี้มีจะระเข้ามากมายจนกินควายเป็นอาหารไม่เว้นวัน

นายนับมีอาชีพประมง หาปลาอยู่กับคลองมาตลอด ปลาที่หาได้ เช่น ลูกระดิษ หรือปลากระดิษข้ม ปลาหมก เป็นต้น แต่ก่อนหาปลาไปขายตลาดทับเที่ยง ราคาวงละ ๒-๓ สดังค์ พวงหนึ่งมีขนาดตัวปลา ๓ นิ้ว จำนวน ๕-๖ ตัว

นอกจากนี้ นายนับยังมีความสามารถในการขุดเรือใช้เอง โดยทำจากไม้พายยอม อาชีพของคนหนองตระดม มีการทำนาตากจาก (ไม่ทราบว่าเป็นจากสาคูหรือจากน้ำเค็ม) ขายด้วย แต่ก่อนค้าขายกับคนนอกแควบ้านและขายดีมาก

ที่มีมากคือ บ้านนาแขก ตอนนายนับยังเด็ก ๆ ได้ฟังเรื่องเล่าว่า มีคนจากเขาวิเศษ มาสู้รบกับแขกแควหนองตระดม เลยจากเขาวิเศษมา มีชื่อบ้านชื่อ สันตัง ควรทิ้งทิ้ง และตีพร นั่นรบกันที่หนองสำในชุ่น หนองเลขัน สองหนองนี้อยู่ติดกับหนองตระดม เมื่อแขกที่หนองตระดมแตกก็ไปอยู่ที่นาป้อม คันทืออยู่ที่นาแขก ถ้าจะไปในเมืองทางน้ำ ต้องเดินไปลงเรือที่ท่าจีน ผ่านไปทางโรงฆ่าสัตว์แล้วขึ้นท่าในตัวเมืองปัจจุบัน (โรงฆ่าสัตว์เก่าหรือใหม่ และขึ้นท่าที่คลองห้วยยางใช่หรือไม่?)

ช่วงสองครั้งโลกครั้งที่สอง นายนับเคยเห็นญี่ปุ่นนั่งเรือแบบพับได้เข้ามาในบ้านหนองตระดม เป็นเรือยังที่ต้องอาศัยการปั๊มลม แล้วล่องตามน้ำ ลักษณะเป็นทรงสี่เหลี่ยมสี่ข้าง ทหารที่มาก็แต่งตัวสี่ข้าง หมากขาว สำรวจแม่น้ำแล้วก็ลงแก้ผ้าอาบน้ำ

ต้นเดือยที่หนองครุดก้มีมาก เมื่อลูกสุกก็นำมาแกงส้มกับปลาได้อร่อย
วัดเชี่ยวชาญกิจ ตั้งตามชื่อของ ขุนเชี่ยว สมัยนั้นขุนเชี่ยวถือว่าเป็นเสือใหญ่ประจำบ้าน และมีความเลี้ยงไว้มากมาย แต่ก่อนขุนเชี่ยวอยู่ที่นางงามแควท่าปาน

นายนับยังเล่าถึงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำจากวัสดุพื้นบ้านใกล้ตัว เช่น การทำปืนศิลปะ (น่าจะหมายถึง ปืนควบศิลปะ) ทำโดยใช้ดิน แล้วใช้หิน เหล็กทำเป็นฝา อัดดินลงไปให้ให้แน่นแล้วเผาดินให้ระเบิด เป็นดินประสาห์หรือดินสูญญากาศ (วิธีการทำปืน ต้องทราบอีกครั้ง) นอกจากนี้ยังมีเตารังที่สามารถนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการจุดไฟได้ ส่วนวิธีการโคนไม้ใช้หินเป็นเครื่องมือ

การแสดงในบ้านหนองตระดมมีเมืองโนห์รา ลุงของนายนับชื่อ นายน่วม หนองตระดม เป็นคนหนองตระดมโดยกำเนิด ก็สามารถทำรำโนห์ราได้

ສໍາຮວງ ໜ້າ ສັນກາຜະນົງ ນາຍເວິ່ງ ທອງຍ້ອຍ

โดย กลยุ ศรవักษี อุษามาศ เนลิมวรรณ์ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐

เกิดที่นาเมืองเพชร นาอยู่หันองตระดู เพราะเป็นบ้านเดิมของแม่
บริเวณนี้มีคลองชุด คนแก่ ๆ เล่าว่าที่ได้ชุดคลองเพื่อเออน้ำมาทำนาและชุดเพื่อให้น้ำไหล
สะดวก ขณะนี้บริเวณนี้มีปัญหามาก เพราะน้ำท่วม สาเหตุมาจากการทำคันดินกันทางน้ำ
การทำนาเลิกกันไปแล้ว เนื่องจากน้ำท่วมมากทำให้น้ำข้าวเสียหาย คนละแวกนี้จึงเลิกทำนา
และเปลี่ยนนาเป็นสวนยางมุดแล้ว

ลักษณะการสร้างบ้านเรือน แต่ก่อนจะมีบ้านอยู่ไม่กี่หลัง แต่ละหลังจะอยู่ห่างกันไม่มากนัก เมื่อพูดถึงคนใน ตำบลหนองตระดู จะเป็นคนนอกพื้นที่มาอยู่มาก เช่น คนนาท่าม ชุมชนในกลุ่มนี้จะมีนามสกุล หลง ละเลิง อยู่หลายครอบครัว

เมื่อพูดถึงเหตุการณ์สำคัญ ก็มีเรื่องน้ำท่วม เมื่อปี ๒๕๑๙ น้ำท่วมสูงประมาณ ๒ เมตร ทำให้คนต้องทิ้งบ้านไปประมาณ ๑๐ กว่าวัน จะมีแต่มาฝ่าบ้าน ลักษณะการท่วมแบบนี้สองถึงสามปีจึงจะท่วมสักครั้ง

น้ำที่ท่วมเป็นน้ำที่หลักมาจากการทางเหนือ เมื่อไหร่มาพบร่องน้ำสายสีเงากัน ทำให้ ตำบลหนองตระดึงเหมือนอยู่ในท้องกระหง น้ำที่ท่วมจะท่วมหมู่ที่ ๒ ก่อน

สาเหตุที่ชื่อหนองตุด เพราะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ มีตันตุด อยู่มากมาย ลักษณะเป็นไม้เลี้ยง มีพุ่มเล็ก ปัจจุบันยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไปในบริเวณนี้ (ตรวจสอบตันตุด ไม้เลี้ยง กึ่งเลี้ยง หรือพุ่มเล็ก)

ສໍາරັຈ ๔ ສັນກາຜະນົນ ນາຍເປົ້າຍົມ ໄກເທັກ

ໂດຍ ກຸລຍາ ຄວກກັດ ແລະ ອຸ່ນາມາສ ເນີມວວຽນ ເກສະກຳ ຕຸລາຄມ ແກ້ໄຂ

ເປັນໜົມອົບນວດຝີມືອດີ ເຄຍໄປບົບນວດຄື່ງທັບເຖິງ ລຸງເປັນຄົນສຸກສນານ ຂອບທໍາອະໄວແປລກ ພ່າຍ
ເຫັນ ເຄຍື່ງຮັດຖືປີປຶງຈົງໜັກກະບີ ຄວາມສາມາດພິເສດຖາອີກອ່າງຄື່ອງພັດທະນາ ດີເລີ່ມຕົ້ນ
ເລີ່ມນັ້ນແລະເລີ່ມຫລານ ນອກຈາກນັ້ນຍັງຂັບຄລອນສົດໄດ້

ຕັວອຍ່າງ ເພັດກລ່ອມເຕັກ ຈາກນາຍເປົ້າຍົມ

“ຂ້າ ເຊື້ອ ແກ້ ຫື້ນເຂາເຫຼວ
ທຳບ່ວງນ້ອງເຫຼວໃຫ້ກໍວັງກໍວັງ
ໃໝ່ໄດ້ພລາຍນ້ອງນ້ອຍ
ຄລ້ອງໄປທີ່ງເຂາເຂີຍວ
“ຂ້າ ເຊື້ອ ແກ້
ໜ່າເປີດມ່າໄກ
ສາວສາວນ້ອຍນ້ອຍ
ທຳງານກະເອ

“ຂ້າ ເຊື້ອ ແກ້ ຜົນຕົກເຫຼວ
ໄວ້ໄກ່ອໜຸ່ມ
ດ້າພີ່ເປັນຫ້າງ ນ້ອງສາວເຫຼວ
ແຕກພຸມກລາງກອ

ໄປຕັດຫວາຍນ້ອຍມາຄລ້ອງຫ້າງ
ຄລ້ອງຫ້າງໄປທີ່ງເຂາເຂີຍວ
ນ້ອງເຫຼວສັກຕົວເດີຍວ
ຕັວເດີຍວຕາມທາງ ເອົ ແກ້...”
ໄປເຫື້ອເກລື້ອເມົດໃໝ່
ທຳງານກະເອ
ວ້ອຍແຕ່ດອກເໜຸດ
ໃຫ້ໜຸກສັກວັນ ເອົ ແກ້... ດີ”
ຕກລົງສຸມສຸມ
ແຕກພຸມກລາງກອ
ພີ່ເຂົາໄປ່ງານເອົສັກໜ່ວອ
ສອງໜ່ວອເຄີຍງເຄີຍງເຫຼວ...ກັນ”

ຕັວອຍ່າງ ກລອນສົດ ຈາກນາຍເປົ້າຍົມ

“ເຈົ້າໜ້າທີ່ວັນນີ້ມາເຢື່ມບ້ານ ສູຂສຳຮາບູບປິດຕິປ່ວມແມ່ນ່າ ແກ່ມສົມມາຄື່ງບ້ານທີ່ເຄລຳ ເຂາດ້ອນຮັບ
ອຍ່າງດີ່ຫລານນາ
ເຂາໄດ້ມີຜູ້ໃໝ່ໃໝ່ນໍາ ລູາດີເຫຼວ... ມາຄ້າຈຸນ ບ້ານໜຸ່ສອງໜອງຕຽບ ໄມ່ສຸດແຄ່ງໜີ້ ນາແມ່ນ່າ
ໜ່າຍພື້ນທີ່ເປັນບ້ານໄປໄດ້ໜ່າຍແຮ່ງ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງຮູ້ເຂົ້າມາຈັດແຈງ ໄມ່ພລິກແພລງພູດຄວາມຈົງ
ແມ່ນ່າ... ຖຸກສິ່ງອັນ
ໄປຕາມກູງແລ້ວພື້ນ້ອງນາ ກີ່ໄມ່ລົດໜຍ່ອນ ລາຍງວຫຼົງໝາຍ ແມ່ນ່າ...ໜ່າຍຄວັງເວື້ອນ”

สำรวจ ๙ สัมภาษณ์ นางเข้า ไกรเทพ

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เฉลิมวรรณ์ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐

นายเข้าเป็นคนมาจากนาท่าม พ่อแม่ยกบ้านให้จึงมาอยู่ มีอาชีพทำนาทำสวน การทำนาสมัยก่อนมีนาคนละสามถังสีไว้ แต่ละบ้านจะมีเรือนข้าว และมีอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกับการทำนา เช่น ครากสีข้าว สาก นอกจากมีข้าวไว้กินกันในครอบครัวแล้ว ยังใช้เลี้ยงไก่เลี้ยงหมู แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำนามาบานแล้ว เพราะน้ำท่วมบ่อยทำให้อุปกรณ์ทำกินเสียหาย คนที่น้ำไม่ท่วมก็ผลอยเลิกทำนา เพราะทำแล้วไม่ได้ผล และนกหนูมากินข้าวในนาหมด แต่สภาพนายยังเป็นเหมือนเดิม ไม่มีการแปรสภาพไป สภาพบ้านเรือน สมัยก่อนมีบ้านประมาณ ๙-๑๐ ครัวเรือน ตั้งอยู่ใกล้ๆ กัน ชุมชนนี้มีนามสกุล ไกรเทพ อยู่มาก

สำรวจ ๑๐ สัมภาษณ์ นางจินดา บัวคง

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เฉลิมวรรณ์ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐

นางจินดาแต่งงานแล้วบ่ายมาอยู่ที่หนองตระดู่ได้ ๔๐ ปี จำได้ว่าแต่ก่อนตั้งที่ทำเป็นป้องหรือคันดินกันน้ำเอาไว้เลยออกไปจากตัวแห่งที่เห็นทุกวันนี้ร้าว ๑๐-๑๒ เมตร ลังเกตได้จากไม้ไผ่ที่รากจะมีน้ำอยู่ในน้ำ

สำรวจ ๑๑ สัมภาษณ์ นายจรัส หลงละเลิง

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เฉลิมวรรณ์ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐

บ้านผู้ใหญ่จรัล มีห้องบรรพบุรุษ เพราะเชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้ใหญ่เล่าว่าหากมีเต่าเข้ามาในบริเวณบ้าน ต้องเอาเต่าไปแกง แกงแล้วจะยังกินไม่ได้ ต้องเอาแกงเต่าไปตั้งศักดิ์สิทธิ์บนทึ่ก่อน เพราะมีความเชื่อว่าเต่าเป็นอาหารที่ศักดิ์สิทธิ์ของมากราชที่สุด หากเป็นการบูบานเวลาไม่ปีบุห จะตั้งอะไร์กได้ เช่น ข้าวแกง

ผู้ใหญ่ เล่าว่าตอนลูกสะไภ้จะไปคลอดลูกที่คุณหาญ ไปสามหนไม่ได้คลอด จึงบ่นว่าให้คลอดให้ปลอดภัย สมบูรณ์แบบ ให้คลอดง่ายจะเอาร่องมาบูชา ลูกสะไภ้คลอดเรียบร้อยดี การตั้งสินบนนี้จะเป็นอะไร์กได้ ข้าวแกง หรือ ไก่ปักทองต่อหัว อีกเหตุการณ์หนึ่ง พี่ชายของผู้ใหญ่ จัดงาน แต่ไม่ได้เอาข้าวแกงมาตั้งที่บ้าน เมื่อพี่ชายมายืนอยู่หน้าบ้าน ก็ล้มลงไปตาย ฯ มีความเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ทัก เพราะจะจัดงานแล้วไม่ได้บอก เพราะจะนั่งหักใจจะจัดงานอะไร จะต้องเออข้าวแกงมาตั้งที่หิงเสียก่อน เมื่อเป็นการขออนุญาตหรือบอกรัก

ສໍາຮາຈ ๑២ ສັນກາຜະນົນ ນາງມາລ ບຸນູນເນື່ອງ ແລະ ນາງຄືນ ຮະອອງຕຽດ

ໂດຍ ກຸລຍາ ຄຣກກັດີ ອຸ່ນາມາສ ເນີມວຽງນ ເກສ ຕຸລາຄມ ແກ້ວ

ຍາຍມລເກີດທີ່ນາບິນຫລາ ມີສາມີເປັນຄອນໂຄກຂໍ້ເຫັນ ມາອຸ່ນຕຽດປະມານ ៦០ ປີແລ້ວ ສາເຫຼຸ
ເພຣະລູງຈະຂາຍສວນຍາງ ແຕ່ໄໝເອຍກໃຫ້ຂາຍໄປໃຫ້ຄົນອື່ນ ຈຶ່ງຂອ້ອື້ວໄລ້ເຂົ້າມາທຳສວນ ນອກຈາກທຳສວນກ
ທຳນາ ໄດ້ຂ້າວມາກາມຍາຍ

ຍາຍມລເປັນຜູ້ໃຫ້ຂ້ອມຸລຫລັກ ເລີ່ມວ່າ ກາຣທຳຄັນກັນ
ນໍ້າ ດົກທີ່ຄິດທຳຄື່ອ ປຸນເຊີຍ ເມື່ອທຳໄໝ ນໍ້າໄມ່ທ່ວມເລຍ
ເພຣະທຳຕລອດສາຍຄລອງ ກາຣທຳຄັນກັນນໍ້າຈະໃຫ້ໜ້າບ້ານ
ຊ່ວຍກັນທຳ ໂດຍມອບໜາຍໃຫ້ທຳບົຣິເວັນໜ້າບ້ານຂອງ
ຕົນເອງ ແຕ່ມີກຳນົດໄວ້ວ່າຕ້ອງທຳຄນະກີ່ວ່າ ແກ້ບ້ານໄຟ່ນ
ໄມ່ທຳ ປຸນເຊີຍຈະຕົບໜ້າເມື່ອ ເປັນກາຣທຳໂທໜໍທີ່ຜ້ວໄມ່
ທຳການ ເວລາຕົບໜ້າຜູ້ຫຼົງຄົນໄດ້ຈະຕົບຕ່ອງຕົບຕ່ອງຫັນຄົນນາກ ທ ເໜືອນເປັນກາຣປະຈານໃຫ້ອ້າຍ

ເກື່ອງກັບປະເປົນນີ້ນ ດົກໃນໜຸ່ງ ແລ້ວ ຈະໄປຂຶ້ນກັບວັດໜຸ່ງ ໄ ນາຕາລ່ວ ດື່ອວັດປ່ານມາກ ດົກໜຸ່ງ ແລ້ວ
ເກື່ອບ ພະຍາຍຸ່ນ ໄນວ່າຈະເປັນງານບຸນູນ ທອດກົງສິນ ທອດຜ້າປ່າ ກາຣເປັນກາຣຕາຍ ຈະໄປທີ່ວັດປ່ານມາກທັນນີ້ນ
ເພຣະອຸ່ນໄກລ໌ ສ່ວນວັດເຊີຍນັ້ນໄກລມາກຈຶ່ງໄມ່ມີຄຣນິຍມໄປ

ປະເປົນລົອຍກະຮາງທີ່ຈັດຂຶ້ນກົດຕ້ອງໄປຈັດຮ່ວມກັບວັດປ່ານມາກ

ອາຊີ່ພຂອງຄົນຫອນຕຽດ ເມື່ອທຳການເສົ້າຈະໄປຮັບຈຳການໂຮງງານນອກພື້ນທີ່

ສໍາຮາຈ ๑๓ ສັນກາຜະນົນ ນາງອຸບລ ກ່ອຕຽດກູດ

ໂດຍ ສູນທີ່ ສັ້ນຫຼຸງທີ່ ៣០ ກວກງວາຄມ ແກ້ວ

ບຸນູນ ນາງອຸບລ ຊື່ ນາຍວິ່ນ ວຸ່ນຄົງ ອຸ່ນທີ່ບ້ານໂຄກຫລ່ອ ໄດ້ແຕ່ງກັນທີ່ເຫັນ ໄກຣເທັບ ຜົ່ນຍຸ່ນທີ່
ນາແຂກນານແລ້ວ ສີບໄມ່ໄດ້ວ່າສມັຍໄຫ່ນ ຮູ້ແຕ່ວ່າເປັນຄູາຕີ ທ ກັບປຸນເຊີຍດ້ວຍ ມາອຸ່ນບ້ານກວຽຍ ມີລູກ ແລ້ວ ດົກ
ລູກໃຫ້ນາມສຸກລໄກຣເທັບຕາມຝ່າຍແມ່ ຂ້າຍຊື່ອແຈ້ງ ໄປອຸ່ນຫອນຄລ້າ ຂ້າຍຊື່ອລິ່ມ ອຸ່ນແກ້ວມາ ໄກສູງຊື່ອປິ້ມ
ແຕ່ງກັນໄປອຸ່ນດັ່ງ ໄກສູງຊື່ອດຳ ແຕ່ງກັນໄປອຸ່ນທຸ່ງສັງ ໄກສູງຊື່ອເປີຍມ ແຕ່ງກັນກັບນາຍເນື່ອງ ແກ່ນເມື່ອງ
ບ້ານເດີມອຸ່ນເກະເສື່ອ ຕຳບລຢ່ານຊື່ອ ມາອຸ່ນດ້ວຍກັນທີ່ນາແກ້ວ ມີລູກ ແລ້ວ ດົກ ນາງອຸບລເປັນລູກຄົນແກ້ວ

ປຸນເຊີຍ ເປັນລູກຂອງໜົນນະ ມາຈາກນາງການ ໜົນນະ ຕັນສຸກລຮອງເມືອງ ມີລູກ ແລ້ວ ຂ້າຍ ຊື່
ຫຸນ ກັບ ດົກ ໄກສູງຊື່ອ ລິ່ມ ກັບ ຕົວ ນາຍດົກ ຕ່ອມ ຕ່ອມໄດ້ເປັນກຳນັນ ບຽດຕະກິດໜຸນເຊີຍຫາຄູກິຈ

ຍັງມີໜົນອຶກຄົນທີ່ນາແກ້ວ ເປັນຄູາຕົກນສັມຍູ່ຢ່າຕາຫວດ ຊື່ໜົນຈັດ ຢ້າຍໄປອຸ່ນດັ່ງ ເຂົ້າໃຈ
ວ່າຄົນໄປຕອນດັ່ງເມື່ອທີ່ກັນດັ່ງ ໄປເປັນຜູ້ຄຸມ ບ້ານອຸ່ນບົຣິເວັນທີ່ເຮີຍກວ່າຄອກວ້າ

ข้อมูลจากเวทีตรวจสอบ

๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

สถานที่จัดเวที ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองตระดุ อำเภอเมืองตรัง

ผู้บันทึก นิติวัฒน์ ธนาพันธ์

ผู้เรียนบันทึก อุษามาศ เฉลิมวรรณ

ผู้ร่วมเวที นายวิจารณ์ พลอินทร์ สารวัตรกำนัน หมู่ที่ ๑

นายนับ ธรรมสุทธิ์ไพศาล หมู่ที่ ๗

นางนิตย์ แก้วบุญ หมู่ที่ ๓

นางสาวกี หัดเหม หมู่ที่ ๑

นางเชื่อง คงรอด หมู่ที่ ๑

นางคิน หนองตระดุ หมู่ที่ ๑

นายจรัส หลงตะเสิง อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๒

นางสะอิง รองเมือง หมู่ที่ ๑ ครูสตรีคณารักษ์ของโรงเรียนวัดเชี่ยวชาญกิจ

นายสุพร范 วงศ์ลางกูร ผู้สังเกตการณ์ จากตำบลทับเที่ยง

นางอุ่รวัฒน์ วงศ์ลางกูร ผู้สังเกตการณ์ จากตำบลทับเที่ยง

ที่มีวิจัย ๖ คน

เวที ๑

ตำบลหนองตระดุในอดีต มี ๕ หมู่บ้าน ปัจจุบัน ๙ หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่ติดแม่น้ำคือ หมู่ที่ ๑ บ้านหนองตระดุ หมู่ที่ ๒ บ้านปากหมัน หมู่ที่ ๕ บ้านคุณทุ่งรักษ์ หมู่ที่ ๗ บ้านน้ำชา มีคลองย่อยอย ๒ คลอง คือ คลองไฟ ซึ่งแบ่งหมู่ ๔ กับหมู่ ๖ และหมู่ ๙ และคลองน้ำตาย ผ่านหมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๗ ส่วนสระบัวกับสระหนองยน อยู่หมู่ที่ ๑ สระหนองเทาอยู่ในหมู่ที่ ๖ หนองมะเส็ อยู่ติดหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ และ ๓ ส่วนหนองตระดออยู่หัวอาคารที่ทำการหมู่บ้านหมู่ที่ ๑

หมู่บ้านที่ตั้งขึ้นใหม่ มี หมู่ที่ ๖ บ้านสันตั้ง (หรือบ้านทุ่งไคร่ หรือบ้านปากไฟ) แยกจากหมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๗ บ้านน้ำชา แยกจากหมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๘ บ้านทุ่งนานายคำ แยกจากหมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๙ บ้านในยวน แยกจากหมู่ที่ ๔

ชื่อ หนองตระดุ เป็นพื้นที่ที่มีต้นตระดูดอยู่มาก

ชื่อ นาปากมาก เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า นาทาสี เป็นนาที่พากษาหรือคนรับรับใช้ในบ้านอดีตเจ้าเมืองไปบุกเบิกเปิดหลังจากที่มีประกาศเลิกทาง

ເວົ້າ ໨

ສຸກລະນອອງຕຽບ ນາຍນັບ (ຫນອງຕຽບ) ອວຣມສຸທົມໄພສາດ ເລົວວ່າ ທວດມາຈາກນາງການ ເຂົ້າມາເປີກ ນາທີ່ຫນອງຕຽບ ຕອນມາອູ້ເປັນນາເປັນປ້າ ປູ້ໄດ້ເນື່ອຍອູ້ນາທ່າມ ພາມາອູ້ທີ່ນີ້ ມາເປີກນາ ຄ້າຍ້ອນໄປທວດຂອງ ນາຍນັບນ່າຈະເຂົ້າມາຊ່ວງພະຍາວັນກວາ ສ່ວນນາມສຸກລະເໝ່າພ່ອເປີ່ມປະໂຫຍດກັບນາຍອຳເກົດທີ່ລີກາ

ນາງຄິນ ຮ່າງຕຽບ ມາຈາກນາບິນຫລາ ມາອູ້ທີ່ຫນອງຕຽບຕອນອາຍຸ ໨໔ ປີ ປັຈຈຸບັນອາຍຸ ໨໙ ຕອນ ມາອູ້ມີບ້ານຍາຍຈີດ ແກ່ນເນື່ອງ ຍາຍຈາຍ ລວງເນື່ອງ ຍາຍເອີຍດ ສາວພຸ່ມ ຈັນທວີແຍ້ມ ບ່າວເຊີຍນ ພົມກອມ ເດືອນນີ້ມີເກົ່າໜັງ ໄປອູ້ທີ່ອື່ນເສີຍມາກ ທີ່ທີ່ຕັ້ງບ້ານອູ້ເປັນໂຄກ ພື້ນທີ່ໄມກວ່າງ ເຮັກວ່າບ້ານໂຄກຫາດ ອູ້ຕິດ ກັບຫນອງຕຽບ

ສຸກລະຕົ້ນນາແຂກ ນາງນິຕິຍີ (ຕົ້ນນາແຂກ) ແກ້ວບຸນ ບອກວ່າ ພ່ອເລົວວ່າຕົ້ນຕະຮູມມາຈາກຄຣ ມາ ອູ້ນາແຂກ ທຳຈາງຂ້າວ ອູ້ມີນານນໍ້າທ່ວມ ເລຍດ້ອງຍ້າຍເຂົ້າມາໃນທີ່ທີ່ນໍ້າທ່ວມ ໂມດື່ງ ພ່ອນາງນິຕິຍີ໌ຂໍ້ອໜູນຂາວ ເປັນລູກປຸ່ນ້ຳ ລູກພະຍາຕວັງ-ສິງໜ້າ ອ້ອມພະຍາຕົ້ນນາແຂກ ແຕ່ໄມ້ໄດ້ເລັກນວ່າເປັນລູກໃຈຣ ທີ່ຍ້າຍເນື່ອງໄປ ຄວນຮານີ່ເພຣະນໍ້າທ່ວມ ໄກລ້ັກບ້ານທີ່ອູ້ປັຈຈຸບັນ ມີຫລຸມລຶກ ເຂົ້າໃຈວ່າເຄຍເປັນຕະຮາງ ອ້ອມຄຸກຂັ້ນນັກໃຫ້ ທີ່ບ້ານມີຕົ້ນຍາງສອງຕົ້ນອາຍຸເປັນຮ້ອຍປີ ແຕ່ໂຄ່ນເສີຍແລ້ວ ນາງນິຕິຍີເປັນລູກສາວຄນເດືອຍ ພື້ນ່ອງຂອງພ່ອມື້ລາຍ ດັນແຕ່ໄມ້ໄດ້ອູ້ເນື່ອງໄທຢ ໄປອູ້ສິງຄໂປ່ງ ທີ່ສືບໄດ້ ມືນ້ອງຂອງພ່ອມູ້ໜ້ວຍອົດ ໃຫ້ນາມສຸກລະຮັດຕົ້ນຕົ້ນ

ນາຍນັບ ເລົວວ່າ ນາແຂກເປັນທີ່ພວກແຂກມາທຳນາອູ້ ແຕ່ພະຍາມາໄລ່ແຂກອອກໄປ ນາຍນັບເກີດໄມ້ທັນ ເຫັນແຂກ ອູ້ໂດຍເຂາເລົາຕ່ອກນາມາ ທວດເລົາໃຫ້ຝ້າ ວ່າມີຄົນມາແຕ່ເຂາເສົ້າ ພອດີສັນຕັກເອົາສັນມີດຕັ້ງທີ່ໜຶ່ງ ມາຮັບກັນທີ່ຫນອງນາຍໜັ້ນ ຈາກນັ້ນແຂກກີ່ໄປອູ້ທີ່ນາປ້ອມຮັດ

ນາງເຊື່ອນ ຄົງຮອດ ເປັນຄົນນາທ່າມ ອູ້ມາແຕ່ດັ່ງເດີມ ມາອູ້ທີ່ນີ້ຕອນອາຍຸ ໧່ ປີ ຕອນນີ້ອາຍຸ ໨່ ອູ້ ໄດ້ ໬໐ ກວ່າປີແລ້ວ ຕອນແຮກທີ່ມາອູ້ມີສື່ໜ້າເຮືອນ ລຸ່ງໝາງ ດ້ວງນຸ້ຍ ຍາຍແຂກ ພລອນທວີ ຍາຍໝາດ ຕ້ວັຈີ່ ບ້ານແມທີ່ນີ້ ແກ່ໜ້ອງ ຄົງຮອດ ແຕ່ກ່ອນເປັນປ້າທັງນັ້ນ

ເວົ້າ ໩

ນາຍນັບ ມີອັນຫຼາຍພາລາແລ້ວກີ່ທຳນາດ້ວຍ ທຸກບ້ານທຳອັນຫຼາຍພາລາແບບນີ້ ເພີ່ເລີກໄປມືນານ ສມຍ້ຳຂອງ ນາຍນັບຍັງໄມ້ມີຢາງພາຮາ ມີແຕ່ຄວາຍກັບວ່າ ຄວາຍປລ່ອຍດາມ ສປາຍ ຈົນສມຍພ່ອໄດ້ພັນຍົງພາຮາມາປຸກ ຕອນນາຍນັບເຕັກ ທີ່ມີ ອູ້ຮ້ອຍກວ່າຕົ້ນ ເຂົ້າວ່າໄດ້ມາຈາກພະຍາວັນກວາ ເຄມາປຸກ ປັນກັນ ດັກຈົດເນີດ ແກເຄມາທ່ານໄດ້ໄມ້ຮູ້ແຕ່ໄດ້ມາເຈົດເນີດ ພ່ອຂອງນາຍນັບ ຍັງປຸກຕົ້ນນະພວ່າງໄວ້ສາມຕົ້ນດ້ວຍ

ນາງນິຕິຍີ ເລົວວ່າຮູ່ນພ່ອປຸກນະພວ່າງໄວ້ສາມຕົ້ນ ເຂົ້າເຮັກ ພວ່າງຂອງເຈົ້າຄຸນເທິງ ຕອນນີ້ໂຄ່ນເສີຍແລ້ວ ໄກໄມ້ໄດ້ເພວະສູງເກີນ ທີ່ມີອູ້ໜັງບ້ານເປັນຕົ້ນທີ່ປຸກໃໝ່

นางเชื่อน เล่าว่าตอนที่ข้ายามอยู่ที่หนองครุด ไม่เห็นยางพาราแบบเดิมแล้ว มีแต่ยางพันธุ์
นายนับ เล่าว่า สมัยก่อนเวลาทำงาน หาปลา สงสูกเรียน เอาเรือออกไม่นานก็ได้ลูกปลาชิว ปลาลิง
กลับมาแล้ว

นายจรัส เล่าว่า เมื่อก่อนมีปลามากจริง ๆ พายเรือไป ปลายติดไม้พายขึ้นมาเลย
นางสาววี หัดเหม เล่าว่า ตอนนี้ยังมีปลาแก้มซ้ำ ปลาหัวแข็ง ปลาช่อน ปลาดุก ปลาไหล
เมื่อก่อนยังมีกุ้ง ได้ขนาดเท่าเม็ดกุ้ง ไม่ได้ขาย หาไว้กินอย่างเดียว แต่ตอนนี้ไม่มีแล้ว ที่หมู่ป่า เพราะคน
มากขึ้น บางครั้งมีการใช้ระเบิด ส่วนเรื่องน้ำท่วม ปัจจุบันถ่วงบ้านนายนับน้ำไม่ค่อยท่วม แต่ถ่วงบ้าน
นางเชื่อนน้ำท่วมทุกบ้าน ไม่เหลือเลยสักหลัง ระยะหลังคนหันมาปลูกยางพาราและปาล์มเพิ่มขึ้น

เวที ๔

การเดินทางไปตลาดสมัยก่อนเดินผ่านโคลในหมู่บ้านแล้วไปขึ้นสะพานที่ปานมาก เป็นสะพาน
ไม้กระดาน เดินต่อไปถึงร้านต้นปรง เป็นร้านขายของเล็ก ๆ ยกเส้าไม้เดี่ยม อยู่ตรงนั้นใหญ่ แล้วจึงจะมี
รถถีบวิ่งจ้างไปตลาดทับเที่ยง ตอนนายนับยังเด็ก ๆ ยังไม่มีสะพาน เพิ่งมา มีตอนที่แต่งานมีลูกแล้ว
การทำงานในตำบลหนองครุดชุมชนเชี่ยวเป็นคนสร้าง ทางเดินที่ตัดทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่เหลือเลย แต่พอทำงานน้ำท่วมขังตลอด การทำป้อมช่วย
ป้องกันน้ำท่วม แต่พอน้ำเต็มป้อมก็จะทะลักลงมาทันที ทำให้ข้าวในนาเสียหายทั้งหมด คนเลยเลิกทำนา
ไปเมื่อสองสามปีที่ผ่านมา

สะพานข้ามแม่น้ำตัวรังไปบ้านปานมากเดิมเป็นไม้กระดานเดินข้าม แล้วเป็นสะพานไม้เดี่ยม
จากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นสะพานปูน การฉล่องสะพานมีขึ้นเมื่อประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา

เวที ๕

นายนับ เล่าว่า ชุมชนเชี่ยวชาญกิจไม่ใช่คนดังเดิมที่นี่ บ้านแม่ออยู่คลองเมือง ยายของนายนับ เป็น
แม่ของชุมชนเชี่ยว แคมากอยู่ตอนที่มีการรบกับแขก ตามหนึ่งใน มากลูกไม่ได้ตั้ง เป็นคนมากอยู่ก่อน ได้ลูกเป็น^{ชุมชนเชี่ยว} ที่อยู่เป็นอนามัย ส่วนที่อนามัยปัจจุบันเป็นที่ชุมชนเชี่ยวบวิชาค สมัยนั้นชุมชนเชี่ยวมีนา และมีควาย
มาก เป็นคนสร้างวัด สร้างโรงเรียนสามแห่ง

นางสะอึ้ง รองเมือง เล่าว่า โรงเรียนสมัยก่อนเรียก โรงเรียนประชาบาลตำบล มี ๓ แห่ง คือ
โรงเรียนประชาบาลตำบลหนองครุด ๑ ตั้งที่วัดเชี่ยวชาญกิจ หนองครุด ๒ คือโรงเรียนปากไฟ หนองครุด
๓ คือโรงเรียนคลองชุด เมื่อก่อนพื้นที่แควนี้เป็นป่า ชุมชนเชี่ยวได้เข้ามาจับจอง และซื้อขายไว้ว่าจะต้องสร้าง
เป็นสถานที่อ่าวป่า ครุสะอึ้งเริ่มสอนแรก ๆ ปี พ.ศ.๒๔๘๒ รับราชการตอนญี่ปุ่นขึ้นพอดี ตอนนั้น
เรียกเป็นชั้น ๑ ชั้น ๒ ชั้น ๓ ได้รับเงินเดือนเดือนละ ๑๔ บาท ถือว่าสูงมากแล้ว เพราะที่นี่ได้ ๑๒ บาท

ในเวทีเห็นร่วมกันว่า ชุนเชี่ยวเป็นคนดุ เวลาเกณฑ์คนให้ไปทำงานในชุมชนแล้วไม่ไปทำ จะด่า เจ็บ ๆ ถ้าสั่งให้ออกจะเบี้งไปคนละสองสามแผ่นก็ต้องเอาไปตามนั้น ป้องที่ชุนเชี่ยวทำเริ่มจากด้านบน จากความมุด ความลุงเชี่ยว ถึงปากไฟ โรงเรียนปากไฟ แฉนั้นน้ำจะท่วมสูง แต่ก่อนความสูงของป้อง แค่หัวเข้า แล้วค่อยเดินมาเรื่อย ๆ ทำตลอดไปจนถึงหมู่ที่ ๒ บ้านคุณเปลา ตำบลบางรักซึ่งอยู่ทางทิศใต้ ป้องที่ทำขึ้นมีการตามเพิ่มทุกปี ตอนหลังมากลายเป็นถนน มีชาวบ้านช่วยกันทำเอง ตอนหลังทาง รพช. มารับทำ กรมชลประทานมาช่วย รัฐเป็นคนมารับทำไป

ครูเลียม จันทร์ย่อง เป็นผู้ที่มีคนนับถือรองมาจากชุนเชี่ยว ช่วยพัฒนาวัด โรงเรียน บริจาคให้ โรงเรียนมาก ครูเลียมเป็นคนขยัน ทำสวนตั้งแต่เช้า ตี ๕ แล้วจึงจะอาบน้ำไปโรงเรียน

เวที ๖

ตอนที่ยังไม่มีวัดเชี่ยวชาญกิจ คนหน่องตรุดไปวัดนาท่าม วัดป่ามาก ไปวัดนาท่ามต้องไปทาง หลานน้ำ ติดพื้นที่หมู่ ๗ แฉวคลองน้ำตาย เป็นท่าข้ามเรือไปวัดนาท่าม รุ่นนายนับทันได้เห็นพ่อท่านคลึง ส่วนรุ่นพ่อท่านสีทัน พ่อแก่ทันเห็น

พ่อแก่เมฆ เป็นหัววัดที่ทำให้เกิดฝนตกได้ แต่ก่อนอยู่ที่เขาเดาน เป็นไอ้เสือ และเป็นหมօ ในรา พ่อแก่บัวพะรออยู่ในถ้ำที่เขาเดาน พ่อชุนไปรับมาไว้ใน ตอนนี้ทำเป็นรูปปั้นไว้ด้วย ตอนผังลูกนิมิต ที่วัดเชี่ยวชาญกิจซึ่งมีพระองค์صومมาทรงทำพิธี ในรัศมีวัดฝนไม่ตกเลย แต่รอบข้างตกหนา ตอนนั้นมี การทำหรือญาตุความและพ่อแก่เมฆเป็นที่รำลึกในงาน (พ่อแก่เมฆ เป็นเจ้าอาวาสรูปแรกของวัด เชี่ยวชาญกิจ)

นายนับ บอกว่า โนนห์ราที่มาเล่นมาจากการข้างนอก มีโนนตั้ง บ่าวนแคล้ว ลุงของนายนับชื่อโนนรา น่วม เป็นโนราพาโรง ไม่ได้หัดศิษย์

คนเชื้อสายพราหมณ์ในตำบลหน่องตรุดเข้ามาอยู่ตอนนยาจีด เชื้อพราหมณ์ปลด มาจาก เกาะเปียะ มารุ่นปู่ของนายนับ ตอนนี้พราหมณ์ดูสีบทอด เป็นลูกของยาจีด อายุประมาณ ๖๐ กว่าปี

เวที ๗

นายวิจารณ์ พลอินทร์ “อยากอนุรักษ์ของที่มีอยู่ในหมู่ ๑ มีพันธุ์ป่านิล ซึ่งมีอยู่เฉพาะตำบล หน่องตรุด แต่ตอนนี้ที่อินมีน้ำมากปลาจึงไปอยู่ที่อื่น สมัยก่อนน้ำดูด้วยเครื่องนุรักษ์พันธุ์เอาไว้ กำนันล้อมก์ เดย์มีกู เมื่อสงวนพันธุ์แล้วก็เอาปลาตามไว้ใช้ได้ในช่วงที่มีเทศกาล”

นายนับเสริมว่า สมัยชุนเชี่ยวไม่ยอมให้ครัวจับปลาตามใจชอบ ต้องมีกูเกณฑ์

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (ข้อมูลจาก อบต.หนองตระดู)

ตำบลหนองตระดูตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองตรัง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองตรังไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นระยะทางประมาณ ๘ กิโลเมตร เดิมอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสีแกะ มาจนถึงสมัยขุนเชี่ยวชาญกิจ ซึ่งเป็นผู้นำชุมชน ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองที่ขึ้นกับอำเภอสีแกะ มาอำเภอเมืองตรัง

ความเป็นมาของชื่อหนองตระดู เนื่องจากมีหนองน้ำอยู่ในบริเวณหมู่ที่ ๑ และเป็นที่ราบลุ่มน้ำซึ่งตลอดทั้งปี มีต้นไม้ชนิดหนึ่งซึ่งชื่อว่าต้นตระดูอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีชื่อเรียกกันติดปากว่าหนองตระดู ซึ่งเดิมเป็นชุมชนที่มีเกษตรกรชาวศักยอยู่ประมาณ ๑๕ ครัวเรือน

ปัจจุบันตำบลหนองตระดูแบ่งการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับ แม่น้ำตรัง ตรงข้ามกับตำบลนาท่ามได้ อำเภอเมืองตรัง ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลนาโคเตะหมิง อำเภอสีแกะ และตำบลบางวัง อำเภอเมืองตรัง ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แม่น้ำตรัง ตรงข้ามกับตำบลนาตาล่วง อำเภอเมืองตรัง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเขาวิเศษ อำเภอวังวิเศษ ตำบลหนองตระดูมีพื้นที่ทั้งหมด ๓๓,๒๖๙ ไร่ ภูมิประเทศเป็นที่ราบและที่ราบลุ่มของหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๘ บางส่วน และยังมีพื้นที่ราบเนินของหมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๘ และหมู่ที่ ๙ พื้นที่เกือบทุกหมู่บ้านมี แม่น้ำตรังไหลผ่าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๕ หมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๘ ส่วนเหล่าน้ำอื่น ๆ ได้แก่

๑. คลองไฟ อยู่ในหมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๖ และหมู่ที่ ๙
๒. คลองน้ำตาย อยู่ในหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๗
๓. สะพานองเทา อยู่ในหมู่ที่ ๖
๔. สะพานน้ำหานมะเส อยู่ในหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๓
๕. สะพานองบัว หมู่ที่ ๑
๖. สะพานองยน หมู่ที่ ๑

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๕,๔๖๙ คน มีจำนวนครัวเรือน ๑,๔๓๑

ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ นอกจากนั้นยังประกอบอาชีพนักการเกษตร ได้แก่ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ และพนักงานของรัฐและพนักงานเอกชน

การเดินทางเข้าสู่ตำบล ใช้เส้นทางสายตีตะหมิ่ง - น้ำชา ที่ ตง. ๓๐๖๖ ระยะทางประมาณ ๑๙.๒๐ กิโลเมตร สายนาตาล่วง - บ้านหลังเข้า ระยะทางประมาณ ๑๙.๕๐ กิโลเมตร และใช้เส้นทางสายตัวง - สีเกา แล้วเลี้ยวขวาเข้าตำบล ระยะทางประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ศาสนสถาน มี วัดเชี่ยวชาญกิจ วัดตันปีก

เอกสาร ๒ (วรรณนา นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๑)

หนองครุด มีหนองน้ำที่มีต้นครุด

หมู่ที่ ๑ บ้านหนองครุด ที่นาของซื้อเนื่องกับชื่อตำบลหนองครุด

หมู่ที่ ๒ บ้านคลองขุด มีคลองที่ชาวบ้านร่วมกันขุด (ขุดสมัยไหน ทำไม่ต้องขุด สำรวจสภาพด้วยว่าจากไหนไปไหน ตื้นเขินหรืออย่างใช้การได้ เดียวนี้ชาวบ้านใช้ทำอะไร)

หมู่ที่ ๓ บ้านนาแขก ชาวบ้านที่นี่แต่เดิมมีเชื้อสายอิสลาม

หมู่ที่ ๔ บ้านกลางนา คนไปทำนาปลูกบ้านอยู่กลางนา (ข้อมูล อบต. มีบ้านปากไฟรวมอยู่ด้วย)

หมู่ที่ ๕ บ้านคุนทุ่งรัก มีต้นรักขึ้นอยู่บนเนินสูง (ข้อมูล อบต. เอียน คุนทุ่งรักช์ และมีบ้านปากไฟรวมอยู่ด้วย)

หมู่ที่ ๖ บ้านสันตัง อยู่บริเวณสันของแม่น้ำตัวง จากสันตัวง เพียงเป็นสันตัง (ข้อมูล อบต. ระบุว่าแยกมาจากหมู่ที่ ๔ มีชื่อบ้านทุ่งโครหรือบ้านปากไฟ) (สำรวจ ดูว่าที่เรียกว่าสันเป็นอย่างไร)

หมู่ที่ ๗ บ้านน้ำชา มาจากเสียงน้ำในคลองที่ไหลเขี่ยwa เมื่อฝนตกดัง ฉ่า ฉ่า (ข้อมูล อบต. ระบุว่าแยกมาจากหมู่ที่ ๕) (ปัจจุบันยังเป็นอย่างนี้หรือไม่ อยู่ต่องบริเวณไหน)

หมู่ที่ ๘ บ้านทุ่งนา นายคำ ในทุ่งมีต้นนายคำอยู่มาก ต่อมาก ยายคำเพียงเป็นนายคำ (ข้อมูล อบต. ระบุว่าแยกมาจากหมู่ที่ ๖) (ยังมีต้นนายคำอีกหรือไม่ อยู่ต่องไหน)

หมู่ที่ ๙ บ้านในยวน เป็นป่าที่มีนักคำนวนมาก เกาะกลุ่มหนาแน่น มากินกวน (ข้อมูล อบต. ระบุว่าแยกมาจากหมู่ที่ ๗)

เอกสาร ๗ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภาค ๑.๒๓/๑๙)

វឌ្ឍន៍ខ័ណ្ឌមូលដ្ឋានតាំបនាថាំងទៀត

ព័ត៌មិះ

ចុះថ្ងៃទី ១ នៃការបង្កើត

១. បុគ្គលិក

១

	៤៨/៧ អំពី ៧ តាំបនាថាំងទៀត កំពង់ចាន់ម៉ោងទំនួរ កែវ ឃ.ស.ទេសលេខ (ត្រូវ <u>រៀបចំ</u>)
	..... អំពី ..... តាំបនាថាំងទៀត កំពង់ចាន់ម៉ោងទំនួរ កែវ ឃ.ស. (ត្រូវ <u>រៀបចំ</u> ៣, ១០)

២

	៤៧ អំពី ១ តាំបនាថាំងទៀត កំពង់ចាន់ម៉ោងទំនួរ ឧក្រិន ឈន ីូ (ត្រូវ <u>រៀបចំ</u> ១, ៤)
---	---

៣

	៤៧ អំពី ១ តាំបនាថាំងទៀត កំពង់ចាន់ម៉ោងទំនួរ ឧក្រិន ឈន ីូ (ត្រូវ <u>រៀបចំ</u> ១, ៤)
---	---

៤

	៤៧ អំពី ..... តាំបនាថាំងទៀត កំពង់ចាន់ម៉ោងទំនួរ កែវ ឃ.ស. (ត្រូវ <u>រៀបចំ</u> ៣, ៤)
---	---

៥

 นางเนื่อม สังข์ทอง	<p>៩៤ អំពី ២ ប៉ាន់វង់ិន តាំបល្ខាតាំងឱ្យ កំណែអេីូងទំរង កាយុ ៨៧ ឆ្នាំ (ឯក ▶ សំរាគ ៣, ៧)</p>
--	---

៦

 นายประสิทธิ์ พลhinthr	<p>៤០ អំពី ២ ប៉ាន់វង់ិន តាំបល្ខាតាំងឱ្យ កំណែអេីូងទំរង ទីរ ០៩៦ ៩៤០ ៧៦៥៧ កិចិ ឃ.ស.២៥៣ (ឯក ▶ សំរាគ ៧)</p>
---	---

៧

 นางផល សិរីរក្រិ	<p>៣៥/១ អំពី ១ ប៉ាន់ពិភេកលិលូយ តាំបល្ខាតាំងឱ្យ កំណែអេីូងទំរង កិចិ ឃ.ស.២៥៧៤ (ឯក ▶ កែវិ)</p>
--	--

៨

 นางធីន បានពេះ	<p>៣៥/១ អំពី ៦ ប៉ាន់ពិភេកលិលូយ តាំបល្ខាតាំងឱ្យ កំណែអេីូងទំរង កិចិ ឃ.ស.២៥៧៦ (ឯក ▶ សំរាគ ២, ៦)</p>
---	--

៩

 นางមាតិ ពលិនទ្រ	<p>២៧២ អំពី ១ តាំបល្ខាតាំងឱ្យ កំណែអេីូងទំរង កិចិ ឃ.ស.២៥៧១ (ឯក ▶ កែវិ)</p>
---	---

๑๐

 นางมิก ราตรี	๓๗ หมู่ที่ ๖ บ้านพิกุลล้อย ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมืองตรัง เกิด พ.ศ. (ดู ► สำรวจ ๒, ๕)
--	---

๑๑

นางยวนจิต ศรีภักดี	๔๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมืองตรัง เกิด พ.ศ.๒๕๔๗ (ดู ► สำรวจ ๓, ๑)
---------------------------	---

๑.๑ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล นาท่ามใต้	๖๙/ ๓ หมู่ที่ ๒. ตำบลนาท่ามใต้ อำเภอเมืองตรัง โทรศัพท์
--	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

หมู่ที่ ๑ นาท่ามใต้ (ดู ► เอกสาร ๒, ๓ สำรวจ ๔)

หมู่ที่ ๒ บ้านวังหิน (ดู ► เอกสาร ๒, ๓)

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองเกียน (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๔ บ้านนานอน (ดู ► เอกสาร ๒ สำรวจ ๔)

หมู่ที่ ๕ บ้านยางงาม (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านพิกุลล้อย (ดู ► เอกสาร ๒ สำรวจ ๕)

หมู่ที่ ๗ บ้านหน้าวัด (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๘ บ้านเกะตะเคียน (ดู ► เอกสาร ๒)

๓.๒ ชีวอื่น ๆ

หลาน้ำ (ดู ► สำราญ ๔, ๘ เวที ๑)

ท่าปรง ท่าตันปรง (ดู ► สำราญ ๖ เวที ๑)

บ้านท่าส้ม (ดู ► สำราญ ๘)

หานสวนหลวง (ดู ► สำราญ ๒, ๕, ๖ เอกสาร ๓)

ท่าคัมภีรा ท่าปากดาน ท่าสวนหลวง หานໂหลະ น้ำหักข้อย สะพานตาเสน (ดู ► เวที ๑)

ฐานข้อมูลตำบลนาท่ามได้ ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

พ่อท่านสีธรรม (ดู ► เวที ๔)

พ่อท่านสิ่ว (ดู ► สำราญ ๙)

พันครุฑ ปัวจันทร์ (ดู ► สำราญ ๔, ๘)

ว่องถัง ขอໄລ แสงท่าม (ดู ► เวที ๓)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

จีนขายแพร (ดู ► สำราญ ๕, ๙)

หาปลา (ดู ► สำราญ ๖, ๗)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู ► สำราญ ๖)

สงครามญีปุ่น (ดู ► สำราญ ๔, ๕, ๙)

ฐานข้อมูลตำบลนาท่ามได้ ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ลากพระ (ดู ► สำราญ ๔, ๕)

๕.๒ การละเล่น

ยังไม่มีข้อมูล

๕.๓ ภูมิปัญญา

แคหางค่าง (ดู ► สำรวจ ๔)

ยางแท่น (ดู ► สำรวจ ๕)

๕.๔ ความเชื่อ

ทวดดู (ดู ► สำรวจ ๖)

กลุ่มข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล อุษามาศ เนลิมวรรณ์ กุลยา ศรีภักดี ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

สำรวจ ๑

เนื่องจาก อ.กุลยา ศรีภักดี นักวิจัยในทีมของเรามาเป็นคนนาท่ามได้ ทำให้ฉันในฐานะทีมคุ้นในการลงพื้นที่ค่อนข้างสนับายนามากที่ลงพื้นที่นาท่ามได้ อย่างน้อยฉันก็ไม่ต้องกลัวหลงทาง หรือถ้าหลง อ.กุลยา ก็คงสามารถหาทางออกจากคนรู้จักได้ไม่ยาก ในการลงพื้นที่วันแรกคือวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ ฉันโทรศัพท์หา นายพรวน เพชรฤทธิ์ สมาชิก อบต.นาท่าม ให้

น้าพรวนบอกให้ไปพบที่บ้าน ซึ่งอยู่ใกล้บ้านนาท่ามได้ ฉันไม่รู้จักทางและไม่เคยผ่านมาบริเวณนี้มาก่อน ในขณะที่ อ.กุลยา นำทางได้อย่างสนับาย เสน่ห์ของการลงพื้นที่ในแต่ละครั้งดิอย่างนี้นี่เอง เพราะอย่างน้อยที่สุดทำให้เราได้รู้จักสถานที่ใหม่ ๆ และยังทำให้เราไม่รู้สึกแปลกหน้ากับบ้านตัวเองหรือเส้นทางใหม่ ๆ อีกด้วย วันนี้เรามีคืนช่วยขับรถและช่วยถ่ายรูปให้ในบางเวลา เพราะฉันไม่ค่อยสนับายนักขับรถเองเกรงว่าอาจจะไม่ปลอดภัย ส่วน อ.กุลยา แม้จะถูกดึงออกจากภาระเจ็บที่แขนแล้ว แต่ก็ยังพันฝ่าบริเวณอยู่ วันนี้จึงมี วิสุทธิ์ ทองยศอย นาช่วย ปัจจุบันเขาทำงานในองค์กรพัฒนาเอกชน จึงคุ้นชินกับการลงพื้นที่และพูดคุยกับชาวบ้านเป็นอย่างดี จึงแทนไม่ต้องบอกว่าจะต้องถ่ายรูปแบบใดบ้าง ส่วนฉันก็มีโอกาสได้พิจารณาพื้นที่เส้นทางที่ซับซ้อนและยาวไกลในตำบลนาท่ามได้ดีอย่างเต็มที่

น้ำพวนขับรถมอเตอร์ไซค์นำทางพวกราไป
สถานที่แรก คือบ้านของยายแดง คงเฉยด เป็นบ้านที่มี
อายุเป็นร้อยปี แต่ยังอยู่ในสภาพดี โชคดีที่ฝนตกไม่
หนัก ทำให้เราสามารถเก็บรูปบ้านมาได้ค่อนข้างชัดเจน
สถานที่ที่พวกราบ้านนั้นคุยกับยายแดงคือบ้านแบบ
สมัยใหม่ที่อยู่ต่ำกันข้ามกับบ้านเก่า โดยมีน้ำพวนนั้งฟัง
และช่วยซักถามอยู่ไม่ห่าง ยายแดงเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้
ฟังอย่างเต็มใจ แต่มีน้ำลาย ๆ ประโคนค์ที่จันฟังไม่เข้าใจ เพราะเป็นภาษาที่ค่อนข้างโบราณ ที่สำคัญ
นอกจากนั้นจะพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้แล้ว ยังฟังไม่ค่อยเข้าใจในหลาย ๆ สถานการณ์ด้วย การถามส่วน
ใหญ่จึงมอบให้ อ.กุลยา เป็นผู้นำ แต่เมื่อนั้นจะไม่ค่อยได้ช่วยถามอะไรมาก แต่ก็ขอบคุณรายละเอียดคน
เก่าแก่แห่งนาทาม ให้ที่ยังกินหมากด้วยอุปกรณ์ที่หั้งสวยงามและรักษาผ่านกาลเวลามาได้อย่างดี

สำรวจ ๒

จากนั้น น้ำพวนขับรถนำทางผ่านลี้ภัยแล้วเลี้ยวเล่า จนไปถึงบ้านหน้าทางเข้าสวนยางพารา
แห่งหนึ่ง มีผู้ชายอีกคนหนึ่งนำทางพวกราเดินเข้าไปตามสวนนั้น เพื่อไปริมน้ำบ้านพิกุลลอย เดินไปกล
เป็นกิโลเมตร ก็จะพบบ้านหลังแรกซึ่งเป็นบ้านของยายเพียน มืออาชีพหากินทางน้ำและที่บ้านยังมี
อุปกรณ์มากมาย ห้องที่ชำรุดและที่ยังใช้งานได้อยู่ก็มี

ยายเพียนเล่าเรื่องหานสวนหลวง และ
สภาพน้ำท่วม แม้ว่าจะประสบภัยน้ำท่วมอยู่
เสมอ แต่ยายเพียนก็ไม่เคยคิดจะย้ายบ้านไปไหน
 เพราะบริเวณนี้สามารถหากินทางน้ำได้ง่าย วันที่เรา
ไปสำรวจเห็นสภาพน้ำเต็มปริมาณมากกว่าลัวว่าอีกไม่
นานน้ำคงท่วมอย่างที่ยายเพียนเล่าเป็นแนว

จากนั้นเราเดินต่อไปที่บ้านยายมิก ราตรี ซึ่งเป็นบ้านในหุบแม่น้ำที่อยู่ใกล้ริมแม่น้ำตั้งมาก

ที่สุด ยายมิกเล่าชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตอีกอย่างสุกสนาน และย้ำ^๒
ว่าไม่เคยคิดจะย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่น เช่นเดียวกับที่เราฟังมาจาก
ยายเพียน ระหว่างที่พูดคุยกับยายมิก มีเพื่อนบ้านและญาติ ๆ มา
นั่งฟัง ซักถามอยู่ด้วย ที่สำคัญหลานของยายมิกก็ยืนฟังอยู่ใกล้ ๆ
ด้วย เรื่องที่ยายมิกเล่าคงเป็นที่จดจำของคนรอบข้างและเล่าผ่าน
คนรุ่นแล้วรุ่นเล่า เป็นประวัติศาสตร์บอกเล่าที่ดีต่อไป

สำรับ ๓

น้ำพรวนนำทางต่อไปที่ **ท่าสัม** ซึ่งเป็นท่าเรือเก่าแห่งหนึ่งของตำบลนาท่าม ใต้ พบรครอบครัวหนึ่ง ที่ยังประกอบอาชีพขายของอยู่ในบริเวณนี้ และยังมีการหากินทางน้ำอยู่จนปัจจุบัน

พกว่าเราใช้เวลาอยู่ไม่นาน เพราะไม่มีความสามารถตอบได้ว่าที่นี่มีการตั้งถิ่นฐานอย่างไร

สถานที่สุดท้ายที่น้ำพรวนนำทางเราไปคือจุดที่อยู่ใกล้ที่สุดและอยู่ด้านกีบเนื้อสุดของตำบลคือบ้านวังหิน พกว่าเราไม่ได้ไปดูจุดที่เรียกว่าวังหิน แต่ เพราะข้อความประวัติความเป็นมาจากการครอบครัวที่อยู่บริเวณนั้น ขยายเนื่อง สร้างห้อง ตั้งบ้านและขายของอยู่ที่นั่น ขยายเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้พกว่าเราฟังอย่างเต็มใจ ความน่าสนใจของคนนาท่าม ได้ก็คือทุกที่ที่เราลงเก็บข้อมูล จะมีญาติ ๆ มาร่วมพูดคุยด้วยทุกครั้ง อย่างบ้านนายเนื่อง ก็มีลูกสะไภ้มาร่วมแลกเปลี่ยนเรื่องการเรียนและความรู้ของคนในราษฎรอย่างนายเนื่องด้วย นอกจากร้านนี้เรายังได้พูดคุยกับสภาพแม่กับนายประสิทธิ์ พลอินทร์ ลูกชายของนายเนื่อง ได้ความว่าถ้าจะมาดูสภาพที่เรียกว่าวังหินนั้น ต้องมาในช่วงหน้าแล้ง ซึ่งเขาดำเนินมาปลูกตั้งแต่เด็ก เห็นสภาพนั้นมาตลอด ทั้งในเวลาที่น้ำแล้ง หรือแม้แต่ในน้ำ สุดท้ายนายประสิทธิ์ยังบอกว่าถ้าต้องการให้ไปร่วมแลกเปลี่ยนเรื่องการหากินทางน้ำก็ยินดีไปร่วม

ข้อดีของการลงพื้นที่ในวันนี้ ต่างจากที่อื่น ๆ เพราะผู้ประสานงานว่างตั้งแต่ช่วงเช้า จึงทำให้พกว่าเราไม่เวลาลงพื้นที่ได้อย่างเต็มที่มากขึ้น ซึ่งเกือบจะเป็นที่เดียวที่มีโอกาสเก็บข้อมูลเต็มวันอย่างนี้

หลังจากการลงพื้นที่ครั้งแรก นักวิจัยหั้งสองคนมีโอกาสแอบไปสำรวจท่าม ใต้อีกครั้ง อ.กุลยา นำทางไปบ้านนายตุด พรศิริวงศ์ นายตุดเรียกให้ฉันจอดรถในที่จอดรถของบ้านโดยที่ยังไม่เห็นหน้าฉันซัดเจน ถือเป็นน้ำใจที่เกิดขึ้นในวันฝนตกหนักที่น่าประทับใจ นายตุดนั่งพูดคุยกับพกว่าอย่างไม่อิดออดแม้ว่าจะเพิ่งออกจากโรงพยาบาลเนื่องจากต้องไปรักษาตา การถ่ายในวันนี้เราก็ยังสนุกสนานเช่นที่ผ่านมา

หลังจากวันนั้น อ.กุลยา ได้ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จากนายยวนจิต ศรีภักดี ซึ่งได้ข้อมูลตระกูลเก่าแก่ของครอบครัวอาจารย์เอง เป็นข้อมูลสำคัญซึ่งตราชสอปกับเอกสารจดหมายเหตุแล้วได้เนื้อหาที่ตรงกัน

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐ อ.กุลยา ไปร่วมงานทำบุญที่วัดนาท่าม ใต้ มีโอกาสพบคนแก่สองคน คนหนึ่งคือนายช้วน ตันเลง ผู้ให้ข้อมูลตำบลนาท่าม ใต้ ส่วนอีกคนหนึ่งคือนายแย้ม หนูเรือง ผู้ถูกพัดพิงในตำบลโคกยาง อ่านประกอบข้อมูลอ้างอิงในตำบลโคกยาง

ສໍາຮວງ ๔ ສັນກາຜະນົງ ນາງແດງ ຄອງເອີ້ຍດ

ໂດຍ ກຸດຍາ ສຽງກັດີ ອຸ່ນາມາສ ເຄລີມວຽກນີ້ ແກ່ ๒๐ ຕຸລາຄົມ ແກ້ໄຂ

ຍາຍແດງເລຳໃຫ້ຝຶກວ່າ ເມື່ອອາຍຸ ๑๐ ປີ ເຮືຍນໜັງສື່ອທີ່ວັດນາທ່າມ ຍັງໄມ້ມີຫ້ອງເຮືຍນ ເຮືຍນໄຕ້ຄຸນກຸງ
ຈຸນຈົບ ປ.ເກ ກ່ອນແຕ່ງການທຳນາ ທຳສວນ ລັ້ງຈາກນັ້ນແຕ່ງການເມື່ອອາຍຸ ๒๓ ປີ ແລ້ວຍ້າຍມາອູ້ທີ່ບ້ານສາມີ
ໜ່າ ມຸ່ ອ ບ້ານຫັ້ນນີ້ເມື່ອອາຍຸກວ່າ ๑๐๐ ປີ ເປັນບ້ານໄຕ້ຄຸນສູງ ມີບັນໄດ້ອູ້ອົກບ້ານ ໄດ້ຄຸນຝຶກຮ້ານນັ້ນຮັບແກ
ພບປະເພື່ອບ້ານ ຍັງມີສກາພເປັນບ້ານເດີມ ແມ່ຈະມີກາປະລິຍນແປລັງໄປບ້າງ ສ້າງມາຕັ້ງແຕ່ສັນຍາຍາຂອງ
ສາມີ ຂໍອຍາມມຸ່ນ

ຍາຍມຸ່ນເປັນຄົນໃຈດີ ມີລັກຊະນະເປັນແມ່ບ້ານ ຈະມີເພື່ອບ້ານມາຂອງຄວາມຊ່າຍເລື້ອຍໆເສມອ ທ ອີ່
ແມ່ແຕ່ຄົນຕ່າງບ້ານ ເຊັ່ນ ດົນຫອນທຽບມີອ່ານຸ້ມາກ ຈະເຂົາມາແລກໜ້າວສາວ ທີ່ສັນຍັ້ນຍັງໄມ້ຄ່ອຍມີ
ກາຮື້ອຂາຍ

ຍາຍແດງເລຳວ່າ ທີ່ເຮືຍກວ່າ ນາທ່າມ ເພວະມີຄົນເດີນທາງໜີ້ອນກາຍອະໄຈໍາໄມ້ໄດ້ ເມື່ອມາດຶງບວງເວັນນີ້
ເປັນເວລາຄໍາ ຈຶ່ງເຮືຍກວ່າ ບ້ານນາງຄໍາ ຕ່ອມາເສີຍເພີ່ຍນເປັນນາທ່າມເມື່ອອນກາຍເດີນທາງຕ່ອໄປໄດ້ຮະຍະໜີ້
ນາງດ້ອງແວນອນແລຍເຮືຍກບ້ານນາງນອນ ທີ່ປັ້ງຈຸບັນເພີ່ຍນເປັນນາງນອນ

ສັນຍັ້ນ ມີທ່ານ້າຫຼື່ອທ່າເວື້ອທີ່ເຮືຍກວ່າຫລານ້າທີ່ເຮືຍກເຊັ່ນນີ້ພວະທີ່ທ່ານ້ານີ້ໄດ້ມີກາສ້າງສາລາທີ່ພັກ
ໄຄໄປໄຄຣມາຈະມາພັກທີ່ສາລາ ເຮືຍກສັ້ນ ວ່າຫລາ ມີຄົນເລຳໃຫ້ຝຶກວ່າ ມີຕໍ່ວຽກຈະມາຈັບດ້ວຍພ່ອທ່ານສີ່ອຽມ
ວັດນາທ່າມ ທ່ານກົດເດີນທາງໄປທີ່ຫລານ້າເພື່ອໜີ່ຕໍ່ວຽກ ແຕ່ໄມ້ມີເວື້ອຈະໜັ້ນໄປ ພ່ອທ່ານສີ່ອຽມໄລຍເດີນບັນນຳ
ສາມາຮັນທີ່ຕໍ່ວຽກໄດ້

(ຈາກເຈື່ອງຮານນີ້ ຍາຍເພີ່ຍ ບ້າງຈັນທີ່ ເລຳວ່າ “ພ່ອທ່ານສີ່ອຽມໄດ້ຈັບ ເພວະມີເຫັນເຖິ່ງໃນວັດ”
ສັງເກດໄດ້ຈາກໃນປັ້ງຈຸບັນຄົນທີ່ຈະບັນບານຕ່ອື່ພ່ອທ່ານສີ່ອຽມໄທ້ປະສົບຄວາມສໍາເຮົາໃນເຈື່ອງຮານໄດ້ກົດຕາມ ເມື່ອ
ປະສົບຄວາມສໍາເຮົາຈະເລັກສົງຈະເຂົາເຫຼົາໄປເຫັນໄວ້ວ່າມາທີ່ບັນບານໄວ້)

ຍາຍແດງເລຳເຖິ່ງຄົນທີ່ມີບັນຫາທີ່ໃນການປັກປອງສັນຍັ້ນ ດື່ອ ພັນຄຽກ ບ້າງຈັນທີ່ ເປັນກຳນັນຄົນແຮກ
ຂອງບ້ານນາທ່າມ ພັນຄຽກເປັນຄົນທີ່ນ່າງເກຮັງກັບລົງ ເມື່ອຈັບໂຈຣໄດ້ ຈະໜ່າຍຄວາມທີ່ບ້ານ ໄນຕ້ອງສົງທີ່ສາລ

ສັນຍັ້ນມີຜູ້ໃຫ້ຢູ່ບ້ານ ທີ່ອນຍາດຸກ ຖອນບ້າວ ແລະນາຍນວລ

ຄົນໃນທ້ອງທີ່ນາທ່າມສ່ວນມາກມາຈາກພັກລຸງ ແລ້ວມາຕັ້ງຮອບຄຽກກັບຄົນທີ່ມີບ້ານເດີມອູ້ໃນນາທ່າມ
ເມື່ອພູດເຖິ່ງສົງຄຽມລົ້ງປຸ່ນ ລາວປີ ๒๕๔๔ ທ່ານຮຽນກົ່າມາທີ່ບ້ານນາທ່າມ ຍາຍແດງມີໂກກສເຫັນ
ເພວະທ່ານຮຽນປຸ່ນເຄົານ້າພິກາມາເລື້ອງບວງເວັນນີ້ ເມື່ອທ່ານຮຽນປຸ່ນກັບໄປ ໄປ ໄນສາມາດເຄົານ້າ
ຕັ້ນນັ້ນກັບໄປເປົ້າຍໄດ້ ມັນກົດຕາຍໃນບວງເວັນບ້ານຍາຍແດງ ບວງເວັນບ້ານຍາຍແດງເອງມີກາຮຸດຫລຸມຫລົບກັບ
ລັກຊະນະຫລຸມລືກ ກ່າວງແລະຍາວ ເປັນສື່ເໜື້ອມຜົນຜ້າ ທີ່ທຳໃນລັກຊະນະນັ້ນພວະບ້ານນີ້ມີຄົນອູ້ລາຍຄນ
ເມື່ອເວື້ອບັນມາທຸກຄົນຈະວິ່ງລົງຫລຸມຫລົບກັບ

การเป็นอยู่ในสมัยสังคมรุ่งเรืองมาก ไม่มีน้ำมันจุดตระเกียง หรือถ้ามีก็จะจุดไฟไม่ได้ เพราะถ้าจุดไฟจะทำให้เป็นจุดสังเกตของทหารญี่ปุ่น yayang เล่าอีกว่า ญี่ปุ่นที่มาเดินในบริเวณบ้านจะขึ้นต้นมะพร้าว เก็บลูกมะพร้าวจนหมดต้น แล้วผ่ากินตามคำເගອໄຈ ไม่เกรงใจใครเลย

ในสมัยสังคมนี้ จีนекาพลูมายา ทหารญี่ปุ่นекาพลูนีไปทำแกง แต่เมื่อแกงแล้วกินไม่ได้ เมื่อญี่ปุ่นเห็นพลูขึ้นที่ไหนก็จะทำลายหมด จนคนในบ้านไม่รู้พลูกินกับมาก ต้องกินแคหางค่าง แทนพลู

ในสมัยญี่ปุ่นขึ้น เมื่อถึงฤดูทำนา แต่เมื่อถึงช่วงเก็บเกี่ยว ก็จะเก็บเกี่ยวไม่หมด เพราะไม่มีคนช่วยเก็บ ต้องปล่อยให้เสียหายไป

ความลำบากและความขัดสนนอกจากอาการภัยแล้ว เสื้อผ้าก็ไม่มี จะใช้เปลี่ยนสะไภ้มาทำผ้านุ่ง ใช้กระสอบป่านเป็นผ้าห่ม บางคนมีผ้าเป็นเสื้อปิดแต่ข้างหน้า ส่วนข้างหลังไม่มี หรือถ้าจะไปทำธุระที่ไหนจะไปพร้อมกันไม่ได้ เพราะไม่มีเสื้อผ้าใส่ ยายแಡงเล่าว่า มีผู้หญิงคนหนึ่ง เวลา มาอาบน้ำที่บ่อบ้านยายแಡง จะมาตอคนค้ำๆ เพราะไม่มีผ้าติดตัวมาเลย

การทำอาชีพตัดยาง เมื่อตัดได้ก็ไม่มีที่ขาย ยายแಡงต้องพยายามมาตัดทำเป็นรองเท้า ทำเชือเพลิง คือ เอยาางทำเป็นแผ่นแล้วห่อตัวหามาก (กากหมาก) ทำเป็นตัวรัดแทนตะเกียง

เท่าที่พยายามเดงจำได้ ในบริเวณนี้จะมีบ้านอยู่ไม่กี่หลัง ตั้งอยู่ห่าง ๆ กัน เมื่อเวลาค่ำแล้วจะไม่กล้าเดินไปไหน เพราะเป็นป่าทั้งนั้น

การสร้างวัดนาท่าม พ่อท่านสีธรวรรณเป็นคนสร้าง ต่อมามีพ่อท่านแกล้ม พ่อท่านสีว

ประเพณีของท้องถิ่นก็มีการลากพระ มี ๒ แบบ คือ ลากพระทุ่ง หรือ ลากพระบก ทำในเดือน กันยายน ลากพระน้ำ ทำในเดือน ๑๙ จะไปลากที่หลาน้ำ

เรื่องเล่าในแบบนิทานหลอกเด็ก มีจีนชื่อ เจ้าทิม (คนจีนมากเรียกนำหน้าชื่อว่า เจ้า) เป็นพ่อค้าขายของ มาตอกนำ้ด้วยอยุที่พรุนาท่าม คนสมัยนั้นเลย์นำมารเล่าเด็กที่จะไปเล่นน้ำในพรุว่า “เจ้าทิมว่า ยน้ำข้ามทะเลข ข้ามมาได้ แต่มาตายที่หน้าพรุ” แม้ว่าน้ำจะตื้นกว่าน้ำทะเลขให้เด็ก ๆ ไม่กล้าลงเล่นน้ำในพรุ ความเป็นจริงคือในพรุจะมีสาหร่ายหรือหญ้าอยุที่ผิวน้ำ แต่ใต้ผิวน้ำจะเป็นน้ำ ซึ่งไม่รู้ว่าลึกหรือตื้นชีงอันตรายมาก

ສໍາຮວຈ ៥ ສົມພາຜັນ້ນ ນາງມີກ ຮາຕົກ

โดย กลยุศ ศรีภักดี อุษามาศ เนลิมวรรณ์ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

บ้านยายมิกเป็นบ้านริมคลอง อยู่ห่างคลองประมาณ ๓๐ เมตร สร้างตอนอายุ ๑๖ ปี ซึ่งเป็นช่วงที่แต่งงานมาตั้งครอบครัวใหม่ ยายมิกมีอาชีพหาปลา ปลูกผัก และยังมีเรือไถสำหรับสัญจรไปมา เพราะสมัยนั้นถนนยังไม่มี ไปไหนจะใช้เรือ ถ้าจะเดินทางไปทับเที่ยงจะไปทางท่าปวง ผ่านหลานน้า ผ่านปากหมัน แล้วขึ้นท่าที่ปานมาก จากนั้นก็ขึ้นรถไปทับเที่ยง

ตอนยายมิกอายุประมาณ ๔๐ ปี ถ้าไม่พายเรือไปเองก็จะมีเรือโดยสาร ค่าเรือไป-กลับ คนละ ๒๐ บาท ซึ่งเรือโดยสารนี้จะไปท่าโดยก็ได้ ไปเขาวิเศษก็ได้

สมัยก่อนนั้น พ่อของยายมิกตัดอ้อยไปให้ญาติ มีเรือกู๊ปุ่นลักชณะเหมือนเรือหัวโงนแต่ลำใหญ่มาก มาติดตื้นอยู่ใกล้บ้าน ไม่สามารถแล่นต่อไปได้ คนในลำเรือไม่ใช่กู๊ปุ่น แต่เป็นชลย เพราะว่าตัวดามุ่งทางเงินในตัวเดียว เมื่อพากเข้าเห็นเรือบรรทุกอ้อย เซลยกู๊ปุ่นก็จะเอาอ้อย พ่อของยายมิกตัดให้ เซลยกู๊ปุ่นให้เงิน พ่อเมรับ แต่กู๊ปุ่นก็ยื่นให้ ยายมิกเลยบอกให้พ่อรับไว้ เงินที่ได้รับลักชณะคล้ายแบงก์ ๒๐ บาทไทย แต่ไม่ใช่เงินไทย

ประเพณี มีลากพะ ซึ่งจะมีสมัยพ่อท่านลิว เจ้าอาวาสวัดนาท่าม ในขบวนเรือพะ จะมีเรือพายตามขบวน เป็นเรือผู้หญิงหนึ่งลำและเรือผู้ชายอีกหนึ่งลำ มีการพายเรือแข่งเฉพาะผู้ชาย ทุกคนในเรือผู้หญิงมีการแต่งตัวที่เหมือนกัน เช่น ถ้าใส่เสื้อสีเหลืองจะพอกหัวด้วยผ้าเหลืองชนิดเดียวกัน ถ้าใช้สีแดง ผ้าพอกหัวก็จะเป็นสีแดงเหมือนกัน

การค้าขายของคนจีนสมัยนั้น มีจีนขายแพร

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นางเพียง ปานเต็ง

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เนลิมวรรณ์ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๐

นางเพียงมีอาชีพหาปลา ซึ่งปลาที่มีมากคือ ปลากรด และกุ้งแม่น้ำ การใช้น้ำในแม่น้ำ จะใช้อบและนำมาใช้เฉพาะหน้าแล้งเท่านั้น ที่ท่านน้าเรียกว่า ท่าปวง เพราะมีต้นปวงต้นใหญ่อยู่หนึ่งต้นที่หน้าท่า เหตุการณ์สำคัญของบริเวณนี้คือ จะมีน้ำท่วมเกือบทุกปี แต่ปีที่ท่วมมากและท่วมนานคือ พ.ศ.๒๕๑๘, ๒๕๓๓, ๒๕๓๖ และ ๒๕๔๔ เกิดน้ำท่วมเป็นเวลา ๑ เดือน น้ำจะไหลเขี้ยวมากและบ้าอกนอกสายน้ำเดิม ในบริเวณใกล้ ๆ กันนี้ จะมี หาน เรียกว่า หานสวนหลวง เป็นหานสาธารณะที่ชาวจีนมาทำมาหากินก็ได้ ไม่มีเจ้าของ ไม่มีการห่วงห้าม

หานสวนหลวงมีปลาอยู่มาก ปัจจุบันเป็นที่ขยายพันธุ์ วางไข่ เป็นที่หากาชของคนในชุมชนนี้ ลูกชายยามิกเล่าเสริมว่า เมื่อน้ำเริ่มหลอกมา ปลาจะขึ้นมาวางไข่เป็นจำนวนมาก จะมีเสียงดังจากน้ำจันเป็นที่สังเกตได้ ชาวบ้านจะไม่จับปลาในช่วงนี้ เพราะถือเป็นช่วงปลาวางไข่ จะรอให้เลี้ยงเวลา ก่อน

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์ นางเนื่อง สงข์ทอง และ นายประสิทธิ์ พลอินทร์

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เนลิมวรรณ์ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

ในชุมชนวังหินมีนามสกุล พลอินทร์มากที่สุด ชายเล่าว่า คนรุ่นแรกที่เข้ามาอยู่คือรุ่นปู่ยา ซึ่งปลูกบ้านอยู่ ถึงคลอง มีอาชีพหาปลา บ้านสมัยนั้นทำเป็นตีตุนสูง เรือจะผูกไว้กับเสาเรือน บ้านแต่ละหลังจะห่างกันประมาณ ๑ กิโลเมตร ระหว่างทางเป็นป่า

ที่เรียกบ้านวังหิน เพราะมีหินก้อนใหญ่และสูงมากอยู่ อยู่ทางด้านซ้ายของคลอง ริมคลองจะมีต้นยาง คลุ่ม คล้า เครื่องมือหาปลา เช่น ข้อง จะทำกับคลุ่มหรือคล้า นอกจากนั้น คล้ายๆใช้ทำเป็น สาด (เลื่อ) ได้ด้วย แต่เดี๋ยวนี้ทั้งคลุ่มและคล้าสูญพันธุ์แล้ว

มีเรื่องเล่าว่าบริเวณน้ำแคววังหิน เคยมีคนเห็นญูใหญ่ หลังจากนั้นจึงมีการสร้างศาลให้อุปถัมภ์ คนแวดล้อมเรียกว่าทวดญู ชายเนื่อง เล่าว่าเมื่อถึงเดือน ๕ จะทำบุญกลองทราย มีมโนธรรมรำถวาย นิมนต์ พระมาชนัญหา แต่ประเพณีไม่ทำมา ๑๐ ปีแล้ว

การฉลอกทรายจะนำหินปักที่กองทราย โดยใช้ทรายที่เอามาจากในคลอง ที่บ้านวังหินคนจะกลัวมาก ไม่กล้าลงเล่นน้ำ นอกจากรักษาทวดญูแล้ว น้ำบริเวณนี้จะลึกมาก

นายประสิทธิ์ พลอินทร์ ลูกชายชายเนื่อง เล่าว่า

หินในคลองสูงประมาณ ๕ เมตร จะเห็นได้ช่วงน้ำลด

เท่านั้น นายประสิทธิ์ดำเนินมาตั้งแต่เด็ก จนปัจจุบันก็ยังทำอยู่

ชายเนื่องเคยมีอาชีพหาปลา และทำสวนยาง ปลาก็จับได้มีแม่ปลา (ปลาตะเพียน) ปลาหางเขี้ยว ปลาชะได ซึ่งเดี๋ยวนี้แทบจะไม่มีแล้ว

ชายเรียนหนังสือที่วัดนานอน เวลาไปเรียนหนังสือต้องเดินผ่านป่า เมื่อถึงเวลาสอบໄล่จะไปสอบที่โรงเรียนบ้านคลองเต็ง ชุดนักเรียนของชาย คือนุ่งผ้าผุงสิน้ำเงิน เสื้อสีขาวคอทหาร รองเท้าไม่มีสี ชายเรียนหนังสือจบชั้น ป.๔

ลูกสะใภ้ของชายเนื่อง ซึ่งมีอาชีพขายของที่บ้านหลังนี้ เล่าเสริมว่า ชายเนื่องเป็นคนเรียนเก่ง ขนาดอายุเท่านี้แล้วยังthonเงินไม่เคยผิดพลาดเลย ซึ่งตัวเองอยู่น้อยกว่าอย่างมีปลาดบ้าง

ประเพณีที่วัดนานอน มีการลากพระบาก ซึ่งจะลากจากวัดนานอนมาทุ่งประดู่หรือโคลายางว่า นายพรวน เพชรฤทธิ์ ผู้ประสนงานดับลนาท่ามได้ เสริมว่า ที่เรียกโคลายางว่า เพราะบริเวณนั้นเป็นเนินดิน มีต้นยาง จะมีการเล่นกันในบริเวณนี้

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายตุด (ลิมชั้น) พรศิริวงศ์

โดย กุลยา ศรีภักดี อุชามาศ เนลิมวรรณ์ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

จุดสำคัญมี บ้านท่าส้ม บ้านไสเปลว บ้านหลาน้ำ

นายตุดมาปลูกบ้านหลังนี้ตอนปีปุ่นขึ้นเมือง ตอนนั้นนายตุดอายุ ๑๗ ปี อายุ ป.๔ ยังลำบากอยู่มาก ญี่ปุ่นมาเรือเครื่องติดท้าย จอดเรือที่ท่าส้ม วัดระดับน้ำ นอกจากนี้เรือที่ใช้มากสมัยก่อนคือเรือเจ้าท่าส้ม ไม่ก่อวัง เลยท่าส้มไปเมืองทราย ระยะทาง

ยาว เมื่อหน้าแล้งน้ำจะหนุนขึ้นมาถึง จากท่าส้มสามารถถือกเรือไปที่ท่ากันตั้งได้ หลาน้ำ ไม่มีซากอะไรมีหินในตอนนี้ มีแต่การขุดทรายขาย

คนจีนที่เดินทางมาจากเมืองจีนส่วนใหญ่จะเรียก เจ้าหน้าชื่อทั้งนั้น

การทำยางสมัยก่อนทำยางแท่น โดยใช้สารส้ม หลังญี่ปุ่นกลับ ใช้ใบส้มมะวงต้มเน่านำไปใส่ในยาง ต่อมามีจึงทำจกรวิดยางเลิกทำยางแท่น ต่อมาก็เปลี่ยนเป็นขายน้ำยาง

เวลาเดินทางไปทับเที่ยงก็ต้องhabยางไปขายด้วยกลับจากขายยางก็หาบของกินของใช้กลับมาบ้าน ต่อมามีการซื้อเรือเครื่องใช้สำหรับโดยสาร มีครูจาร เขาวิเศษ เป็นคนแล่นเรือเครื่อง ซึ่งเป็นเรือที่ใช้เครื่องรถเป็นเครื่องยนต์ อาศัยพสมัยก่อนขายพิริกไทย คนจีนที่มาอยู่ก็จะปลูกพิริกไทยขายด้วย สมัยก่อนจะเดินทางด้วยเรือไปขึ้นที่ท่าจีนแล้วเดินต่อไปทับเที่ยง หรือใช้เรือไปจากที่กันตั้ง กำนันสมัยนั้นจะเป็นจนอายุ ๖๐ ปี

สำรวจ ๕ สัมภาษณ์ นางยวนจิตร ศรีภักดี

โดย กุลยา ศรีภักดี ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

กำนันครุฑ เดิมอยู่บ้านกลาง หรือเรียกว่า บ้านเก่า แต่งงานกับ ยาย ซื้อ นางกิมเหลือง ลูกสาวของกงจุ ซึ่งกงจุเดินทางมาจากเมืองจีน มีเมีย ๒ คน มีลูกแม่ลํะ ๗ คน และ ๘ คน รวม ๑๕ คน กำนันครุฑ บัวจันทร์ มีลูก ๖ คน คือ

๑. นายเอ็น บัวจันทร์ ถูกความขวิดตาย

๒. นางพลอย บัวจันทร์ แต่งงานแต่ไม่มีลูก

๓. นางพุ่ม บัวจันทร์ แต่งงานกับนานหวน สุขมาก มีลูกคือ นางยวนจิตร

๔.นายทักษิร์ บัวจันทร์ เรียนผีกหัคคุ ได้ไปอยู่กับเจ้าคุณเทศา ที่ภูเก็ต ต่อมาไปเรียนหนังสือต่อที่กรุงเทพฯ ไปอยู่กับพระองค์เจ้าอาทิตย์พิพากษา หม่อมกอบแก้ว อาทิกากร เมื่อเรียนจบจากกรุงเทพฯ ได้ทำงานที่ โรงเรียนวิเชียรมาตุ ต่อมารักชอบกับ นางสาวผัน ยิกร์ ลูกของนายเยนร์ ยิกร์ ชาวผู้ร่วมเศส ซึ่งมาสอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนอนุกูลสตรี แต่งงานแล้วขยายน้ำไปทำงานอีกหลายจังหวัด เช่น พัทลุง ระนอง และขยายน้ำไปอยู่กรุงเทพฯ ย้ายผันเปลี่ยนชื่อเป็น ผอบ ได้ไปสอนที่โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขตยานนาวา กรุงเทพฯ จนปลดเกี้ยวนายราษฎร์

๕.นายพิริม บัวจันทร์ เสียชีวิตตอนอายุยังน้อย

๖.นางสาวเพียร บัวจันทร์ เป็นโสด และบวชตั้งแต่อายุ ๔๐ จนเสียชีวิตเมื่ออายุ ๕๓ กำนันครุฑ มีลักษณะเป็นเจ้าชุนมูลนาย มีสวน มีนา แต่ไม่เคยลงมือทำเอง เพราะมีคนใช้มากรายการทำงานราชการ เคยได้รับมอบหมายให้เกณฑ์คนไปทำงานเข้าพัพฝ้า สมัยพระยาวชิรญาณ ตากุล เวลาอยู่บ้าน นั่งผ้าฉััดชาย (โรงเรียนแต่ไม่เห็นบ้างจะเป็น ปล่อยชายไว้) ไม่สามารถเดือด ไม่ผ้าขาวม้าพาดบ่า และจะมีสมุกยาเห็นบ้างข้างหลัง หรือใส่ในชายพก

คนที่ทำงานหนักในบ้านคือยายเพียร ทำงานเหมือนผู้ชาย เช่น เลี้ยงควายผุ่ง ทำนา ทำสวน ทำไร่ ยายเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านนาท่าม อยู่ในวัด เมื่อจบ ป.๔ ก็ไม่ได้เรียนต่อ ที่เรียนอยู่ได้ถูกปฏิรูปต่อมาขยายน้ำที่ตั้งโรงเรียนไปอยู่ที่ตั้งโรงเรียนในปัจจุบัน

สมัยที่ท่านสิ่วเป็นเจ้าอาวาสวัดนาท่ามได้มีคำกล่าวว่า “ท่านสิ่ว นักพัฒนา ชุดดินหินคนในสวนตากุล มากกมที่สร้างโรงเรียน”

การค้าขายของคนจีน จะมีเรื่องมาเทียบท่าที่ท่าส้ม สินค้าเป็นถ้วยชาม ทองเหลือง และแพร คนจะพูดว่า **จีนขายแพร** ซึ่งมีสีเดียวคือ สีดำ คนจะซื้อผ้าแพรเพื่อห่มสีไบเฉียง แต่ตัวเพื่อไปวัด หรืองานพิธี สมัยก่อนหากจะซื้อผ้าม่วง ราคาผืนละ ๓ บาท การใช้จ่ายเงินสมัยนั้น เป็นสถาค์ที่มีรู ๑ สถาค์ ๒ สถาค์ เมื่อจะซื้อของต้องเดินทางไปทับเที่ยง ไปทางไสสเตียน และเดินเขินที่เกาะบกไปทับเที่ยง

นางยวนจิตรมีของเก็บรักษาไว้ คือ แพรจีน ขันทองเหลือง เชี่ยนมาก ๑ สำรับ ของใช้ทำด้วยสังคโลก มีลักษณะเป็นโถ

กำนันครุฑเป็นคนที่ลูกบ้านทั้งเกรงและกลัว เพราะเป็นคนเด็ดขาด พูดจริง ทำจริง ตัดสินคดีความเองที่บ้าน ถ้ามีการลักขโมยหรือปล้น จะตีหลอก ๒ ไม้ หรือตีเกราะ ชาวบ้านจะจุดคบทางมะพร้าว หรือคบไม้ไผ่ไปที่เกิดเหตุ ขโมยสมัยนั้นส่วนใหญ่ลักวัลลักษณ์ การปล้นเงินทองจะไม่มี เพราะเจ้าของเอาเงินใส่หีดแล้วฝังไว้ติดน หรือใส่ในกระบอกไม้ไผ่ส่วนพระ คือ ตะกรงไม้ไผ่ เป็นที่เก็บของอยู่บันเตาไฟ

เอกสารสมัยก่อนจะใส่กระบอกไม้ไผ่ เรียกว่า ตระน จะทำปลายให้แหลม ไว้ทอฝ้า ปากกระบอกจะอุดด้วยกระดาษ หรือเก็บไว้ในกระบอกไม้ไผ่รวมด้วย แต่ปิดปากด้วยกระดาษแล้วเก็บไว้บนบ้าน

เมื่อสังคมญี่ปุ่น นางยวนจิตรา อายุได้ ๑๒ ปี เรียนที่โรงเรียนสภาราชินี เห็นเครื่องบินบินว่อน
เหมือนฝูงกา เวลากลับบ้าน ยายจะเป็นคนไปรับ เดินทางผ่านเกาะบก สวนพากญี่ปุ่นในตลาดทับเที่ยง
จะไปอาบน้ำที่สระกระพังสุรินทร์ เวลาอาบน้ำแก้ผ้าหมด ทำให้มีสำนวนว่า “อาบน้ำแบบญี่ปุ่น”

สำราญ ๑๐ สัมภาษณ์ นายชัชวน ตันเล่ง

โดย ภูลิยา ศรีภักดี ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

ก็ของนายชัชวนมาจากเมืองจีน ใช้ แซ่ตัน ออยที่นาท่าม นายชัชวนเล่าถ้าความไม่ค่อยได้ เดี๋ยวอง
เพลงได้ และบอกได้ว่า มีญาติอยู่ที่คลองหัวโงง ตำบลป่า่นชื่อ
เพลงจากนายชัชวน

เข้า เยื้อ...เหอ	นกเหวกเหอ
บินสูงเที่ยมเมฆ	คาดดอกขี้ลมนางเกสร
หัวปีกเป็นลายลาย	คล้ายกับนาง ขี้หนอน*
คาดดอกขี้ลมนางเกสร	หัวหมอนนางนกเหวก เยื้อ...เหอ
หมายเหตุ : ขี้หนอน* คือ กินนร	
ลูกสาวเหอ...	ชาวบ้านออก
นมไม่ทันงอก	บอกพ่อบอกแม่จะเอาผ้า
ไก่* ไม่รู้ทอ	เอกสาร* เคาะหัว
บอกแม่บอกพ่อจะเอาผ้า	ลูกสาวชาวบ้านออก เยื้อ...เหอ
ไก่เดือนเหอ...	ขี้นอนทับบ้านบุรี
ลูกขี้นเดดเหวนางเมรี	ยามป่านจะนี้ไม่พื้นตัว
หยิบเขามอนทองมาแอบช้าง	เอวบ้างนางช้าง นึกว่าผัว
นานป่านจะนี้ไม่พื้นตัว	ผัวหนีไปเมืองไกล เยื้อ...เหอ
น้องนอนเหอ...	หนุนหมอนหัวครั้ง
น้องไม่รู้นั่ง	ผูกเปล เวช้า* ให้น้องนอน
เวลาหน่องร้อง	พาไปส่งนมมาครัว
เวลาหน่องร้องป้ออนข้าว	อาบน้ำให้น้อง เยื้อ...เหอ
เรือในญี่เหอ...	จะไปขึ้นล่อง คลองนาโว*
เกรกรรอมมองหาไม่ได้อยู่	เห็นปลายลำพูอยู่ลิบลิบ
เรือออกจากท่าน้ำตาไหล	ต่างคนต่างไปไกลกันนิบ
เห็นปลายลำพูอยู่ลิบลิบ	สักพูดหากลีม....เยื้อ...เหอ...ไม่

ข้อมูลจากเวทีตรวจสอบ

๒๓ กวัคตุ์คม ๒๕๕๑

สถานที่จัดเวที โรงเรียนวัดศรีสุวรรณาราม

ผู้บันทึก นิตารัตน์ ธนาณัท

ผู้เรียนเรียง อุชามาศ เนลิมวรรณ

ผู้ร่วมเวที

- นางผล ศรีรักษ์ อายุ ๗๖ หมื่น ๑
- นายจิต แสงท่าม อายุ ๗๔ หมื่น ๗
- นางมาลี พลอนันทร์ อายุ ๖๐ ปี หมื่น ๑
- นายพรวน เพชรฤทธิ์
- นายจุ้ย วานิชทรัพย์ อายุ ๕๘ หมื่น ๖

เวที ๑

ท่าคัมภีรา	ยังไม่มีข้อมูล
ท่าตันปรง	อยู่หน้าบ้านตาติ้ม
ท่าปากดาน	เป็นหน้าท่าใหญ่ อยู่ต่องบ้านนายมิก ราตรี อยู่ทางด้านตะวันตกของสวนเรือน และใกล้บ้านครุณาลี
ท่าสวนหลวง	หากมองในแผนที่จะเห็นเป็นเหลี่ยมและเป็นพื้นที่กว้างกว่าบริเวณอื่น
ท่าເງາພາ	เป็นท่าใหญ่ แต่ก่อนเป็นท่าที่หน้าบ้านเชื่อม ลุงด้วง ลุงจวน
ทุ่งนายายคำ	อยู่ต่องกับสะพานข้ามไปบ้านสันตั้ง ที่หนองตุ่ด ให้ท่าปากดานลงมา ๒ คด
ท่าปากไฟ	อยู่ที่บ้านนายแสง หรือใต้บ้านสาวพร้อมลงมาคดเดียว
คลองไฟ	เป็นคลองตาย มีถนนข้ามนิดหนึ่ง อยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำ ใกล้หนองตุ่ด
หานໂຫລະ	อยู่ติดกับน้ำหักขอย เรียกว่าติดบึงนากันเลยที่เดียว
น้ำหักขอย	อยู่หมู่ที่ ๑ เป็นสถานที่จับปลาใหญ่ที่ใหญ่ที่สุด ปัจจุบันยังมีน้ำอยู่เต็ม
สะพานตาเสน	ตาเสน ถือรักษ์ เป็นทวดของนางผล ศรีรักษ์ ส่วนสะพานอยู่หลังบ้าน
ปัจจุบันยังมีเสาหลักให้เห็นอยู่ อดีตใช้เป็นสะพานยกระดับเดินข้ามพุน้ำท่าม โดยเริ่มจากหมู่ที่ ๑ นาท่ามได้ไปจนสุดหมู่ที่ ๖ นาท่ามเหลือ อยู่ใกล้บ่อพะยอม เมื่อสุดเขตนาท่ามเหลือคนก็จะขึ้นที่ท่าบ้านนายขาก ดำเนินการ บริเวณนั้นเรียกว่า สะพานนาบหัวทิง ตาเหียนเป็นผู้สร้าง คนกันตั้งก็มาขึ้นที่ท่านี้ เช่นกัน	

นายจิตบอกว่า สมัยก่อนถ้าต้องหาบข้าวคนก็สามารถใช้ประไบช์น์จากสะพานตาเสน ทางเดินนี้ยังใช้ชื่อของจากคนที่มาจากเขาวิเศษ เช่นตระกูลพันด้ำ คนจากคลองชีก็มาด้วย ต้องมานอนที่นี่ตอนเย็น ชื่อปลามากไม่ได้กิน ต้องเอาไปแต่ก้าง พ่อเล่าว่า ถ้าอยากกินลองกอง ก็ให้รอคนเขาวิเศษตกสะพานที่พรุนาท่าม แล้วลงไปลงเอกสารของมากิน แต่ก่อนมีการหาบปลาไปขายด้วย แต่ระยะทางไกลมาก ต้องนอนพัก คนเลยมาข้อมิยหาบไป

หลาน้ำ เป็นศาลาอยู่ที่ท่าน้ำ มีทางลัดที่จะมาวัด เมื่อขึ้นมาจาน้ำแล้วต้องเดินผ่านทางพลีกว้าง ๔ เมตร น้ำที่หลาน้ำไม่เคยแห้งเลย เมื่อถึงวัดเรียกว่าโคงเสาอง คนละฝั่งกันคือโคงยางว่าว (วัดเรียกว่าโคงเสาอง หรือที่โคงใกล้ ๆ กับวัด)

นายจิต เล่าว่า แต่ก่อนที่อุตตะภาก ได้ปากมัน เรือจมไม่รู้กี่ลำแล้ว เพราะมีวังวน เมื่อนอกับหน้าท่าลุงท่อน และที่ใกล้กับหลาน้ำ ตรงปากต่อยให้ด้วย ๓ วันกว่าจะวนออกมайдี ที่ปากต่อยให้ในช่วงเดือน ๕ เดือน ๕ ซึ่งเป็นหน้าแล้ง น้ำไม่เคยแห้ง เค้าไม่ผ่านพื้นไม่ถึง

เวที ๒

นางผล เล่าว่า เมื่อก่อนมีการค้าขายหลายอย่าง มีทั้งถ้วย เตา อั้งโล เป็นต้น และลำดับท่าเรือสำคัญ ๆ ตั้งแต่ท่าจีนมาทางใต้ ดังนี้ ท่าจีน ท่าป้าจีบ ท่าลุงเกลี้ยง ท่าลุงคล้าย ท่าลุงจำ ท่านาวยท่อน ท่านายอัน ท่าตาเสน ท่าตาทุย จากนั้นเว้นช่วงยาวไปจนถึงท่าส้ม ถัดไปเป็นท่าบ่าวแจ้ง ท่าเหล่านี้เป็นท่าเรือส่วนตัว

นายจิต บอกว่า พ.ศ.๒๔๙๓ มีเรือยนต์แล้ว เป็นของโกเง้ง คนสวนมัน ไปค้าขายที่หัวสะพานจิจิก เรือยนต์ลำนี้มาก่อนรุ่นครุจว เป็นเรือยนต์ลำแรก สามวันห้าวันจึงจะมาครั้งหนึ่ง

นางผล เล่าว่า เมื่อก่อนถ้าจะไปตลาดแต่ไม่มีรถ ก็ตักเรือยนต์ของโกเง้ง เรือลำที่สองเป็นของโกเง้ง ลำแรกของท่าจีนเป็นของแบะเทียน

คนสมัยก่อนมีทั้งที่มาจากคนทองสีห์ ย่านชื่อ รั้วจักรที่ท่าไหนกชื่นท่านั้น สมัยนั้นมีน้ำผึ้งจากลูกจากมาขาย โดยเขาใส่หีบ แล้วเอาพอกชี้ชันทา (อธิบาย พอกชี้ชัน)

หลังร้านหัวนสวนสายเป็นนาของตาเสน

เวที ๓

แต่ก่อนมีแค่ ๒ กีกเท่านั้น ได้แก่ ตระกูลว่องถัง และขอໄล'

ตระกูลว่องถัง เป็นคนดังเดิมที่อยู่บิเวนท่าส้ม ได้แก่ เปี๊ยถ่ำ ตาถ่อง ปั๊จจุบันเป็นชุมชนอยู่หลังบ้านนายตุ๊ด พรศิริวงศ์ นามสกุลเดิม ลิ้มชูน มาจากเมืองจีนรุ่นกง

ตระกูลของนายจิต **แสงท่าม** เข้ามาตั้งแต่รุ่นกงฟ้อน เป็นสมุหปัญชีที่อำเภอ แต่งงานกับลูกสาวคลั่น ชื่อสิน มีลูก ๓ คน คือ นายก้วอง นายฟ้อน และนายเจ่น ต่อมายกว้างเปลี่ยนชื่อเป็นนายจัน และนายฟ้อนเปลี่ยนชื่อเป็นนายพุด ส่วนลูกอีกคนคงพากลับเมืองจีนไปด้วย

นายจิตเป็นลูกหลานของนายจันมาอยู่กับทวดครุฑ ภายหลังเปลี่ยนนามสกุลเป็นแสงท่าม กันนายตุดกับทวดคลั่นเป็นคนในเครือญาติเดียวกัน

ตอนแรกที่ท่าสัมมีบ้านอยู่ ๔ หลังคาเรือน คือ บ้านกงส้าง กงหยิว จีหิน และบ้านนายจิต จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นต้นมา จึงมีบ้านเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ตระกูลขอໄล เป็นนามสกุลที่ใช้กันในปัจจุบัน ในเวทีมีการพูดถึงนามสกุลเดิมแต่สังกัดไม่ถูก นายจิต เล่าว่า แป๊ะເຄີຍ นามสกุล ของทก มาซื้อยา ตอนนั้นมากับรถถีบ แล้วมาแต่งงานกับ นางเชื่อน ตอนนั้นแป๊ะເຄີຍอายุ ๕๑ ปีแล้ว นางเชื่อนเป็นคนงาม

พ่อแก่นางผล พูดถึงการตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำให้นางผลฟังว่า “มึงໄມ້ຮູ້ວ່າເມື່ອກ່ອນເດີນໄກລກວ່າຈະ ໄດ້ປາສັກຕົວ ແຕ່ຮັງນີ້ ນຳໄໝ່ໂດ ປລາກີ້ນໍາງ່າຍ”

คนสมัยก่อนทำงานที่ทุ่นนาท่าม ต้องขึ้นสะพาน เปิกนา

ເວທີ ๔

พ่อท่านสีธรวร์ เป็นหัวดคนแรก แม่ย่าของ อ.กุลบາ และแม่ของนางผล ทันเห็นท่าน ปีหนึ่งพ่อ ท่านสีธรวร์ จะให้มีการแข่งมโนห์ราครวังหนึ่ง ไม่ว่าจะในไหนจะแพ้ ແຕ່ท่านก็จะตัดสินให้เสมอ กันทุกครั้ง

พ่อท่านสีธรวร์ สามารถเดินข้ามน้ำได้ เมื่อก่อนมีเรื่องเล่าว่าท่านข้ามน้ำมาจากหนองตุด มาถึง ก่อนเรือที่ไปรับ

นายจิต บอก ปอนນ້ວັດ มีເສື່ອມາກິນນຳ ตอนคำໍາໄມ້ໄຄກລໍາມາ

พ่อท่านเกด ขวนສີນິ້ວ ພັນໄມ້ເຟີນໄດ້ສບາຍ ແລະ ແຄລວຄລ່ອງ ກະໂດດລົງຈາກກົງໄດ້ ວັດເປັນອາຄາຮັຈຕຸວຸນຸ່າ ແຕ່ກ່ອນມີອາຄາຮັດີວາ

ตอนนั้นนางผลอยู่โรงเรียน พ่อท่านສິວເປັນຄຽສອນ

ตัวอย่างข้อมูลเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสาร อบต.นาท่ามใต้ และ เว็บไซต์ไทย ตำบล ดอย คอม)

ตำบลนาท่ามใต้เป็นตำบลหนึ่งใน ๑๔ ตำบลของอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองมาทางทิศเหนือ ประมาณ ๑๔ กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลลำภูรา อำเภอห้วยยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลนาตาล่วง และตำบลหนองครุด อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ

ตำบลนาท่ามใต้มีพื้นที่ประมาณ ๖๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๗,๓๗๔ ไร่ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะนี้เหมาะสมสำหรับการใช้ปลูกข้าวในฤดูฝน ถ้ามีการชลประทานในฤดูแล้งสามารถทำนาปรัง และปลูกพืชไร่ต่าง ๆ ได้

หมู่บ้านที่อยู่ติดแม่น้ำตรัง ได้แก่ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ และมีแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ คลองลำภูรา ให้ผ่านหมู่ที่ ๕ คลองต้อยไห หนองกอก หนองนาท่ามหรือสรพุนนาท่าม

ประชากรของตำบลนาท่ามใต้มี ๕,๔๐๗ คน ๑,๔๒๔ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวนยาง ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ นอกจานี้เป็นรับจ้าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพสองอย่างขึ้นไป

สันทางการคมนาคมระหว่างตำบลหมู่บ้าน มีถนนสายทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๑๔๘ เป็นถนนสายหลักในการติดต่อ และมีถนนโครงข่ายแยกจากถนนสายหลักเข้าสู่หมู่บ้าน

ศาสนสถาน ได้แก่ วัดศรีสุวรรณาราม วัดนานอน

เอกสาร ๒ (วรรณนา นภกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๐-๕๑)

นาท่ามใต้ คำว่า นาท่าม เพื่อนมาจากการ นางค่า เล่ากันว่า นางเลือดขาวมาถึงบริเวณนี้ต่อนค่า หมู่ที่ ๑ นาท่ามใต้ ที่มาของชื่อเมืองกับชื่อตำบล

หมู่ที่ ๒ บ้านวังหิน แห่งนี้มีหินอยู่มาก (สำรวจเพิ่มเติม)

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองเกียบ ในหนองน้ำมีปลาขนาดตัวเท่าแขน เรียกว่าปลาลูกเกียบ

หมู่ที่ ๔ บ้านนานอน มาจากคำว่า นางนอนมีเรื่องเล่าว่า นางนอนมีเรื่องเลือดขาวเดินทางมาถึงที่นี่ ตอนดึก จึงนอนพักในบริเวณนี้ อีกครั้งแสดงให้เห็นว่า มีที่นาตั้งอยู่ทางทิศใต้ ชาวบ้านเรียกว่าทิศหัวนอน

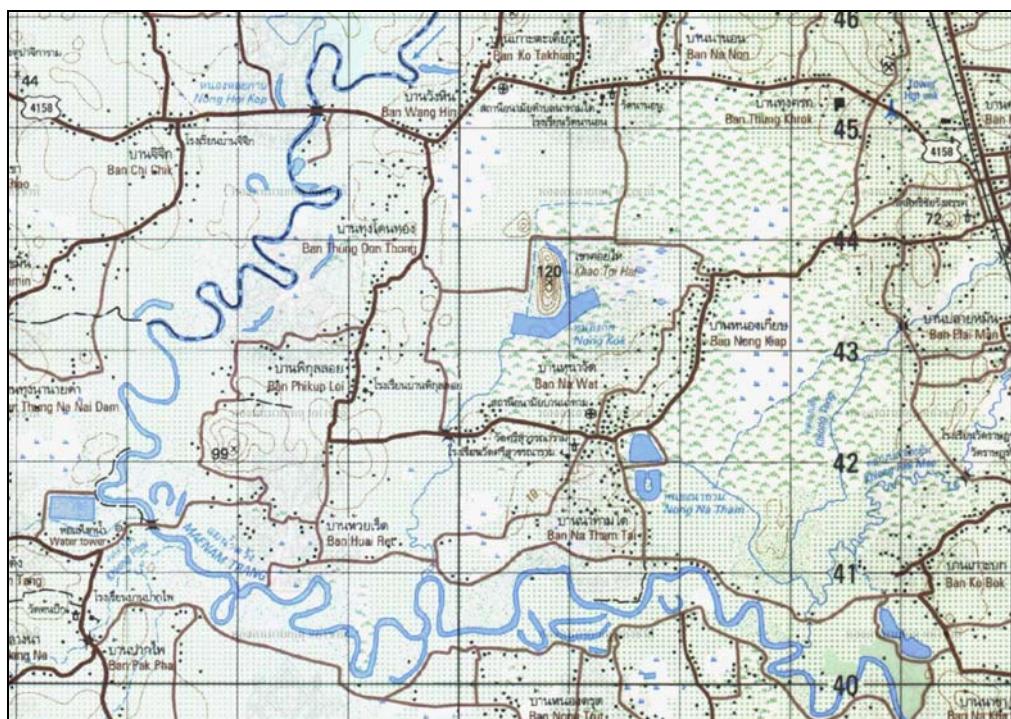
หมู่ที่ ๕ บ้านยางงาม มีต้นยางสูงใหญ่สวยงาม (ตรงไหน ยังมีอีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๖ บ้านพิกุลลอย มีต้นพิกุลอยริมแม่น้ำ เดิมเรียกบ้าน ขันห้อย หรือกุลห้อย

หมู่ที่ ๗ บ้านหน้าวัด หมู่บ้านตั้งอยู่หน้าวัดนานอน

หมู่ที่ ๘ บ้านເກະຕະເຕີຍນ มีต้นຕະເຕີຍນขึ้นอยู่เป็นกลุ่ม คล้ายເກະ (ตรงไหน มีอีกหรือไม่)

เอกสาร ๓ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภาค ๑.๒๓/๑๙)

หมายเหตุ ในการแผนที่นี้มีตำบลนาท่ามกลาง ซึ่งภายในหลังบางส่วนมาว่ามกับตำบลนาท่ามใต้

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลนาท่ามเหนือ

ตัวชี้

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บุคคล

๑

	ที่อยู่ ๕๖ หมู่ ๖ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมืองตัวง เกิด พ.ศ.๒๕๖๗ (ดู ► สำรวจ ๒)
นายขก ดำเกา	

๒

	๒๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมืองตัวง ส.อปต. นาท่ามเหนือ เกิด พ.ศ.๒๕๘๘ (ดู ► สำรวจ ๑)
นายชมาย สิทธิชัย	

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์กรบริหารส่วนตำบล นาท่ามเหนือ	๑๑ หมู่ที่ ๑๓ บ้านหริยงห้อง ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมืองตัวง โทรศัพท์ ๐๘๕ ๒๐๓ ๒๕๐
-------------------------------------	--

๒

กลุ่มจักسانจากไม้ไผ่ (เครื่องมือจับปลา)	๗๓ หมู่ที่ ๒ ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมืองตัวง นางประจวบ รามศรี
--	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

นาท่ามเนื้อ (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑ บ้านบางยาง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งครอก (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๓ บ้านคลองเตึง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๔ บ้านคลองเตึง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๕ บ้านทุ่งปง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านเกะบก (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๗ บ้านวังแทร์ (ดู ► เอกสาร ๑, ๒)

หมู่ที่ ๘ บ้านเกะปรง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๙ บ้านปลายหมัน (ดู ► เอกสาร ๑, ๒)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านนางอ (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านโคงมะม่วง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านเหรียงห้อง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๓ บ้านวังโน้น (ดู ► เอกสาร ๒)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

กว้านจีน (ดู ► สำรวจ ๑, ๓)

จุดระบายน้ำ ท่าเรือ (ดู ► สำรวจ ๑)

วังเดือย หนองสะเดา (ดู ► สำรวจ ๑ เอกสาร ๑, ๓)

สะ邦งเหพ หนองชุมแสง หนองหา ห้วย邦งอีตា (ดู ► เอกสาร ๑)

ห้วยวังแทร์ (ดู ► เอกสาร ๑, ๒)

ชุดที่ ๔ การตั้งถิ่นฐาน

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

การตั้งบ้านเรือน (ดู ► สำรวจ ๓)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

กัวนจีน (ดู ► สำรวจ ๑)

สภาพแม่น้ำ (ดู ► สำรวจ ๓)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู ► สำรวจ ๓)

ฐานข้อมูลตำบลนาท่ามเหนือ ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

ยังไม่มีข้อมูล

กลุ่มข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสังภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล อุษามาศ เนลิมวรรณ์ กุลยา ศรภักดี ๑๓ พุศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

สภาพพื้นที่ที่ไปเก็บข้อมูลในตำบลนาท่ามเหนือ เมื่อว่าจะมีเพียงหมู่บ้านเกะบกเพียงหมู่เดียว ที่ติดแม่น้ำ แต่ด้วยความคุ้นเคยกับคนในพื้นที่ของ อ.กุลยา ทำให้การลงพื้นที่ครั้งนี้คุ้มค่ามาก วันที่ ๑๓

พุศจิกายน ๒๕๕๐ ที่ อ.กุลยาและชันลงไปนั้น มี พื้นที่ริมน้ำหลายแห่งมีน้ำท่วมแล้ว ทำให้ไม่สามารถสำรวจในหลาย ๆ พื้นที่ รวมถึงไม่ได้ไปดูในจุดที่ นายชก ดำเนินการ บวกกับ แต่เดิมเป็นบริเวณที่สามารถเดินทางจากทางน้ำขึ้นมาตรงบ้านปัจจุบันที่อยู่ได้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสวนยางที่มีเจ้าของ มีการตัดแต่งสวนให้อยู่ในสภาพดีตลอดแนวถนนในหมู่บ้าน

ที่ตำบลนาท่ามเหนือ เคยมีการขุดพบเรือโบราณชื่อ นายชาย สิทธิชัย ผู้ประสานงาน โครงการวิจัย ประมาณว่า เรือมีความยาวประมาณ ๑๔.๖๐ เมตร ชาวบ้านสร้างอาคารเพื่อเก็บรักษาเรือ อยู่ใกล้ๆ ทางแยกซ้ายมือ ถนนจะเข้าเมือง สวนถ่ายชามเก็บไว้ในห้องด้านหลังของอาคารที่ถูกปิดประตูไว้ สวนจุดที่พบนั้นป่าจุบันยังไม่มีการปรับปูนให้เดินไปดูทางน้ำได้สะดวก

สำรวจ ๒

จุดที่ได้ไปคือ บริเวณถนนบ้ายพาสไปห้วยยอด ก่อนถึงปี๊ม susco การเดินทางไปสำรวจ จำเป็นต้องใช้รถมอเตอร์ไซค์ ซึ่งได้รับการอำนวยความสะดวกจากผู้ประสานงานและลูกชายนายชก ในการเป็นสารถีและยังเป็นไกด์ที่มีน้ำใจสำหรับนักวิจัยผู้มาเยือนด้วย สถานที่ต่างๆ มีดังนี้

จุดระบายน้ำ

ถ้ามาจากเมืองตรัง ผ่านสีแยกนาขาแล้ว

เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปประมาณ ๕๐๐ เมตร จะถึงสะพาน ทางขวาสุดของถนนเป็นจุดที่ชาวบ้านนาท่ามเหนือบอกว่า ในช่วงที่น้ำท่วมมาก ช่องระบายน้ำบิเวณนี้จะไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน (“จุดระบายน้ำ” เป็นชื่อที่เรียกตามคำของชาวบ้านแบบนั้น)

หนองสะเดา

เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่มาแต่ดั้งเดิม

หลายชั่วอายุคน มีต้นสะเดาอยู่ริมน้ำเกือบตลอดแนว มองจากถนนก็สามารถเห็นได้ชัดเจน ทางซ้ายยังคงกับสะพานซึ่งเป็นจุดระบายน้ำ มีจุดที่เป็นยน ในซึ่งมีอยู่หลายแห่งในตำบลนาท่ามเหนือ ใช้ประโยชน์จริงจังไม่ได้ นอกจากหาสตว์น้ำเป็นครั้งคราว

ท่าเรือดังเดิม นายชมาย ลิทธิชัย สมาชิก อบต. นาท่ามเหนือ และผู้ประสานงานโครงการ บอกว่า เป็นท่าม้ำที่เคยขึ้นเรือสินค้าจาก กันตัง แต่ปัจจุบันเป็นที่รกร้าง เพราะเส้นทางไปลำบาก เป็นถนนลูกรังดิน แดง คนที่ใช้ประโยชน์คือ ชาวบ้านที่อยู่ระหว่างบ้านเก่าบก ตำบล นาท่ามเหนือ และ ตำบลนาตาล่วง บริเวณใกล้กันนั้นยังสามารถเห็น ชาวบ้านจับสัตว์น้ำด้วยวิธีการทอดเหอยู่

กว้านจัน เป็นที่ที่คนจันที่เข้ามาดั้งรกรากอยู่ในบ้าน เก่าบกเป็นชุดแรก ๆ ตั้งบ้านอยู่ ซึ่งเชื่อว่าเข้ามาครั้งกว่าปีแล้ว สังเกตจากต้นมะพร้าวและทุเรียนขนาดใหญ่คู่บ้าน แต่เดิม บริเวณนี้มีบ้านอยู่หลายหลัง เป็นบ้านแบบชั้นเดียว สร้างง่าย ๆ แบบบกสี

วังเดือย เป็นสายน้ำที่ต่อ กับแม่น้ำตัวรังโดยตรง ปัจจุบัน จะเห็นเหมือนเห็นทางน้ำที่พุ่งเข้ามาในพื้นดิน กว้างประมาณ ๑-๒ เมตร สิ่งที่สังเกตว่าเป็นวังเดือยใน ปัจจุบันคือมีแทงก์น้ำประปาขนาดใหญ่ของ อบต. อยู่ใกล้ ๆ นอกจากนี้บ้านที่อยู่บริเวณนั้นยังมีเรือไก่ สำหรับใช้ในอาชีพทางน้ำด้วย

เบื้องต้นนักวิจัยเดิมแรงด้วยการกินมะละกอกจากบ้านนายขก ซึ่งเป็นของกินได้ตามแบบชาวบ้าน ถัดมาเป็นการนำทางผจญภัยเข้าทางที่มีโคลนดินแดงตลอดทาง แต่ก็ทำให้นักวิจัยพบความสุข ท่ามกลางเดดว่อน และยังพบว่าเรื่องของบ้านตัวเอง ครัว ๆ ก็อย่างให้ความร่วมมือ และครัว ๆ ก็ ภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้ถ่ายทอดและ公斤ความสัมภาก

นำเสียดายที่วันนั้นนักวิจัยผู้มีภารกิจมากมายอย่างขัน ไม่สามารถพูดคุยกับนายขกได้เต็มที่ ทำ ให้เกิดอาการชุ่มเครื่องกันขึ้นเล็กน้อยว่า “มาไม่กี่นาที แคนนี่จะได้อะไร” ทำเอาฉันรู้สึกผิดตลอดการทำงาน วิจัย แต่ อ.กุลยา ก็ทิ้งท้ายไว้ว่า “เราไม่เคยลืมและจะมาอีกครั้ง ด้วยความเป็นญาติกับ อ.กุลยา นายขกมี ท่าทีที่อ่อนลงบ้าง แต่ฉันก็ยังรู้สึกผิดอยู่ดี

หวังก็เพียงว่างานที่ไม่สมบูรณ์นี้จะผลักดันให้คนในพื้นที่มีเรื่องแรงที่จะสืบทอดเรื่องบ้านของ ตัวเองต่อไป และสร้างความเข้าใจให้เด็กรุ่นใหม่ ไม่ให้มีชีวิตที่เร่งรีบในเวลาที่ควรจะเชื่องช้าอย่างที่ฉัน เคยเป็นมา...

สำรวจ ๓ สมมติฐาน์นายข้า ดำเนินการ

โดย กุลยา ศรีภักดี อุษามาศ เนธิมวรรณ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

นายข้า แต่เดิมตั้งบ้านอยู่ใกล้บ้านนายก น้ำมากกว่าบ้านนี้ ซึ่งบริเวณที่ตั้งบ้านเดิมเรียกว่าท่าปากคลองหมัน ออยดีดคลองใหญ่ (แม่น้ำตั้ง) แต่ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๔๗ – ๒๕๔๙ ข้ายครอบครัวเพื่อนี้น้ำท่วม ออกรมาอยู่ในที่ดินปัจจุบัน ซึ่งน้ำก็ยังท่วมเกือบถึงชั้นที่สองของบ้าน ปีที่น้ำท่วมมาก ๆ คือ ปี พ.ศ.๒๕๔๗ พ.ศ.๒๕๔๙ คนแถวนะบกจะต้องย้ายไปอยู่ที่วัดราษฎร์รื่นรมย์

สมัยก่อนที่บ้านนี้เป็นบ้านน้ำ ก็มีชุมชนตั้งอยู่ประมาณ ๙ ครัวเรือน ซึ่งบ้านกันนี้ไม่ทราบว่ามีที่มาอย่างไร แต่ช่วงเล็กน้ำกว่าจะมีการตั้งบ้านเรือนแล้วข้อนหลังไปประมาณ ๓ ชั่วคน แต่สังเกตจากส่วนแล้วน้ำจะมากกว่า ๒๐๐ ปี คนสมัยก่อนลงมาทำนา ทำไร่ มาอยู่เป็นกลุ่ม ๆ อยู่ใกล้ที่ลุ่ม แต่บ่นความน้ำพากจืดอยู่ ในสมัยปัจจุบันนี้ยังไม่มีสวนยาง คนแถวนี้ก็จะทำนาตามฤดูกาล มีอาชีพอื่นบ้าง เช่น ทำไร่ ซึ่งการเบิกดิน ตั้งแต่แรกมา ไม่มีการทำพิธีหรือขอเจ้าที่เจ้าทาง เป็นแต่เพียงการเข้ามาจับจองในพื้นที่ที่เห็นว่าเหมาะสม

แต่ก่อนไม่มีนามสกุล แต่มีตัวอย่าง เช่น “ไข่ป่าแก่ ไข่หามาก คงยน” เป็นต้น เมื่อมีนามสกุลแล้ว จำได้ว่าสกุลแรก ๆ ที่อยู่ในบ้านน้ำ ก็มี “ไข่ป่าแก่ ไข่หามาก คงยน” คงท้อง (ครุลับ คงท้อง) พ.ศ.๒๕๔๗ ปีปุนเขี้น นายข้า จำได้ว่าญี่ปุนอยู่แล้วตลาด แต่ไม่เดือดร้อนอะไร และรู้มาว่าภูมิปุนมากกว่าที่ตั้ง

สภาพแม่น้ำเดิมน้ำน้ำแห้งเข้ามากทำให้กว้างขึ้น อาจจะเพราะความเชี่ยวของน้ำ หรือเกี่ยวน้ำกับการดูดทรัพยากริบบ้าง เพราะแก้วที่ทำทรัพยากริบบ้าง ปัจจุบันตั้งพังหมด เล็กน้ำกว่าเดิม ก็มีเรือค้าขายกันตั้งขึ้นไปทางเหนือน้ำ หลักฐานคือการขุดพบเรือที่ฝังอยู่ใต้ทรายในลำคลอง ซึ่งที่มีการดูดทรัพยากริบบ้างเพื่อจะเอาเรือมาเก็บไว้ มีการพบไฟโบราณมากกว่า ๕๐ ตันน้ำคนเอาไปหมดแล้ว

วังเดือย หรือ หานวังเดือย ไม่แน่ใจว่ามีที่มาของชื่ออย่างไร แต่น่าจะหมายถึงแม่น้ำที่มีมะเดื่ออยู่ เป็นจุดที่ติดแม่น้ำ แต่ปัจจุบันเป็นคลองตาย นายข้า เล่าว่า เท่าที่จำได้มีก่อนคลองโค้ง แต่ด้วยความเชี่ยวของน้ำทำให้น้ำถูกตัดตรงจนเปลี่ยนทางน้ำเดิม ทำให้บริเวณน้ำกลับเป็นหนองน้ำหรือเป็นวังน้ำตายอย่างที่เห็น หรือจะเรียกว่าเป็นยนกได้

หนองสะเดา เป็นหนองอยู่ในปัจจุบัน น้ำจะเป็นหนองน้ำที่ถูกขุดเป็นสระใหญ่

หนองกว้านจีน (ของโภหลัง เถ้าแก่ในตลาด) กว้านแบบเดียวกับกงสี ตอนนี้ทำบ้านใหม่ใกล้ต้นทุเรียน แต่ก่อนเป็นกว้านใหญ่ ไม่เหมือนเดียวนี้ ตอนนี้เล็กลงมาก แต่ก่อนน้ำคนจีนจะสร้างบ้านเดียวแล้วขยายครัวออกไปในบริเวณใกล้เคียงทำให้เกิดเป็นชุมชนใหญ่ขึ้น ลูกหลานในปัจจุบัน เช่น ร้านตินกี หลังตลาดเก่า

ชื่อสถานที่ในหมู่บ้านที่อื่น ๆ เช่น หนองหัวไส คุนดินแดง

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (ข้อมูลสภาพทั่วไปตำบลนาท่ามเหนือ จัดทำโดย อบต.นาท่ามเหนือ)

ตำบลนาท่ามเหนือเป็นหนึ่งใน ๑๔ ตำบลของอำเภอเมืองตรัง ซึ่งตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลนครตรัง แบ่งการปกครองออกเป็น ๓ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลลำภูรา และตำบลปากเจنم อำเภอหัวยยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลนาตาล่วง อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านโพธิ์และตำบลน้ำผุด อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลนาท่ามใหม่ได้ อำเภอเมืองตรัง

ตำบลนาท่ามเหนือมีพื้นที่ทั้งหมด ๗๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔๕,๖๒๕ ไร่ พื้นที่ในทิศตะวันตกของตὸนกลางตำบลนาท่ามเหนือมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มในหมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๖ หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๑๒ ส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ราบแบบลูกคลื่นดอนอยู่ทางทิศตะวันออกของตำบลคือในหมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๘ หมู่ที่ ๑๐ หมู่ที่ ๑๑ และหมู่ที่ ๑๓

ตำบลนาท่ามเหนือมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตเทศบาลตำบลคลองเตึง ส่วนที่อยู่ในเขต อบต.

เต็มหมู่บ้าน มี ๗ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๗ หมู่ที่ ๑๐ หมู่ที่ ๑๑ หมู่ที่ ๑๒ และหมู่ที่ ๑๓ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๑. คลองลำภูรา ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๑, ๗, และ ๑๐
๒. คลองปลายหมัน ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๕, ๖, ๘, ๙ และ ๔
๓. คลองเตึง ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๔, ๙ และ ๑๓
๔. แม่น้ำตรัง ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๖
๕. สระบางเทพ ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๒ และ ๗
๖. หนองชุมแสง ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖
๗. วังเดือย ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๖
๘. หนองหา ตั้งอยู่ในหมู่ที่ ๑๒
๙. ห้วยบางอิตา ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๑๐ และ ๑๑
๑๐. ห้วยวังแตระ ให้ล่อ่านหมู่ที่ ๒ และ ๗

จำนวนประชากรทั้งสิ้นมี ๗,๐๔๖ คน ๒,๑๙๗ ครัวเรือน (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๑)

ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำสวนยางพารา ทำนา ทำสวนผลไม้ และประกอบอาชีพรับจ้างในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม นอกจากนี้ประชากรบางส่วนยังประกอบอาชีพทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมควบคู่กัน

ออกจากที่ว่าการอำเภอเมืองตรังไปตามเส้นทาง ถนนตรัง-หัวยยอด เป็นถนนลาดยาง ระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร ถึงที่ทำการเทศบาลตำบลคลองเต็ง

ศาสนสถาน มีวัดสันติวัน ออยู่ในหมู่ที่ ๒ และสำนักสงฆ์บ้านนางอ หมู่ที่ ๑๐ และสำนักสงฆ์บ้านทุ่งปง หมู่ที่ ๕

เอกสาร ๒ (วรรณนา นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๔๙-๕๐)

นาท่ามเห็นอ คำว่า นาท่าม เพี้ยนมาจาก นางคា เล่ากันว่า นางเลือดขาวมาถึงบริเวณนี้ตอนค่ำ หมู่ที่ ๑ บ้านบางยาง มีต้นยางขึ้นอยู่มาก (ตรงไหน ยังมีอีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งครก เป็นแหล่งผลิตครกตำข้าว (บ้านไหน มีลูกหลานอยู่ยืนยันใหม่)

หมู่ที่ ๓ บ้านคลองเต็ง ช้างคลองมีต้นเต็ง (ตรงไหน ยังมีอีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๔ บ้านคลองเต็ง ช้างคลองมีต้นเต็ง

หมู่ที่ ๕ บ้านทุ่งปง เป็นทุ่งมีดินโป่ง (ตรงไหน ยังมีอีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๖ บ้านเกาะบก มีคนตั้งบ้านเรือนเป็นหย่อม ลักษณะเหมือนเกาะบก (ไปดูหย่อมบ้านนี้อีกทีว่ามีจริงหรือไม่ และถามด้วยว่า ถนนนี้มีต้นบก หรือกระบอกใบไม้)

หมู่ที่ ๗ บ้านวังแตระ มีต้นแตระขึ้นอยู่ (ต้นแตระอยู่ตรงไหน ยังมีอีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๘ บ้านเกาะปราง มีต้นมะปรางขึ้นอยู่เป็นกลุ่ม คล้ายเกาะกลางน้ำ (กลางน้ำหรือกลางนา ยังมีร่องรอยต้นมะปรางอยู่ตรงไหน หรือไม่)

หมู่ที่ ๙ บ้านปลายหมัน มีต้นหมันอยู่ปลายคลอง (ตรวจสอบเพิ่มเติม)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านนางอ ที่นาโคงิ่งไปมาตามลำห้วยบางอีต่า (ตรวจสอบเพิ่มเติม)

หมู่ที่ ๑๑ บ้านโคกมะม่วง พื้นที่เป็นเนิน มีต้นมะม่วง (ตรวจสอบเพิ่มเติม)

หมู่ที่ ๑๒ บ้านเหรียงห้อง รากของต้นเหรียง ทำให้พื้นที่รอบต้นแบ่งเป็นช่อง ๆ (ตรวจสอบเพิ่มเติม)

หมู่ที่ ๑๓ บ้านวังโนน น้ำที่ตกลงมาในแม่น้ำกระเด็นขึ้นสูง จึงเรียกว่าวังโนน (ตรวจสอบเพิ่มเติม)

เอกสาร๓ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภาค ๑.๒๗/๑๖ และ ภาค ๑.๒๗/๑๗)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลเขาวิเศษ

៤៩

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูลชุมชน

၈.၈ ပုဂ္ဂလ

9

นายเกื้อภล เกื้อบลส่ง

ତାଙ୍କ ମୁଖୀ ଲୋକଙ୍କ ବିଶେଷ କମ୍ବାକ୍ଷରିତାଙ୍କ

៥៥

(ទ ➔ សំរវាគ ១)

16

นายจันรงค์ คงนகโร

รองนายก อบต.เขาวิเศษ

(ទី ៤ សំរាប់ ៣)

61

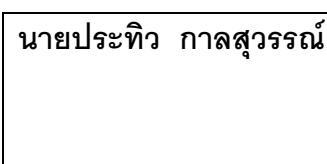
นายบุญถม ชุมอักษร

๑๐๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลเขาวิเศษ อำเภอวังวิเศษ

អាមេរិកបាន ១៤ ឆ្នាំ

(៩ > សំរវាង ១៧)

8

นายประทิว กาลสวัสดิ์

ຮັບ ໜໍາທີ່ ອົດຕະໂລກເວົາວິເທະະ ຄຳນາຄວັງວິເທະະ ຈັງໜັດຕັງ

(១ > សំវារៈ ១)

៥

 นายเยือน อ่อนรุ้ง	<p>៨៦ អំពី ៦ ប៉ាណេលងខោ តាំបលខោវិសេះ ខោកោវងិសេះ ឯកធម្មិត្រូវប៉ាណេអំពី ៦ ឆ្នាំ ៦៦ ឆ្នាំ (ឯកចំណាំ ១០ ខែ ៦)</p>
---	---

៦

 นายลิขิต แสงเสน	<p>១០៣ អំពី ៤ តាំបលខោវិសេះ ខោកោវងិសេះ ឆ្នាំ ៦៨ ឆ្នាំ (ឯកចំណាំ ៣ ខែ ៣)</p>
---	---

៧

นายวิว ศรีจันทร์ทอง	<p>២២០ អំពី ៤ តាំបលខោវិសេះ ខោកោវងិសេះ ឯកធម្មិត្រូវប៉ាណេអំពី ៤ តាំបលខោវិសេះ</p>
----------------------------	---

១.២ ភ្នែក សង្គម សង្គម

៨

សង្គម សង្គម	<p>អំពី ៣ តាននាយក-ត័ណ្ឌុទ តាំបលខោវិសេះ ខោកោវងិសេះ ទូរសព្ទ ០-៣៥៤៦-១៤៧៧ ពី ១០៤</p>
--------------------	---

៩

គ្រឿងរៀងរាល់ សង្គម	<p>(ឯកចំណាំ ២)</p>
---------------------------	--------------------

ចុះថ្ងៃ ៣ សាងសង់

៣.១ ឱែកចំណាំ អ្នកបោះ

តាំបាលខ្សោយឈើ ខ្សោយឈើ (ចូល កែកសារ ២, សំរាប់ ១០ គេហី ៣))

អ្នកបោះ ១ ប៉ាណុគុណពិចេះប៉ែង (ចូល កែកសារ ២ សំរាប់ ១០ គេហី ៣)

អ្នកបោះ ២ ប៉ាណុអុំដេសុង (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៣ ប៉ាណុអនុងអវាតីយ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៤ ប៉ាណុអនុវត (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៥ ប៉ាណុអនុងពេយ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៦ ប៉ាណុអល់ខ្សោយ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៧ ប៉ាណុអនុងគ្រោះ (ចូល កែកសារ ២ គេហី ១)

អ្នកបោះ ៨ ប៉ាណុជាង (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ៩ ប៉ាណុបានបោះប៉ែង ១ (ចូល កែកសារ ២ គេហី ១)

អ្នកបោះ ១០ ប៉ាណុខ្សោយឈើ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១១ ប៉ាណុគលែងពិន (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១២ ប៉ាណុបានបោះប៉ែង ២ (ចូល កែកសារ ២ គេហី ១)

អ្នកបោះ ១៣ ប៉ាណុអនុងផលុង (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៤ ប៉ាណុគុណខ្សោយ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៥ ប៉ាណុអនុងអូយិចំ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៦ ប៉ាណុអនុគន (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៧ ប៉ាណុអនុងខ្សោយ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៨ ប៉ាណុបានបោះប៉ែង (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ១៩ ប៉ាណុនិគុណ (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ២០ ប៉ាណុគុកសេខ័ណែន (ចូល កែកសារ ២)

អ្នកបោះ ២១ ប៉ាណុអល់គុណ (ចូល កែកសារ ២)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

เจ้านทร์ (ดู ► เวที ๗)

วัดเขาวิเศษ (ดู ► กรมการศาสนา, ๒๕๑๗ : ๖๗, สายสุนีร์ วารีรัตน์, ม.ป.ป. : ๒๐-๒๒ สำรับ ๕)

คลองชี คลองยวนปลา คลองโคน คลองหนองเตย คลองบางแพ่น คลองบางคน คลองหนองเตย คลองบางกุ่ม (ดู ► สำรับ ๓๓)

ห้วยบางมุด หนองคล้า (ดู ► สำรับ ๓๓)

คุนกหัว (ดู ► สำรับ ๒๒ เวที ๓, ๔)

ด่านเหริยง (ดู ► เวที ๗)

ท่าเรือ (ดู ► สำรับ ๖, ๑๔ เวที ๘)

บ้านไฝรอบ (ดู ► สำรับ ๒๐)

พิพิธภัณฑ์ (ดู ► สำรับ ๔)

วัดฉาง (ดู ► สำรับ ๗ เวที ๗)

สะพานด่าน (ดู ► สำรับ ๑๐ เวที ๗)

หนองหญ้าปล้อง (ดู ► สำรับ ๗ เวที ๗)

หลาบานตร (ดู ► เวที ๗)

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

กำนันคำ พันคำ (ดู ► สำรับ ๙ เวที ๖)

กำนันหมี พันหมี (ดู ► สำรับ ๔)

ครูจระ (ดู ► สำรับ ๑๖ เวที ๖)

โนราเติม (ดู ► สำรับ ๒๐ เวที ๓, ๕, ๖)

พ่อท่านหนู พ่อท่านชัย (ดู ► สำรับ ๑๖)

พันนิก พันร่อง (ดู ► เวที ๓)

ราชเดิม เต็มสังข์ เสียงทอง (ดู ► สำรับ ๙ เวที ๓)

ศรีไทย (ดู ► สำรับ ๒๒ เวที ๓)

៤.២ ទរពយាករ ការាំមាមាហកិន

ស្ថាបគលែង (ឬ ▶ សំរាគ ១៤)

ការិំនិំ ឪពតលាត (ឬ ▶ សំរាគ ៦, ១៦ វេទី ៤)

គុណីន សានយាងពារា (ឬ ▶ សំរាគ ១៨ វេទី ៣, ៤)

បោល (ឬ ▶ សំរាគ ១៩ វេទី ៤)

៤.៣ ហេតុការណ៍សំគាល់

សងគ្រាម (ឬ ▶ សំរាគ ១៧)

៤.៤ វិភាគធម្មតា

៤.៤.១ ប្រព័ន្ធឌាន់

ទាំបុណ្យខោពរវិសេខ (ឬ ▶ វេទី ៥)

លាកពន (ឬ ▶ សំរាគ ៧ វេទី ៥)

សាមហាបសាមខន (ឬ ▶ វេទី ៤)

អំដារពរទាតុ (ឬ ▶ សំរាគ ២២)

៤.៤.២ ការលាយលេន

មនុស្ស (ឬ ▶ សំរាគ ២២ វេទី ៦)

៤.៤.៣ រូបិយ្យាយ្យា

អំពើនិងបំពើ (ឬ ▶ សំរាគ ២២ វេទី ៦)

៤.៤.៤ គុណីន

សានយាងពារា (ឬ ▶ សំរាគ ១០)

អំពើ (ឬ ▶ សំរាគ ២២)

គុណីន (ឬ ▶ វេទី ៧)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

โดย อุษามาศ เนลิมวรรณ สุทิน สีสุข ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยนัดคุณประทิว กាលสุวรรณ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานของตำบลเขาวิเศษไกว์ อบต. เขาวิเศษ พบคุณประทิวแล้วก็เริ่มดูแผนที่ตำบลกัน จากแผนที่มีคลองสำคัญให้ผ่านตำบลเขาวิเศษคือคลองซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายช่างของ อบต. บอกว่าเป็นสายน้ำหลักของที่นี่ นอกจากนี้ยังมี ห้วยหนาน คลองบางกุ่ม คลองบวนปลา คลองโคน คลองบางเป็น มีหมู่บ้านที่อยู่ติด คลองซึ่งคือ หมู่ ๑๙ หมู่ ๒ หมู่ ๘ หมู่ ๔ หมู่ ๑ และหมู่ ๑๑ หลังจากดูแผนที่แล้วคนที่คุณประทิวันด้วยก็หยอกันมา เรา จึงเข้าไปพูดคุยร่วมกันในห้องประชุมของ อบต. โดยมีรายชื่อ ของผู้ที่มาให้ข้อมูล ๕ คน “ได้แก่ นายบุญฤทธิ์ ชุมอักษร นาย ลิขิต แสงเสน นายเยี้ยน อ่อนรุ่วที่ และนายเกื้อกูล เกื้อบุญส่ง

สำรวจ ๒

หลังจากที่คุยกันเสร็จแล้วหัวหน้าโครงการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองซึ่งดำเนินการในพื้นที่เขาวิเศษ ด้วย มาเล่าถึงโครงการนี้ให้ฟัง สาเหตุที่ทำโครงการ เพราะมีปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากร จึงต้องทำโครงการสำรวจเพื่อพื้นฟู โดยของบสนับสนุนของ พอช. และมูลนิธิศุภนิมิต จากการสำรวจ พบร่วมบ้างส่วนที่วิมคลองพัง เกิดจากชาวบ้านทำสวนยางถิ่นริมคลอง และมีไม้ลังไปวางลำคลอง จึง ได้ช่วยกันพื้นฟูโดยการปลูกหญ้าริมคลอง ตอนนี้ที่รังมะปfrag ประสบความสำเร็จ จึงขยายกิจกรรม ออกไปทั้งอำเภอวังวิเศษ รวม ๕ ตำบล ตามลำคลองซึ่งเริ่มตั้งแต่ต้นน้ำที่อ่าวตง ถึงท่าสะบ้า ปรากฏว่า

ในช่วงบนของคลองซึ่งเรือยังจอดได้ และตอนนี้คลองซึ่งเป็นลุ่มน้ำอยู่ ๑ ใน ๒๕ ของลุ่มน้ำในประเทศไทย ที่มีโครงการในชื่อว่า เครือข่ายพื้นฟูลุ่มน้ำคลองซึ่งงานที่กำลังทำในตอนนี้คือ ปลูกหญ้าริมตั้ง สำรวจแหล่งทิ่มตั้งพัง เก้าไม้ไผ่ที่วางคลองออก บัวชบา และเก็บคุณภาพน้ำทุกเดือน นอกจากนี้ยังมีการทำฝาย ตลอดสายคลอง ๕ แห่ง ทำให้มีปริมาณมากขึ้น และระดับน้ำสูงขึ้น จนการซื้อต่อกันด้วยไฟฟ้าทำได้ยาก เพราะการซื้อต่อกันต้องทำที่น้ำระดับเข้า

สำรวจ ๓

ช่วงบ่ายลงพื้นที่กันทั้งหมด ๔ คนซึ่งมีเจ้า ๒ คน และจากพื้นที่อีก ๓ คน คือ พี่ประทิว พี่จำนำง คงคร รองนายก อบต. และกิงกากูญจน์ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนักวิชาการการศึกษา อบต. เข้าวิเศษ ลำดับแรกเราเข้าไปคุพิพิภัณฑ์ในโรงเรียน วังวิเศษ ซึ่งเป็นที่รวมรวมของเก่า ๆ และของดีของตำบลเข้าวิเศษเอาไว้ จากนั้นก็ไปคุพิชช์โดยเป็นท่าเรือที่วัดเข้าวิเศษ แล้วก็ไปคุณนกหัว派่อดูร่องรอยต่าง ๆ ที่ได้พังมาเมื่อเข้า สดท้ายก๊ขับรถมาดูเข้าพระวิเศษและถ้าที่เล่าว่ามีพระผิวทำ

สำรวจ ๔

กลับมาที่ อบต. คุยกับพี่ประเจียด ลักษณ์ เจ้าหน้าที่ อบต. เรื่องกำนันหมี ศรีจันทร์ทอง ซึ่งมีรูปปั้นอยู่ที่หน้าโรงเรียนวังวิเศษ พี่ประเจียดเป็นหลานกำนันหมี เล่าว่ากำนันหมีเป็นลูกของกำนันคำที่มาจากพัทลุง สมัยก่อนเรียกว่าพันคำ กำนันหมีเป็นผู้อุปถัมภ์โรงเรียน และสหกรณ์เข้าวิเศษ โรงเรียนจึงสร้างรูปปั้นเป็นอนุสาวรีย์ไว้ ส่วนที่สหกรณ์นี้รูปถ่ายติดไว้ ถ้ามีชีวิตอยู่อยู่น่าจะประมาณ ๘๐ ปี (เกิด พ.ศ.๒๔๖๔ - เอกสารอนุสรณ์ในงานมาปนกิจศพ นายหมี ศรีจันทร์ทอง) สมัยพี่ประเจียดยังเป็นเด็ก ที่บิริโภนหลังศูนย์เด็กเล็กก่อนนั้นเป็นเปล่า เมื่อมีคนตายก็จะไปเผาภันที่นั่น

จากนั้นทีมวิจัย และกิงกากูญจน์ ก็ได้ไปคุยกับครอบครัวของคำภอ ก่อนกลับและคุยกับเจ้าอาวาสวัดเข้าวิเศษ เห็นพระเก่าร่างอยู่ด้วยจึงถ่ายรูปไว้ คุยกับลูกหลานที่เดินทางกลับ

สำรวจ ๕ สมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดเข้าพระวิเศษ

โดย อุษามาศ เฉลิมวรรณ์ สุทธิ ศิสุข ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

เจ้าอาวาสวัดเข้าวิเศษ อายุ ๖๓ ปี ๔๐ พรรชา เล่าว่าพระพุทธอุปั้กิริยาที่เจ้าเห็นนั้น คนสมัยก่อนเล่ากันว่าเป็นพระที่ล้อยน้ำมา น่าจะในสมัยพ่อท่านหนู

วัดเข้าพระวิเศษนี้ตามหลักฐานที่เล่ากันมา น่าจะมีอายุยาวนาน ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.๒๓๐๐ กว่า ๆ แต่ได้รับวิสุจนามสีมา ในปี ๒๔๗๓ และในปี ๒๔๗๘ ได้ผงลงนิมิต

วัดนี้ในสมัยพ่อท่านหนูยังเป็นโรงเรียนสอนหนังสือด้วย ในช่วงปี ๒๔๔๒ ตอนนั้นเป็นสำนักสงฆ์ เลิกโรงเรียนเมื่อปี ๒๕๐๐ เจ้าอาวาสบอกว่าก่อนพ่อท่านหนูมีเจ้าอาวาสอีกหลายรูป หลังพ่อท่านหนูแล้วพ่อท่านปลดล็อกเป็นเจ้าอาวาสต่อมา (สมการชัย พ.ศ.๒๓๓๑ - ๒๓๗๐ พ่อท่านมาก พ.ศ.๒๓๗๐-๒๔๐๑ พ่อท่านหนู พ.ศ.๒๔๐๑-๒๔๖๐ พระครูปลดล็อก จนทสิริ พ.ศ.๒๔๖๐-๒๔๘๓ จาก กรมการศาสนา, ๒๕๕๗ ๖๗)

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์เจ้าอวاسวัดเข้าพระวิเศษ

ท่าเรือที่ข้างวัดนี้เจ้าอวاسบอกว่าตอนยังเด็ก มาเรียนหนังสือที่นี่ เคยเห็นมีเรือแจว เรือยนต์ เครื่องติดห้ายน์ได้ประมาณ ๑๐ กว่าคน เป็นเรือหัวโงง มีสมอ มีเครื่องข้างใน มีใบพัดข้างล่าง เห็นเรือบรรทุกข้าวสารภาระสอ卜ละ ๑๐๐ กก. และมีคนไปขายย่างทางเรือ เวือไปขึ้นที่วัดประสิทธิชัย ที่ท่าจีน

สมัยนั้นคนเข้าเศษยังเดินกันไปตลาดน้ำ เรียกกันว่าตลาดหัวคุน จากที่นี่ไป ๙ กิโลฯ ไปกันตั้งแต่หัวรุ่ง เอกขัมิ้น พริก หัวมัน หัวบอน มะเขือ หบไปขาย แล้วก็แลกของกินมา ได้แก่ ปลาเค็ม ปลาลัง ปลากระเบน ปลาฉลาม ปลาหางกิ่ว หางกลับมาขายตามบ้าน ถ้าไปหับเที่ยงต้องไปทางตันชด ไปค้างที่พู่สัมข้างเขาเพดาน ไปกับรถจีปยักษ์ ซึ่งเป็นรถโดยสารของตำรวจ ชื่อป่าเวอิน

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์เจ้าอวاسวัดเข้าพระวิเศษ

ตอนเจ้าอวัสยังเด็กได้ดูในราเติม ในราฉลวย ในราเพื่อง ปีหนึ่งมีการรำหลายฯ ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นงานรื่นเริงประจำปีของตำบล มีแข่งในรากัน เพิงเลิกไปประมาณปี ๒๕๑๑ เพราะค่าราชแพ

ที่วัดมีประเพณีลากพระน้ำ ใช้เรือแจว มีผู้หญิงนุ่งผ้าโ江南กระเบนใส่เสื้อสีแดงนั่งกันเป็นแท่นเรือ แล้วพายไปพร้อมฯ กัน มีเรือที่ว่างพระยืน เป็นพระไม้ ลากพระน้ำเดือน ๑๑ เดือน ๑๒ เมื่อก่อนพระไม่ทิ่งในเรือมี๘ องค์ ตอนนี้หายหมดแล้ว นอกจากนี้ยังมีลากพระบกตัวย ขาด เข้ามาห่วยແลงมาพ่นเส้นเท่าข้อมือแล้วก็ลากແย่งกัน ถ้าด้านไหนขาดถือว่าแพ้ อีกด้านก็จะได้พระ พระบกหากันเดือน๔ หรือเดือน๕ ลากไปวัดฉาง ที่นั่นมีหลาบานตร (ศาลาบานตร) ซึ่งจะพากษาตรไปถ้ำเวลาทำบุญ แต่ประเพณีนี้เลิกไปแล้ว (ศึกษาเรื่องพากษาตรไปถ้ำ)

สำรวจ ๘ วงศ์ชนนา

เรที่เริ่มต้นปีรัตติตำบลเข้าวิเศษ เมื่อก่อนอยู่ในอำเภอสีกาน พ.ศ.๒๕๒๔ เพิงเปลี่ยนมาเป็นกิ่งอำเภอวังวิเศษ (เมื่อ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อ ๒๑ พ.ค.๒๕๓๓) สมัยก่อนถ้าจะติดต่อราชการต้องไปอำเภอสีกาน เดินเท้าไปทางป่า ใช้เวลา ๒ วัน ถนนลาดยางสร้างตามทางเดินเดิม

สำรวจ ๙ วงศ์ชนนา

พันด้ามเป็นคนรุ่นแรกที่บุกเบิกสร้างบ้านที่เข้าวิเศษ คิดว่าไม่ใช่คนตั้ง เท่าที่รู้จักคนตั้งแท้ๆ จะไม่มี ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดพัทลุง สงขลา หรืออุบลฯ

นามสกุลดังเดิมของคนในชุมชนเข้าวิเศษคือ ราชเดิม เต็มสังข์ เสียงทอง

ตระกูลเดียวกัน เป็นตระกูลหลังจากราชเดิม และเต็มสังข์ แต่เรียกว่ารุ่นสร้างบ้านสร้างเมือง

ผู้ใหญ่เยือน อ่อนรักษ์ อodicผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ บ้านหลังเข้า ที่เข้ามาสมบทหลังคนอื่น เล่าว่า
เดิมบ้านพ่อแก่แม่แก่ของผู้ใหญ่อยู่ที่ชายเข้าพระวิเศษ ตัวผู้ใหญ่เองได้ฟังเรื่องเล่ามาบ้าง เมื่อก่อนไม่ได้
ชื่อเข้าวิเศษ แต่เรียกกันว่าเข้าพระวิเศษ ที่
พ่อแก่เล่าไว้ว่าเมื่อก่อนมีพระวิเศษอยู่บ้านเข้า
เป็นพระพิทักษ์อยู่ในถ้ำ พอกลังวันเพียงวันว่าง
ก็มีคนไปนิมนต์พระขนาด ๓-๔ นิ้ว ลงมา ๒-
๓ องค์ เพื่ออาบน้ำ โดยเอาปูนทำเครื่องหมาย
ป้ายไว้ที่หลังพระ ปรากฏว่าหลังจากทำบุญ
แล้วพระที่เขามากักลับไปอยู่ในถ้ำเหมือนเดิม
เล่ากันว่าในสมัยก่อนเมื่อมีขบวนแหง

ตะลุงหรือโนหราต้องมาก้ามที่สะพานด่าน ที่ตันโพธิ์ ปัจจุบันคือหมู่ที่ ๑๗ ที่ต้องผ่านตรงนี้ เพราะที่อื่น
เป็นป่ารกทึบ ตอนผ่านตรงนี้หนังตะลุงหรือโนหราต้องการเบิกโรงถวายพระวิเศษก่อน ที่ชื่อสะพาน
ด่าน เพราะเมื่อก่อนเป็นด่านที่สัตว์ใช้เดินข้ามพรุ เรียกว่าพรุใหญ่ ยังเป็นทางเดินที่ใช้เดินไปเมืองด้วย
เมื่อมโนหราผ่านต้องให้คนหนึ่งแต่งตัวรำถวายก่อน ถ้าไม่ทำจะเกิดอาเพศ ไม่ลงห้องก็เป็นลมซัก ยันนี้
เป็นความเชื่อในสมัยก่อน แต่พอรุ่นผู้ใหญ่ก็ไม่เห็นมีแล้วไม่ค่อยมีคนเชื่อ

อีกเรื่องหนึ่งคือแรก ๆ ที่มาอยู่บริเวณนี้ก็อยู่กันไม่ได้ พิชัยผู้ใหญ่เมื่อทางราชการออกเอกสาร
ที่ดิน ศค.๑ ให้แล้วก็อยู่ไม่ได้ สร้างคอกควายไว้ก็ซังไม่ได้ ต้องเอาไป
ซึ่งไว้ที่บ้านอื่น เพราะเป็นเขตที่มีพระวิเศษ ว่ากันว่าข้าวที่หุงก็ไม่
สุก หุงนานแค่ไหนก็ยังเป็นข้าวสารอยู่ แต่ด้วยเหตุประการใดก็ไม่
ทราบได้ จะต้มสมุนไพรกินก็ต้องการศึกษาศักดิ์สิทธิ์ก่อน สมัยพ่อท่าน
หมูหรือท่านปลดจะทำอะไรก็ต้องการศักดิ์สิทธิ์ก่อน สมัยพ่อท่านกิน
ข้าว ก็ต้องตั้งให้ก่อน ผู้ใหญ่บอกว่าแม้แต่ตอนนี้ตัวผู้ใหญ่เองก่อนจะ
กินข้าว ก็ต้องตั้งให้พระวิเศษก่อน ด้วยความเชื่อถือต่อ ๆ กันมา

สุดท้ายผู้ใหญ่บอกว่าเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว เคยพบเศษถ้วยชาม
กระเบื้องและเศษกระดูกในถ้ำ กระดูกเป็นผงแล้วแต่เศษถ้วยชามยังอยู่ในถ้ำ

ສໍາຮວິຈ ๑๑ ວັດທະນາ

วัดที่สำคัญในอดีต คือวัดเข้าพระวิเศษ น่าจะอายุกว่า ๒๐๐ ปีแล้ว อายุคงจะพอ ๆ กับอายุของชุมชน คุณประทิวบอกรว่า ให้ไปคุยกับอาจารย์มาตราเจ้าอาวาสจะได้ข้อมูลมากกว่า (วัดสร้าง พ.ศ. ๒๓๓๑ – กรมการศาสนา, ๒๕๒๗ : ๖๗)

วัดเขาวิเศษสร้างสมัยพ่อท่านหนู น่าจะประมาณ ๒๐๐ ปีได้แล้ว สรวนพ่อท่านชัยเป็นคนที่อยู่ถ้ำเขาปูนไม่ใช่พระ เป็นคนถือศีล เป็นคนไสยาสต์เต็มแท่ง พ่อท่านชัยเรียกพ่อท่านหนูว่าไอ้หนู พ่อของผู้ใหญ่ยื่นบอกกว่า เมื่อก่อนพ่อท่านชัยมากชวนกันจับมีไม่ให้กลับ พอกลังซึ่งชักพระบก พ่อท่านหนูก็จะให้พ่อท่านชัยไปชักห่วยแคงมาพื้นใช้ลากเรือพระ พ่อท่านชัยสามารถดึงต้นไม้ให้ปลายหักได้ เพราะมีวิชาความ เก่าวัลย์ใหญ่ที่ดึงไม่ออกให้พ่อท่านชัยไปดึงก็จะดึงได้หลุดหมวด พ่อท่านปลดอดที่มาที่หลังก็ได้วิชาจากพ่อท่านชัย พ่อท่านชัยตาย เพราะแก่ชรา คนสมัยก่อนไม่มีโรงพยาบาล เจ็บไข้ได้ปวยก มากหาพ่อท่านหนูมนต์น้ำ(ทำน้ำมนต์รด) ถ้ายังไม่หายก็จะต้องไปหาพ่อท่านชัย ถ้าไปหาแล้วแก่กำลัง เหลาห่วยก็อาจหายนั้นตั้ม ถ้ากำลังชุดดินก็อาจหายนั้นตั้มให้กิน ไม่ต้องไปหายาอื่น คนที่มาหากเป็นคนละแกนนี้ คนนารวงก็มีบ้าง คนที่ตีบังก์มาที่นี่

ສຳຮວັງ ອິໄ ວິສຸນທະນາ

ชื่อบ้านตัวบัง สมัยก่อนเล่าว่าเป็นชื่อของคนแขกที่มาอยู่คนแรก แต่ตอนนี้ไม่มีชื่อสายแขกแล้ว ปัจจุบันคือบ้านตัวบัง หมู่ที่ ๑ ของเขาวิเศษ

ผู้ใหญ่เยื่อนกกล่าวว่าคนแรกสมัยก่อนแล้วความจริงเขามีได้อู่ท่าเล แต่พอกันไทยเข้ามาอยู่มาก ๆ คนแรกซึ่งไม่กินหมูก็ต้องอพยพหนีออกไป และคนแรกยังยึดถือกฎหมายทางศาสนาเรื่องที่ดินที่ว่าต้องไม่ทำหลักฐานได ๆ ดังนั้นเมื่อคนไทยทำเอกสารสารสิทธิ์ คนแรกจึงต้องออกไป ผู้ใหญ่ยังพูดถึงที่ดินริมทะเลว่าส่วนใหญ่ก็เป็นของคนไทย ส่วนคนแรกไม่มีหลักฐาน

ສໍາຮວຈ ຕ ວ ສນທນ

คลองชี เรียกกันมานาน ตั้งแต่เกิดและจำความได้ก็เรียกชื่อนี้มาแล้ว ไม่ทราบว่าชื่อมีประวัติที่มาอย่างไร สายน้ำคลองชีเริ่มที่อ่าวตง จังหวัดกระปี จากน้ำตกกร้อยชั้นพันวัง เรียกว่าเขานอจู๊ สมัยก่อนยังมีการใช้เรือเพื่อเดินทางไปคลองท่าจีน เพิงหยุดใช้เรือไปเมื่อ ๔๐ ปีที่แล้ว จำได้ว่าในปี ๒๕๐๑ ยังเห็นมีเรือวิ่งอยู่อีก เพิงหยุดไปต่อสนับสนุนประสบคูบติเหตุเรือล่มจนจมน้ำตาย

สำรวจ ๑๔ วงศ์สนา

บริเวณหมู่ที่ ๔ ซึ่งปัจจุบันอยู่ที่บิเวนวัดเขาวิเศษ เป็นท่าเรือ ศูนย์กลางของหมู่ชน เมื่อก่อนไม่มีทางบกต้องสัญจรกันทางเรือเป็นหลัก ประชาชนก็ตั้งบ้านริมคลอง บ้านเรือนตั้งกันเป็นหย่อมบ้าน แล้วก็ทำมาหากินที่ริมน้ำ เมื่อจะเดินทางไปตลาดหรือเมื่อทำย่างได้แล้วจะขายก็จะหอบย่างมาลงเรือที่ท่ารัตน์แห่งนี้

สำรวจ ๑๕ วงศ์สนา

สภาพคลองตอนนี้น้ำลดลงมาก ตื้นเขิน ช่วงหน้าแล้งคลองแห้ง สาเหตุน่าจะ เพราะป่าตันน้ำถูกทำลาย ริมคลองก็ไม่มีต้นไม้เหลืออีกแล้ว ตลิ่งเริ่มพัง เมื่อก่อนริมน้ำมีเมี่ยง ไม้อินทนิล ไม้จิก ไม้ทอม ไม้จั่งไม่มาก แต่ไม่ถูกโคนไปใช้สร้างบ้าน และหนักที่สุดตอนที่มีการขอทุนสงเคราะห์ทำสวนยาง ประมาณปี ๒๕๑๒ หรือก่อนหน้านั้นเล็กน้อย ด้วยความที่ชาวบ้านรู้เท่าไม่ถึงการณ์ดันป่าอกรหดจนถึงริมคลอง เพราะต้องการให้ได้ที่ดินทำสวนมากที่สุด ทั้งที่มีข้อกำหนดในการเว้นระยะริมคลองไว้ แล้ว ตอนเริ่มทำสวนยางก็เป็นรุ่นครูๆ ครูๆ แคลัง และลงจีด ตอนแรกมีไม้กี่เจ้า ด้วยความที่คนเพิ่งจะรู้ และยังไม่กล้าทำ เพราะกลัวทางราชการจะยึดคืน น่าจะประมาณปี ๒๕๐๘ ในรุ่นแรกนี้ยังไม่ได้ดันต้นไม้จนถึงคลอง แต่พอรุ่นหลังมาเมื่อว่าทำแล้วทางราชการไม่ยึดคืนจึงเริ่มดันสวนยางพาราเดิมอกรและดันต้นไม้ใหญ่จนถึงริมคลองอกรหด เป็นสาเหตุให้ในปัจจุบันไม่เหลือต้นไม้อื้นอยู่อีกเลย

สำรวจ ๑๖ วงศ์สนา

เมื่อก่อนการเดินทางไปมาหาสู่กันของคนเข้าเศษมีเพียงเดินเท้าอย่างเดียว ถ้าข้ามคลองก็ใช้เรือ หลังจากนั้นเมื่อสินค้าภายในมีมาก คนที่จะออกไปขายของที่ทับเที่ยงก็ต้องเดินเท้ากันไป เริ่มตั้งแต่ไก่ขันครั้งแรก ต่อมากันที่มีตาส่วนหน้าของทางทำกินได้คือ **ครูๆ จีด** **เต็มสังข์** ครูๆ จีดหาเรือยนต์มาขึ้นท่าที่นี่ แล้วครอที่ต้องการจะไปขายยางข้ายของ ก็ต้องหาน้ำขึ้นเรือที่ท่า ถ้าไม่หาน้ำทางนี้ก็ต้องเดินกันไปเอง ช่วงนั้นนานาจะประมาณ ๖๐ ปีที่แล้ว ด้วยครูๆ จีดเป็นคนมีฐานการศึกษาดี และยังเป็นผู้นำหมู่ชน แก่จึงมีแนวทางปรึกษาหารือกับคนอื่นได้ อดีตเป็นครูสอนโรงเรียนในวัด ตอนทำเรือครูๆ จีด ๖๐ กว่าแล้ว

ก่อนหน้าที่จะใช้เรือยนต์นั้น ใช้ล่องแพไม้ไผ่และมีเรือแจวซึ่งทำจากไม้ไผ่ เช่นกัน (?) เป็นเรือส่วนบุคคลของโภเชิง ที่ไปซื้อน้ำผึ้งจากที่กันดัง ไม่ได้เป็นเรือขันส่งสินค้า เวลาล่องลงไปก็ช่วย ๆ กันพายไปคน แล้วก็ขึ้นกลับมาหยุดพักที่ท่าเรือที่วัดเขาเศษหมู่ ๔

ปี ๒๕๐๔ เริ่มมีรถจักรยั่งมาริ่ง วิ่งจากตวงหน้า อบต.ปัจจุบัน ไปคลองใหญ่ ตอนนั้นยังไม่มีสะพานข้ามคลอง (หมายถึงที่จิจิกหรือไม่) และวิ่งในหมู่บ้าน แต่ถ้าไปตลาดทับเที่ยงก็ไปทางตันชุด

ສໍາຮວິຈ ແລ ວັສນທນາ

ช่วงสังคมฯ ทุกคนเพิงเกิด อาชญาตไม่กี่ปียังจำเหตุการณ์ไม่ได้ มีหลักฐานให้เห็นตอนสมัยเรียนหนังสือว่ายังมีหลุมหลบภัย เป็นหลุมกว้าง แต่ปัจจุบันถมไปหมดแล้ว ในเวทีพูดกันว่าที่จริงน่าจะเก็บไว้ดูเป็นอนุสรณ์

ສໍາຮວິຈ ແລ ວົງສັນທິນາ

คนจีนที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนในประเทศไทย ชื่อ โกลี โกลบ มาค้าขาย ส่วนที่มาบุกเบิกทำการเกษตรคือโกลีน โกลัน ตั้งบ้านเรือนกระจายกันออกไป โกลีเข้ามาที่หลัง และยังมีโกลีเค็ก ซึ่งนั้นเป็นยุคการปกครองของพันด้า เป็นช่วงก่อนทรงคราเม และคนจีนก็รุ่งเรืองมากในยุคของพันด้า (สอบถามเพิ่มเติมนามสกุลและลูกหลานของคนที่ถูกกล่าวถึง)

คนจีนสมัยก่อนเป็นคนขยัน เดินทางหาทำเลในการตั้งถิ่นฐาน บุกเบิกหาที่ทำกิน เมื่อพบว่าที่ไหนเหมาะสมก็จะตั้งรกราก และด้วยความที่ผ่านประสบการณ์จากเมืองจีนที่การทำกินลำบาก ก็เอาประสบการณ์มาใช้ประกอบการทำมาหากินในเมืองไทยที่มีทรัพยากรสมบูรณ์ ในขณะที่คนไทยดังเดิมชึ่งหากินกับป้ายหูตาไม่สว่าง ทำกินอยู่ในป่า เห็นคนจีนมาค้าขายก็ไม่ได้คิดอะไรมาก เป็นแต่ผู้ซื้อ พอกลับขายหมูคนไทยก็มาซื้อหมูของโลก โกลีขายน้ำชากาแฟ คนแก่ ๆ ก็มากินโกลีปี ร้านโกลี

นายบุญถมเล่าว่าสมัยก่อนคนเข้าเศษประกอบอาชีพ ๒ อย่างคือทำนา กับทำสวน เริ่มแรกเดิมที่คุณจะบุกเบิกถางป่าทำไร่ และทำสวนยางพารา ซึ่งเล่ากันว่าเข้ามาในช่วงพระยาธงถ้วน ตอนที่ลุงเกิดมาก็เห็นว่ามีสวนยางพาราแล้ว อายุของยางพาราที่บ้านก็ราก ๆ ๒๐ ปีได้แล้ว ในปี ๒๔๘๕ ยางของป่าก็อายุได้ ๑๐ ปี การปลูกยางพาราเมื่อก่อนเป็นการปลูกแบบป่าไม้ได้ใส่ปุ๋ยบำรุง ส่วนพรวกไทยปลูกทำไว้กินเองเป็นหลัก ไม่มีการปลูกเพื่อส่งขาย

សំរាប់ ១៨ វងសនិញ្ញា

เมื่อก่อนในคลองปลาอุดมสมบูรณ์ ออกไไปครุ่เดียวกันได้ปลากลับมากินแล้ว ต่างกับสมัยนี้ที่ออกไไป ๒ ชั่วโมงยังไม่ได้ปลาสักตัว หาปลาได้ยากขึ้น เมื่อก่อนหาปลาด้วยเบ็ด หรือยกยอ ไม่ได้ใช้เบ็ด หรืออวนล้อมอย่างปัจจุบัน ทำให้ปลาเหลือมาก แต่พอพัฒนาเปลี่ยนเครื่องมือหาปลาทำให้ในช่วงหลัง ๆ ปลาเหลือน้อยลง

สำรวจ ๒๐ วงศ์ชนชาติ

ประเพณีสำคัญของคนเข้าศีช คือทำบุญเดือนสิบ ทอดกฐิน สงกรานต์ เดือนสิบมีคืนไปทำบุญมากที่สุด

ประเพณีทางน้ำก็มีการลากพระจากท่าเรือตรงวัด นอกจานนี้ยังมีการละเล่นแข่งเรือในช่วงเดือน ๑๑ ที่เสร็จจากการทำนาแล้ว จัดกันที่บริเวณท่าน้ำหน้าวัด แต่เลิกจัดไปนานแล้ว

การละเล่นมีมโนหรา ซึ่งสืบทอดทางเชื้อสาย ลูกหลานต้องนับถือและสืบทอดต่อ การแสดงมีรำ ๑๒ ท่า เมื่อก่อนเสื้อผ้า hairy นุ่งผ้าใบกระเบน ใช้ตะเกียงเจ้าพายุ ไม่มีไฟฟ้า ว่ากันปากเปล่า บทขับ ของโนรา เมื่อก่อนเป็นกลอนสด ว่ากันสด ๆ ใช้ดอกสร้อย ชาวบ้านหรือลูกศิษย์ใน ragazzi ขับกันได้ กลอนสด เกิดจากการผูกเรื่องราวที่เกิดขึ้น

โนราเติมที่ได้ดังทั่วประเทศเกิดที่เขาวิเศษ ถือว่าเป็นคนมีพรสรรค์ และไปได้ถูกทาง เป็นคน ก้าวหน้า เพราะรู้จักสร้าง คิดประดิษฐ์ คนที่ขับกลอนสดได้ในปัจจุบันก็มีตามมา ลูกศิษย์ในราเติม หนูริ ลูกหนังแกรก นางรอง เพ็งจันทร์ สวนบทกล่อมเด็กเมื่อก่อนตอนยังเด็ก แม่แก่ หรือย่ายังใช้กล่อมให้ฟัง แต่หากคนที่ขับได้ยากแล้ว

คนสมัยก่อนไปดูโนราเพราะว่าชอบ และดูพร้อมเก็บเงิน ช่วงที่มีโนรามาเล่นคือช่วงฤดูเรียนสุก ทำนา ฤดูแล้ง มีงานวัด งานบุญ หรือคนไหนมีฐานะดีก็จะรับโนรามารำ

ที่บ้านไผ่รอบ ปัจจุบันที่อยู่ใกล้โรงพัก เลยสหกรณ์ไปเลิกน้อย เมื่อก่อนเป็นที่แข่งโนรา เขาว่า กันว่าเมื่อโนราประชันโรงกันห้ามนั่งระหว่างโรงเพราะจะถูกของ

มือผู้รับหนึ่งในราเที่ยวกับโนราเพื่องแข่งกัน คนรำขี้แทกกันจนไม่ได้รำ ดังนั้นก่อนจะแข่งต้อง ระวังจะถูกของเพรามีของขังมีมนตร์ค่า โนราเติม หนูวินหนูวัดก็เคยถูกหมายหนีก่อนกัน

เหตุที่ใช้สาม ถ้าเป็นโนราใหญ่จะต้องสาม และมีพิธีกรรมใหญ่ ๆ อย่างการ เข้าโรงครู ทำครูหมอ แก่หมุรย ก็ต้องใส่ แต่ถ้าเป็นการรำสรวัลเสียหากจะไม่ใส่ก็ ได้ คนที่ใส่เหตุก็ต้องผ่านพิธีการครอบเหตุโดยโนราใหญ่ก่อน

หมุรย ที่ต้องแก่คือเรื่องที่คนบันเภาไว เช่น เรื่องของบ่าวเดื่อง แกเป็นคน สนุก แกไปแพงให้หลินพรุซึ่งเป็นพรุที่น้ำไม่เคยแห้งเลย แกก็พูดเล่นว่า “พ่อเจ้าคุณ เนขอ ให้น้ำในพรุแห้งสักที จะรับหนังมาเล่น” ปรากฏว่าในปีนั้นน้ำในพรุแห้งจริง แต่แกก็ไม่ได้คิดอะไร เพราะบันเล่น ๆ ต่อมากะเป็นใช้หาหมอดั้มยาเท่าไดก์ไม่หาย จนเกือบจะแยกแล้ว ญาติก็พาไปหาหมอ ทรง (คนทรง) หมอทรงตามว่าบันจะไว้บ้าง แกเลยบอกว่าเคยบันว่าถ้าพรุน้ำแห้งจะรับหนังมาเล่น หมอทรงจึงให้ไปแก่หมุรยนั้น หลังจากแกรับหนังมาเล่นแกบัน แกก็หายไป อีกคนหนึ่งชื่อนายเทียน ตอนนั้นชุดดินทำสะพานหนองเตย คืนหนึ่งนั่งกินเหล้าก็พูดเล่น ๆ กันว่า “เสร็จสะพานกับถนนนี้จะรับ หนังมาเล่นกันซักที” ปรากฏว่าว่านายเทียนถูกเขาเกือบตายเหมือนกัน แต่พอแกบันแล้วก็หาย ไม่ต้องหา หมอไม่ต้องกินยา ก็หาย

หนังตะลุง มีหนังเริ่ม ตายแล้ว หนังตัวน หนังเลิง มีชีวิตอยู่แต่เลิกเล่นแล้ว หนังเวียน ยังมีอยู่ รองเงิงไม่มี แต่มีลิเกป้าของคนพุทธ ชื่อ พุ่ม ห้อน ฉายานี้ได้มาเพราะตกต้นกระท้อน

สมัยก่อนเวลาที่หนังในราชปีเล่นที่ไกล ๆ ก็เดินเท้ากันไป ไปเล่นที่เกาะกีไปเรือ เมื่อถูกพายุก็จะกาศพระวิเศษ เดินป่ากีใช้ตะเกียงเจ้าพายุ คนหัวตะเกียงเจ้าพายุและนุ่งผ้าถุงแสดงว่าคนนั้นเป็นนายหนัง เมื่อก่อนไม่มีเครื่องขยายเสียง ถ้าไปเล่นที่ไหนก็จะใช้กลองตีเพื่อบอกว่าหนังหรือโนรามาแล้ว เรื่องโนรา ผู้ใหญ่เยือนบอกว่าตอนนี้จะมีการรักษาภูมิปัญญาของท้องถิ่นเอาไว้ โดยการตั้งกลุ่มขึ้นมา ส่วนผู้ที่จะถ่ายทอดศิลปะการรำโนราภูมิอยู่แล้ว ตอนนี้กำลังสนับสนุนให้มีตั้งกลุ่มในราบบุญร่องและโนราเพ็งจันทร์ ซึ่งบรรพบุรุษเป็นโนรา เพื่อสอนลูกสอนหลานสืบทอดต่อไป แต่สำหรับในกลุ่มที่มาร่วมคุยกันในวันนี้ถ้าจะให้ทำกิจกรรมก็บ่น ๆ กันว่ามีปัญหากับภารกิจในการทำมาหากินของตัวเอง มีเด็กนักเรียนซื้อใจ ลูกของนายเลิศ ที่สืบทอดศิลปะการออกแวงของพราวนคล่องแหงส์ ได้อย่างสวยงาม และเป้าปีได้ด้วย เป็นนักเรียนรางวัลพระราชทาน แต่ถ้าจะเก็บประวัติต้องไปหาโนราเพ็งจันทร์

สำรวจ ๒๑ วังสนทนา

ที่เข้ามาอยากรู้รายคน อย่างเช่น หมอดู หมอดูบัว ลุงเอียด หมอพิธีกรร่วม ทำเคราะห์บ้าน ดูดวง แต่งงาน ปลูกบ้าน สร้างเรือน หมอล่อง สิทธิชัย หมอดัมยา ชี้ด้วยหมอดแล้ว แต่ปัจจุบันมีผู้สืบทอด คือนายบุญถม ชุมอักษร อายุ ๖๕ ปี นั่งอยู่ในวงนี้ด้วย นอกจากนี้ก็มีหมอด้วย เช่น นางสุวัคสิทธิชัย ยังมีชีวิต นางคำ นางแดง รองเมือง ตายแล้ว

เรื่องหมอพื้นบ้าน หมอสมุนไพรแวนไถ หมอพิธีกรร่วม ตอนนี้นายบุญถมบอกว่าเป็นคนดำเนินการอยู่เอง คนในชุมชนยังมีความเชื่อในพิธีกรร่วมอย่างเคร่งครัด บางครั้งหมอก็ทำให้ฟรี ๆ ส่วนยาสมุนไพรนั้นไม่ได้ทำเพราข้าดอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน มีแต่ทำไว้เพื่อกินกันเอง

สำรวจ ๒๒ วังสนทนา

คนนกหว้าเป็นที่ที่มีความโดดเด่นที่สุดของเขาวิเศษ เป็นบริเวณที่มีประวัติการมาตั้งถิ่นฐานของคนในสมัยก่อน ด้วยความที่มีนกหว้าอยู่มาก จึงได้เรียกว่าคนนกหว้าจนติดปาก มีลานที่นกหว้ามาอยู่ก็ เรียกว่าลานนกหว้า ปัจจุบันที่คนนกหว้ามีสำนักสงฆ์และรอยพระพุทธรูป

พระรูปแกะที่มานุรณะคนนกหว้าคือหลวงพ่อคล้าย แต่เม่นานท่านก็สึกออกไป แล้วก็ร้างอยู่นาน จนหลงพ่อรูปปั้นมาพื้นฟูรณะใหม่อีกรั้ง เริ่มพัฒนาขึ้นเป็นสำนักสงฆ์ ก่อสร้างอาคารและเจดีย์ระฆังค้ำ จนเป็นสถานที่ที่มีความเจริญ เกิดประเพณีการห่มผ้าพระธาตุในวันมาฆบูชาของทุกปี

กลุ่มแรกที่มาตั้งถิ่นฐานที่คนนกหว้ามีอยู่ตระกูลเดียวคือ ศรีไทย ชื่นทวดศรีไทยเป็นต้น ตระกูลหลักฐานเป็นโภศตั้งอยู่บ้านเขา ตอนทวดศรีไทยตายแล้วก็นำไปฝังไว้ที่บ้านเขาแล้วก็ปลูกต้นประดู่ไว้ ๑ ต้น ตอนนี้ต้นประดู่มีขนาดใหญ่แล้ว ตอนหลังก็มาสร้างศาลไว้ เรียกหลาหารดศรีไทย ประเพณีการผังศพของคนสมัยก่อนเมื่อผังศพก็จะปลูกต้นไม้ไว้ด้วย

ข้อมูลจากเวทีตรวจสอบ

๒๓ กวัคตุ์คม ๒๕๕๑

สถานที่จัดเวที ที่ทำการ อบต. เขาวิเศษ ตำบลเขาวิเศษ อำเภอวังวิเศษ

ผู้บันทึก วิดาวัตน์ ธนาณัท

ผู้เรียบเรียง สุนทรี สังขอยุทธ

ผู้ร่วมเวที ๑. นายจันง คงคร

๒. นายลิขิต แสงเสน

๓. นายบุญฤทธิ์ ชุมอักษร

๔. นายเกื้อกูล เกื้อบุญส่ง

๕. นายเยือน อ่อนรุ่ง

๖. นางกิงกานุจัน เกียรติเมธ นักวิชาการการศึกษา อบต.เขาวิเศษ

ที่มีวิจัยและผู้สังเกตการณ์ อีก ๖ คน

เวที ๑

คลองสองสายที่สำคัญ คือ คลองชี กับบางกุ่ม และคลองอื่น ๆ อีก ได้แก่

คลองยวนปลา เริ่มจากเขางันทร์ มา กันเขตเดนระหว่างหมู่ ๘ กับหมู่ ๓ มาเข้าหมู่ ๑ ไปหมู่

๑๑ ไปเข้าตำบลท่าสะบ้า แล้วกลับมาหมู่ ๑ ลงคลองชี เมื่อก่อนมีปลามาก เป็นเชือที่มาแต่ดั้งเดิม ยวน หมายถึงที่รวมมาชุมนุมกัน คลองยวนปลาคือ เป็นที่ปลามารวมกัน (ยวนปลา เที่ยบกับคำว่า ยวนผึ้ง ซึ่ง หมายถึงที่ผึ้งเกาะรวมกันอยู่ และเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง)

คลองโคน มาจากเขาโคน ผ่านข้างเขาโคน มาลงหมู่ ๑๐ เรียกคลองโคน ผ่านหมู่ ๒๐ หมู่ ๑๑ เข้าตำบลท่าสะบ้า เชื่อมกับคลองยวนปลา เรียกปากโคน ก่อนลงคลองชี บางส่วนอยู่ในเขตท่าสะบ้า คลองโคนเป็นเขตเดนตำบลเขาวิเศษอยู่ประมาณ ๒ กิโลเมตร ซึ่งคลองโคนนี้มีมาตั้งแต่รุ่นพ่อ

คลองหนองเตย ต้นน้ำอยู่ที่เข้าพระวิเศษ วังนกน้ำ ใหลงคลองหนองเตย แล้วไปลงคลองชี

คลองบางแป้น เป็นเดนหมู่บ้าน หมู่ ๑๒ ใหลงคลอง..... (สอบถามเพิ่มเติม)

คลองบางคน มาจากวังมะปราง มาลงคลองชี มีท่านบที่บ้านจาง (สอบถามเพิ่มเติม)

ห้วยบางมุด ต้นน้ำมาจากหนานที่อยู่ใกล้ด้วยเขาวิเศษ จากหมู่ ๒ ผ่านหมู่ ๑๕ ผ่านหมู่ ๑๙ ปลายห้วยอยู่ติดกับเดนวังมะปราง เป็นห้วยสำคัญ เพราะมีท่านบทลายแห่ง สมัยที่เข้าทำนา มีท่านบ สามถึงสี่แห่ง

หนองคล้า เป็นต้นน้ำของห้วยไทร ไปหนองคล้า ไปรวมคลองบางกุ่ม

ถนน ๓ สายสำคัญ อยู่คือ เขาวิเศษ-คลองเตึง แล้วก็ต้นชุด-นาวง อีกสายก็สายหนองตุ่ด

(ควรเพิ่มเติมถนนในตำบล ดูข้อมูลจากฝ่ายโยธาของ อบต.)

ເວົ້າ ໨

ແຕ່ກ່ອນເຂົວເຫຼີເຫຼີເປັນສອງຕຳບລ ມາຍຸບຕອນພັນດຳ ເພວະມີກາຮ່າກັນໄມ່ໜຸດ ມີພັນນິກ ພັນຮ່ອງ (ຕຽວຈສອບຊື່ອ) ເປັນກຳນັນ ອູ້ຄົນລະັ່ງຄລອງ ດົນຮບ່າກັນໄມ່ໜຸດ ແຄ່ຂ້າມສະພານກົງ່າແລ້ວ (ຕຶກຂາເຮືອງ ກາຮ່ອບດຳບລ)

ເນື່ອກ່ອນມີ ລໍ່ໜຸ້ນບ້ານ ໄມກີ່ປີທີ່ເພີ່ມຈາກ ລໍ່ໜຸ້ນເປັນ ແລ້ວ ລໍ່ໜຸ້ນ ມຸ່ງທີ່ ๑ ດວນໂຕະປັ້ງ ກວ້າງມາກ ເດີນ ລາດຕະຮະເງັນ ດືນທີ່ຈຶ່ງຈະໄປໄດ້ທ້າວ ຕ່ອມາໜຸ້ນ ๑ ແຍກເປັນໜຸ້ນ ๑ ກັບໜຸ້ນ ...?... ທຸ່ມຊັນເວີ່ມທີ່ໜຸ້ນ ๑ ປັຈຈຸບັນຈະກະຈຸກຕ້ວອູ້ທີ່ໜຸ້ນ ๔

ເວົ້າ ໩

ຮຸ່ນແຮກອູ້ທີ່ໜຸ້ນ ๑ ຄື່ອໂຕະປັ້ງ ເປັນຄົນແຂກ ຮຸ່ນຕ່ອມາເປັນຮຸ່ນພັນນິກ ມີລູກຄື່ອພັນດຳ ທີ່ຮ່ວມສອງ ຝົ່ງ ພັນດຳມີລູກເປັນກຳນັນໜີ

ຕະຮະກູລຮາຊເດີມອູ້ທີ່ໜຸ້ນ ๑ ມີຕໍານານ “ໜຸ້ງທ້າຍສີ ທັ້ງເພເກ້າ ປຸລູກເວືອນເໜ້າອູ້ບ້ານນາປານ” ຜູ້ໃໝ່ເກື້ອກູລເປັນລູກຫລານ ເກີດ ແລ້ວເກີດ ທີ່ເຮີຍການປານ ເພວະມີຕັນປາບຕັນໄຫຫຼຸ່ງ ຕັນມະຂາມອູ້ໜ້າບ້ານ ມີມາກ່ອນພ່ອຂອງທວດ ຢ່າຜູ້ໃໝ່ເຢືອນເດີມກົງອູ້ນາປານ

ດວນກ່າວ້າ ມຸ່ງທີ່ ๔ ຖວດສົ່ງໄສ ເປັນຄົນມານຸກເບີກ ລັ້ງຈາກນັ້ນ ໄປສ້າງສວນສ້າງນາທີ່ໜຸ້ນອື່ນ ຖວດສົ່ງໄສເປັນປູ່ຂອງແມ່ນາຍລືບືດ ມີລູກ ລ ດົນ ພົມແກ່ຂອງນາຍລືບືດເປັນລູກຄົນຫວັນປີ ຮຸ່ນພ່ອແກ່ແລ້ວຮຸ່ນແມ່ ນາຍລືບືດເປັນຮຸ່ນ ທີ່ ๔ (ຕຽວຈສອບ) ທີ່ຈົງເປັນສົ່ງໄສ ແຕ່ສ່ວນນາກເປັນຫຸ້ງ ຖວດສົ່ງໄສ ໄມ່ອູ້ກັບລູກຫລານ ຂຶ້ນໄປຢູ່ບຸນຄວນ ໄຄຣໃຫ້ໜ້າຍດູລູກຫລານໃຫ້ກົກພາຂຶ້ນໄປ ພອ ຕາຍກະຮູກຝັ້ງທີ່ນັ້ນ ເດືອນຫ້າກຂຶ້ນໄປທຳບຸນສາມຫາບສາມຂອນ ທຳຖຸງ

ຂ້າວສາຮ ຖຸ່ງເກລືອ ໄປແຂວນໄວ້ບັນກອງທ່າງ ທຳບຸນສິນປີ ທຳທຸກປີຕິດຕອກນ ເພີ່ງມາຮຸ່ນນີ້ທີ່ໄໜ່ຄ່ອຍໄດ້ທຳກັນ ກ່ອກອງທ່າງ ທຳວ້າຮອບເໜືອນທີ່ຈົດຕອກທ່າງ ແຂວນຖຸງເຄຍ ບຸ່ງເກລືອ ມີພະໄປສວດ ຈຶ່ງສາຍສີບູ້ຈົນຕຽນນັ້ນ ຄລ້າຍພວກກາເໜືອທຳເປັນເສາ ຂອງເວົ້າທຳພົບນີ້ຍົກກວ່າ (ທີ່ອື່ນເຮີຍ ສາມຫາບສາມຄອນ ເປັນຄວາມເຫຼືອ ເກື່ອງກັບການປ້ອງກັນເວົ້ອງອັນເກີດຈາກວິບຸນຄານຮ້າຍ ເຊັ່ນ ມີໂຄຮະບາດ ຮູ້ອັນນັ່ວ່າຈະມີເຄຣະໜີຈັດທຳສາມ ຫາບສາມຄອນ ສ່າງໃຫ້ຕາມທາງເດີນເພື່ອ ໄກສະນາຄຸນຮ້າຍຈາກໄປ ດູ ສົນທ ພລເດືອ, ມ.ປ.ປ., ໨໔ - ໨໖)

ຄນຈື່ນມາພັ້ນ ຈົ່າ ກັບປ່າຍາງ(ສວນຍາງພາວາ) ຈື່ນມາໃນສມັຍພັນດຳ ມາອູ້ກັບພັນດຳ ເພວະແຕ່ ແກ່ຄົນຜົດຂາມອູ້ໄໜ່ໄດ້ ມາຮຸ່ນນີ້ປຸ່ນຂຶ້ນເມື່ອ ມາຄື່ອງທຳເປັນຈົງເປັນຈັງທຳເປັນວ້ອຍ ຈົ່າ ຕັ້ນ ໄມ່ເໜືອນຄົນໄທຍ ປຸລູກຕັ້ນສອງຕັ້ນ ຄນຈື່ນຄົນແຮກຄື່ອໂກງວຸ່ນ ໂກລານຕາມມາທີ່ລັ້ງ

เจ้าหือ เป็นพ่อป้าตาดูกาลับบ้านผู้ใหญ่เกือกุล มาปลูกชา อาบน้ำในคลองตันได ถูกจะเข้าขับ ใจ เจ้าหือไม่ได้ตายเข้าเศษ พอแก่ก็กลับไปจีนตอนที่เข้าให้คนจีนกลับประเทศ ลูกหลานคือผู้ใหญ่คุ้คลาด ชุมชน อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑

ตระกูลเต็มสังข์ เป็นบรรพบุรุษของรองนายกฯ จำนำ มีหนังสือตระกูลที่ทำอยู่ที่บ้าน เมื่อก่อนมีสองคนพี่น้อง เป็นรุ่นพ่อ ต้องสืบย้อมกลับไปถึงรุ่นพ่อของทวด

ในรัตติ พ่อในราเติมมาตตอนรุ่นใหญ่ยังไม่มีคำตอบ มีผู้เสนอให้ไปตามชายดีดงอายุ ๙๔ ปี แข็งแรง ขุดหัวมันได้ดอยู่ จะไปปันบนาให้

เรื่องตระกูล มีบุคคลที่สามารถไปสอบตามเพิ่มเติมได้ เช่น กำนันวิว

เวที ๔

เรื่องทำสวนยาง คนแรกที่ทำคือพ่อแก่คง รุ่นเดียวกับไก่สุน พ่อตายายคล้าย คนจีนส่วนใหญ่ค้าขาย ที่จำได้ขายขันมีจีน ทำขันมีจีน ยังใช้กระบวนการไม้

สินค้าสำคัญที่เขาไปขายส่วนใหญ่เป็นยาง นอกจากนั้นก็เป็นหมู ไก่ ลงเรือยนต์ รุ่นพันด้า ทำแพไม่เเล็ก ล่องแพไปขายกันตั้ง ล่องกันสองสามวัน ส่วนมากเป็นชี้ยางก้อนจากสัมมะง สินค้าอีกชนิดคือน้ำมันยาง มากแห้ง เมื่อก่อนกิโลละห้าสิบตังค์ ของที่ซื้อ มีเกลือ น้ำตาล หอม กระเทียม ซื้อข้าวสารน้อย ตอนหลังที่มีการซื้อข้าวกันสารมาก เพราะไม่ค่อยมีการทำนาแล้ว

ปลาไม่มาก ออกไปในน้ำก็ได้ปลา ได้มาแล้วทำที่บ้าน ปลาดุก ปลากรด ปลาชี้ขม ปลาลำป้า พอความผู้ใหญ่บนา ปลาดอยขา ตายเหม็นไปทั่ว

ตอนปลาขาดช่วง เกิดจากการที่มีตลาดนัด จีนทับเที่ยงมีปลาทูมายา แต่ขายไม่ได จีนเคยขายห่าปลาตามแนวน้ำ ชาวบ้านซื้อยาห่าปลาตามใส่ในน้ำ ได้ปลามาก ทีหลังปลาหมด ทั้งปู หอย ตายหมด กิโลซื้อปลาทูมายา จีน เรื่องนี้เกิดประมาณปี ๒๕๑๐ ที่หยุด เพราะกินแล้วเป็นพิษ ตอนนี้เริ่มน้ำมีน้ำบ้าง แล้ว บางชนิดสูญพันธุ์ไปแล้ว ปลาโดย ปลากรด ลำพัน เรียกปลาแมด เหมือนปลาดุกด้วยๆ

เรื่องเรือยนต์ ครุจรา เต็มสังข์ สร้างเรือยนต์คนแรก สร้างเครื่องสีข้าวด้วย

เวที ๕

เรื่องลากพระ มีพระบกบพะน้ำ ลากพระน้ำ เป็นเรือนม (พนม หรือบุษบก) เรือเพรี้ยว เรือธรรมดา ไปวัดทุ่งใหญ่ ตำบลท่าสะบ้า ทำเรือคล้ายเกวียน ทำเป็นล้อไม้ ใช้หัววยแดงทำเชือก ลากแล้วไปแต่งกัน เข้าทำเป็นไม้ขอน ไม้ท่อน ทำหัวอก หัวอก (ถก-กระดก) คนตีโพนกันามสกุลศรีไทย

ซักพระที่เข้าเศษไปเมื่อถึงท่าจีนเพราะไก่มาก ข้ามคลองไปสักโลครึ่งกิกิล ไปถึงสะพานยาวยา ที่ปากคลองเท่านั้น ที่ท่าสะบ้า แต่ก่อนมีคนมาจากหlays ผึ้งคลอง เมาแล้วรบกัน เลิกไปสมัยเดียวกับที่เคยอาฆ่า ปลวกมาเปื้อปลา

วันทำบุญขึ้นเขา เดือนห้าวันว่าง แต่ก่อนทำบุญปีลัคครัง พระเป็นผู้ซักชวน จนเป็นประเพณี พอกลึงเวลา กันนัดกันขึ้น นิมนต์พระขึ้นเขาพระวิเศษ ให้ชาวบ้านขึ้นไปทำบุญบนเขา ตอนนี้ไม่ได้ทำ หยุด มาหลายปี

เรื่องมินห์รา ต้องไปตามบ่าวคล้อย (นายคล้อย ชัยวิทย์) ที่ยังชัดเจนอยู่ ๙๐ กว่าปี หมู่๒ นายเม่า บุญเกื้อ หมู่๒ นางบุญร่อง ชาตรี ลูกโนราเงิน ในราปัลีม ชุมจันทร์ หมู่๓ จำกันได้ว่าในราคล้อยรุ่นเดียวกันในราเติม แต่ในราเติมไม่ค่อยสัมพันธ์กัน เพราะออกไปอยู่นอกบ้านเป็นส่วนใหญ่ คนไหนที่เป็นลูกศิษย์ที่เก่ง ๆ หน่อย ก็เข้าออกไปข้างนอก ในราเติมเป็นคนสร้างโนรา มีความสามารถสูง

ลิเกป้าหมดแล้ว เคยมี พุ่ม ห้อน แต่ลูกหลานไม่มีใครสืบทอด ตามข้อมูลกับบ่าวเริญ ได้ เพราะ เป็นศิษย์เหมือนกัน แก่เคยหัดศิษย์ ออกแขก ทำเสนา ไปตามได้ แกอยู่หมู่๗ ยังถือภารด้วยงานอยู่เลย การละเล่นเคยมีอย่างสะบ้า

เวที๖

ผู้ใหญ่เยือนฟังมาจากรุ่นพ่อว่า พ่อแก่ซัยอยู่ในถ้ำเขาโอน เป็นคนถือศีล คนเจ็บไข้ได้ป่วยไปให้รักษา ถ้านั่งเหลา hairy ก็ให้เขาน่วยไปต้มแก้ไข้ เป็นคนมีแรงมาก ถ้าจะต้องซักหายในวัดก็ไปช่วย ส่วนเจ้าอาวาสวัดเขาวิเศษ เริ่มจากพ่อท่านคุณหนู แล้วพ่อท่านปลด ผู้ใหญ่เยือนมาทันที่อาจารย์พัวหรือพระครูอุಮธรรมโมชิต (ดำรงตำแหน่ง พ.ศ.๒๔๗๒ ถึง กรรมการศาสนา, ๒๕๑๗ : ๖๗)

คนที่ยังมีชาวบ้านพูดถึงอยู่เสมอ มี ครูจรา กำนันดำ กำนันหมี

กำนันดำ เป็นผู้นิริสัยทัศน์ เป็นคนส่งงาน คนทำงานคือ ผู้ใหญ่แจ้ง ทิพย์เศษ หมู่ที่๔ ผู้ใหญ่คลึง อ่อนรู้ที่ หมู่๖ ผู้ใหญ่ล้อม พระชาตรี หมู่๓ ผู้ใหญ่บุญ หมู่๗ เป็นผู้บุกเบิกทาง ถนน โรงเรียน อนามัย แต่มา死เจ้าเป็นรูปครอบในสมัยกำนันหมี เข้าเศษได้เจริญ เพราะคนสี่ห้าคนนี้

หมอดินบ้านมี นายเยือน พอกับลูก แต่ก่อนเรียกเป็นหมอดี สดดบ้าน ทำเคราะห์เรือน เรื่อง พิธีกรรม ตอนนี้มีอยู่คนเดียวคือ หมอดุญถม ทำพิธีกรรม ทำเคราะห์บ้าน ขึ้นบ้านใหม่ ดูวัน ฤกษ์ยาม_หมอดึง สุขศรีเพ็ง หมอดเมียด เป็นหมอด ทำพระภูมิ ทำเคราะห์บ้าน หมอดี้ยะ เป็นหมอกะดูก

ในราเติม ไปอยู่ข้างนอกเสียบ้าน ลูกหลานและญาติ ๆ มาทำพิธีประดิษฐานรูปปั้นโนราเติมเป็นอนุสรณ์สถาน เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๑๑ อยู่ที่บ้านเดิม ที่คุณเปลว หมู่ที่๔

ໂຮງເຮືອນເມື່ອກ່ອນ ເຮືອກເປັນເຂາເສັ່ນ ໑ ດຶງ ໨ ຕອນຫລັງເປີ່ຍນເປັນຫົ່ອບ້ານ ໂຮງເຮືອນເຂາເສັ່ນ ໑ ເມື່ອກ່ອນອູ້ໃນວັດ

ສຕານທີ່ສຳຄັນ ເຫັນ ເຂົວເສັ່ນ ວັດເຂົາພະວິເສັ່ນ ດັ່ງເດີມຄູ່ຕຳບລ

ສະພານດ່ານ ປັຈຈຸບັນອູ້ໃນໜຸ່ງ ໧ ໄນມີສະພານແລ້ວ ທີ່ເດີມຂອງສະພານເປັນຄຸນເສີຍແລ້ວ ເປັນ ທ້າວຍໜອນເຕຍ ເປັນພຸ່ມ ເດີນຈາກບ້ານອອກໄປທ່າພຽງ ມີເສາຄູ້ໜີ້ມາ ພາດໄມ້ກະວະດານສອງແຜ່ນ ຂ້າມຄລອງ ເປັນ ເສັ້ນທາງຜ່ານໄປໜອນຕຽດ

ດ່ານເຫື່ອງ ຂໍອື່ນໍ້ພຣະມີຕົ້ນເຫື່ອງອູ້ ເປັນດ່ານທາງເດີນທັງສັດວົງທັງຄົນ ສມັກ່ອນໃຫ້ເດີນ ທີ່ຂ້າງຂ້າມ ສັດວົງປໍາຂ້າມ

ທີ່ມາຂອງພຣະວິເສັ່ນ ຄວາມເກີຍວ່າຂອງຮະໜວງເຂາພຣະວິເສັ່ນກັບສະພານດ່ານ ດື່ອ ມີພຣະບນເຂາ ສະພານດ່ານເປັນທາງຜ່ານໄປຕຳບລື່ອນ ໂນຮາຜ່ານຕ້ອງໄຫວພຣະວິເສັ່ນກ່ອນ ມີເຮື່ອງເລ່າວ່າມີຜູ້ພຣະວິເສັ່ນ ມາລຳເຮື່ອໜຶ່ງຈະໄປນຄຣ ແລ້ວມາລ່ມຕຽນນັ້ນ ຮູ່ນພ່ອເລ່າມາ ສ່ວນເຮື່ອງທີ່ວ່ານິມນົດພຣະລົງມາແລ້ວພຣະກລັບໄປ ເອງ ເປັນເຮື່ອງຈົງທີ່ຄົນພຣະລົງມາກລາຍເປັນຄົນເສີຍສົດ ເປັນພຣະດິນເກົ່າ ຈະ ແຕ່ຫັກ ຈະ ມື້ອ້າກ ເຄຍເຫັນ ຕອນນີ້ມີເມື່ອແລ້ວ ຕອນເຕັກຍັງເຫັນຕອນໜີ້ໄປທໍາບຸນ ເປັນສໍາວິດກົມື້

ໜລາບາດຣ ເປັນທີ່ພຣະມາບິນທບາດ ແລະ ຈົນທີ່ສາລານີ້ ວັດອູ້ໄກລ ຈຶ່ງທຳສາລານີ້ທຳໄວ້ເປັນຈຸດຮວມ ໃຫ້ໜ້າວິບ້ານມາທໍາບຸນສະດວກ

ເຮື່ອງແມ່ນ້ຳ ຄລອງຈີ້ເປັນເສັ້ນທາງສຳຄັນ ມີທ່າເຮື່ອທີ່ໜຸ່ງ ໨ ທີ່ວັດ ດັ່ງນັ້ນ ອັນຮັມຄລອງ ທ່າວັດມີຄົນໃໝ່ ມາກເວລາໄປຕລາດ ສະພານທ່ານ້ຳເປັນໄມ້ເຄີ່ມ ຖຸກນໍ້າພັດໄປມື່ອໜີ້ປີ່ນໍ້າ ທີ່ທຳໄໝມີຄື່ອທ່ານ້າບ້ານຈາງ ໜຸ່ງ ໨ ໜ້າທ່າຄວນເປົລາ ສິນຄ້າໜາມໄປຕັ້ງຕຽນນັ້ນ

ທ່າເຮືອນັບຈາກທ່າວັດລົງມາຕາມສາຍນໍ້າມີ ທ່າໂກເຄວ ທ່າຄຽງ ຕໍ່ຈາກນັ້ນ ທ່າດ່ານເຫື່ອງ ທ່າບ້ານ ຄວນເປົລາ ທ່າບ້ານຫອນຫອຍ ຕິດໜຸ່ງ ໧ ລັງຈາກນັ້ນ ເປັນທ່າສະບ້າ ໂກລີ ແລະ ໂກແຕງ ຈອດໜ້າທ່າວັດ ນັບ ໄປທາງດັ່ນນໍ້າມີທ່າເດືອວ ທ່າລາບາດຣ ເປັນທີ່ໜ້າພຣະ ເຮື່ອໄປອູ້ທີ່ທ່ານັ້ນ

ໜອນໜູ້ປັບປຸງ ມີເຮື່ອເດີນໄປມາໄດ້

ຄໍ້າທີ່ສີພຣະມົນໝູ້ ຄໍ້າໄດ້ຮັບການພັດນານໍາຈະຈິ ຄໍ້າເຂົາໂອນ ຄໍ້າແກ່ໜ້ຍ ພ່ອຜູ້ໃໝ່ເຄີຍເລ່າວ່າ ພ່ອແກ່ໜ້ຍອູ້ໃນຄໍ້າ ສ່ວນເຂົາຈັນທຣມີດິນໃໝ່ແພາທໍາງໝູ້ປ່ອມ

ສາລປູ້ຈີ້ ທີ່ເປັນຮູ່ປັບປຸງ ຕັ້ງສາລອູ້ທີ່ ໜຸ່ງ ໨ ເປັນທີ່ນັບຄື່ອງອ່ານຸ້ມາ ມີການເຂົາທຽດດ້ວຍ

ເຮື່ອງວັດ ໃຫ້ຕຽບສອບຈາກຫັນສື່ອປະວັດວັດຂອງການກວຽກສານາ ວັດເຂົາພຣະວິເສັ່ນເປັນວັດເກົ່າແກ່ ນັບ ແກ້ວ ປີ່ ພັນຮູ່ນທາດຫລາຍໜ້າ ຮູ່ນແກກຄື່ອງ ພ່ອທ່ານໜ້ຍ ມີຜູ້ພູດກັນວ່າແຕ່ເດີມວັດອູ້ທີ່ໜຸ່ງ ໧ ເມື່ອຮູ່ນສມກວາ ຜ້າຍ ປັຈຈຸບັນເປັນທີ່ນາຍເຈີ່ມປຸລູກຍາງອູ້ ທີ່ຢ້າຍພຣະທີ່ດິນເດີມໄມ້ນາກເລຍຢ້າຍນາທີ່ນີ້ ສ້າງທີ່ນີ້ແລ້ວ ກີບ ສ້າງວັດເຂົາໄມ້ແກ້ວດ້ວຍ

งานส่งเสริมด้านศิลปวัฒนธรรมที่ อบต.ดำเนินการอยู่แล้ว

มีกลุ่มเยาวชน ที่เรียกว่า สภาเด็กกำลังรวมทีมอยู่ เป็นเด็กที่สนใจเรื่องวัฒนธรรม ศิลปะพื้นบ้าน มีงบฯ สนับสนุนจาก พมจ. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด โดยมี อบต.ประสาห เชื่อม ระหว่างเด็กกับคนจัดกิจกรรม ส่วนในแผนของ อบต. มีการตั้งงบประมาณสำหรับเรื่องโนรา เครื่อง ดนตรี และอุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ของตำบลเขาวิเศษ

ที่ทำมาเนี้ยเป็นเพียงการเริ่มต้น ถ้าอยากรู้ประวัติศาสตร์ตำบล ต้องช่วยกันทำเพิ่มเติม เท่าที่ได้มาเป็นเพียงข้อมูลที่ใช้เป็นฐานสำหรับคนศึกษาต่อ อย่างเห็น อบต. ขยายผล ดำเนินการ หรือสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาประวัติชนชนเพื่อการพัฒนา เช่น ตั้งงบประมาณ ในเรื่องการสร้างคนเชิงคุณภาพ สนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมชนชนเพื่อการพัฒนา ถ้ามีโอกาสก็ส่งเสริมให้โรงเรียน ครุและเด็กศึกษาความเป็นมาของชนชนเพื่อปลูกฝังความรักบ้านเกิด

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแนบท้ายศาสตร์การพัฒนา อบต.เขาวิเศษ)

ตำบลเขาวิเศษ ที่ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอวังวิเศษไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ ๙๙.๖๔ ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตปักครองเป็น ๒๑ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่อื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกันเป็นแนว คำภาษาหัวเมือง จังหวัดตั้ง

ทิศใต้ ติดต่อ ก้าว ต่อ Lena เมืองเพชร และ ต่อ เลขา คุณ คำภาศิลป์

ທີ່ມະນະວັນອາກ ອີດຕໍ່ອັກັນຕໍ່ນຳລົດທ່າສະນຳ ຄໍາເກອງຈັງວິເທີ່ງ ແລະ ຕໍ່ນຳລົດໜອງຫວົວ ຄໍາເກອງເນື້ອງຈັງ

ທີ່ສະຕະກຳນັດກາ ຕິດຕໍ່ກັນຕົວເຕັມ ເລີ່ມຕົວມະໄວງ ແລະຕົມ ເລີ່ມຕົວມະໄວງໜຶ່ງນີ້ອີກ ກໍາເນົາວັງວິເທະໜາ

สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับเนินเขาบางส่วน มีลำน้ำธรรมชาติสายหลักคือคลองชี เกิดจากน้ำตกร้อยชั้นพันวัง เขานอกุจี้ ตำบลอ่าวตง ซึ่งต่อเขตจังหวัดกระบี่ แล้วไปอุดแม่น้ำตรังที่ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ หมู่บ้านที่อยู่ติดคลองชีคือ หมู่ที่ ๑๘ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๙ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๑ และหมู่ ๑๑

แหล่งน้ำประทopathway และคลองอื่น ๆ เช่น คลองบางก่อม คลองยานปลา คลองโคน คลองบาง

แม่น แล้วหัวหนาน ใจจะหนักคงเป็น เท่าน หนองคล้า หนองเตย และวังนกน้ำซึ่งจัดเป็นสวนสาธารณะ

1 | วงศากากรทั้งสิ้น ๑๗๘๗๗ ครัวเรือน ๑๗๘๗๗ คน จัดอยู่ใน ๗๐ ๑ | วงศากากรทั้งสิ้น ๑๗๘๗๗ ครัวเรือน ๑๗๘๗๗ คน จัดอยู่ใน ๗๐

การคุณน้ำคุณ มีทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๔๐๕๕ ติดต่อกันคำเรียกเมืองตัวรัง ทางหลวงจังหวัด

หมายเหตุ ๔๙๓ (สายนำง-ตันต) ติดต่อกันคำเมืองหัวเมืองและคำเมืองสีกา

ศาสนสถาน มีวัดเขาวิเศษ วัดหนองคล้า สำนักสงฆ์หวานหัว ศาลเจ้า ๒ แห่ง และโบสถ์คริสต์จักรอีก ๒ แห่ง (เพิ่มเติมรายละเอียด สถานที่ตั้ง)

เอกสาร ๑ (วรรณा นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๘๙-๘๓)

ตำบลเขาวิเศษ สำนวนที่ ๑ เดิมเรียกเข้าพระวิเศษ เพราะมีพระพุทธอุปั้กติสิทธิอยู่ สำนวนที่ ๒ เดิมเรียกเข้าเศษ เนื่องจากมีพাযุพัดเศษทินมาตก แล้วมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นภูเขา

หมู่ที่ ๑ บ้านคุณตีตะปัง มีความสูงลิมซึ่อตีตะปัง อาศัยอยู่ใกล้กับคุณนี้

หมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแครสูง พื้นที่เป็นทุ่งนา มีต้นแครสูงมากอยู่ต้นหนึ่ง

หมู่ที่ ๓ บ้านหน้าคุณ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่หน้าคุณ (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหนองหัวเตี้ย)

หมู่ที่ ๔ บ้านเขาวิเศษ ที่มาของชื่อเมื่อกับชื่อตำบลเขาวิเศษ (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหน้าวัด)

หมู่ที่ ๕ บ้านหน้าเขา ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่หน้าเขา (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหนองเตย)

หมู่ที่ ๖ บ้านหลังเขา ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ทางหลังเขา คือด้านถนนน้ำวง - ตันชุด

หมู่ที่ ๗ บ้านหนองคล้า ริมหนองน้ำมีต้นคล้าขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๘ บ้านฉาง ชาวบ้านมีอาชีพทำนา สร้างฉางไว้เก็บข้าว (ฉางเดิมอยู่ที่ไหน เป็นฉางรวม หรือแยก ปัจจุบันยังมีหรือไม่)

หมู่ที่ ๙ บ้านบางແเป็น ๑ คนชื่อແเป็นมาอยู่ที่เป็นคนแรก

หมู่ที่ ๑๐ บ้านเขาโอน ลักษณะภูเขาโอนไปทางซ้าย

หมู่ที่ ๑๑ บ้านคลองโคน ลักษณะของคลองท่อตัวลงต่ำคล้ายน้ำตก

หมู่ที่ ๑๒ บ้านบางແเป็น ๒ ที่มาของชื่อเมื่อกับบ้านบางແเป็น (แยกมาจากหมู่ที่ ๙)

หมู่ที่ ๑๓ บ้านหนองพล่อง มีต้นพล่องขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๑๔ บ้านคุณขาวง มีคุณทอตขาวงหมู่บ้านอยู่

หมู่ที่ ๑๕ บ้านหนองหอยโข่ง ในหนองน้ำมีหอยโข่งมาก (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๑๖ บ้านหน้าคุณ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่หน้าคุณ (แยกมาจากหมู่ที่ ๓ หรือไม่)

หมู่ที่ ๑๗ บ้านหน้าเขา ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ด้านหน้าเขาพระวิเศษ

หมู่ที่ ๑๘ บ้านบางโพะ มีต้นโพะตั้งอยู่ริมฝั่งคลอง โพะ หมายถึง ต้นมะเดื่อ

หมู่ที่ ๑๙ บ้านในคุณ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ในป่าลึก

หมู่ที่ ๒๐ บ้านโคกสะท้อน มีต้นกระท้อนขึ้นอยู่บนคุณ (ยังมีต้นกระท้อนอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๒๑ บ้านหลังคุณ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ด้านหลังคุณ

เอกสาร ๓ (แผนที่ทรัพยากรน้ำจังหวัดภูเก็ต ผ.ภก ๑.๒๗.๑/๑๖ บัน ผ.ภก ๑.๒๗.๑/๑๙ ล่าง)

หมายเหตุ ในแผนที่นี้ตำบลเข้าวิเศษ เดิมเป็นตำบลเข้าเศษหนึ่งกับตำบลเข้าเศษได้ ตำบลเข้าวิเศษอยู่ในเขตตำบลเข้าเศษหนึ่ง

ຈົນຂໍ້ມູນລຸ່ມໜູນຕຳບລທ່າສະບໍາ

ຕົວຊີ້

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

၈.၈ ပုဂ္ဂလ

6

นายแจ่ม พลอินทร์ ๕๒ หมู่ที่ ๑๐ บ้านปากโยน ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ
อายุ ๗๕ ปี
(ดู สำเนา)

၁၅

	<p>หมู่ที่ ๑๐ บ้านท่าสะบ้า ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ อายุ ๗๓ ปี นามสกุลเดิม ชูสังข์ (ดู <u>สำรวจ ๕</u>)</p>
--	--

61

	<p>๕๒ หมู่ ๑๐ บ้านปากயิน ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ อายุ ๗๙ ปี นามสกุลเดิม คงเรือง (ดู <u>สำรวจ ๓</u>)</p>
---	--

۲

	<p>អ្នកទី ៨ ប៉ាណ៍ការកសុទ្ធរា តាំបលទាំសប៉ា កំកោគងិគិមេ អីតដូរីលើប៉ាណ៍អ្នកទី ៨ អាយុ ៦៤ ឆ្នាំ (ទូរស័ព្ទ ៦)</p>
---	---

 นายเที่ยง ณออมใจ	..... หมู่ที่.....ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ อายุ ๘๘ ปี (ดู ► สำรวจ ๗)
--	--

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าสะบ้า	๘๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง โทรศัพท์
---	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

- หมู่ที่ ๑ บ้านจิจิก (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๒ บ้านคลองซี (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งใหญ่ (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งยาง (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๕ บ้านปากสุหาร (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งมิ้น (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๗ บ้านคุณเคี้ยม (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๘ บ้านป่ากอ (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๙ บ้านหนองข่า (ดู ► เอกสาร ๒)
- หมู่ที่ ๑๐ บ้านท่าสะบ้า (ดู ► เอกสาร ๒ สำรวจ ๕)
- หมู่ที่ ๑๑ บ้านสายไฟ (ดู ► เอกสาร ๒)

๓.๒ ชีวอื่น ๆ

สะพานท่าเตียน บ้านปากโขน (ดู ► สำรวจ ๑, ๓, ๖)

ห้วยหนองหrang สะพานท่าเตียน ท่าเชียน ปากลำรา ทุ่งยาง (ดู ► สำรวจ ๓)

น้ำหักปากสุหารา หานช่อนไช (ดู ► สำรวจ ๒, ๖)

วัดทุ่งใหญ่ สำนักสงฆ์พรุวนาราม (ดู ► สำรวจ ๓)

ท่าโคน (ดู ► สำรวจ ๓)

หานชุด (ดู ► สำรวจ ๖)

๔.๑ การตั้งถิ่นฐาน

ใจกลับสามร้อย (ดู ► สำรวจ ๙)

ประมวลศิลป์ สังขารา ศรีชัย (ดู ► สำรวจ ๖)

ศรีไทย ท่าสะบ้า (ดู ► สำรวจ ๓)

เอียดคลองซี (ดู ► สำรวจ ๕)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

หาปลา (ดู ► สำรวจ ๓.๑)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

น้ำท่วม (ดู ► สำรวจ ๖)

สงคราม (ดู ► สำรวจ ๔, ๕, ๗)

ฐานข้อมูลตำบลท่าสะบ้า ชุดที่ ๕ วัฒนธรรม

๕.๑ ประเพณี

ลากพระ (ดู ► สำรวจ ๓.๒)

๕.๒ การละเล่น

ໂນຣາ ມັນຕະລູງ (ດຸກ ➤ ສ້າງວັດ ຄ.ເຊ, ລົບ)

៥.៣ ភាសាប្រើប្រាស់

ຝາກ ໜ້ລີຍ (ດຸກ ສໍາງວົດ)

๕.๕ ความเชื่อ

หลาพ่อแก่เกลี้ยง หลาพ่อแก่เหลว (ด. > สำรัช ๓.๒)

ນັບຖືອຄຣູ່ມອ (ດ້ວຍສໍາວັດ ๖)

กลุ่มข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ສໍາຮວິ ៣

ที่มีวิจัยนัดกับผู้ใหญ่วิชิต พลอนทร์ ที่บ้านของผู้ใหญ่ เนื่องจากที่มีวิจัยแยกกันเดินทางไปแล้วไม่คุ้นเคยกับพื้นที่ อีกทั้งเส้นทางที่เข้าสู่หมู่บ้านค่อนข้างซับซ้อน จึงโทรศัพท์ถามเส้นทางกันก็ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีสัญญาณ โทรศัพท์มือถือ กว่าจะถึงสถานที่นัดหมายก็ลูกข้าพอดี สมควร เมื่อไปถึงผู้ใหญ่กับภรรยากำลังตัดหญ้าริมถนนหมู่บ้านกันอยู่ รอผู้ใหญ่เก็บของอยู่ครู่หนึ่ง ผู้ใหญ่ก็พาไปปดูสะพานท่าเตียน ซึ่งเป็นสะพานเดียวกับที่เราไปปดูเมื่อวันที่ลงพื้นที่ตำบลลำภูรา อีกฝั่งเป็นเขตตำบลลำภูรา คลองลำภูรา ให้มาลงแม่น้ำตั้งตรงไกลั่สะพานนั้น งานนั้นผู้ใหญ่บ้านพร้อมกับภรรยา ชื่มอต่อวีซีร์นำไปที่บ้านพ่อ แม่ของผู้ใหญ่ที่บ้านปากโYN เป็นบ้าน ๒ ชั้น อยู่ติดริมแม่น้ำ หลังจากคุยกันเสร็จ แวงกินข้าวเที่ยงก่อน ไปต่อ กันที่บ้านของป้าช่วน ทองช่วย เป็นบ้าน ๒ ชั้นอยู่ไกลั่ ๆ กับแม่น้ำและสะพานข้ามแม่น้ำอีกสะพาน หนึ่ง คุยกันอยู่ในบ้านปากคลองชีที่มาลงแม่น้ำตั้งชั่งอยู่ไม่ไกลนัก และไปปดูทางด้านหนึ่งของ คลองชีขึ้นไปอีกเล็กน้อย ก่อนจะวากลับมาดูสะพานข้ามแม่น้ำที่ไกลั่บ้านป้าช่วน

สำรวจ ๒

จากนั้นเรา ก็ไปหาอดีตผู้ใหญ่ในบุรีรัมย์ ชาญยุทธ์ ที่บ้านปากสุนรา เพื่อเก็บข้อมูลและถูพื้นที่ คุยกัน พักหนึ่งก็ไปดูบริเวณน้ำหักปากสุนราและสะพาน ซึ่งเรียกว่าสะพานปากสุนรา แล้วไปบ้านลุงเที่ยง ขณะที่ฝนเริ่มโปรดลงมาเล็กน้อย เมื่อเราบอกถึง จุดประสงค์ของการมาเยือน ลุงเที่ยงก็ชี้เส้นทางเดินไปหาน้ำหักปากสุนราให้ เรายืนอ้อม แนวไม้ผลจำพวกเงาะ ลองกอง ชมพู่ ที่ปลูกอยู่บันสันขอบสะบานได้ใหญ่ที่ใช้เลี้ยงปลา ผ้าดงพง หญ้าเตี้ย ๆ เพื่อปีตุหานที่เห็นอยู่ไม่ไกลนักแต่เดิน

ออกไปไม่ได้ เพราะติดแนวรั้วลาดหนามที่ขึ้นอยู่ จึงกลับมานั่งคุยกับลุงเที่ยงที่บ้าน เห็นแสงโซล่าเซลล์ติดตั้งอยู่บันหลังคากบ้าน เมื่อถามไถ่ทราบว่าที่ต้องใช้ไฟฟ้ายังเข้ามาไม่ถึง เวลาใช้ไฟฟ้าต้องมีการจัดสรรภายในบ้านโดยการไม่ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าหลายชนิดพร้อมกัน เพราะกำลังไฟไม่มากพอ ก่อนกลับเราถามผู้ใหญ่ถึงชุมชนคลองชี ผู้ใหญ่บอกว่าชุมชนคลองชีอยู่เลยวัดทุ่งใหญ่ เขตหมู่ที่ ๙

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นางพริม พลခินทร์

ป้าบอกว่าที่นี่เรียกบ้านปากโยน มีห้วยหนองหรัง สายน้ำที่ไหลมาจากหมู่ที่ ๕ ไหลมาลงแม่น้ำที่ปากโยน

ท่าสะบ้าเป็นชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำตั้ง ที่เรียกท่าสะบ้า เพราะมีบ้านสะบ้าพาดข้ามคลอง คลองที่อยู่หน้าบ้านป้าอีกฝั่งเป็นเขตนาท่ามได้ ป้าบอกว่าแค่ข้ามฝั่งแม่น้ำก็เป็นเขตอำเภอเมืองแล้ว

สะพานท่าเตียน ก่อนสร้างสะพานเรียกันว่าท่าเตียน และตรงคลองลำภูราที่ไหลลงแม่น้ำเรียกว่า ปากลำรา

ท่าสะบ้าดังเดิมมีบ้านแค่เพียง ๓ บ้าน คือบ้านหลังนี้ ซึ่งเป็นของผู้ใหญ่แต้ม คงเรื่องบ้านแม่แก่พร้อม จันทร์เพชร จากเขาวิเศษ เดิมนามสกุลศรีไทย และบ้านนายปั้น ท่าสะบ้า เมื่อก่อนนั้นแล้ว กันว่าชุมชนอยู่กันกลางทุ่งยาง ที่ทุ่งยางเป็นนา พอน้ำท่วมก็แยกย้ายกันไป ส่วนตระกูลของป้ามาอยู่ที่นี่ ซึ่งน้ำท่วมบ่อย ทำให้มีบ้านเรือนน้อย

บริเวณนี้สมัยก่อนเป็นป่า มีสัตว์ป่าชูกชุม คนที่มาอยู่เป็นคนไทยทั้งหมด นานุกเบิกตั้งถิ่นฐาน จับจองที่ดิน ปัจจุบันก็ปลูกยางพารากันหมดแล้ว ที่ทุ่งนา ก็กลายเป็นสวนยางพาราหมดแล้ว

สมัยเด็กเรียนกันที่โรงเรียนทุ่งใหญ่ อยู่ที่หมู่ ๓ ระยะทางไกลพอใช้ได้ เดินตัดทุ่งไป ทำบุญก็ไป กันที่วัดทุ่งใหญ่ แต่สมัยนี้ชาวบ้านบริเวณนี้ไปสำนักสงฆ์พุวนาราม (อยู่ที่ไหน สำคัญอย่างไร)

ສໍາຮວງ ຕ.ຮ ສົມພາບໜົນ ນາງພຣິມ ພລອິນທົງ

แม่น้ำตรังสมัยก่อนเป็นที่หาปลา และมีเรือยนต์ผ่าน มีเรือขายโกปี้ด้วย ปัจจุบันที่ข้างบ้านป่าปลูกไผ่เริ่มตั้งเพื่อกันตั้งพัง

สมัยก่อนผู้คนทำมาหากินโดยการทำนา ตัดหญ้ายา ใบปาเมี่ยน hairy มาก ตัดมาผ่าเป็น ๔ ผู แล้วก็เหลาทำเป็นมัด เอาไปขายที่ทับเที่ยง เดินกันไป ๓ วัน หญ้ายานี้เอาไปทำคบไฟ เอาไว้มั่นย่างเป็น เชือเพลิง เรียกว่าชี้ตี นอกจากรักษาไว้ให้ไว้ ได้ข้าวไว้กินเอง หลังจากทำไว้เสร็จแล้วก็ปล่อยที่ดินทึ่งร้างไว้ ย่างพาราเพิ่งมากปลูกรุ่นป่า ตอนป้าเด็ก ๆ เห็นเขาทำเป็นชี้ย่างแท่น โดยการเทใส่พิมพ์ แล้วใช้น้ำส้ม茫วะ ที่หมักกับน้ำไว้ในไห เพื่อช่วยย่าง แล้วก็นำย่างไปขาย ราคายางที่ขายกิโลกรัมละ ๓ สตางค์ หากลับก็ซื้อ ของกลับมา คิดว่าการทำสวนยางพาราน่าจะประมาณเมื่อ ๙๐ ปีที่แล้ว

ສມັກຄົນເນື່ອຈະທຳສວນຍາງກີໂດນໄຟປາທີ່ ປັຈຈຸບັນປະຊາບນປະມາດນ ៨០-៩០% ທີ່ທຳສວນຍາງ
ທີ່ເໜືອກີທຳງານຈຳງ

สภาพแม่น้ำเปลี่ยนแปลงไป กว้างมากขึ้น เพราะตั้งพัง แม่น้ำตื้นเขินขึ้น เปลี่ยนมาหลายสิบปี แล้ว ยิ่งฝนตกหนักน้ำท่วมก็ยิ่งพัง ที่น้ำท่วมบ่อยเกือบทุกปี ที่บริเวณตรงบ้านป้าเวลาบ้านน้ำท่วมน้ำเชี่ยวมาก เพราะอยู่ใกล้แม่น้ำ เมื่อครั้งน้ำบ่าคลอง ปี พ.ศ.๒๕๔๘ ท่วมประมาณเอว ปี พ.ศ.๒๕๕๘ ท่วมหนัก ต้องย้ายหนี

ลุงเจ้มพบชากรือที่นี่ ตอนนั้นลงไปเล่นน้ำไปโคนไม้แล้วช่วยกันลากขึ้น เป็นรือขนาดเล็ก เค้าไปเก็บไว้ที่วัดถ้ำอิส อยู่ที่สำนักสงฆ์พุวนาราม สภาพรือมีรอยแตกแล้ว

ສໍາຮວງ ຕ.ເມ ສັນກາຜັນ ນາງພຣິມ ພລອິນທົງ

ประเพณีมีเดือนสิบ ลากพระทางน้ำจากทุ่งใหญ่ สวนคนท่าสะบักก็ลงเรือกันที่นี่ จากนั้นลากต่อไปถึงท่ายางที่หัวถนน ที่เรียกท่าจีน (อยู่ตรงไหน เป็นท่าเดียวกับที่ตำบลบางรักหรือไม่) พระที่ใช้ใส่เรือลากเป็นพระไม่มีปีน เมื่อก่อนเป็นเรือพาย ลากไปแล้วก็นั่งกันบนเรือไม่ได้ขึ้นไปบนบก เรือที่ไปจากที่นี่มีหลาຍคำ สนุกมาก พอยไปถึงปากลำภูราภีมีเรืออุกมาสหมาเพิ่มอีก ครั้งสุดท้ายปักไปร่วมในช่วงลากพระก็มีการแข่งเรือที่ ท่าจีน ที่ท่าสะบ้าเองก์เคยมีแข่งเรือ แต่เลิกไปพร้อมกับการเลิกลากพระตอนนั้น พ.ศ.๒๔๙๖ ป้าอายุ ๑๙ ปี ยังไม่แต่งงาน ที่เลิก เพราะปีนั้นมีเด็กตกน้ำตาย ๑ คน สาเหตุจากเรือจมที่บวิเวณทางน้ำหัก เรือล้านน้ำวิ่งไปทางตรงน้ำแรง เรือถูกน้ำแรงจนจม เด็กว่ายน้ำไม่เป็นจึงจมน้ำตาย ตอนนี้ที่บ้านป้ายังมีเรืออยู่ เค้าไว้ใช้หนีน้ำท่วม

ที่นี่มีงานจักสานไยสังเคราะห์ที่หมที่ ๔ มีฝีห่นก้านทิพย์ พลอนทร์ ซึ่งได้รับโล ๒ ใบแล้ว

ในราสมัยก่อนป้าดูในราเติม โนราครึ้น เมื่อตอนเด็ก ๆ ในรามารำที่นี่และไปรำที่ลำภูรา ทุ่งต่อป้าก์ตามไปด้วย เมื่อก่อนโนราใช้รถกระเบะวิ่ง เป็นรถสองแถว ปัจจุบันยังมีในราสอยดาว พรสวาร์ค ในราดูย อยู่ที่หมู่ ๔ เป็นโนราแบบสมัยใหม่ แต่ก็ยังรำแบบท่าโนราได้

หนังตะลุงชื่อหนังล่อง ชื่อจริง นายขลุด คงเรือง ตายหลายปีแล้ว หนังอัศวิน เอี่ยมอักษร เป็นศิษย์ของหนังล่อง ก็ตายแล้วเช่นกัน

ที่หน้าโรงเรียนทุ่งยางมีศาลาที่ชาวบ้านนับถือ เรียก หลาพ่อแก่เกลี้ยง กับ หลาพ่อแก่แหวว เล่ากันว่าพ่อแก่มาอยู่ และนับถือมานานแล้วตั้งแต่มีโรงเรียน (ศึกษาเพิ่มเติมหลาพ่อแก่..)

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายเจ่น พลอนทร์

ลุงเป็นสามีของป้าพริม บอกว่าสมัยก่อนบ้านท่าสะบ้านนั้นมีบ้านอยู่แค่หลังเดียว แล้วก็มีชื่อบ้านมาตั้งเป็นชื่อตำบล เพราะว่ามีบ้านสะบ้า บ้านใหญ่ ๆ เลี้ยวข้ามคลองไปอีกฝั่ง

ลุงยืนยันว่าบ้านท่าสะบ้าตั้งก่อนบ้านปากสุนทรฯ สมัยก่อนการไปตลาดทับเที่ยงต้องเดินเท้า แล้วข้ามเรือที่ท่าสะบ้าซึ่งมีท่าเรือข้ามแม่น้ำ และเดินผ่านทุ่งไปนอนที่ร้านตันปิง (อยู่ตรงทางแยกจากถนนตัน-หัวยยอด ผ่านบ้านนาตาล่วง) ซึ่งอยู่เกือบถึงตลาด ถ้าชาวบ้านมีหมูกริ่ว ๆ กันแล้วก็ได้ต้นไปขาย ตลาดทับเที่ยงเมื่อก่อนยังเป็นร้านมุจจาก ไม่ได้เป็นตึกเหมือนเดี๋ยวนี้

ลุงเล่าว่าเรือที่ผ่านบริเวณนี้เป็นเรือมาจากกันตังวิ้งชีนไปท่าโถ (ที่ปากคอมหรือเขากอบ) เพราะที่ท่าสะบ้า ที่จิจิก ท่าใหญ่ ๆ ก็จะไปเรือของที่กันตังมาขาย นอกจากมีเรือแล้วก็มีการล่องแพ ช่วงหลังมีเรือยนต์ เอกจาก เคน้ำตาลชิ้นมา แล้วก็จะน้ำมันยางไปขายที่กันตัง เดี๋ยวนี้ไม่มีตันยางแล้ว ป้าหมดไปในช่วงรัฐบาลคึกฤทธิ์ ป้าโนช ที่ให้คืนไม้

เรือเมื่อก่อนเป็นเรือถือ พายเชียง (กรรเชียง) จะเชียงอันเดียวหรือเชียงคู่ก็ได้ คนหน้ามีหน้าที่เป็นคนถือ เมื่อก่อนพ่อของป้าพริมมีเรือลำใหญ่ ไปซื้อของจากกันตังชีนกลับมา จากที่มีเขามันยาง กับไม้ไผ่คัดทำเป็นแพ ล่องไปขาย ไปขายกันบ่อย ๆ มีแพจากทางบ้านชา บางดี ท่าโถ ลงไปขายไม่ไ่ แพหุ่ดวิ่งไปเป็น ๑๐๐ ปีได้แล้ว จากนั้นช่วงหลังส่วนรวมพ่อค้าก็ใช้เรือยนต์

ตอนสองครามญี่ปุ่นล่องเรือจากกันตังผ่านมาแวนี้ พากญี่ปุ่นสูงเดียว และคุยกันเสียงดัง ลูกเชลยญี่ปุ่นหนีมาอยู่กับป้าพริม ๑ คนชื่อส่ง่า ตอนนั้นมีหลุมหลบภัยที่โรงเรียน ลุงบอกว่าเห็นเครื่องบินบินเรียงหน้ากันกว่า ๒๐ ลำ เป็นเครื่องบินของอังกฤษ

สมัยก่อนยางพาราไม่มีราคาก็ขายหาย ของกินก็หาง่ายทั้งผักปลา เมื่อก่อนลงกีนาปลากินเองแต่ปัจจุบันปลาเหลือน้อยแล้ว

สำรวจ ๕ สมภาษณ์ นางช่ววน ทองช่ววน

ชื่อท่าสะบ้า เพราะมีบ้านสะบ้ามาก แต่ป้าเกิดมากไม่เห็นบ้านสะบ้าแล้ว
ป้าช่ววนเกิดที่นี่ บ้านอยู่ติดกับบ้านแก่พร้อมที่
เป็นบ้านคนเก่าแก่ ตากของป้าเป็นคนที่นี่ นามสกุลເອີຍດ
คลองซี แม่แก่(ยาย)เป็นคนดันเรือยิ่ง ตันรัก พ่อแก่
(ตา)บ้านเดิมก็อยู่ตรงนี้ แต่ป้ายังเด็กมากจำความยัง
ไม่ได้ รู้แต่ว่าพ่อแก่โคนสีอกด ส่วนแม่แก่ตายตอนป้า
อายุ ๑๑ ปี ถ้านับไปรุ่นทวดป้าไม่ทราบ
นามสกุลท่าสะบ้าเป็นของตาป้า ลุงอัน ท่าเรืออยู่

ตรงหน้าบ้านนี้เอง เมื่อก่อนมีเรือไว้ข้ามฟาก เพื่อเดินไปตลาดทับเที่ยง เป็นเรือที่พายกันเอง เรือของป้าก็
มีจึงป้าบริการพร้อมเก็บเงิน ท่าเรือนี้เลิกใช้ไปเมื่อมีสะพานสling ประมาณเมื่อ ๒๐ ปีก่อนตอนนั้นป้าอายุ
๕๐ กว่าปี

สมัยก่อนเรือที่วิ่งไปกันตั้งหรือวิ่งจากกันตั้งมาไม่ได้ เพราะที่ตรงนี้ และมีเรือยนต์ของครูจาจากเข้า
เศษวิ่งผ่านมา ที่ตรงนี้มีเรือติดท้ายวิ่งไปปากคลองลำภูรา

เมื่อก่อนอาบน้ำกันในคลอง คลองกว้าง น้ำตื้นกว่าสมัยนี้ ช่วงหน้าแล้งน้ำแค่เข่า เดินข้ามแม่น้ำ
ได้ ตอนหลังเกือบ ๑๐ ปีแล้วมีการดูดทรายทำให้คลองลึก ตลิ่งพัง คลองกว้างขึ้นอีก ที่วันนี้เรียนคลอง
กว้างขึ้นมาก ตอนนั้นน้ำหมุนแรง มีคนตาย ๒ คนแล้ว

ช่วงนี้ปลา กบยังพอยหาได้ ที่บริเวณในโอบยังพอยหาได้ และยังมีการตกเบ็ดรา瓦 โอบคือบริเวณ
ในแม่น้ำหรือคลองที่มีต้นไม้ขึ้นมาก ๆ

สมัยก่อนบริเวณนี้เป็นป่า มีนาทีทุ่ง สวนพ่อแก่แม่แก่ของป้าตัดหวยขาย เมื่อก่อน hairy เยอะ
มาก หมดตอนที่ป้ายังเด็ก ตอนนี้ที่เดินแคนนี้ที่เขานางยศ เป็นของถ้าแก่มาซื้อไว้เก็บทั้งหมด ตอนป้า
ยังไม่เกิด เกาะนางยศเป็นป่า เล่ากันว่าเป็นที่ฝังหรือเก็บศพ

ป้าบอกว่าตอนช่วงสงกรามที่ญี่ปุ่นขึ้นเมืองมีเรือของคนญี่ปุ่นผ่านมา ทหารขึ้นมาเดิน แต่ก็
ไม่ได้ทำอะไรชาวบ้าน แต่ซื้อกล้วย ช่วงนั้นกล้วยมีราคาแพงมาก

สำรวจ ๖ สมภาษณ์ นายวิชิต ชาญยุทธ์

ชื่อปากสุนทร มีบังคนว่าเพราะ เมื่อก่อนมีเตาสำหรับต้มสุรา บางคนคิดว่าพอ มีการต้มสุรา จึง
ชื่อว่าปากสุนทรทีหลัง แต่ผู้ใหญ่รู้ว่าความจริงคงไม่ใช่ เพราะชื่อปากสุนทร มีนานานแล้ว ส่วนเตาต้มเหล้า
เพิ่งมาทำตอนหลัง

ลำดับสะพานจากด้านใต้ขึ้นเหนือที่มีในตำบลท่าสะบ้ำมีดังนี้

๑. จิจิก

๒. ท่าสะบ้า ที่บ้านท่าสะบ้า

๓. ท่าเตียน ที่จริงชื่อท่าเชียน หลังจากสร้างสะพาน เขียนชื่อ ท่าเตียน ໄກที่สะพาน

๔. ปากสุหารา ตรงกับบ้านหวานจีนเค้า ตำบลลำภูรา

๕. ปากคอม ตรงกับหมู่ที่ ๙ ของท่าสะบ้า

ที่นี่มีวังต่าง ๆ หลายวัง เช่น วังโผล วังยังนกงัง วังหนองไก่ ส่วนหนาน ได้แก่ หวานปิง หวานชื่น หวานชุด หวานสุหรา หวานคอม หวานแห้ง ชื่อหวานแห้ง เพราะ พอกลึงช่วงหน้าแล้งน้ำแห้งหมด ตรงบริเวณนี้มีน้ำหักชื่อหน้าหักปากสุหรา ตอนนี้กลายเป็นคลองตายไปแล้ว เมื่อก่อนตำบลท่าสะบ้าอยู่ในเขตอำเภอสีแกะ ตอนหลัง เปลี่ยนมาสังกัดในกิ่งอำเภอวังวิเศษ กำนันคนแวงซึ่งคือเฉลิม ศิทธิชัย

นามสกุลดังเดิมของคนบ้านป่ากสุหารคือ ประมวลศิลป์ สังขารา ศรีชัย มีทั้งหมด ๑๑ ครัว
เกื้อบพิมพ์เป็นเครื่องถ่ายติดกัน ส่วนใหญ่นามสกุลประมวลศิลป์ สังขารา แม่ยายของผู้ให้ถ่ายนามสกุล
สังขารา ส่วนนามสกุลประมวลศิลป์ เป็นคนที่มาจากการจีนเด็ก

ผู้ใหญ่คงเป็นคนจากนาท่าม มาอยู่ที่นี่ได้ ๔๓ ปีแล้ว บ้านอยู่ใกล้กับแม่น้ำ แต่ต้องข้ามสะพานที่มีน้ำตาลымา คนอื่นเรียกน้ำหัก นาบุกเบิกถางป่าก่อนปี ๒๕๐๗ ตอนนั้นมีบ้านเรือนประมาณ ๑๑ ครัวแล้วมาอยู่เมื่อปี ๒๕๐๗ มีบ้านเรือนประมาณ ๒๐-๓๐ ครัว

สมัยรุ่นพ่อแม่ถางป้าทำไร่ข้าว บางคนทำไร่เศรษฐีแล้วก็ทิ้งให้คนอื่นทำต่อ ผู้บุกเบิกรุ่นแรกส่วนใหญ่เป็นคนจากที่อื่นย้ายมา เช่น หานจีนเค้า ลำภูรา นาท่าม เมื่อก่อนที่นี่มีที่นา ประมาณ ๓๐๐ ไร่ แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาทำสวนยางกันเกือบหมดแล้ว มีที่นาเหลืออยู่ที่หมู่ที่ ๙ ของผู้ใหญ่เฉลิม เพียงเจ้าเดียวไม่เกิน ๕ ไร่ ยังทำนาอยู่ ตอนปี ๒๕๑๘ น้ำท่วมใหญ่ ข้าวในนาผู้ใหญ่เสียหายไปเป็นหมื่น ๆ เลยง

แต่เดิมริมคลองยังเป็นต้นไม้ใหญ่ ตอนผู้ใหญ่มาอยู่ที่นี่สวนยังเป็นยางพาราแบบดั้งเดิมอยู่ แต่เริ่มโคนเพื่อปลูกยางพันธุ์ใหม่ ขณะนี้ยางพันธุ์เป็นรุ่นที่ ๓-๔

เมื่อก่อนทำฟากดักปลาในแม่น้ำ ที่น้ำหักปากสุนรวมเครื่องดักปลาเรียก เหลีย ล้อมกลม ๆ เป็นอันใหญ่ ๆ ปลาจะเข้าไปในนั้น แล้วเอาสิ่งตัก ได้ปลาเต็มลำเรือ ช่วงหลังมีการใช้ยางทาตอ สมัยที่ โค่นต้นไม้เพื่อทำสวนยางพารา ตอนนั้นปลาที่จับมาก็แผลที่โคนสารทาตอ ช่วงหลังเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้ว มี คนวางแผนปลา โดยการใช้ย่านสาวดำ นำมาตีนวด แล้วไปวางในคลอง ทำให้ปลาลอยตาย

บางพื้นที่กำหนดให้หานเป็นพื้นที่ส่วนห้ามจับสัตว์น้ำ (ที่ไหน) บางที่ชาวบ้านก็ยังคงตกเบ็ดกันอยู่ ในช่วงหน้าแล้งก็จับปลา ได้บประมาณมาเลี้ยงปลาที่หานชุด ในปี ๒๕๔๘

เส้นทางแม่น้ำยังเหมือนเดิม แต่เมื่อมีน้ำท่วมใหญ่ตลิ่งจะพังออกไปมากขึ้น และเกิดดินโกใหม่เพิ่มมากขึ้น บางจุดตลิ่งพังไปจนต้นยางล้มไปเป็นร้อยต้น

การพัฒนาการข้ามฟาก มีเรือพายข้ามฟาก สะพานไม้มาก เรือซักมีสายลิงดึง แพลอยใช้ถังน้ำมันเป็นทุน แพลอยเดย์มีเด็ก ๒ คนตาย สะพานลิง ปัจจุบันเป็นสะพานคอนกรีต

สมัยก่อนไปเรียนที่โรงเรียนวัดทุ่งใหญ่ โรงเรียนลำภูรา แล้วต่อมาก็เปิดโรงเรียนปากสุหารา ตอนนี้ปิดไปแล้ว วัดที่ไปทำบุญมีวัดลำภูรา วัดทุ่งใหญ่ สมัยก่อนไปตลาดลำภูรา

ชากรือที่พบที่นี่เป็นเรือขุดจากต้นไม้ทั้งต้น เจาะเป็นรูๆ ข้างแคม เป็นไม้ตะเคียนทั้งต้น แต่เวลาไปไกว่าที่สำนักสงฆ์ ตอนนี้ผู้พังหมดแล้ว ตอนพบอยู่ลึกหลายเมตร มีอีกลำที่พบบริเวณที่ดูดทรายแต่เขามีร่องเพราะพอดูดทรายจนหมดถึงพื้นดินแล้วเรือยังคงแน่นอยู่ในดิน ที่หานสายกีบพบชากรือ ที่นี่บริเวณใกล้เคียงแแกน์กีบมีชากรือหลายลำ ยังพบเศษลูกถ้วย ลูกจาก ตอนพบรือ ผู้ใหญ่พบของแต่เมื่อกีบไว้

ในราสมัยก่อนมีในราครีน ในราเหมียว ในราเที่ยว ที่หนองดูก หมู่ ๑ ยังมีในราที่รำอยู่ ๒ โรงคือในราประกอบน้อยบางที่เรียกน้ำคุณดูย และในราสองด้าว ส่วนหนังตะลุงเพิงตายไป ลิกไม่มี

ที่นี่มีหมอก้อน ชื่อนางอิม หมื่นพล อายุ ๘๙ ปี เป็นแม่ยายผู้ใหญ่ และภรรยาผู้ใหญ่ชื่อนางละมูล ชาญยุทธ์ อายุ ๖๒ ปี สืบพอดมา มีการนับถือครูหมอ ต้องตั้งหินูชา

ผู้ใหญ่ขับเพลงอยู่เพลงหนึ่ง แต่จำท่อนหลังไม่ได้ มีช่วงต้นว่า “จิจิก จิจิก หัวยมุด พอตอตอุด น้ำไนลอน” คลองใหญ่ คลองใหญ่ ชวางหน้า .....

ภรรยาผู้ใหญ่มีบทกลอนว่า “ได้ดีกว่านี้ มีเพลงที่เป็นชือท่าเรือกมี ขึ้นต้นว่า “หน้าท่าสันตัง.....” หน้าท่าสันตัง เป็นชือท่าเรือของตำบลหนองตระดู

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมมี นายหวาน ราชเดิม เป็นคนแก่ที่น่าจะให้ข้อมูลในสมัยก่อนได้

สำรวจ ๗ สังฆภานณ์ นายเที่ยง ณ นอมใจ

ลงเที่ยง บอกว่าเดี่ยวนี้คืนดังเดิมที่อยู่ริมน้ำบริเวณนี้ยกย้ายออกไปมากแล้ว เพราะน้ำท่วมบ่อบาย แม่ของลุงเป็นคนที่นี่ ส่วนพ่อเป็นคนนำคนบาง ตำบลปากคม พ่อแก่แม่แก่(ตายาย)ก็อยู่ที่นี่ ส่วนบ้านเดิมสมัยทวดอยู่ที่คลองซี ทวดชื่อหนึ่นสิทธิ์ สมสิทธิ์ด้วง สมัยนั้นมีตำแหน่งจอมที่หนึ่กว่าหมื่นอยู่อีกคนคลองชื่นนามสกุลสมสิทธิ์ด้วงตอนนี้ไม่มีแล้ว เพราะแก่มีลูกสาวหมด แต่มีอยู่ที่หานจีนเค้า ชื่อนายจารุ สมสิทธิ์ด้วง (จอม เป็นคำที่ชาวบ้านใช้เรียกกรรมการเมืองผู้น้อยที่เจ้าเมืองคัดเลือกแต่งตั้งให้เป็นหลวง)

ลงได้ฟังเรื่องเล่าจากพ่อแก่อยู่หลายเรื่อง

เรื่องแรก ในยุคชุนสิทธิ์ ต้นตระกูลสิทธิ์ชัย ซึ่งปากครองที่ตำบลคลองเตึงเป็นสมัยเดียวกับชุนพันธ์ (ชุนพันธ์รักษ์ราชเดช) ช่วงนั้นจึงกลับสามร้อย หรือนายกลับ ด่าทาง ซึ่งเป็นคนท่าสะบ้า ว่ากันว่า ตัวราชหรือแม่แต่ชุนพันธ์ก็จับจารกลับสามร้อยไม่ได้ และไม่เคยพบตัวจารกลับ เพราะว่าชุนพันธ์กับจาร

กลับมีอาจารย์เดียวกัน อาจารย์จึงทำให้สองคนนี้ได้เห็นหน้ากันแต่ห้ามไม่ให้ทำอะไรกันได้ เพราะต่างคนต่างก็มีวิชาความ และมีอาจารย์เดียวกัน

อีกเรื่องหนึ่ง พ่อแก่เล่าให้ลุงฟังไว้ว่า คนใช้ช่องหนึ่นสิทธิ์ไปพาผู้หญิงซึ่งเป็นลูกของไอ้เสือจากพัทลุงมา เข้าจึงตามมาถึงคลองซึ่แล้วตามหาอุนสิทธิ์ บังเอิญความเอกสารเจ้าตัวพอดี ทางนักเลงพัทลุงแกบอกว่าจะฆ่าให้หมดทั้งหมู่ทั้งชาย พ่อแก่เล่าไว้ว่าทวดสิทธิ์กรรมาที่พากันนั้นมาเป็นที่นี่ แกจึงตัวดีไปกว่าจะฆ่าคนเหมือนฝ่าไปได้ยังไง ด้วยความไม่โหแกเตะคันนาจนขาด แล้วก็ไล่พากันนั้นกลับไป ว่า พรุ่งนี้จะไปส่งที่คุณชนานีให้กลับไป ด้วยความกลัวพากันนั้นจึงกลับไป

ลุงบอกว่าเมื่อก่อนในรุ่นพ่อแก่แม่แก่ทำไรข้าวไว้กิน

หานที่หลังบ้านมีมานานแล้ว ตอนนี้รากมาก แต่ยังใช้หายาได้

ตอนสังคมราม ลุงเห็นทรายปูนเดินป่าตามหาแยกชำนาญเป็นชุด มาแตร่นี้

สมัยก่อนไปทำบุญกันที่วัดทุ่งใหญ่ ลำภูรา หรือไม่ก็วัดเขาปีนัง โรงเรียนที่เดินไปเรียนคือโรงเรียนทุ่งใหญ่ ทุ่งยาง แต่เมื่อก่อนเตือมากพ่อเลยไม่ให้ลุงไปเรียน

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.ท่าสะบ้า)

ท่าสะบ้า เป็นชื่อตำบลและชื่อบ้านหมู่ที่ ๑๐ เนื่องมาจากที่บริเวณท่าเรือมีเตาสะบ้าขึ้นอยู่มาก เขตปักครองแบ่งเป็น ๑๑ หมู่บ้าน และมีอามาเขตตำบล ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลนาวง และตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวยยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลหนองตระดู อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลปากคม ตำบลลำภูรา อำเภอหัวยยอด และ ตำบลนาท่ามได้ อำเภอเมืองตรัง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเขาวิเศษ อำเภอวังวิเศษ

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบริมแม่น้ำหมายแก่การทำการเกษตร มีพื้นที่ทั้งหมด ๕๗.๑๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๔,๗๒๔ ไร่ อาชีพหลักของคนในตำบลคือการทำนาและทำสวน แหล่งน้ำธรรมชาติสายหลัก คือ แม่น้ำตรัง และคลองซึ่ง ไหลผ่าน หมู่ที่ ๑ หมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๘ หมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๑๐ และยังมีสายน้ำอื่น ๆ ได้แก่ คลองนัง คลองลำย่า คลองห้วยหรือ คลองโคน คลองยวนปลา คลองโยน คลองยาน ห้วยหรัง และห้วยวังอ่าง

จำนวนประชากรในเขต อบต. ๕,๑๗๕ คน และจำนวนหลังคาเรือน ๑,๔๑๗ หลังคาเรือน

ศาสนสถาน มี ๓ แห่ง ได้แก่วัดทุ่งใหญ่ อุบลราชธานี ๓ สำนักสงฆ์ประตุป้าจิจิก หมู่ที่ ๑ และสำนักสงฆ์พุราภรณ์

เอกสาร ๒ (วรรณนา นาวิกนุล, ๒๕๔๗ : ๙๑ - ๙๒)

ตำบลท่าสะบ้า วิมท่าเรือมีถ้ำสะบ้าขึ้นอยู่มาก

หมู่ที่ ๑ บ้านจิจิก ชื่อเดิมของชุมชนลิขชัยชาญการ ชื่อจี้ และภรรยาชื่อติก เรียกรามกันว่า บ้านจิจิก ต่อมาเพี้ยนเป็นจิจิก

หมู่ที่ ๒ บ้านคลองซี มีแม่น้ำมาราลน้ำในคลองแล้วจนน้ำตาย เดิมคลองนี้ชื่อคลองเจ้าท่า

หมู่ที่ ๓ บ้านทุ่งใหญ่ บริเวณนี้เป็นท้องทุ่งกว้างใหญ่

หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่งยาง บริเวณนี้เป็นทุ่งนาและมีต้นยางขึ้นอยู่

หมู่ที่ ๕ บ้านปากสุหารา มีการตั้มเหล็กกันกัน จึงเรียกว่าปากสุรา ต่อมาเพี้ยนเป็นปากสุหารา

หมู่ที่ ๖ บ้านทุ่งมิ้น ชาวบ้านปลูกขมิ้นไว้ขาย (ยังมีอยู่อีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๗ บ้านคุณเดี่ยม บุนคุณมีต้นเดี่ยมมาก (ยังมีอยู่อีกหรือไม่)

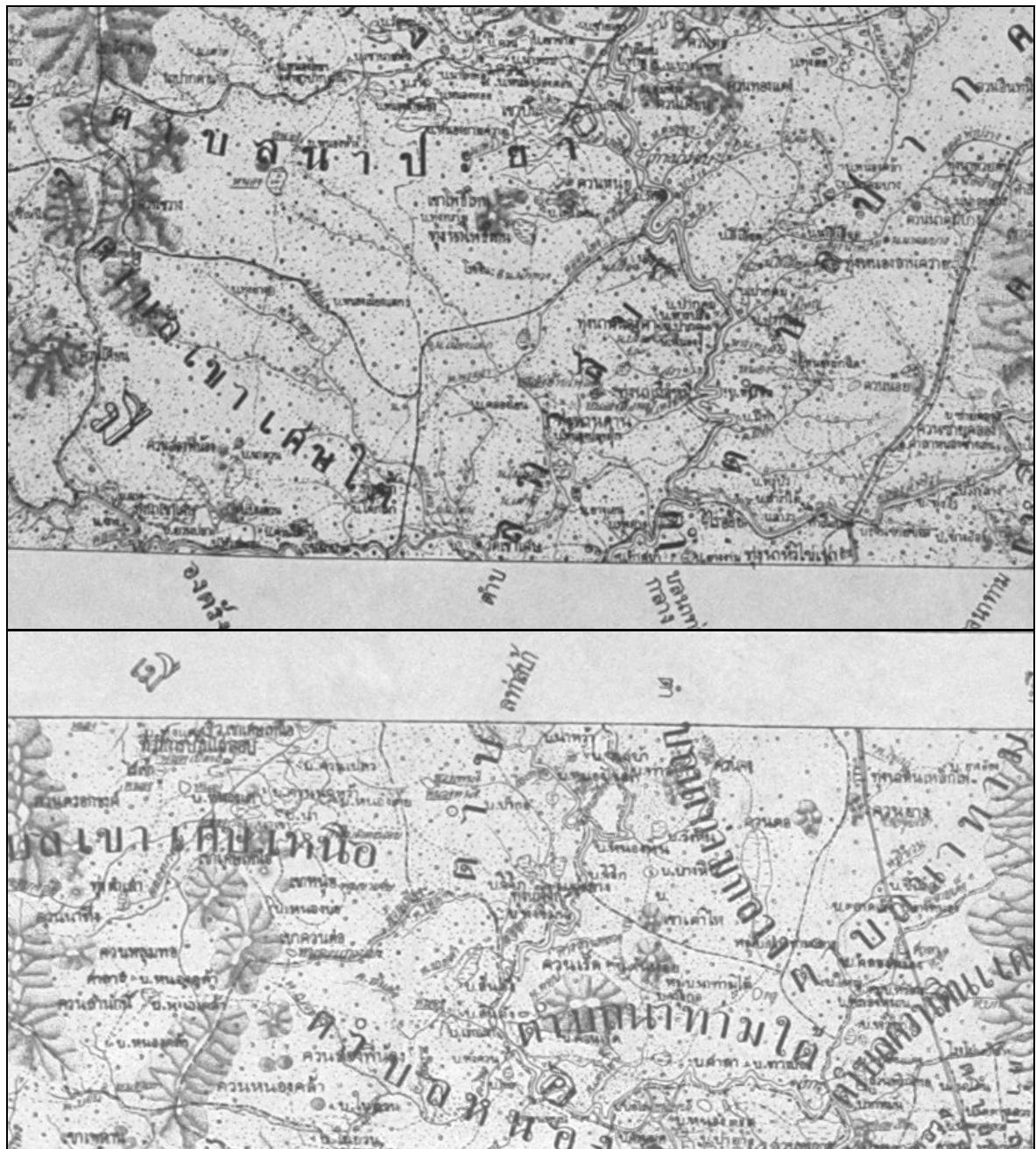
หมู่ที่ ๘ บ้านปากอ มีต้นกอขึ้นอยู่มาก (ยังมีอยู่อีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๙ บ้านหนองข่า มีต้นข่าป่าขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ (ยังมีอยู่อีกหรือไม่)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านท่าสะบ้า ที่มาเหมือนกับชื่อตำบลท่าสะบ้า

หมู่ที่ ๑๑ บ้านสายไฟ ....(ยังไม่มีชื่ออยู่)..... (ตั้งขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ.๘๔)

เอกสาร ๓ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๗/๑๖ และ ภก ๑.๒๗/๑๙)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลล่างภา

៤៩

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บคคล

6

นายเกรียง ชูปาน

ເລ ພູ້ ລ ຕຳບລນາທຳມເໜືອ ຄຳເກອຫ້ວຍຍອດ
ເກີດປີ ພ.ສ.ເຕລະນ

16

นางจรัส บุญกราณ

๓๔ หมู่ ๒ ตำบลลำกูรา อำเภอหัวযยอด
เกิด พ.ศ.๒๕๖๘ ลูกสาวนายสถานีรถไฟลัมกูรา^๑
(ดู เกที)

60

นางจิก รักษาช่วย

๔๒/๓ หน้าถ้าอิส หนูที่ ๗ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด
เกิด พ.ศ. ๒๕๖๓
(ด สำรวน ๔)

2

นางฉัย ประسنค์กิจ

១៦៣ អ្នក និង តាប់លតាំងរា ចាំកោះអីវិញ មិន
កើតឡើ ព.ស. ២៤៧៩

๕

 <p>นายเชาวลิต ข่ายม่าน</p>	<p>๓ หมู่ ๖ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด นักสะสมเครื่องมือเครื่องใช้และวัตถุโบราณ เกิด พ.ศ.๒๕๑๗ (ดู ► เวที)</p>
--	--

๖

 <p>นายบิน อนุศิลป์</p>	<p>๕๖ หมู่ที่ ๓ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด จังหวัดตรัง ส.อบต. ลำภูรา (ดู ► สำรวจ ๑ เวที ๒)</p>
---	---

๗

 <p>นายประทีป ประมวลศิลป์</p>	<p>ตำบลอ่าוตง อำเภอวังวิเศษ อายุ ๖๐ ปี (ดู ► สำรวจ ๗)</p>
--	---

๘

 <p>ยายปลด ชูงาน</p>	<p>หมู่ที่ ๕ บ้านพรุบัว ตำบลลำภูรา อำเภอหัวຍยอด เกิด พ.ศ.๒๔๖๐ นามสกุลเดิม ประมวลศิลป์ (ดู ► สำรวจ ๕)</p>
---	--

๙

	<p>หมู่ที่ ๕ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด อายุ ๗๖ ปี (ดู <u>สำรวจ ๖</u>)</p>
<p>นายฟอง ประมวลศิลป์</p>	

๑๐

	<p>หมู่ที่ ๕ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด โทร ๐๘๗-๒๗๘๓๓๔๖ ผู้ควบรวมประวัติตระกูลประมวลศิลป์ เกิด พ.ศ.๒๕๐๕ (ดู <u>สำรวจ ๖</u>)</p>
<p>นายเมฆ ประมวลศิลป์</p>	

๑๑

	<p>๖ หมู่ ๓ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด อดีตกำนันตำบลลำภูรา เกิด พ.ศ.๒๔๘๙ (ดู <u>สำรวจ ๖ เวที ๒</u>)</p>
<p>นายล้อม ธนศิลป์</p>	

๑๒

	<p>๑๖๕ หมู่ ๙ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด เป็นผู้จัดการศาลเจ้าร้อยเก้า เกิด พ.ศ.๒๔๗๕ (ดู <u>เวที</u>)</p>
<p>นายสมคิด เที่ยงธรรม</p>	

๑๓

	<p>๕๔ หมู่ ๒ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด จังหวัดตราช เกิด พ.ศ. ๒๕๖๑ (ดู <u>เวที</u>)</p>
<p>นายไสว เสรีรักษ์</p>	

๑.๑ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล
ลำภูรา

๑๙๙ หมู่ที่ ๘ ตำบลลำภูรา อำเภอหัวயยอด จังหวัดตวง
โทรศัพท์ ๐-๗๕๔๑-๓๓๔๙

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

ลำภูรา (ดู ► เอกสาร ๒, ๓ สำรวจ ๑ เวที ๑, ๒)

หมู่ที่ ๑ บ้านกลาง (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๒ บ้านลำภูรา (ดู ► เอกสาร ๒, ๓ สำรวจ ๑ เวที ๑, ๒)

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองผักชีด (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๔ บ้านยางขาคิม (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๕ บ้านหารจีนเค้า (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านบันควน (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๗ บ้านชายเข้า (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๘ บ้านไสใหญ่ (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๙ บ้านนาหนองครุด (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองชุมแสง (ดู ► เอกสาร ๒)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

คมกวัน บ้านหัวพาน (ดู ► สำรวจ ๖)

คลองมิท่า (ดู ► สำรวจ ๘ เวที ๖ เอกสาร ๓)

ท่าเตียง (ดู ► สำรวจ ๓)

ถ้ำอโถ (ดู ► สำรวจ ๒, ๓, ๔)

ท่าทราย (ดู ► เวที ๗)

ທ່າຕັນປຽງ (ດູ▶ ເວທີ ๕)

ທ່າເຕີຍນ ມານຈືນເຄົ້າ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ๓)

ວັງປ້າສ້ອງ ວັງແຕຮ້ ວັງຍາຍ ທ່າໃໝ່ (ດູ▶ ເວທີ ๑)

ວັດລຳກົງາ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ๑)

ພຽບວ້າ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ໧)

ໜອນທຽວງ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ๖ ເວທີ ๕)

ໆ.໤ ຊຸດທີ ໤ ການຕັ້ງຄືນຈຸນ

ໆ.໤.໑ ກາລຸມທະກູລແລະບຸຄຄລ

ກຳນັນ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ๕)

ຂ່າຍມ່ານ ເຈົ້າເໜີນ ເຈົ້າແບນ ເໜີນຫ່າ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ៥, ៥)

ຂວ້າມືອງ ຄືນນິຄມ ເທິກິຈ ອຸນຸສີລິປີ ປະມວລສີລິປີ ປະສົງຄົງກິຈ ສມທິພຍ໌ ມັງລະເລີງ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ៥)

ໆ.໤.໒ ທ້າພາກກຣ ການທຳມາຫາກິນ

ຫີ້ຄ້າງຄາວ (ດູ▶ ເວທີ ๓)

ປລາ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ៥ ເວທີ ๑, ៥)

ສີລາຄ່ານ (ດູ▶ ເວທີ ៥ ເອກສ້າງ ๓)

ໆ.໤.໓ ເຫດຸກາຮັນສໍາຄັງ

ນ້ຳທ່ວມ ສົງຄຣາມ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ៦)

ໆ.໬ ຊຸດທີ ໬ ວັມນອຮຣມ

ໆ.໬.໑ ປະເພນີ

ທຳນຸ້າເດືອນສີບ ວັນວ່າງ (ດູ▶ ສໍາວາຈ ១០)

๕.๒ การละเล่น

เดินทางไป (ดู ► สำรวจ ๔)

๕.๓ ภูมิปัญญา

สีเกลือ (ดู ► เวที ๔)

๕.๔ ความเชื่อ

เกาะหลา เทวดาได หลาได หลาตันโต (ดู ► สำรวจ ๓, ๖, ๑๐)

ปากคอม หานได (ดู ► สำรวจ ๗)

กลุ่มข้อมูล

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

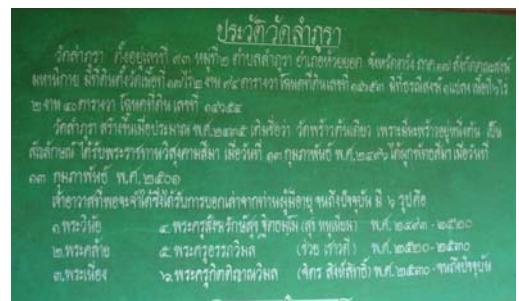
ผู้เก็บข้อมูล สุนทริ สังข์อยุทธ์ ลูกิน สีสุข มีด้ารัตน์ ธนาณัท ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

สำรวจ ๑

ทีมวิจัยนัดกับผู้ประสานงานของตำบลที่วัดลำภูรา นำโดย ส.อบต. บิน ธนาศิลป์ และ ส.อบต. ภักดี หวานขัน หรือต้อย เมื่อไปถึงก่อนเวลาอัดจึงได้เดินดูบริเวณวัดซึ่งอยู่ติดกับคลองลำภูรา บริเวณลานทรายด้านหน้ามีป้ายประวัติวัดติดอยู่ ถ่ายรูปไว้แล้ว อ่านประวัติ ได้ความว่าเดิมชื่อวัดพร้าวตันเดียว เพราะมีต้นมะพร้าวขึ้นเป็นสัญลักษณ์อยู่ ๑ ต้น ก่อสร้างเป็นวัดเมื่อปี พ.ศ.๒๔๓๙ ถือว่ามีอายุเก่าแก่เกินกว่าร้อยปี

เมื่อมาพร้อมกันแล้วทั้งหมด ๕ คนซึ่งมีทีมของเรา ๓ คน และเจ้าของพื้นที่ ๒ คน ก็ได้พูดคุยวางแผนการ

เดินทางเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเวลา ตำบลนี้มีสายน้ำที่ไหลผ่านคือคลองลำภูรา ต้นน้ำอยู่ที่เข้าบริหัด ผ่านตำบลน้ำผุด อำเภอเมืองตรัง ตำบลปากแจ่ม อำเภอหัวยยอด เข้าสู่ตำบลลำภูรานิมุ่งที่๗ ไหลต่อมามาหมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๕ ซึ่งเป็นปากคลองลงสู่แม่น้ำตรัง ณ บริเวณสะพานท่าเตียน เรียกกันว่าปากคลองลำภูรา ถ้าข้ามสะพานไปจะเป็นตำบลท่าสะบ้าและตำบลนาท่ามีได

การเดินทางลงพื้นที่จุดแรกไปดูที่หลังวัดลำภูราชี่งยังอยู่ใน หมู่ที่ ๑ เขตเทศบาล มีสะพานข้ามคลอง ส่วนอีกฝั่งหนึ่งเป็นเขตตำบลนาท่ามเหนือ เดินทางต่อไปตามถนนที่ตัดเลี้ยงคลอง จนสิ้นเขตหมู่ที่ ๑ เข้าเขตหมู่ที่ ๗ แวดดูฝ่ายกันน้ำซึ่งเริ่มกรากว้าง เมื่อก่อนใช้ผลิตน้ำประปาของหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว

สำรวจ ๒

ต่อไปอีกไม่ไกลถึงถ้ำอิส มีวัดซึ่ววัดศรีราดประดิษฐ์อยู่หน้าถ้ำ ห่างจากลำคลองไม่มากนัก มีน้ำจากภูเขาไหลลงคลอง ชาวบ้านเรียกว่าวัดถ้ำอิสตามชื่อถ้ำ เพราะเมื่อก่อนมีต้นอิสขึ้นอยู่จำนวนมากจึงได้ชื่อว่าถ้ำอิส ปัจจุบันมีอยู่ไม่กี่ต้นทางหน้าถ้ำ ในถ้ำมีพระพุทธรูป ๒ องค์ เป็นพระพุทธรูปปืนอยู่ลึกเข้าไปเล็กน้อย สร้างโดยทวดนิล พัฒชัยวงศ์ เมื่อปี ๒๕๐๓ ต้อยบอกว่าหลังพระพุทธรูปซึ่งเป็นถ้ำที่ลึกเข้าไปมีอักษรเขียนอยู่ที่ผนังถ้ำด้วย แต่ไม่สามารถเข้าไปดูได้เนื่องจากมีดแลและอาจมีอันตรายจากงู พระพุทธรูปองค์ที่ ๒ เป็นพระนونประดิษฐานั้นดอกรมาด้านนอก สร้างเมื่อปี ๒๕๐๗

เราได้คุยกับเจ้าอาวาสวัดถ้ำอิส เนื่องจากท่านไม่ค่อยมีเสียง ปัจจุบันท่านอายุ ๘๗ ปี ประจำอยู่ที่นี่กว่า ๕๐ พรรษาแล้ว ผู้คนเคารพเลื่อมใสกันมาก ในวันนี้ก็ยังมีคนกลุ่มหนึ่งมาพับ เมื่อเราให้พระและลาเจ้าอาวาสแล้วก็ตรงไปที่บ้านนายจิก รักษาชาว ซึ่งอยู่หน้าวัด

สำรวจ ๓

พุดคุยกับนายจิกเสร็จผนกตกลงมาอย่างหนัก พอดีน้ำเม็ดก็กลับมาที่วัดลำภูราเพื่อเปลี่ยนเป็นรถยนต์ และเดินทางต่อไปยังหมู่ที่ ๕ ซึ่งผู้ประสบงานอีกคนคือ ล.อบต. นพดล ประมวลศิลป์ ร้อยอยู่ที่บ้าน เนื่องด้วยวันนี้มีการเลี้ยงพบปะสังสรรค์สมาชิกตระกูลประมวลศิลป์ เมื่อปีที่แล้ว เนื่องจากได้เห็นภาพการนั่งกินข้าวรวมกันของคนหลาย ๆ วัย เราร่วมวงกินข้าวเที่ยงด้วย เป็นอาหารที่เต็มบ้านของตระกูลนำมารวมกัน นายนพดลบอกว่าได้จัดพบปะสังสรรค์บูติในช่วงเดือนนี้ของทุกปี เมื่อกินข้าวเสร็จแล้วก็ตั้งวงพุดคุย โดยเจ้าของบ้านได้นัดคนเม่าคนแก่ไว้ให้เรียบร้อยแล้ว มี ยายปลด ชูงาน นายฟอง ประมวลศิลป์ นายประทีป ประมวลศิลป์ และนายเมฆา ประมวลศิลป์ รวมทั้งบูติ ๆ อีกหลายคนที่มาร่วมกันทำบุญและพบปะกันในวันนี้ เมื่อพุดคุยกับเสร็จแล้วจึงได้ลงไปดูพื้นที่

ผู้ประสานงานทั้ง ๓ คนพาเราไปดูสะพานท่าเตียนข้ามแม่น้ำที่เชื่อมต่อกับตำบลท่าสะบ้า และ

เป็นจุดที่คลองลำภาрайลามาบรรจบแม่น้ำตรัง จากนั้นก็ไปดูหานจีนเด้า ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่เกิดจากทางน้ำหัก แล้วไปดูบริเวณที่พบชากรือ ลักษณะเป็นเรือขุดจากไม้ตะเคียน สาเหตุที่พบชากรือเนื่องจากมีการดูดทรัพย์ แต่คนที่พบไม่ได้นำไปเก็บจึงถูกทิ้งร้างไว้ในป่า ริมแม่น้ำใกล้กับที่ขุดพบ จนเริ่มผุพังแล้ว ผู้ประสานงานได้ชี้ให้เราดูอีกฝั่งที่เรียกว่าหลาดิ

หรือศาลประดู่ ออยู่ในเขตตำบลปากคุน แต่ปัจจุบันไม่มีหลานน้ำอีกแล้ว เราดูพื้นที่ได้เพียง ๓ แห่งเวลา ก็ยังมากแล้วจึงได้แยกย้ายกันกลับ

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นางจิก รักษ์ช่วย

บ้านยายจิกเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวอยู่ติดถนน ยายเล่าให้ฟังว่ายายบ้านนี้มาจากคลอง ซึ่งเป็นเขตนาท่าม มากลงจากแต่งงาน พ่อของยายชื่อนายเนตร ขวัญเมือง ยายกับสามีมาปัลูกบ้านอยู่เป็นครอบครัวแรก ๆ หลังแรกคือบ้านของยายแดง ต่อมาก็บ้านของนายเอก สภาพบ้านเรือน เมื่อก่อนทำด้วยไม้หลังคามุงจาก ตอนที่ยายบ้านมีการปลูกยางพาราแล้ว ช่วงแรกยายทำนาและทำสวนยางพารา แต่คนฟากนาท่ามไม่อยากให้มาอยู่ทางด้านนี้ เพราะเป็นพื้นที่ลำบาก

สัญนับบริเวณถ้าอิโซยังไม่ได้เป็นวัด และไม่มีพระมาจำพราชา สภาพเป็นป่าและมีสัตว์ป่าพากเสือ แม้ กลางวันแสงก็ เสือยังออกมากัดความของชาวบ้าน

ชาวบ้านในบริเวณนี้เวลาว่าง ๆ ก็เข้าไปเดินเที่ยวดูบริเวณในถ้ำ มีการขนขี้ค้างคาวจากในถ้ำ อิโซไปทำปุยในการปลูกผัก และทำนา สมัยก่อนชาวบ้านทำนาเป็นหลัก และต่อมาก็ปลูกยางพารา

ที่บริเวณใกล้ ๆ เมื่อก่อนเป็นนา มีการขุดเหมือง ปัจจุบันนี้อยู่ติดกับเขดห้ามล่าพันธุ์สัตว์ป่าเข้า น้ำพray ยายเล่าว่าเคยไปที่ถ้ำรา ที่อยู่ในเขตเขาน้ำพray แต่ไม่ทราบว่าสำคัญอย่างไร

เมื่อก่อนชาวบ้านใช้น้ำคลองลำภาрайสำหรับอบ หาปลา สมัยก่อนมีปลามาก ส่วนใหญ่เป็นปลาช่อน ปลาดุก ปลากรด ปลาตูหนา ริมคลองมีต้นไม้ใหญ่สมบูรณ์ ต่อมาต้นไม้ก็ถูกตัดเพื่อทำไว้ มีการดูดทรัพย์ในคลองลำภาрай ปัจจุบันคลองไม่ค่อยมีคนใช้ประโยชน์แล้ว

การเรียนหนังสือ ในสมัยเด็กต้องเดินเท้าไปเรียนที่โรงเรียนวัดพร้าวตันเดียว สภาพถนนไม่ได้เหมือนเดี๋วนี้ เป็นทางเดินเล็ก ๆ และมีป่าทึบ ถนนเพิงสร้างใหม่ซึ่งทับเส้นทางเดินเก่า

การหาซื้อสิ่งของเครื่องใช้เมื่อก่อนชาวบ้านแถบนี้ไปตลาดลำภาрай บางครั้งไปตลาดทับเที่ยง เดย์มีชาวป่าหรือ เงาะป่าเดินผ่านบริเวณนี้ พากเขานุ่งกางเกงแต่ไม่ใส่เสื้อ มากรังละ ๒ คน แวงมาข้อข้าวที่บ้านยายด้วย

ซึ่งที่กองทัพญี่ปุ่นขึ้นนั้น ใช้ถนนบริเวณนี้เป็นเส้นทางเดินเท้า ധายยังได้เห็นทหารญี่ปุ่นเดินผ่านไปมา

เมื่อก่อนนายทอผ้าสำหรับไว้ใช้เอง ധายทอผ้าห่มผ้าหุ่งลายตา ധายบอกว่าധายผลอยที่อยู่ที่คลองคุ้ยสามารถทอผ้าลายลูกแก้วได้

ในอาทิตย์ที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ๙.๐๐ น. อยู่ที่ตำบลปากแจ่ม

สำรวจ ๕ ส้มภาษณ์ นางปลด ชูงาน

ധายปลดเล่าว่าധายเกิดที่บ้านหลังนี้คือบ้านนายนพดลในปัจจุบัน พ่อของนายนพดลเป็นน้องของนาย ധายแต่งงานแล้วบ้ายไปอยู่กับสามี ധายเกิดปีสิงหาคม สามีเกิดปีข้าม ลูก ๑ เลยแซวว่าปีไม่ถูกกันแล้วไม่ทะเลาภกันหรือ ധายบอกว่าถึงจะมีปากเสียงกันบ้างแต่ก็อยู่ด้วยกันจนแก่ตายจากกันไป สามีของധายเพิ่งตายไปเมื่อ ๖-๗ เดือนที่แล้ว อายุ ๙๔ ปี ไม่เคยลงไม้ลงมือต่อภัน ധายบอกว่าเมื่อไม่กี่วันมาเนื่องก็มีคนผ่านว่าตาไม่มีไม้เท้าจึงไปให้เงินไม่ได้ เนื่องจากตอนมาศพของตาไม่ได้ใส่ไม้เท้าเอาไปให้ด้วย ลูกจึงต้องไปซื้อไม้เท้าและรองเท้า ๒ คู่มาทำบุญไปให้

บุขของധายเป็นคนที่รื่นเริง แต่ധายเกิดไม่ทันได้เห็นหน้า เล่ากันว่าตั้งถิ่นฐานอยู่กันที่นี่ตั้งแต่สมัยก่อนปี ๑๙๔๕ บ้านที่อยู่ใกล้ๆ มีบ้านตาเดี๋ยม พ่อแก่แจ้ง บ้านลูกพุ่ม บ้านยายสัน บ้านตาอัตร เป็นคนไทยส่วนคนที่เข้ามานี้เป็นต้นตระกูลน่าจะเป็นชาวจีน ๒ คนที่เข้ามารับจ้างเลือยไม้ คือเจ้าเหียน กับเจ้าแบนแต่ไม่รู้ว่ามาจากไหน เจ้าเหียนแต่งงานกับยายหนู เป็นต้นตระกูลเหียนห่า ส่วนเจ้าแบนแต่งงานกับยายนวล เป็นต้นตระกูลข่ายม่าน ส่วนധายปลดเป็นสายตระกูลของเจ้าเหียน ധายหนูมีศักดิ์เป็นแม่แก่ของധายปลด ชื่อ "กีมา" ตั้งบ้านอยู่ถูกๆ นี่

สมัยแรก ๆ มีผู้คนไม่เกิน ๒๐ ครัวเรือน ตั้งบ้านเรือนกระดักระจาด ไปจนถึงปากสุหารา ของตำบลท่าสะบ้า เดิมบริเวณนี้มีต้นไม้ แล้วสวนผลไม้ เช่น หมาก มะพร้าว ทุเรียน มะปราง เป็นสวนใหญ่ต้นไม้เหล่านี้เพิ่งโค่นในสมัยพ่อ

ധายปลดเองสมัยเด็ก ๆ เดินไปเรียนที่โรงเรียนวัดพร้าวตันเดียว ตอนไปเรียนอายุ ๑๕ ปีแล้ว กำนันของตำบลคนแรกในรุ่นധายคือ ขุนคุมคุณวัฒน์ จากนั้นก็มีกำนันยอด กำนันเลื่อน กำนันราย ชื่อยังเรียกันว่าพัน สมัยพ่อของนายนพดล มีการตั้งฉายาของกำนันและผู้ใหญ่ให้จำง่าย ๆ กันว่า "เพชร.....ครับ... ลับ.....ผม... หวาน.....ได.... ราย.....เอง" หมายความว่ารับปากทุกครั้งแต่ไม่เคยทำได้ โดยชื่อหน้าเป็นชื่อเล่นและชื่อหลังเป็นการปงบอกคำที่ใช้ในการตกลงปักภารกิจ

ധายปลดสามารถขับเพลกกล่อมเด็กได้ จากการช่วยกันยุ่งเหยิงซ้ำเพล ധายจึงขึ้นให้ฟัง

อ้า.....เอ้อ.....เอ้อ..... โนนให้สบายน..

แม่ชื่อทั้งหลาย

อย่าได้หลอกหลอน...

แม่ซื้อทั้งสี	กล่อมเจ้าในเบลให้หลับนอน...
อย่าได้หลอกหลอน	กล่อมเจ้าให้นอนหลับ...เอ้อ...เหอ
นกเข้า เเหอ..	เกะเกลาไม้แทะ...
บินไปบินมาไม่มีเวลา...	ทำให้น้องปวดในหัวใจ...
นกเข้าไร่นอก	ว่าขั้นมาพีต้องอาลัย...
นกเข้าไรใน	ว่าขั้นไปพีฟังเสียง
พีไป เเหอ	อย่าไปอยู่ให้นาน ๆ
ทำร้าวค้างไว	ว่าความเอ้อมันเข้ามากินผัก
อย่าไปอยู่ให้นานนัก	ผักจะหาเครื่องอื่น
ยายขับได้ ๓ เพลงก็บอกว่ามีอีกมากขับกันวันนี้ก็ไม่หมด ซึ่งที่ยายร้องเพลงปราชญ์ว่าลูก ๆ หลาน ๆ ต่างสนใจและตั้งใจฟังกันมาก พอดีเพลงนกเข้า ในวงแขวงกันว่าเป็นเพลงบ้าหูงู	

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นายฟอง ประมวลศิลป์

ลุงฟองบอกว่าตนเองเป็นเขี้ยวส่ายตระกูลเจ้าเหียนซึ่งนับเป็นทวด โดยมีลำดับดังนี้ ทวดเจ้าเหียน ปู่หวน พ่อตานายฟอง และตานายฟองซึ่งเป็นเขี้ยว บ้านของเจ้าเหียน อยู่ที่หนองจีนเค้า ปัจจุบันเรียกว่าบ้านหัวพาน

ลุงฟองว่าพ่ออกร้าวว่ามีคนจีนที่มาจากเมืองจีน ๒ คนคือ เจ้าเด็กับ เจ้าเหียน เจ้าเด็กับ เมีย ไปเลี้ยงไม้และทำกินอยู่ที่บริเวณริมน้ำเมื่อตากลับถูกฝังไว้ที่นั่น จึงตั้งชื่อว่าบ้านหนองจีนเค้า มีเสียงถามขึ้นว่าที่ชื่อหนองจีนเค้าไม่ใช่ เพราะเรื่องการเล่นไฟกันหรือ แต่ลุงฟองยืนยันว่าไม่ใช่ ตนขอค้าน

จีนกลุ่มที่มา กักใหญ่อยู่ที่ตันโด ตั้งร้านค้าที่นั่น คือที่หนองจีนเสียด ทำการค้าโดยใช้เรือลำใหญ่ ๆ ล่องไปเชือของจากทับเที่ยง มาค้าขายกันที่ตันโด ซึ่งก็เป็นเขตการค้าใหญ่ เรียกบริเวณนั้นว่าคุมกว้าน

ลุงฟองบอกว่าในชีวิตได้ชุดคลองให้ตรงไว้ ๒ แห่ง แห่งแรกที่หนองจีน

สถานที่สำคัญของแม่น้ำที่นี่คือหลาตันโด เป็นศาลาอยู่ในเขตตำบลปากคอม เล่ากันว่าเมื่อก่อนมีขอนไม้ที่ประทับของเครื่องดนตรี มีทับกลองเป็นคนตระคุมโดยขึ้นเหนือ ได้ยินเสียงมาแต่ไกล มาติดอยู่ที่บริเวณเกาะหลา ติดกับปากหานโด คนเห็นว่ามีเหตุแปลง ๆ จึงได้ทำบุญบูชาแก่ คนจีนเชื้อประชุย เป็นผู้ทำหลา(ศาล)ไว้ เชื่อว่ามีญาณอยู่ที่หลา ดังนั้นคนอยู่บ้านหลาด้วย ตอนลุงฟองยังเด็กก็เคยไปทำบุญในเดือน ๔ มีรำโนธ์รำ瓦าย ปัจจุบันไม่มีหลาแล้ว แต่พื้นที่ตั้งยังซื้อบอกกันได้

ชื่อบ้านที่นี่อย่างเช่น หานจีนเค้า บ้านหัวพาน บ้านมิท่า บ้านหนองผักชีด หนองบ้านเก่า น่าจะเป็นบริเวณที่ทวดเหียนกับทวดหนูอยู่ ที่บ้านมิท่าเคยมีเรือใหญ่แต่ถูกเผาไปแล้ว

เกิดน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ น้ำสูงถึง ๖ เมตร จนถึงหน้าต่างชั้น ๒

ในช่วงสังคมรามโลกครั้งที่ ๒ ลุงฟองอายุได้ ๘-๙ ปี บริเวณนี้เป็นทางผ่านของกองทัพทหารญี่ปุ่นที่ขึ้นมาจากเรือ ๓ ลำ แล้วเดินเท้าต่อไปเข้าม้าพราย

โคลกเปlew เป็นสุสานเก่า คาดว่าตากันในช่วงโคราบาด ลุงฟองบอกรว่าพ่อเล่าว่าตากันจน เอาไม่ทัน ยังทันได้เห็นหลุมฝังที่อยู่ในสวนยางพารา

สำรวจ ๗ สัมภาษณ์นายประทีป ประมวลศิลป์

นายประทีปได้ฟังมาจากพ่อแก่เพิ่ม ซึ่งเล่าว่าทวดเอียดเป็นคนอาบัวมาปลูกในพรุ จึงได้ชื่อว่า พรุบัว พ่อแก่สี่ยศิตไปเมื่อปี ๒๕๓๗ มีอายุได้ ๘๕ ปี แสดงว่าเกิดประมาณปี ๒๔๕๒ พ่อของทวด เอียดเป็นคนพัทลุง เมียทวดเอียดชื่อนางเกาแก้ว เป็นพี่ของนายลบ จันทร์สุ ทั้ง ๒ คนนี้เป็นลูกทวดหนู ซึ่งมาจากพัทลุง นายลบได้นามสกุลจันทร์สุ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๘ ดังนั้นบัวที่นำมาปลูกครั้งแรกน่าจะมีอายุ ประมาณ ๑๐๐ กว่าปี ซึ่งพรุนั้นมีอยู่ก่อนแล้วและเล่ากันว่าทวดหนูได้มาชุดเหมือนรบภายในชาติพุ่ง ออกที่มาบและออกที่แม่น้ำตั้ง แล้วเท่าที่ลีบประวัติได้คาดว่าทวดหนูมาก่อน เจ้าเหียน เจ้าแบบ อีก

มีหลุมศพของคนจีนอยู่ที่โคลกหนองตะเคียน ๒ หลุม ซึ่งปัจจุบันเป็นสวนยางพารา คาดว่าเป็น คนจีนที่มาเดือยไม่ตั้งเดียงแแล้วตาย แม่บอกรว่าซื้อไข่cock แต่ไม่มีญาติฯ ไปเชิงเมือง

พื้นที่หมู่ที่ ๕ นั้นมีหนองน้ำอยู่หลายหนอง เช่น หนองตะเคียน อยู่ทางทิศใต้ของพรุบัว หนอง ตาบ หนองบ้านเก่า หนองกลาง หนองบ่อนไก่ หนองหยี่ โคลกหนองตะเคียน (ตรวจสอบชื่ออีกครั้ง)

นายประทีปบอกรว่าที่จริงเขตหนองนั้นเป็นป่ากม ส่วนชื่อป่ากมเมื่อก่อนชื่อป่ากม เล่ากันว่าตอนไม่ที่มีเครื่องดนตรีประทับโดยตามน้ำมาเมื่อถึงป่ากมก็ได้ประโคมเสียงขึ้น แล้วตอนไม่นั้นก็หันกลับย้อนมาติดอยู่ที่เกาะหลา ที่เรียกว่าป่ากหานโดย นาน ๆ เข้าบริเวณที่มีหนองไม่ติดอยู่ชาวบ้าน นับถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงได้สร้างศาลไว้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นี่เรียกว่าเทวดาโดย ตอนนี้บริเวณนั้นยังมีฐานอยู่ นอกจานนี้เมื่อก่อนบริเวณนั้นยังมีโรงพระ พากหังโนราที่ผ่านมาถ้าไม่ไปให้วัดทำให้ไม่สามารถแสดงได้ หรือเกิดเหตุเครื่องไฟไม่ติด

สำรวจ ๘ สัมภาษณ์นายเมธา ประมวลศิลป์

แบบนี้มีตระกูลประมวลศิลป์เป็นตระกูลใหญ่ เริ่มจากทวดหนูกับขุนชัย จันทบาล มาจากพัทลุง ขุนชัย อยู่ที่คลองหัวย่าง ส่วนทวดหนูอยู่ริมแม่น้ำตั้ง

ลูกชายทวดหนูคนหนึ่งชื่อนายปาน มีลูกคือนางเอียด นายทอง นางวัก นายเงิน นายนาค นาย นุ่น พี่นายนายปานชื่อนายเรือง เป็นพ่อของนายก้าน

ลูกสาวทวดหนูคนหนึ่งชื่อนางเอียด แต่งงานมีลูก ต่อมาก็ชื่อชื่นามสกุลต่าง ๆ เช่น ประสงค์กิจ สมพิพย์ หลงละเลิง ขวัญเมือง

ผู้ชายนามสกุลประมวลศิลป์ทั้งหมด มีชื่ออยู่ในหนังสือตระกูลแล้ว
ตระกูลอนุศิลป์ เป็นลูกหลานของขุนชัย จันทบาล เริ่มจากนางสาวแก้วหลานตาของขุนชัย
แต่งงานกับนายเอียด แก้วรักษ์ มีลูก ๒ คน คนหนึ่งชื่อนางผลได้สามีนามสกุลอนุศิลป์
ประวัติบ้านหานจีนเด้านั้นเริ่มที่คน ๒ คน คือเจ้าเหียนกับเจ้าแบน เตี้ยของ ๒ คนนี้คือเจ้าเด็ก
ลูกเจ้าเหียนตั้นตระกูลเหียนห่า มีโภค์เดียว นางคิน เทพกิจ นางยก ถินนิค
ลูกโภค์เดียวที่หานจีนคือมากที่สุด มีนายหลวง เหียนห่า นายพร้อย เหียนห่า
ลุงฟองแบ่งว่าเจ้าเด็กไม่มีลูก ที่พูดมานี้เป็นลูกของเจ้าคาว ค้าทางเรืออยู่ที่คอมภร์วัน ซึ่งเรือที่พบ
ในเม่น้ำก็เป็นเรือของเจ้าคาว เป็นคนละคนกับเจ้าเด็ก
เรื่องการค้าทางเรือ ใช้เส้นทางเดินผ่านแม่น้ำตรัง แรร์กขันส่งผ่านทางนี้ มีลักษณะเป็นแท่ง
ชุมชนลำภูนานาชาติมีอายุกว่า ๒๐๐ ปี ในสมัยก่อนเริ่มแรกมีบ้านเรือนประมาณ ๙ หลัง พ่อถุง
ฟองเคยบอกว่ามีอยู่ ย้ายไปอยู่ลำภูฯ ๒ หลัง ชื่อตัวเป้ากับตาช่วย เป็นพวงนามสกุลคงสกิต ไปปลูก
บ้านเรือนอยู่ในตลาดลำภูฯ ปัจจุบัน และก็มีการนับบ้านต่อไป ได้แก่ ดาวอด บ้านหนองผักชีด
การนับชื่อบ้านบริเวณริมแม่น้ำจากใต้ขันเหนือเริ่มจากปากคุม ตันโด ปากหานโด ไกล์แอบพร
บัวที่ขุดออกไปลงแม่น้ำ และหานจีนเด็ก
ชื่อมิท่า เมื่อก่อนเรียกว่า ไม่ท่า คือไปหาแล้วไม่พบ
เมื่อก่อนมีการเดินทางอย่าง เพื่อการหนีน้ำเพราหน้ำท่วม แต่หลัง ๆ เปลี่ยนมาเป็นการล่าเล่น

สำรวจ ๙ สัมภาษณ์ นายเฉียว

นายเฉียวเป็นคนดำเนินการเพื่อฝังท่อลงดูดทราย เล่าว่าพบเรือใหญ่ที่บ้านหานโด ที่คลองใหญ่ สิ่งที่
พบพวค์กับเรือมี ตะเกียงทองเหลือง แหวนทองเหลือง ลูกถ้วย ถ้วยเทพพนม ไห ๒ หู ของเก่าที่พบ
เก็บอยู่มากที่บ้านนายต้อง ต.ปากแม่น คาดว่ามาจากบ้านเรือสินค้า และพบเรืออีกลำขนาดกว้างไม่เกิน
๑ เมตร ยาวประมาณ ๖ เมตร เก็บไว้ที่สำนักสงฆ์ท่าสะบ้า

สำรวจ ๑๐ ข้อมูลรวมจากการสนทนากับ

ในวงสนทนากับผู้คนต่าง ๆ ที่มีมาแต่โบราณได้แก่ การทำบุญเดือนสิบ จะมีการขุด
มะพร้าวเดี่ยวน้ำนันและต้มแบ่ง เพื่อทำขันมเดือนสิบ วันว่างจะเอครากรเอาสากและน้ำเพื่อบอกว่าจะไม่
ทำข้าวเพราถือเป็นวันว่าง ประเพณีจีนมีบ้างเล็กน้อย มีการตั้งหน้าพระ และทำร่วมกันไปกับประเพณี
ไทย แต่ไม่ค่อยมีการทำบุญในวันสำคัญของจีน

น้ำผู้หญิงที่นั่งฟังอยู่ด้วยบอกว่าทวดได้ทำน้ำซุบถวายเมื่อ ร.๗ เสด็จที่บางกุ้งและน้ำ

ด้านความเชื่อ มีการบูนบานกับเทวดาโดย ที่หลาโดย ต้องเอาหนังตะลุงกับในรามาแก้เหنمุราย ครู หมอกที่นับถือกันมีครูหมอบี และครูหมอเหล็ก

พูดถึงเรื่องจะระเข้า มีมาบไปอีเข้า ใกล้ ๆ กับหานโดย เล่ากันว่าในอดีตจะระเข้าซื้อไอลากาขาวอยู่ที่ บริเวณสะพานโดย เมื่อกัดคนแล้วก็นำไปปูชี้นเพื่อถวายเทวดาโดย ที่หลาโดยก่อนที่จะกิน

ครั้งหลังสุดจะระเข้ากัดพ่อแก่คราดที่หานโดย เกิดขึ้นเมื่อพ่อแก่คราดกับพ่อแก่แก้วนั่งเรือไปตกปลา ด้วยกัน แล้วจะระเข้าได้บันพ่อแก่คราดพาไปกินที่รังยังรัง จะระเข้ตัวนี้ถูกจับได้เมื่อประมาณสิบกว่าปีที่แล้ว พบแห่น สายมือ กระจับปึง อยู่ในห้อง ตาตุ่ยจับมาแม้ได้ถูกน้ำเงินเข้า ใจไม่ค้าปาก แล้วบอกว่าให้ ล้างในปาก เชื่อว่าคนที่ได้ล้างปากจะระเข้แล้วเมื่อไปล้างปากเด็กจะทำให้ไม่เป็นชา ตอนจับจะระเข้าได้เมื่อ การตีเกราะประภากษาให้ได้ทราบทั่วทั่ว กัน

ข้อมูลจากเวทีตรวจสอบ

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ผู้บันทึก อุชามาศ เฉลิมวรรณ

ผู้เรียนเรียง สนธิ ลังข้อมูล

สถานที่จัดเวที ว้านชื่อตลาด เทศบาลตำบลลำภูรา อำเภอหัวยาย จังหวัดรังสิต

ผู้เข้าร่วมเวที

นายสมคิด เที่ยงธรรม

นางบุณยานุช นุชนนทรี

นายล้อม อนุศิลป์

นางจารัส บุญภารณ

นางฉุย ประสงค์กิจ

นายไสว เสรีรักษ์

นายผ่อง ประสงค์กิจ

นายเชาวลิต ข่ายม่าน

นายบิน อนุศิลป์

นายเมธा ประมวลศิลป์

นายเกรียง ชูปาน

ເວົ້າ ๑

ຄລອງລຳກູວາ ວັດທະນາແນວຄລອງລຳກູວາມີວັງທັນ ວັງອີໂສ ແຕ່ອູ່ຕິດນາທ່ານເໜືອທ່າງຈາກຄ້າອີສ ວັງທັນອູ່ໜ້າວັດລຳກູວາ ເລັກນວ່າມີຟິພຣາຍ ມີຄົນເຄຍເຫັນວ່າມີຄົນທີ່ມີຜົມອູ່ໃນນ້ຳ ເພາະທ່າແກວນັ້ນມີ ກະຊຸກຄົນຈຳນວນນຳ ພບດອງທາງເດືອນໄປວັດ ຕອນສ້າງສະພານເຫັນລຳກູວາ ກວ່າສະພານຈະສ້າງເສື້ອງຈົ່ງ ຄົນຕາຍນັບຮ້ອຍ ມີຄາຄຣພນ໌ວ່າຕ້ອງເຄາຫວັນຜົນດ້ານລະຫວ້າ ດັນຮຸ່ນໜ້ານາຍເກົ່ຽມເລົວວ່າ ຂ່ວນ້າແໜ້ງ ດັນໄປຈັບປາພບກະຊຸກຄົນໃນນັ້ນ ອັກນົກມີ ໃນປີທີ່ນຳນອງ ດັນຫຍໄປຄົນທີ່ ທີ່ໃນມີໄຕຮູ້ວ່າຫຍໄປໄໝ່ ການສ່ອງເຮືອໃນສັນຍັກກ່ອນຈາກສະພານລຳກູວາໄປສຶ່ງທ່າເຊື່ອນໃຫ້ເວລາໄມ້ສຶ່ງໜ້າມີງ ຄວາມຄົດເຄີຍວ່າຂອງ ຄລອງນ່າຈະເທົ່າເດີມເນື່ອເປົ້າຍບໍ່ເຫັນກັບໃນອົດືຕິ ຕຽນທີ່ຄົດມາກຄ້າຄົດທ້າຍໄມ້ດີກຳທຳໃຫ້ເສີຍເວລາ ທີ່ທ່າບຣິເວນ ນັ້ນ້ຳລືກນຳ ຈາກຄລອງລຳກູວາລົງໄປສອງຄົດໂດັ່ງນ້ຳ ມີວັງປ້າສ້ອງ ຄັດໄປຈາກນັ້ນຄືວັງແຕຮ້ ແລ້ວໄປວັງຍາ ເລັກນວ່າຈະເຂົ້ານັ້ນແກວນັ້ນນຳ ຄັດໄປເປັນວັງປາກບາງເທິພ ຄລອງສັນຍັກກ່ອນໂດັ່ງຄົດມາກ ແຕ່ຕອນນີ້ນ້ຳເຫະ ທຳໃຫ້ແມ່ນ້ຳຕັດຕຽບນຳຂຶ້ນ ແລະລືກກວ່າເດີມ **ປລາໃນຄລອງລຳກູວາຕົວໃໝ່** ໄໝ່ມີໂປ່ງແລ້ວເຫັນແຕ່ປລາຕົວເລັກ ເມື່ອກ່ອນມີ ປລາແກ້ມ້ຳ ປລາລົງ ປລາຂຶ້ນມີ ປລາຫລາດ ປລາດຸກ ປັຈຈຸບັນໄມ້ມີແລ້ວ ຜ່າວບ້ານເຊື່ອກັນວ່າໝາຍໄປ ໄປ ຕອນດູດທරາຍ

ເຄຍມີຜູ້ພບ ເຮືອໃນຄລອງລຳກູວາ ໂ ດຽວ ໃນແມ່ນ້ຳຕົວ ຂ ດຽວ ແຕ່ເຮືອຄູກເພາໄປແລ້ວ
ນາງຈັກສ ບອກວ່າ ສັນຍັກມີອູ່ທີ່ຕົກລາດ ມີການໃຫ້ຄລອງເພື່ອຊັກໄມ້ ຂົນສິນຄ້າ ກ່ອນຄູ່ປຸ່ນຂຶ້ນກົມືນ ແລ້ວ ມີທັງຄູກໄຟແລະຮອຍນັດແລ້ວ

ນາຍເກົ່ຽມບັກວ່າເຄຍເຫັນເຮືອໃໝ່ ເປັນເຮືອສຳເນາ ເຄົ້າເຮົາກັນວ່າ ເຮືອໄຟ ມາຂຶ້ນທີ່ທ່າໃໝ່ຕຽບ
ສະພານຄອນກົງຕົກປັຈຈຸບັນ

ຝາຍໃນຄລອງລຳກູວາ ມີອູ່ທີ່ໜູ່ທີ່ ລ ແລະໜູ່ທີ່ ໂ ທີ່ໃໝ່ອູ່ຕິດກັບວິທາລັບເກະຕາກຣາມຕົວ

ກຳນັນລ້ອມບອກວ່າເຮືອສື່ອຄລອງລຳກູວາມີຄົນທີ່ເລົາໃຫ້ພົງ ແຕ່ກົດຕາຍເສີຍແລ້ວ ຄື່ອ ມີມໍລຳພູ ໄມ້ພລາ
ແລ້ວມີຕອນໃໝ່ໃໝ່ມໍທ່ານ ມາ “ລາ” ຕຽນນັ້ນ ເພວະມາດື່ອຕຽນນັ້ນໜ້າທ່ວມ ເລຍເລີກຮັບກັນຕຽນນັ້ນ **(ຕຽບສອບ)**
ນາຍບິນພັງຈາກລຸ່ມສິນເລົາວ່າມີຕົ້ນລຳພູ ອູ່ໃນສັນຍັກທີ່ຮອຍນັດໄປໄດ້ ຕອນເປີດທາງພອດຕີຮັກໄຟ່
ຕາຍ ພອຄນຕາຍ ກົດເຕັ້ນໄໝນ້ຳອອກ ຕອນທີ່ໂຄນເຕັ້ນໄໝເປັນຫົວ່າກ່ອນສ້າງສະພານເຫັນ ສ່ວນທີ່ບອກວ່າມີໃນຮາ
ນ່າຈະມີໃນຮາມາຈົງ ແຕ່ວ່າມີຕົ້ນໄໝຮັນໜ້າຈົງ ທີ່ຄຳນິ້ນໜ້າຈະເປັນຄໍາວ່າຮັນໜ້າ ຄື່ອ ລົງໄປໄກລ້າ ນ້ຳ (ຮະ)

ເອກສາວບຮຽນຍສລູປ ອົບຕ. ຕຳບັນລຳກູວາ ກລ່າວວ່າເມື່ອກ່ອນບຣິເວນທີ່ຕັ້ງຂອງຕຳບັນມີຄລອງໄຟລ
ຜ່ານແລະມີຕົ້ນໄໝໜິດໜິນ່ ທີ່ຂໍ້ວ່າຕົ້ນລຳພູຂຶ້ນອູ່ຕາມຄລອງແລະຕົ້ນລຳພູມີກິ່ງກຳນັນແຕກຍື່ນລົງໄປໃນຄລອງ
ໄປສັນຜັກພົບພັນໜ້າຫຼືກໍທີ່ການຊາທ້ອງຄົນເຮົາ ຮັນໜ້າ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງໄດ້ນຳຈື້ອຕົ້ນລຳພູກັບການຊາທ້ອງວ່າຮັນໜ້າ ມາເປັນ
ຫຼືຂອງຕຳບັນລຳກູວາ

ເວົ້າ ๓

ກຳນັນລໍອມເລົາວ່າໄດ້ພັ້ງເຮືອກາຮັນຂຶ້ນຂໍ້າງຄວາຈາກພ່ອ ຂຶ້ນພບເຮືອໃນຄດອັນລໍາງວາ ເຂົ້າໃຈວ່າເປັນເຮືອສົມຍັກອົນທີ່ໃຫ້ຂຶ້ນຂຶ້ນຂໍ້າງຄວາຜ່ານຄດອັນລໍາງວາໄປຄດອັນໃໝ່ແລ້ວໄປນົມ ພ ສົມຍັກມີກາຮັນຂຶ້ນຂໍ້າງຄວາລ່ອງສ່ວນເຮືອທີ່ໃຫ້ຂຶ້ນຂຶ້ນຂໍ້າງຄວາ ຂັນາດ ເມຕຣ້າຂໍລືບຍາວໜກເມຕຣາ ເຮືອແບບນີ້ໃຫ້ພາຍກັບຄົດ (ໄມ້ໄດ້ບອກວ່າໄປໜໍ່ ແຕ່ຈາກການຄໍານວນເວລາ ຂະນະກຳນັນເກີດ ພ.ສ.ເໜີ່ລັກ ປູກຳນັນຈະມີອາຍຸໄມ່ເກີນ ๖๐ ປີ ຂ່າວທີ່ປູກຳນັນຂຶ້ນຂໍ້າງຄວາຄົງເປັນຂ່າວສົມຍັກພະຍາວັນຫຼາງ ແລ້ວເປັນຕົ້ນມາ ອ້ອງກ່ອນເລັກນ້ອຍ ຕອນນັ້ນເມື່ອຕົວງໄໝໄດ້ຂຶ້ນກັບນົມຄວາແລ້ວ ນ່າຈະລ່ອງລົງໄປທາງທ່າຈິນ ກາຮັນໄປນົມຄວາ ນ່າຈະເປັນສົມຍັກອົນແລະຕັ້ນວັນກາລທີ່ ๕)

ເວົ້າ ໔

ໂຄງການສ້າງຮັດໄຟສາຍໃຕ້ເຮີມ ພ.ສ.ເໜີ່ລັກ ຮັດໄຟສາຍຕົວງ-ທຸ່ງສົງເປີດໃຫ້ຍ່າງເປັນທາງກາຮ ພ.ສ. ເໜີ່ລັກ ສະພານຄົ້ນແຮກນ່າຈະເປັນສະພານທີ່ສ້າງພວ່ອມກັບຄົນຮອຍນົດ ຕອນໜັງສ້າງເປັນສະພານແລັກໂຮງກຸລີ ຂອງນາຍຄລ້າຍ ລຸ່ງພອມເປັນຄົນເປີດປິດທັງສອງຂ້າງ

ເນື່ອກ່ອນທີ່ສ້າງສະພານຮັດໄຟສາຍແນ່ໃນສະພານນີ້ເນື່ອງຈາກ ເວົ້າ ສີເກລອແທນບັນຈຸນ ອັນນີ້ເປັນສະພານຮອຍນົດ ຍັ້ນໜັງໄປເຖິງ ພ.ສ.ເໜີ່ລັກ ການທຳສີເກລອຄື້ອມ ມີເສາສີເສາແລ້ວຄົນສີຄົນກີ່ຂ່າຍກັນຍົກກະແທກລົງພວ່ອມກັນທຳເລີ່ມ “ເລ ຫຼູ້ຍໍ” ໃຫ້ຈັງຫວະ ພອຈົບຄໍາວ່າ “ຫຼູ້ຍໍ” ກີ່ກະແທກລົງ ແບບສາມເກລອກມື້ (ມີ ๓ ຂ້າ ໃຫ້ຄົນຈັບ ๓ ຄົນ) ອ້ອງຄົນເດືອກກົມ

ຮູ່ນ້າຂອງນາຍເກົ່າຍົມເລົາວ່າ ສົມຍັກອົນທີ່ສະພານເຮືອກ ກ່ອນສ້າງສະພານຮັດໄຟສາຍ ດ້ວຍໜັງຫຼັງໂນຈາຜ່ານມາຕ້ອງວ່າ ๑๒ ທ່າ

ເວົ້າ ໕

ປໍາຊີ່ຍ ເລົາເຮືອງປລາ ວ່າສົມຍັກອົນສາມືຂອງຕົນຂໍ້ອລຸງຄົລິ້ງ ເປັນຜູ້ໃໝ່ບ້ານ ເປັນຄົນຫາປລາໃນຄດອັນໃໝ່ (ແມ່ນ້ຳຕົວງ) ປລາທາງເຂົ້າປລາໂດ ປລາກົດ ປລາຄລາມ ຂຶ້ນຫັກປະມານ ๓-๔ ກິໂລ ເປັນຄົນຫານໍາມ ປລາຈາກ ປລາທີ່ສູງຫາຍໄປຈາກແມ່ນ້ຳຕົວງຄື້ອມ ປລາທາງເຂົ້າຫຼືປລາມັກ ປລາຕາແດງ ປລາຄລາມ ປລາທຽວ ພາຍໄປ ๔๐ ກວ່າປີແລ້ວ ທີ່ຍັງມີອຸ່ນຄື້ອມ ປລາກົດ ຊະໂດ ຕະເພີ່ນທອງ ຕະເພີ່ນຫາວ ປລາຫຼື້ຂົມ ປລາລົງ ກຸ່ງນາງຕົວເລັກ ຈໍາກັດຕ້ອງກັດຕ້ອງສົ່ນ ສ່ວນ ກຸ່ງຕິ ອື່ນກຸ່ງກຳມາກຮາມ ຂຶ້ນຕົວມີ້ນາດເລັກກວ່າຕົວຜູ້

ບວງເວັນທີ່ຫາປລາໄດ້ມາກ ຄື້ອມ ອົງທ້ອນ ບ້ານປາກຄມ ລົງຈານມາຕື່ອງປາກທຸກອັນທຽວ ຈ່າວທີ່ຫາປລາອູ້ມີເຮືອຈາກທີ່ອື່ນ ມີແຕ່ເຮືອກົນທາງນໍ້າໃນບ້ານ

ເວລາຈະຫຼື້ອເກລື້ອ ເຄຍ ເດີນມາຫຼື້ອທີ່ຕົດລໍາວາ ມາຕັ້ງແຕ່ຫົວ່ວ່າປະມານຕື່ສີ ນໍາກຸ່ງ ປລາມາຂາຍ ກຸ່ງສາມຕົວໜາດໃໝ່ນໍ້າຫັກນີ້ກິໂລກຮັມຂາຍຈາກພວກລະ ๕ ບາທ

น้ำท่วมหนักปี ๒๕๑๘ ถ้าน้ำท่วมจะมาติดคลอง ไม่ท่า เรียกอีกชื่อว่า ท่าตันปrong ก็ตามภาษาใต้เป็น ตันบร็อง เป็นไม้ยืนต้น ใบใหญ่ ใช้ห่อของ เช่น ห่อกะปิ ดูตัวอย่างได้จากที่วัดยาง ขาดีม มีการยืนยันว่าสมัยก่อนเวลาาราน (ตัดกิ่ง) ตันปrong ต้องนำมาขาย พากขายเคย ขายกันราคากลับไปสองสถาค์

ป้าชุยเล่าถึงที่มาของหนองท่วง ว่าเป็นหนองน้ำอยู่ในบริเวณ หมู่ที่ ๔ เดิมเป็นช่วงแม่น้ำ ๒ คด เมื่อ พ.ศ.๒๕๐๓ ชาวบ้านในถนนนั้น นำโดยผู้ใหญ่คลึง ช่วยกันทั่งหมู่บ้าน ขุดคลองลัดแม่น้ำ ทำขึ้นมา ลอดซ่องมาเลี้ยงกันเป็น ๑๐ ปีบ เมื่อขุดคลองลัดเสร็จแล้วพื้นที่คลองคดทางตำบลล้ำภูรากลายเป็น หนองท่วง สรวนือกฟากหนึ่งติดเขตตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษเป็นหนอง..(ไม่ทราบชื่อ)..

หมู่บ้านที่ติดแม่น้ำตั้ง ได้แก่ หมู่ที่ ๑ บ้านกลางหมู่ที่ ๔ บ้านยางขาดีมหมู่ที่ ๔ บ้านหนองจีน เค้า หมู่ที่ ๗ บ้านชัยเข้า หมู่ที่ ๙ บ้านนาหนองตุ่ด หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองชุมแสง

เวที ๖

คลองมิท่า เป็นคลองกันหมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๓ ในอดีตเป็นหยอดบ้าน มีบ้านตารื่น กับตารี่อง คลองกว้าง ๖-๗ เมตร กว้างกว่าคลองลำรำ ตันคลองมาจากเขาน้ำพราย ถ้ำอิส แล้วผ่านหน้าค่ายทหาร มิท่า เป็นท่าเรือสินค้า โดยถ้านับจากใต้สะพานตันปrong ไปจนถึงคลองใหญ่ เรียกว่า คลองมิท่า ส่วนต้นสะพานตันปrong ไปเขาน้ำพราย เรียกว่า ห้วยมิท่า

เวที ๗

ท่าทรายตลอดแนวแม่น้ำตั้งรังมีหลายแห่ง เจพะที่คลองล้ำภูรากลับ ประมาณ ๕-๖ แห่ง เจ้าแรก เป็นของโภคินิ จากทับเที่ยง เป็นน้องนายเกียรติ พานิชกุล เริ่มเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๙ ต่อมามีผู้ขออนุญาต ดูดทรายเพิ่มขึ้นหลายเจ้า ในเวทีพูดกันว่าการดูดทรายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้นลิ้งพัง แต่ดีที่ตอนนี้ไม่มี การดูดทรายอยู่ในคลองล้ำภูรากลับแล้ว

ส่วนในบริเวณเขาน้ำพรายตำบลปากคุณชื่อยู่ใกล้กันก็มีเป็นแหล่งหินอุตสาหกรรม จนสมัย หนึ่งมีคำกล่าวว่า “หินน้ำพราย ทรายลำรำ”

เวที ๘

ศิลาถ่านที่ดินล้ำภูรากลับในอดีตเป็นพื้นที่ที่ทางการส่วนไว้ ตอนหลังคนเข้ามาจับจอง สมัยก่อนมี การสัมปทาน คือจากตั้งแต่ใต้สะพานคลองไปถึงฝ่ายตะวันตก จุดสำคัญอยู่ที่หัวสะพานสามารถไปดูได้ มีศิลาถ่าน เป็นสีดำ ๆ แต่ไม่แพรพรวา คือเป็นถ่านหินชนิดหนึ่งที่ยังอ่อน

ກາຮຕັ້ງຄືນສູງຈາກທົວສະພານລຳກູງຮາໄປເລື່ອປາກຄອງລຳກູງຮາໃນສມ່ຍກອນມີກາຮຕັ້ງບ້ານເວືອນໄປ
ຕາມທີສະຕະວັນຕົກແລະຕະວັນອອກດັ່ງນີ້

ຄັນດ້ານທີສະຕະວັນຕົກ ມີບ້ານລຸງກັນ ປ້າຈີ່ຍຶງ ໂກປລອດ ລຸງໜົບ ແປ່ງອ່ອນ ບ້ານຄູາຕີເຫວາລິຕ
(ເຕີຍຫື່ອໂກທັກ) ນາງໜິວ ປ້າສົມແມຈີແໜວງ ເຄົາແກ່ໜ່ວນ

ດ້ານທີສະຕະວັນອອກ ມີບ້ານລຸງຈວນ ຍາຍນຸ້ມ ໄກແດງໜົ້ອ ເຄົາແກ່ດໍາ ດຽວຫຸນ ສ່ວນໜຸນສີທີ່ແລະໂກເຫັນ
ມາທີ່ຫລັ້ງ

ໜ້ອນທຽວ ເມື່ອ ៥០ ປີທີ່ແລ້ວມີບ້ານຂອງ ປ້າຄລ້າຍ ລຸງສີວ ຕາຄັດ ປ່າງເພື່ອງ ລຸ່ງພຸ່ມ ຕາເຈື່ອນ ປ້າເພື່ອ
ຍາຍສິ້ນ

ຕັວອຢ່າງຂໍ້ມູນຈາກເອກສາຮ

ເອກສາຮ ១ (ເອກສາຮແພນຍຸທຮສາສຕ່ວົງກາຮພົມນາ ພ.ສ.ເມ.១-ເມ.៤ ອບ.ຕ.ລຳກູງຮາ)

ຕຳບລລຳກູງຮາອໝູ່ທ່າງຈາກທີ່ວ່າກາຮອໍາເກອຫ້ວຍຍອດໄປທາງທີສະຕະປະມານ ១៥ ກິໂລເມຕຣ ປັຈຈຸບັນ
ແປ່ງກາຮປົກຄອງອອກເປັນ ៨ ມຸ່ບ້ານ ມຸ່ບ້ານທີ່ອໝູ່ໃນເຂດອອງຄົກກາຮບວິຫາຮສ່ວນຕຳບລເຕີມມຸ່ບ້ານມີ ៣
ມຸ່ບ້ານ ໄດ້ແກ່ ມຸ່ທີ່ ៥ ມຸ່ທີ່ ៨ ແລະ ມຸ່ທີ່ ៩ ສ່ວນທີ່ເໜືອ ຈະມີພື້ນທີ່ບ່າງສ່ວນອໝູ່ໃນເຂດເທິປາລຕຳບລລຳກູ
ຮາ ໄດ້ແກ່ ມຸ່ທີ່ ១ ມຸ່ທີ່ ៣ ມຸ່ທີ່ ៤ ມຸ່ທີ່ ៦ ມຸ່ທີ່ ៧ ແລະ ມຸ່ທີ່ ១០ ມີອານາເຂົດຕິດຕ່ອ ດັ່ງນີ້

ທີສະຕະ ຕິດຕ່ອກັບຕຳບລປາກຄມ ອໍາເກອຫ້ວຍຍອດ

ທີສະຕະ ຕິດຕ່ອກັບຕຳບລນາທ່າມເໜືອແລະຕຳບລນາທ່າມໄຕ້ ອໍາເກອເມື່ອງຕົວງ

ທີສະຕະວັນອອກ ຕິດຕ່ອກັບຕຳບລປາກແຈ່ນ ອໍາເກອຫ້ວຍຍອດ ແລະຕຳບລນາທ່າມເໜືອ ອໍາເກອເມື່ອງຕົວງ

ທີສະຕະວັນຕົກ ຕິດຕ່ອກັບຕຳບລທ່າສະບ້າ ອໍາເກອວັງວິເສະໜ ຈັງຫວັດຕົວງ ແລະແມ່ນໍ້າຕົວງ

ລັກຊະນະກູມປະເທດ ສ່ວນໃໝ່ເປັນທີ່ຈຳກັດລຸ່ມອໝູ່ທາງທີສະຕະວັນຕົກແລະທີສະຕະໄກ້ກັບແມ່ນໍ້າຕົວງ
ດັ່ງນັ້ນໃນຖຸົຸ່ນນໍ້າຈະທ່າມໃນພື້ນທີ່ ມຸ່ທີ່ ៤ ມຸ່ທີ່ ៥ ມຸ່ທີ່ ៩ ແລະ ມຸ່ທີ່ ១០

ປະຊາກອນ ມີຈຳນວນທັງສິ້ນ ២,៣១៥ ຄນ ແຍກ ຈຳນວນໜັກຄາເຮືອນປະມານ ៥៥៥ ຄວ້າເຮືອນ
(ຂໍ້ມູນ ວັນທີ ៨ ພຸດຍການ ២៥៤៧)

ອາຊີ່ພຂອງຄນໃນຕຳບລ ປະຊາກສ່ວນໃໝ່ປະກອບອາຊີ່ພເກົ່າງຕຽບຮົມຄື້ອງ ກາຮທຳສວນຍາງພາວາ
ທຳນາ ທຳສວນພລໄມ້ ແລະ ມີກາຮປະກອບອາຊີ່ພເສຣິມ ຄື້ອງ ດ້ກ້າຍແລະຮັບຈຳງແຮງງານທີ່ໄປ ໂດຍຮາຍໄດ້ສ່ວນ
ໃໝ່ມາຈາກພລພລິທາງດ້ານກາຮເກົ່າງຕຽບຮົມ ຄື້ອງ ຂ້າວ ມະພວ້າງ ຍາງພາວາ ໄນພລແລະພລພລິທາງດ້ານປຸ່ສັດວ
ຄື້ອງ ໂຄເນື້ອ ສຸກ ແລະ ໄກ

เส้นทางการคุณนาคมใช้เส้นทางถนนเพชรเกษมจากตัวเมืองจรังไปcombeauหัวยยอดผ่านตำบลนาตาลวัง ตำบลนาท่ามเหนือ อำเภอเมือง แล้วจึงเข้าเขตตำบลลำภูรา

ศาสนสถาน ในเขต อบต. มีวัด ๑ แห่ง ศาลเจ้า ๑ แห่ง และโบสถ์คริสต์ ๑ แห่ง ในเขตเทศบาล
ปั้งมีอีกส่วนหนึ่ง

ເອກສາຣ ۲ (ວຽກສາ ນາງວິກິມູລ, ແຂ່ງເລີ: ຂົນ-ຂົມ)

ตำบลลำภูรา เคยเป็นที่ตั้งเมืองตรัง เรียกว่าตรังภูรา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำตรัง หมู่ที่ ๑ บ้านกลาง หมู่บ้านตั้งอยู่ส่วนกลางของตำบล หมู่ที่ ๒ บ้านลำภูรา ที่มาเมื่อนักบุญตั้งแต่บ้านลำภูรา หมู่ที่ ๓ บ้านหนองผักฉิด ริมหนองน้ำมีต้นผักกระเพราขนาดใหญ่มาก (ผักฉิด คือ ผักกระเพรา) หมู่ที่ ๔ บ้านยางขาคีม ต้นยางแยกเป็น ๒ กิ่ง ใหญ่ ๆ เมื่อน้ำคีม หมู่ที่ ๕ บ้านหารจีนเค้า มีคันจีนเชือกเด้า มาตั้งบ้านอยู่ริมน้ำ (ที่ถูกควรเขียน หาน) หมู่ที่ ๖ บ้านบันควน หมู่บ้านตั้งอยู่บนเนินสูง หมู่ที่ ๗ บ้านชายเข้า หมู่บ้านตั้งอยู่ตามเชิงเข้า หมู่ที่ ๘ บ้านไสใหญ่ หมู่บ้านมีป่าไสขนาดใหญ่ หมู่ที่ ๙ บ้านนาหนองตruk ข้างทุ่นนา มีหนองน้ำซึ่งมีต้นตrukขนาดใหญ่ (ยังมีอยู่หรือไม่) หมู่ที่ ๑๐ บ้านหนองชุมแสง มีต้นชุมแสงขึ้นอยู่ริมหนองน้ำ (ยังมีอยู่หรือไม่)

เอกสาร ๓ (บรรยายสรุป อบต.ลำภูราษฎร์)

ตำบลลำภูรา เป็นชื่อตำบลและหมู่บ้านหมู่ที่ ๒ ที่ได้ชื่อว่าตำบลลำภูราจากที่กล่าวกันว่า เคยเป็นที่ตั้งเมืองภูรา ภายหลังรวมกับเมืองตรังเป็นเมืองตรังภูรา อีกกระแสนหนึ่งกล่าวว่าเมื่อก่อนบริเวณ ที่ตั้งของตำบลมีคลองไหหล่อและมีต้นไม้ชนิดหนึ่งชื่อว่าต้นลำพูขึ้นอยู่ตามคลองและต้นลำพูมีกิ่งก้าน แตกยื่นลงไปในลำคลอง ไปสัมผัสถกับผิวน้ำหรือที่ภาษาท้องถิ่นเรียก รา่น้ำ ดังนั้นจึงได้ชื่อต้นลำพูกับ ภาษาถิ่นว่ารา่น้ำ มาเป็นชื่อของตำบลลำภูรา

เอกสาร ๔ (ม.ล.อัมพว สนิทวงศ์, ๒๕๑๓ : ๖๖-๖๗, ๑๒๕)

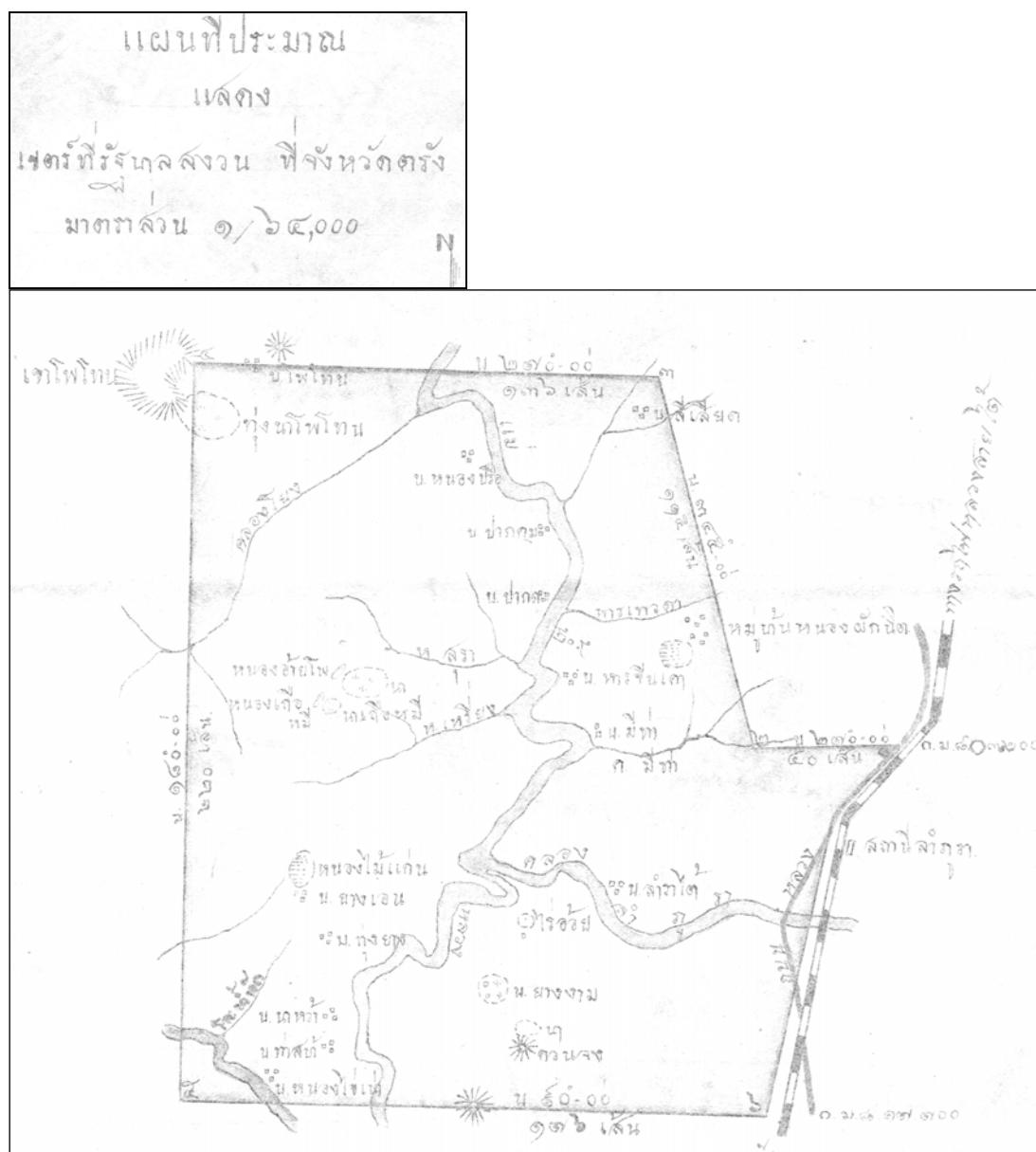
ในครั้งโบราณ มีหมู่บ้านเก่าเรียกว่าบ้านไร่ลำภูรา เช้าใจว่าครั้งนั้นคงมีบ้านคนอยู่ตามริมคลองลำภูรา จึงเรียกชื่อบ้านตามชื่อคลอง เมื่อมีทางรถไฟตัดผ่าน และมีสถานีรถไฟลำภูรา ทำให้เกิดตลาดลำภูราขึ้น อนึ่ง เมื่อได้จัดตั้งตำบลขึ้นเป็นครั้งแรก ท้องที่นี้ขึ้นกับตำบลปากคอม ต่อมาเปลี่ยนชื่อตำบลปากคอมเป็นลำภูรา ครั้นปี พ.ศ.๒๔๗๑ ได้แบ่งออกเป็น ๒ ตำบล คือ ปากคอม กับ ลำภูรา

เขตป่าครองของตำบลลำภูรามี ๔ หมู่บ้าน ประชากร ๒,๐๕๕ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่ บ้านบังยาง บ้านชายเข้า บ้านคุณบางสีบุญ บ้านทุ่งจิ้ง บ้านท่าไทร บ้านหานจีนเค้า บ้านพรุบัว บ้านลำภูรา หนีอ บ้านลำภูราใต้

เอกสาร ๕ (สันิช พลเดช, ๒๕๓๖ : ๑๓๔)

พ.ศ.๒๕๓๖ ตำบลลำภูรามี ๔ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๓๒,๑๖๙ ไร่ มีชื่อบ้านเดิมตามที่ ม.ล.อัมพร รวบรวมไว้ และมีชื่อบ้านอื่น ๆ ได้แก่ บ้านวัดสิทธิโชค บ้านบุญคุณ บ้านไสใหญ่ บ้านกลาง บ้านมะพร้าว ตันเดียว บ้านทุ่งผักหวาน บ้านตันกอ บ้านคุณลางสาด บ้านถ้ำอิส

เอกสาร ๖ (แผนที่จากเอกสาร ๑๓๔/๕)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลปากคอม

៣៨

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

๑.๑ บคคล

6

นายกลัด เทพกิจ

សោរ/១ អ្នម្ឃី ២ តាំបលប្រាកុម ឧបាទេរក្រាយអីវិញ
កើត ព.ស.២៤៧៤
(ទ សំរាប់ ៦)

13

นายแดง ภิ่นนิคุม

..... អ្នក..... តាំបល់បាកគម កំណែអំពីរាយកុដ
កើត ព.ស.២៤៧០
(ទ > សំរាប់ ៥)

61

นายนิรุจ เทพกิจ

๑.๒ ភាគម៉ោង សង្គម

၃

องค์กรบริหารส่วนตำบล	..... ถนน..... ตำบลปากคอม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตราชวีพูล
ปากคอม	โทรศัพท์

16

กลุ่มอนุรักษ์ศิลปิน พื้นบ้าน (มโนทรา)	๑๒๔ หมู่ ๖ บ้านพรูพี ตำบลปากคอม อำเภอหัวயยอด จังหวัดตรัง นางระเบียบ เข้าฉ่อง
--	---

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

ตำบลปากคอม (ดู ► เอกสาร ๓ สำราญ ๕)

หมู่ที่ ๑ บ้านคุนไทร (ดู ► เอกสาร ๓)

หมู่ที่ ๒ บ้านหนองน้ำเสียด (ดู ► เอกสาร ๓ สำราญ ๖)

หมู่ที่ ๓ บ้านน้ำพราย (ดู ► เอกสาร ๓)

หมู่ที่ ๔ บ้านคุนยน (ดู ► เอกสาร ๓)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองกอก (ดู ► เอกสาร ๓)

หมู่ที่ ๖ บ้านพรุพิ (ดู ► เอกสาร ๓)

หมู่ที่ ๗ บ้านคุนยาง (ดู ► เอกสาร ๓)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

ท่าทราย วังห้อน (ดู ► สำราญ ๕)

ถนนนรเทพวัสดี ถนนรัตนพรชน ถนนกัลปีประศาสน์ (ดู ► สำราญ ๕)

นบยางอีเป็ด (ดู ► สำราญ ๕)

โบสถ์คริสต์ (ดู ► สำราญ ๕)

วัดคอม (ดู ► สำราญ ๕)

วัดคุนไทร (ดู ► สำราญ ๖)

สะพานข้ามคลองห้วยยอด (ดู ► สำราญ ๕, ๖)

สะพานหนาเหนือ (ดู ► สำราญ ๕, ๖)

ចុះថែ ៤ ការពេញនិន្ទោន

៤.១ កាលំពន្លំរក្សាលេបុគ្គល

ពេកិច (ទូរសព្ទ ៣,៦)

កេវវុំផែ ឱ្យប្រគល់ (ទូរសព្ទ ៦)

៤.២ ទរពយាករ ការធាំមាតកិន

ថាគុណ (ទូរសព្ទ ៣,៥)

៤.៣ ហេតុការណ៍សំគាល់

យ៉ាងមិនមែនមុន

ចុះថែ ៥ វិធាននទ្រព

៥.១ ប្រពេនី

ខ្សែពន្លេ (ទូរសព្ទ ៥)

សងក្រាត់ (ទូរសព្ទ ៣)

៥.២ ការលាងលេន

ឯករាជ្យ ឯករាជ្យ ឯករាជ្យ (ទូរសព្ទ ២,៥)

៥.៣ រូបិយ្យ

យ៉ាងមិនមែនមុន

៥.៤ គម្រោង

កោរអាលា គលុងគុម (ទូរសព្ទ ៥)

ពេកិច ឱ្យប្រគល់ (ទូរសព្ទ ៦)

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุทธิน สีสุข นิติวัฒน์ วนานันท์ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สำรวจ ๑

จากการลงพื้นที่ตำบลห้วยนางเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ได้รับความสนใจเป็นอย่างดีจากปลัด อบต.ห้วยนาง นายสุวัตร วิจิรัตน์ เนื่องจากปลัดมีบ้านอยู่ที่ตำบลปากคอม ทีมวิจัยจึงได้ขอความอนุเคราะห์จากปลัดในการสำรวจพื้นที่ปากคอมด้วย ปลัดสนใจที่จะทำงานทางด้านการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์และพันธุ์พืชบริเวณเขาน้ำพราย โดยหวังว่าการเก็บข้อมูลในพื้นที่ตำบลปากคอมจะสามารถเป็นฐานข้อมูลส่วนหนึ่งสำหรับการทำโครงการอนุรักษ์ต่อไป การพูดคุย ณ ที่ทำการ อบต.ห้วยนางในช่วง ๕ โมงเย็นหลังจากเก็บข้อมูลห้วยนางเสร็จแล้วนั้น ปลัดเสนอว่าจะไปสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เช่น ผู้สูงอายุในพื้นที่ จุดใกล้แม่น้ำที่สำคัญ และได้กำหนดวันลงพื้นที่ปากคอมกับทีมวิจัยในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ทีมวิจัยนัดหมายกันเวลา ๐๙.๓๐ น. ณ วัดน้ำพราย เพื่อเข้าไปพบปลัดที่บ้านก่อน ๑๐.๐๐ น. เมื่อได้ทักทายและซักซ้อมแผนการเดินทางตามที่ปลัดได้ลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น คือ จะไปพบอดีตกำนันที่หมู่ ๒ โดยจะเดินทางผ่านทางที่บ้านนายเรียน สิทธิชัย หมู่ที่ ๒ ซึ่งเป็นบ้านนาย อบต.ปากคอม แต่นายกฯ ไม่อยู่บ้าน เมื่อถูกถามข้อมูลจากคนที่บ้าน ได้

ความว่า ผู้สูงอายุที่อยู่ในหมู่บ้านติดริมคลอง คือ หมู่ ๒ และหมู่ ๔ มีบ้านตาอีบ อยู่หมู่ที่ ๔ และบ้านนายจิ้น แต่อยู่อีกฝั่งคลอง บ้านกำนันแดง ที่อยู่ชอยสุเทพหรือชอย ๖ น้ำผลัด หมู่ ๔ สวนนายจาง เป็นอัมพฤกษ์พุดไม่ได้ อาจถูกจากลูกได้ เนื่องจากบ้านกำนันแดงอยู่ใกล้ที่สุด ทีมวิจัยปรึกษาหารือกันแล้วจึงเริ่มจากบ้านกำนันแดงก่อนเป็นจุดแรกของการเก็บข้อมูล

ทีมวิจัยขับรถไปตามเส้นทางที่ได้ข้อมูลจากบ้านนาย อบต. และเนื่องจากไม่แน่ใจในเส้นทางจึงได้สอบถามบ้านที่อยู่ใกล้ ๆ ได้ความว่าจะต้องเดินเข้าไปเนื่องจากทางเข้าบ้านกำนันแดงนั้นกำลังปรับปรุงถนนอยู่ โดยต้องเดินเข้าไปประมาณ ๓

กิโลเมตร สังเกตได้ว่าทางเดินมีคุณภาพดีเด่นทางแสดงให้เห็นว่าที่หมู่บ้านนี้มีระบบชลประทานสำหรับการเกษตรที่ไม่เห็นในพื้นที่อื่น ๆ เมื่อเดินจนสุดทางก็พบบ้านปลูกอย่างสวยงาม ริมรื่นด้วยพันธุ์ไม้ไทย ๆ นานาชนิด พร้อมเสียงต้นรับจากเพื่อนสี่ขาตัวน้อยดัง เมื่อขึ้นบันบันก็พบกับ นางหัวถินนิคม (แซ่จุ้) อายุ ๗๙ ปี ภรรยาอดีตกำนันแดง ถินนิคม เมื่อถามหาดีต กำนัน ได้ความว่าเข้าไปตดไม่ไฟที่รอมหัวย ไม่ทราบว่าเมื่อไรจะกลับ

สำรวจ ๒

ระหว่างที่รอกำนันแดง ทีมวิจัยเริ่มปฏิบัติหน้าที่โดยการสัมภาษณ์ภรรยากำนันพลา ฯ ทำให้ทราบว่าก่อนของป้าหัวมาจากเมืองจีน และเสียชีวิตก่อนป้าหัวจะเกิด ส่วนเตยเสียชีวิต ตอนอายุได้เพียง ๔๕ ปี นามสกุลเดิมของแม่คือ เหียนห่า บ้านเดิมอยู่้านจีนเด้า แม่เสียชีวิตตอนอายุ ๙๔ ปี เมื่อปี ๒๕๕๙ เริ่มแรกเดียเข้ามาทำสวน ตอนนั้นที่ปากคอมีอยู่ไม่กี่หลังคาเรือน คือ บ้านนายหนู เทพกิจ บ้านป้ากิม คดีพิศาล นางกล้า สิงห์สิทธิ์ นายคลึง เทพกิจ นายริบ โบยนวลด และนางคง เทพกิจ (แม่ของ ลุงหนู) หลังจากคุยกันไม่นานกำนันแดงก็แบกไม้ไฟลากไปร่ายเรือน ระหว่างที่กำนันพากเหนืออย ปลัดได้แนะนำตนเองว่าเป็นลูกของผู้ใหญ่หัวด และได้เกรินจุดประสงค์ของนักวิจัยทั้งสองให้ได้ทราบ เมื่อเข้าใจตรงกันแล้วการสัมภาษณ์จึงเริ่มต้นขึ้น

ในช่วงท้ายก่อนลาเจ้าของบ้านกำนันก็เข้าไปหยิบสมุดบันทึกมา ระหว่างที่กำนันพากเหนืออย ปลัดได้เกี่ยวกับประวัติของตำบลปากคอมหัวด ได้บันทึกไว้ในสมุดเล่มนี้ สำหรับนักเรียน นักศึกษา หรือผู้สนใจได้นำไปถ่ายเอกสารหรือจดบันทึกได้ เนื่องจากบางครั้งก็ไม่สามารถเล่าได้ครบถ้วนกระบวนการ ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตถ่ายรูปเก็บไว้เพื่อเป็นข้อมูลต่อไป

ระหว่างเดินทางกลับออกจากบ้านกำนันแดง ทีมวิจัยได้แวะที่บ้านของโนราเปี่ยม จากการสอบถามหลานที่อยู่บ้านปากคอมหัวด โนราเปี่ยมไม่อยู่บ้าน ภาระขอเข้าไปดูเครื่องโนรา คงไม่เหมาะสม แต่อย่างน้อยก็ได้ทราบตัวแห่งที่ตั้งบ้านของโนรา ซึ่งสามารถแนะนำไปยังโนราได้ในโอกาสต่อไป

สำรวจ ๓

บุคคลเป้าหมายต่อมาของทีมวิจัยคือ นายหนู เทพกิจ ซึ่งข้อมูลบุคคลทั้งสองแหล่งยืนยันว่าเป็นคนเก่าคนแก่ เป็นครอบครัวแรกที่ปลูกบ้านอาศัยอยู่ริมคลอง ข้าง ๆ กับตันโด แต่เนื่องจากเลขเวลาเที่ยงมาพอสมควร ทีมวิจัยจึงได้หยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน

เมื่อเสร็จแล้วมองไปผั่งตรงข้าม จึงสังเกตเห็นบ้านที่กำนันแดงเอ่ยถึงว่ามีปี พ.ศ.ปปรากฏอยู่คือ ปี ๒๕๑๐ เป็นบ้านปูนที่รับอิทธิพลสถาปัตยกรรมแบบที่เรียกว่าชีโน-โปรตุเกส ทาสีเหลืองนวลด มีตู้โทรศัพท์ สาธารณะอยู่หน้าบ้าน ด้านข้างเป็นถนนไปสู่บ้านนายหนู เทพกิจ

เมื่อไปถึงก็พบกับต้นประดู่ขนาดใหญ่ที่พันด้วยผ้าหลากสี พร้อมตีระนาบด้านหน้า อยู่ห่างจาก ริมแม่น้ำตั้งปีรบประมาณ ๒๐ เมตร จากการสอบถามนายนิโรจ เทพกิจ อายุบ้านเลขที่ ๙๙/๑ หมู่ ๒ ตำบล ปากคอม ซึ่งเป็นบ้านอยู่ติดแม่น้ำตั้ง มีศาลาโอนกประสงค์ติดริมคลองสำหรับการจัดงานสงกรานต์ ฉลองทรายในวันที่ ๑๙ เมษายน ของทุกปี มีการจัดมาตั้งแต่รุ่นปู่ โดยมีการนิมนต์พระมาสวด เมื่อก่อนมี การลุยไฟด้วย คนที่มาร่วมก็จะมาจากหมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๓

นายนิโรจ เทพกิจ ได้นำทีมสำรวจไปดูพื้นที่ที่เรียกว่าทำได้ในสมัยก่อน ซึ่งเรือจะเข้ามาจอดที่

ท่าเพื่อพักและแลกเปลี่ยนค้าขาย ปัจจุบันเป็นพื้นที่รับ ดินตะกอนทับถม คนรุ่นปู่เคยเล่าว่าผั่งตะวันตกเคยมีวัด อยู่ โดยสมัยรุ่นพ่อหนึ่งยังเห็นต้นมะพร้าวอยู่หนึ่งต้น แต่น้ำ กัดเซาะตลิ่งเข้าไปทุกปีทำให้ทิ้งที่ที่เคยมีวัดนั้นกลายเป็น พื้นน้ำไปเสียแล้ว และบริเวณติดกับที่รับดินตะกอนทับ ถมตรงที่เป็นสวนยางพาราในปัจจุบัน มีโรงพระจีนตั้งอยู่

ซึ่งเมื่อมีการถูกตัดไม้ร่องรอยให้เห็นอีก แต่หากขุดลงไปได้ดินก็จะพบของเหล่านั้นแน่นอน ปลูกรอบสองกิโลเมตรไม่มีร่องรอยให้เห็นอีก แต่หากขุดลงไปได้ดินก็จะพบของเหล่านั้นแน่นอน

จากการสังเกตสภาพพื้นที่บริเวณนี้ เป็นปากแม่น้ำที่คลองห้วยยอดไหลมาบรรจบกับแม่น้ำตั้ง เป็นเส้นทางการไหลแบบขานานกับแม่น้ำตั้งที่มีปากแม่น้ำอยู่ทางเหนืออีก ๑๕๐๐๐ เมตร ปัจจุบันสภาพคลองห้วยยอดมีลักษณะตื้นเขิน วันที่ลงพื้นที่มีน้ำขังอยู่บ้างแต่ก็ไม่มากนัก

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นางล่วง (วรรณบวร) สิงห์ศิริย์

โดย สุทธิ สีสุข มีดาอัตน์ ธนาณัท ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐

จุดที่ที่มีกิจกรรมเป็นจุดต่อมาคือ ถนนสายนรเทพภักดี บริเวณสะพานข้ามคลองห้วยยอด เป็น สะพานขนาดเล็กระหว่างหมู่ที่ ๒ บ้านหนองขี้เลียด กับ หมู่ที่ ๔ บ้านคุนยน สร้างโดยกรมโยธาธิการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถัดมาคือสะพานหน้าเหนือ ข้ามแม่น้ำตั้ง สร้างโดยกรมโยธาธิการ พ.ศ.๒๕๑๓ เป็นสะพานที่เชื่อม ระหว่างหมู่ที่ ๔ บ้านคุนยน ตำบลปากคอม กับตำบลท่า สะบ้า

ເລືອນໄໝສອງຂັ້ນອູ້ລົກເຂົ້າໄປຕາມຄົນລູກຮັງປະມານ ១០០ ເມຕຣ ໄນໄກລັກບະສພານໜໍາເໜີອົກືອບ
ບ້ານນາຍເອີບ ສິງເກີຈີ່ຍ ຈາກການສອບຄາມນາງລ່ວງ (ວຽກງວດ) ກວຽຍ ທຽບວ່ານາຍເອີບເກີດປີ ២៤៨៣
ບ້ານເດີມອູ້ບ້ານໜອງຂີ້ເສີຍດ ບ້ານຫັ້ນນີ້ເປັນບ້ານເດີມແຕ່ຍກາປຸລູໃນທີ່ດິນເືັ່ນນີ້ເມື່ອປີ ២៥១៤ ເພວະ
ລູກລານຍາກທີ່ດິນໃໝ່ມາອູ້ສອງຄົນຕາຍາຍ (ສຶກຫາກາຮຍກບ້ານ)

ອອກຈາກບ້ານນາຍເອີບ ທີ່ມີວິຈີຍໄດ້ໄປຕາມຫາບ້ານນາຍກັດ ເທິງ ອູ້ບ້ານເລຂທີ່ ៧/១ ໜູ້ທີ່ ២
ຕຳບລປາກຄມ ເປັນລູກຂອງນາຍໜູ້ ຜົ່ງບ້ານເດີມອູ້ຮົມແນ້້າຕັ້ງ ແລ້ວຍ້າຍອອກມາອູ້ທີ່ຫັ້ນໂປສົກຮົສຕ
ເມື່ອ ພ.ສ. ២៥០២ ພັນຈາກຄຸຍເສົ້າຈົປລັດກີຂອດຕ້ວ່າມີນັດກັບໜາວບ້ານໃໝ່ມາຊ່ວຍເກັບອຸປະກອນໂຕີ່ເກົ້າຂີ້ແລະ
ເຕັ້ນທີ່ຈາກການຈັດງານວັນລອຍກະທງຂອງຄືນທີ່ຜ່ານນາມ ຈຶ່ງໄປຮ່ວມສົມກາຜົນໝາຍຕ່ອໄປນີ້ໄດ້ ເພີ່ງແຕ່ຂັບປາກ
ນຳໄປສໍາວັດເສັ້ນທາງຕຳແໜ່ງບ້ານເປົ້າໝາຍ ດື່ອ ນາຍຍມ ອິນກວນຮູກໜ້າ ອາຍຸ ៦០ ປີ ຜົ່ງເປັນຜູ້ທີ່ໄດ້ບັນທຶກ
ເຮືອງຮາກເກົ້າ ພໍາໄວ້ພອສມຄວາມ ມີຈຸດສັງເກດ່າຍ ພໍາ ດື່ອ ອູ້ເຢື້ອງ ພໍາກັບໜັ້ນສານີອານຸມັຍປາກຄມ ແລະມີຕູ້
ໂທຮັກສົກທີ່ສາຮາຮະອູ້ຫັ້ນບ້ານ

ເຮັດລັບມາຄືບບ້ານປັດກີເປັນເວລາບ່າຍຄລ້ອຍແລ້ວທີ່ມີວິຈີຍປົກການວ່າຈະເຂົ້າໄປບ້ານນາຍຍມ
ຫົວ້ອນໄມ້ ດ້ວຍປັ້ງຈັຍດ້ານເວລາແລະຮະທາງຈາກບ້ານປັດໄປເປັນຮະທາງໜາຍສົບກິໄລ ທີ່ມີວິຈີຍຕັດສິນໃຈທີ່
ຈະໄໝເຂົ້າໄປ ແລະແຍກຍ້າຍກັບລັບບ້ານເມື່ອເວລາເກີດປີ ៤ ໂມງເຢັນ

ສໍາຮວັດ ៥ ສົມກາຜົນໝາຍແຕ່ ຕິ່ນນິຕົມ

ໂດຍ ສຸທິນ ສີສຸຂ ຂົດວັດທິນ ອັນນັນທີ່ ២៥ ພຸດສະພາບ ២៥៥០

ກຳນັນແດງເຮີມເປັນຜູ້ຊ່ວຍຜູ້ໃໝ່ບ້ານ ປີ ២៥៨៤ ຄັ້ມາໃນປີ ២៥១៦ ເປັນຜູ້ໃໝ່ບ້ານ ດ້ວຍຄວາມ
ສົນໃຈເວົ້ອງຂອງປະວັດສາສຕ່ວົງເປັນທຸນເດີມ ແລະສົນໃຈດັ່ນຄວາມເຮືອງຮາກໃນອົດຕ່າງໆ ຈຶ່ງໄດ້ຂຶ້ນໄປດັ່ນຄວາມ
ທີ່ວ່າການອຳເກອຫ້ວຍຍອດ ທຳໄໝທຽບວ່າຄົນສາຍນຣເທັກກີທີ່ເປັນຄົນສາຍໜັກຂອງຕຳບລປາກຄມໃນ
ບັງຈຸບັນນັ້ນ ໃນຍຸດຂອງນາຍອຳເກອພາທີ່ ຮັດນພຣວນ ໄດ້ເຂົ້າມີໂຄງການໄວ້ ດັ່ງນັ້ນ ກາວດັ້ງຊື່ຄົນສາຍ
ດັ່ງກ່າວຕາມຊື່ອານຸມັງອຳເກອ ຮັດນນຣເທັກກີ ຜົ່ງເປັນຄົນສາຍໜັກໃນຈຳນວນ ៣ ສາຍຂອງຕຳບລປາກຄມ
ອີກສອງສາຍ ດື່ອ ຄົນຮັດນພຣວນ (ຄົນພາທີ່) ຄົນກັລປະສານ (ເສັ້ນແຮກ) ທວດບອກຄ່າວ່າ ເວົ້ອງທີ່
ໝູນກັລປ່າ ມາເປັນນາຍອຳເກອຫ້ວຍຍອດ ເຂົ້າມີໂຄງການໄວ້ ນາຍອຳເກອພາທີ່ກົງເຂົ້າມີໂຄງການໄວ້ແຍ້ງ ແຕ່ໄໝ
ມີໂຄຮູ້ ເທົ່າກໍບ່ານນຳຊື່ອົກເດີມມາດັ່ງເປັນຊື່ຄົນນ (ນາຍອຳເກອຫ້ວຍຍອດ ຮັດນນຣເທັກກີ ຄລ້າຍ ສິງຫເສນ
២៥៨០-២៥៨២ ພູ້ອົກປະສານ ២៥៦០-២៥៧០ ນາຍພາທີ່ ຮັດນພຣວນ ២៥៨៥-២៥៨០)

ກາຮັດງານໃນສົມຍຸກເບີກນັ້ນໃຫ້ວິຊັກຊາວບ້ານມາວ່າມີກັນພັດນາ ໂດຍອາຈມີກາຮັດງານ
ຈັດເລື່ອງກັນເທົ່ານັ້ນເອງ ເນື່ອຈາກຄົນໃນສົມຍຸກອົນມີຈິດໃຈທີ່ຈະວ່າມແຮງວ່າມີຈັກແລະຄ່ອນໜ້າຈະເຂື່ອພັງຜູ້ນໍາ
ຂອງຕົນເອງ ເປົ້າຍບໍ່ເຫັນວ່າໃນໜູ້ບ້ານມີຄວາມເວື່ອນສັກ ១០០ ຄວາມເວື່ອນ ດື່ອທີ່ຈະມາຊ່ວຍງານແບບນີ້ຍ່າງນັ້ນ
ກົມາກັນ ៨០ ຄວາມເວື່ອນ ເປັນດັ່ນ

ตำบลปากคอมตอนแรกไม่ได้เรียกแบบนี้ เมื่อก่อนยังรวมอยู่กับทุ่งต่อ เพียงจะมาแยกในปี ๒๕๒๘ (ตรวจสอบเอกสารราชการ) สายคลองห้วยยอดหรือสายคลองน้ำพรายมาจับกันที่บ้านยางอีเป็ด ที่เรียกชื่อนี้เนื่องจากบริเวณนั้นมีต้นยางอยู่ต้นหนึ่งเป็นต้นยางที่ไม่มีโโด (ยอดด้วน) เมื่อก่อนเป็นน้ำขึ้นจากสระหนองคุบงก์มาไหลที่ต้นยางนั้น

ตามสายคลองแม่น้ำตรังมีจุดที่เข้าเรียกว่า เกาะหลา ปัจจุบันเป็นสวนยาง มีต้นประดู่ตันใหญ่ อยู่หนึ่งต้น มีการทำการตัดไม้ พ่อเมืองแม่แก่เล่าว่า ถ้าถึงวัน ๘ ค่ำวันเพ็ญวันดับทุกปีจะมีงูบงหลา (งูจ่อง) สองตัวขึ้นมาขอดอยู่ตระหง่าน มีเรื่องเล่าต่อ กันมาว่าหลังคาน้ำที่ทำการตัดไม้ ลูกช้างบ้านขโมยไป ปรากฏว่าคนขโมยกระอักเลือดตาย ต่อมาน้ำที่เกาะหลาน้ำพราย (ล้ม) ลงแม่น้ำตรัง เมื่อลุงจำความได้มีขนาดไม่ต่างกว่า ๕ คนโอบ ตรงตันโดยปัจจุบันเป็นท่าทราย หนีอันดีเป็นวังห้อน เมื่อก่อนเป็นที่อยู่ของจระเข้ เพิ่งจะหมดเมื่อ ๓๐-๔๐ ปีที่แล้ว เมื่อก่อนแม่ไครกหลัง ซึ่งตันโดยกามจอมอยู่ตระหง่าน เป็นจุดเดียวที่คลองห้วยยอด คลองน้ำพรายที่มาจับกันก็มาออกที่ตระหง่าน

ลงไปทางใต้มีก่อนแม่น้ำนี้เรียกคลองคุม ปัจจุบันเรียกคลองห้วยยอด เข้าเลยตั้งชื่อตำบลโดยพ่อแก่ของกำนันแดงเป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนตากของกำนันแดงเป็นกำนันคนแรกในหมู่ ๒ คือผู้ใหญ่สุด ช่วยประกอบ เดิมเป็นคนพหุลุง ดังนั้น ปากคอมจึงมาจากการเดียง คุม มาเพียนเป็น คอม และเรียกปากคอมตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ.๒๔๙๔

ที่ท่าโดยเมื่อก่อนเป็นตลาด คนห้วยยอด ท่าปราง จะบรรทุกข้าวมาตลาดที่ท่าโดย ถนนนรเทพ เมื่อก่อนเป็นทางหลวง การค้าขายต่าง ๆ มากขึ้นกันที่ท่าโดย เป็นท่าเรือใหญ่ คนละท่ากับท่าประดู่ที่หุ่งต่อ ตรงโน้นเป็นท่าที่เก้าแก่ที่ไปตั้งใจอยู่ไม่ใช่ท่าเรือ เป็นใจอยู่ที่มาจากชา คนแม่ค้านแก่เล่ากันว่าที่ผ่านตระหง่านท่าโดยเป็นวัดเรียกวัดคอม กำนันไม่ได้เห็นวัดด้วยตาตนเอง และแผ่นดินก็ถูกน้ำท่วมไปหมด ประมาณ ๒๐-๓๐ ปีที่แล้ว ส่วนผู้เดียวกันกับตลาดปากคอมมีโรงพระจีนใหญ่โต เรือที่มาจากการตั้ง ชา วัดหูแหง ท่าปราง ห้วยยอด จะซื้อขายมาค้าขาย กำนันเคยเห็นชาจากอีสาน ปัจจุบันเป็นสวนของนายสะอด ถินนิคุณ หลานกำนันแดง มีผู้พบร่องรอยที่หนาซ่อนไว้ใกล้กับวังห้อน ขนาดประมาณ กว้างเมตรกว่า ๆ ยาว๗ เมตรกว่า ๆ ลักษณะน่าจะเป็นไม้ตะเคียนทอง และเป็นเรือพายที่ใช้ในแม่น้ำ นายจักร วงศ์หันกิจการ เป็นผู้พบร่องรอย คุณกิจ หลีกภัย นำไปไว้ที่พิพิธภัณฑ์ (พิพิธภัณฑ์ที่ไหน)

เมื่อก่อนมีประเพณีซักพระ จากราษฎร์ ใจวัดคุณไกร (อยู่ที่ไหน) มาที่ท่าโดย แต่หยุดไปแล้วประมาณ ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา ในพื้นที่ของตำบลปากคอมมีโนราเปี่ยม รักภารางงาน ซึ่งเป็นหมู่ที่ทำเคราะห์บ้านได้ด้วย สวนหนังตะลุงเคยมีหนังนายไช เทพกิจ และหนังแคล้วแต่เสียชีวิตหมดแล้ว

คนปากคอมเป็นคนไทยมากกว่าคนจีน ปัจจุบันสวนใหญ่เป็นลูกผสม

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของสายคลอง ตามที่หัวโครงสายน้ำตัดตรงหมุด

การใช้ประโยชน์ที่ดิน กำนั้นบอกว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากหน้ามือเป็นหลังมือ เมื่อก่อนปากคอม เป็นป่าแก่ แล้วเปลี่ยนมาเป็นยางพาราในช่วงก่อนปี พ.ศ.๒๕๙๔ ปัจจุบันเป็นยางพันธุ์ มีการทำไร่ทำนา ที่ลุ่มไหนเหมาภกทำนา ประมาณ ๒๕ ปีที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนจากการทำไร่ทำนามาเป็นยางพารา ในปัจจุบันเรียกได้ว่าทั้งตำบลปากคอมมีทำนาอยู่เพียงครอบครัวเดียวเท่านั้น (สืบต่อว่าเป็นครอบครัวของใคร) การจับจองที่ดินในสมัยก่อนเป็นการประเมินเอาว่าใครจะเอาเท่าไรก็ได้

กำนั้นแดงเข้าโรงเรียนวัดคุณไกรเมื่ออายุ ๑๓ ปี เป็นนักเรียนรุ่นแรก (ตอนนั้นมีนักเรียนกี่คน) มีครูอยู่ ๒ คน คือ ครูจำเริญ เพชรัตน์ และครูเขี๊บ ทองประดับ เรียนจบประถมปีที่ ๔ ต่อมาได้บวชพระและสืบทอดวิชาจากอาจารย์ผู้รู้ สามารถเป็นหมอดำเคราะห์บ้าน หมอดำขวัญเด็ก หมอดำคลอดหมอสมุนไพร ปัจจุบันรักษาโรคเส้นทับกระดูกหรือคู่แต่งงานที่มีบุตรยาก

สัมภาษณ์เสร็จแล้ว ทีมวิจัยไม่ถังเดเลยที่จะบอกว่า กำนั้นแดง อินนิคุ คือประณีท์ห้องถิน

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นายกลัด เทพกิจ

โดย สุทธิ ลีสุข นิตาภรณ์ ธนาณัท ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

นายกลัดเล่าว่าข้อมูลที่บ้านหลังนี้เมื่อปี ๒๕๐๒ เมื่อก่อนที่ตำบลปากคอมมีบ้านหลังเดียวคือบ้านนายหนู เทพกิจ พ่อของนายกลัด ซึ่งเสียชีวิตเมื่อปี ๒๕๑๖ อายุ ๘๒ ปี รุ่นปู่ไม่ได้อยู่ที่นี่

ไปเรียนที่โรงเรียนวัดคุณไกร เข้าเรียนเมื่ออายุได้ ๑๐ ปี เป็นรุ่นแรกรุ่นเดียวกับกำนั้นแดง

เมื่อก่อนบริเวณท่าโถเป็นป่าแก่ มีการตั้งทำข้าวไว้ ตอนนี้ปลูกยางพันธุ์ ริมจากยางพาราก่อน เท่าที่จำความได้บริเวณนั้นกับมีร่องรอยของอิฐ เสา ที่บอกว่าเคยเป็นวัดก็จำได้ว่ามีต้นมะพร้าวอยู่หนึ่งต้น ตั้งแต่รุ่นพ่อเล่าให้ฟังว่ารังมาเป็นรังปีแล้ว

ต้นโถเมื่อก่อนมีสองต้น เรื่องกันว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือเทวดาโดยอย่างเรื่องของ hairy ให้ได้คืน หรือเรื่องติดทหาร ให้สอบได้ จะแกะบันด้วยอะไรแล้วแต่ มีประเพณีที่ทำทุกปีคือ นุ่งผ้าตันโถ นิมนต์พระมาสาด ต้นโถที่ล้มลงในคลองครังแรกเนื่องจากฟ้าผ่า สรวนตันที่เหลือก็ล้มลงอีก (เมื่อไหร่) ก็มีการใช้รถแม็คโค่รวมยกปลูกใหม่ลงในหลุมที่ขุดลึกประมาณ ๓ เมตร

ท่าโถเมื่อก่อนเป็นท่าเรือ มีคนจีนเป็นส่วนใหญ่ จากการบอกเล่าของรุ่นพ่อแม่ เขานำแร่ดีบุกมาจากการท่าปารัง มากลับเรือที่นี่

การค้าขายในอดีตบริเวณท่าโถสมัยของรุ่นพ่อคือ นายหนู เป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านมีเรือคีียง ไปค้าขายที่กันตัง ลินค้านำไปขายที่พระม่วง ถึงกาลีบิง โดยไปเช่าเรือพระที่เข้าไว ทางฝั่งนครรีฯ ซึ่งกลับแก่ หรือทำแพไม้ไผ่ไปขาย และเอาใบจากกลับมาขายที่นี่

การตั้งชื่อบ้านหนองขี้เสียด นายกลัดบอกว่าเนื่องจากมีต้นขี้เสียดอยู่หนึ่งต้น ตอนที่จำความได้ยังมีตอต้นขี้เสียดอยู่ ตอนหลังเข้าไถเสีย สวนหนองคุมบาง บางที่เข้าก็เรียกว่า น้ำคุมบาง เนื่องจากมีหญ้าคุมบางมาก ส่วนขื่อสะพานหนาเหนือ เพราะว่ามีการปลูกขึ้นนำอยู่ด้านหนึ่งของสะพาน

เมื่อถูกถามถึงการเข้ามาของศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ซึ่งมีใบสัตต์อยู่ฝั่งตรงข้ามกับบ้านนายกลัด ได้รับคำตอบว่าเริ่มแรกยังไม่เป็นอาคารถาวรอย่างปัจจุบัน เมื่อปี ๒๕๑๘ เป็นเรือนไม้ ตอนนี้มีบทหลวงเข้ามาเป็นครั้งคราวเท่านั้น

ในช่วงท้ายนายกลัดสรุปให้ฟังว่าส่วนใหญ่แลบนี้จะเป็นเครื่อญาติในตระกูลเทพกิจ ซึ่งเป็นหนึ่งในสามตระกูลแรก ๆ อีกสองตระกูลคือ แก้วรุ่งฟ้า และช่วยประคองซึ่งเป็นฝ่ายแม่กำนันแดง

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.๒๕๑๑-๒๕๑๕ อบต.ปากคอม)

ตำบลปากคอม เป็นหนึ่ง ๑๖ ตำบลของอำเภอหัวயยอด ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น ๗ หมู่บ้าน และมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลทุ่งต่อและตำบลหัวຍยอด อำเภอหัวຍยอด

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลลำภูรา อำเภอหัวຍยอด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลปากแจ่ม อำเภอหัวຍยอด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลท่าสะบ้า อำเภอวังวิเศษ

ลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่เป็นที่ราบเนินเตี้ย ๆ จากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก ซึ่งมีลักษณะของที่ราบลุ่มแม่น้ำ ประกอบด้วย แม่น้ำตัง และคลองหัวຍยอด ให้ผลผ่าน หมู่ที่ ๒ และหมู่ที่ ๔ คลองน้ำพราย ให้ผลผ่านหมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๕ และหมู่ที่ ๑ และมีที่ดอนແสนาน้ำพราย ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และเป็นแหล่งต้นน้ำธรรมชาติของตำบล คือชุมน้ำพราย ส่วนแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้แก่ หนองยน หนองแಡ หนองแม่นะ และสระหนองชุมแสง

ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๓,๔๓๖ คน จำนวนหลังคาเรือนประมาณ ๘๒๗ ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักคือ การทำสวนยางพารา และมีการประกอบอาชีพเสริม คือ ค้าขาย และรับจ้างแรงงานทั่วไป โดยรายได้ส่วนใหญ่มาจากการผลิตทางด้านเกษตรฯ คือ ข้าว มะพร้าว ยางพารา ไม้ผลและผลิตทางด้านปศุสัตว์ คือ โคเนื้อ สุกร และไก่

เส้นทางคมนาคม มีถนน柏油พำส ถนนเพชรเกษม เป็นถนนสายหลัก

ศาสนสถาน มีวัด ๒ แห่ง คือวัดคุณไทร และวัดน้ำพราย ใบสัตต์คริสต์ ๑ แห่ง

เอกสาร ๒ (วรรณนา นาวิกมูล, ๒๕๔๗ : ๕๗)

ตำบลปากคอม จำนวนที่ ๑ เดิมเรียกบ้านคอม และพื้นที่ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำ จำนวนที่ ๒ มีเสียง หมู่บ้านตามลำน้ำ

หมู่ที่ ๑ บ้านคุนไทร พื้นที่เป็นเนินสูงมีต้นไทร (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๒ บ้านหนองชี้เสียด ริมหนองน้ำมีต้นชี้เสียด (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๓ บ้านน้ำพราย หนองน้ำมีพรายน้ำพุรุ่งขึ้นมา (หนองหรือห้วย)

หมู่ที่ ๔ บ้านคุนยนต์ จำนวนที่ ๑ มีเนินสูงเกิดจากการทับถมของดินหรือหินปูนโคลน ตาม จำนวนที่ ๒ ลักษณะควรเหมือนตะบันมาก ยก แปลงว่า ตะบันมาก (ข้อมูล อบต. เขียน คุนยนต์)

หมู่ที่ ๕ บ้านหนองแค หนองน้ำมีต้นแค (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหนองแค)

หมู่ที่ ๖ บ้านพรุพิ ไม่ป่าพรุมีต้นหลุมพี้ขึ้นอยู่มาก (ยังมีอยู่หรือไม่)

หมู่ที่ ๗ บ้านคุนยาง บันคุนมีต้นยางขึ้นอยู่ (ยังมีอยู่หรือไม่)

เอกสาร ๓ (ม.ล.อัมพร สนิทวงศ์, ๒๕๐๓ : ๕๗ – ๕๘, ๑๒๙)

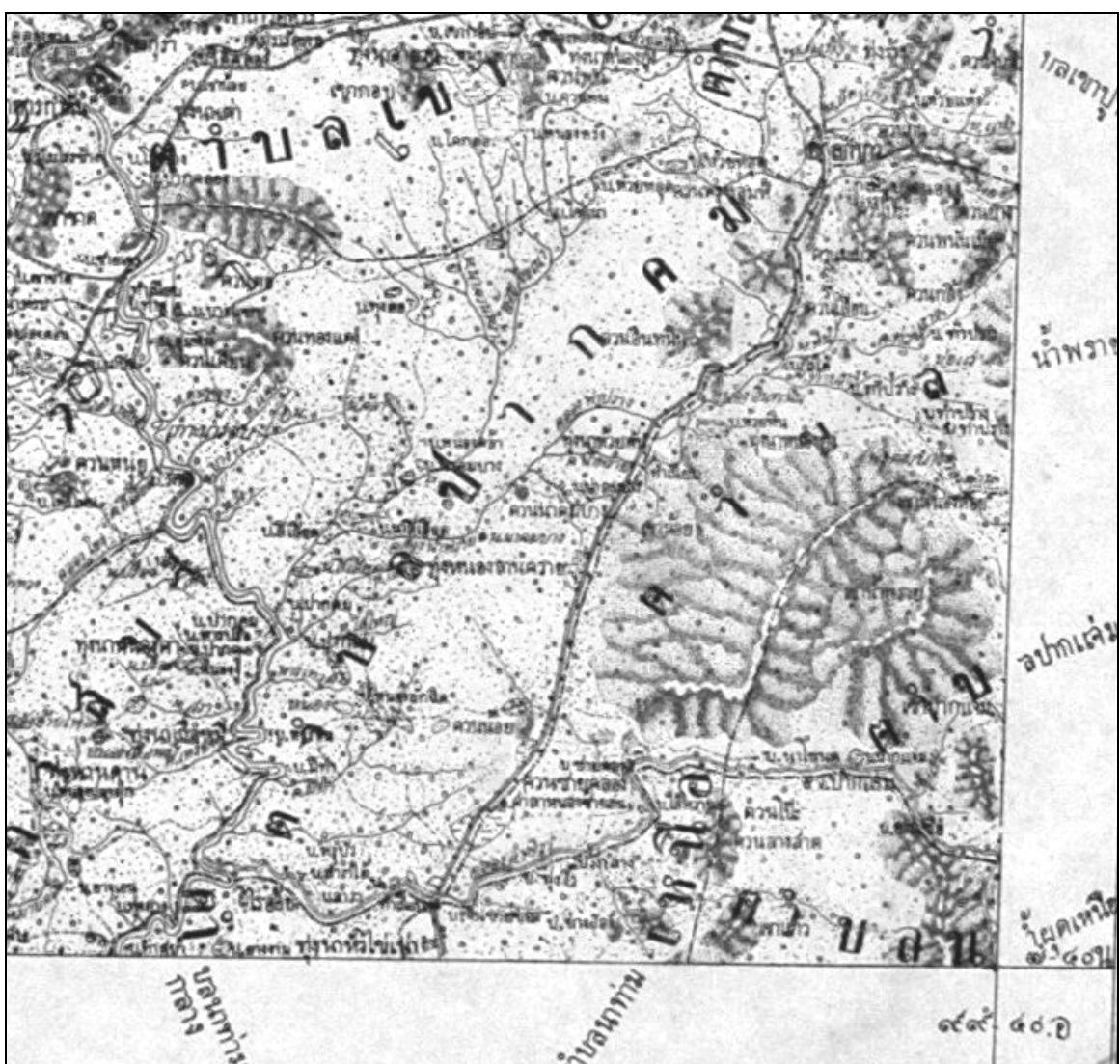
สมัยหนึ่งผู้คนทางฝั่งตะวันตกข้ามมาหากินทางฝั่งตะวันออกจนเกิดเป็นหมู่บ้านขึ้น ทางการได้ แต่งตั้งชุมบูรีชาพอลรับมาเป็นนายบ้าน มีหน้าที่เก็บภาษีอากรส่งด้วย เมื่อชุมบูรีชาฯ ถึงแก่กรรม นายเรือง บุตรเขยได้เป็นนายบ้านแทน ราชภูมิเรียกว่า “หัวร้อยเรือง” เป็นต้นตระกูล “รักภารงาน” ต่อมาเมื่อ ทางการจัดท้องที่นี่เป็นตำบลปากคอม นายเรืองได้เป็นกำนัน ต่อมาต่ำบันนี้ถูกยุบเป็นตำบลลำภูรา ภายหลังแบ่งแยกใหม่เป็น ๒ ตำบลคือ ตำบลน้ำพรายกับปากคอม ชื่อตำบลปากคอมมาจากนิยาย ปรัมปรา เล่ากันว่า เมื่อยังมีคน ๗ – ๘ หลังคาเรือนอาศัยอยู่ทางฝั่งตะวันตกของลำน้ำ มีขอนไน่ประดู่ ลอยทวนน้ำมา บันขอนไม่มีมีงูขาดอยู่ และมีเสียงดันตระรีประโคมออกมายากขอนไม่นั้น เมื่อขอนไม่ลอยผ่าน ปากคอมที่น้ำไหลมาบรรจบกัน ก็ลอยวนไปติดอยู่ที่ฝั่งตะวันออก ตกต้นกลางคืนได้เข้าฝันนายบ้านว่า เป็นเทวดามาเที่ยวชมลำน้ำ ของให้จดโนห์รากวะสรวง นายบ้านจึงจดโนห์รากมาเล่นและปลูกศาลให้ สิงสถิต กгалต่อมามีคนอพยพมาสู่ฝั่งตะวันออกเรียกบ้านนั้นว่าบ้านปากประโคม ต่อมากลายเป็น บ้านปากคอม

เขตปักครองของตำบลปากคอมมี ๕ หมู่บ้าน ประชากร ๓,๒๓๕ คน และมีชื่อบ้าน ได้แก่บ้านนา ไสกล้าย บ้านโรงเหล็ก บ้านหนองแค บ้านหนองไทร บ้านนาทุ่งเม้า บ้านทุ่งว่าน บ้านปากคอม บ้านหนองชี้เสียด บ้านนาคมบาง บ้านไสมัน บ้านลานทิง บ้านทุ่มผลุ้ง บ้านบางแಡ่ บ้านหนองคล้า บ้านไสเจ็ดถัง บ้านห้วยคัน บ้านน้ำพราย บ้านห้วยโส บ้านตะเคียนเจ็ดยอด บ้านมายา บ้านห้วยทิพย์ บ้านหนองกอก บ้านถนนพاد บ้านคุนหยี บ้านคุนไหء บ้านนาไช่เน่า บ้านปากบ่อ บ้านห้วยหลุด บ้านไสพลู บ้านคุนพังคะ

เอกสาร ๔ (สนิท พลเดช, ๒๕๓๖ : ๑๒๙)

พ.ศ.๒๕๓๖ ตำบลปากคอม มี ๗ หมู่บ้าน พื้นที่ ๑๕,๖๕๒ ไร่ ประกอบด้วย บ้านคอม บ้านคุณ ยาง บ้านน้ำพราย บ้านพรุพี บ้านคุณไทร บ้านคุณยน บ้านหนองชี้เสียด บ้านป่าใชน บ้านไสกล้วย บ้านโรงเหล็ก บ้านหนองแಡ บ้านนาเหม้า บ้านนาคอมบาง บ้านห้วยคัน บ้านไสมัน บ้านห้วยไส บ้านเคียนเจ็ดยอด บ้านถนนหาด บ้านคุณหยี บ้านทุ่งล้อม บ้านเกาะทอง บ้านไสคุณ

เอกสาร ๕ (ส่วนหนึ่งของแผนที่ ภก ๑.๒๓/๑๖)

ฐานข้อมูลชุมชนตำบลทุ่งต่อ

ຕົວຊີ້

ชุดที่ ๑ แหล่งข้อมูล

១.១ ប្រគល់

6

นางณอนม ศรีหมาน

หมู่ที่ ๖ บ้านบางแคร์ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวয้อย^๑
อายุ ๗๔ ปี
(ดู สำ寒 ๑๐)

16

นายผ้วน สุวรรณ

๑๗ หมู่ที่ ๑ บ้านท่าประดู่ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวอย จังหวัด
อ่างทอง ๘๐ ปี
(ดู สำเนา ๕)

61

นางริน มานภ

๙๒/๒ หมู่ ๑ บ้านท่าประดู่ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอห้วยยอด
เกิดปีมะเมีย อายุ ๖๕ ปี นามสกุลเดิม หาagan
(ดู > สำเนา ๖)

8

นายสมบูรณ์ บัวชาก้าน

..... หมู่ที่ ..... ตำบลที่ ..... ต่อ อำเภอหัวยงค์
เกิด พ.ศ. ....
(ด > สำร使用权)

๕

นายเหวี่ยน ศรีมาน	๙๙/๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวயยอด เกิด พ.ศ.๒๕๗๕ ปีออก เป็นลูกผู้พี่ของนางริน ชนกพ (ดู <u>สำรวจ ๗</u>)
-------------------	--

๖

นายอันวย นาคถัว	หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวຍยอด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ อายุ ๖๑ ปี (ดู <u>สำรวจ ๘</u>)
-----------------	---

๗

นางหม้อย สมจิตรา	หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวຍยอด (ดู <u>สำรวจ ๙</u>)
------------------	--

๑.๒ กลุ่ม องค์กร

๑

องค์การบริหารส่วนตำบล ทุ่งต่อ	๑๔๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลทุ่งต่อ อำเภอหัวຍยอด จังหวัดตรัง โทรศัพท์
----------------------------------	--

ชุดที่ ๒ เอกสารอ้างอิง .....ดูท้ายบท.....

ชุดที่ ๓ สถานที่

๓.๑ ชื่อตำบล หมู่บ้าน

ตำบลทุ่งต่อ (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๑ บ้านท่าประดู่ (ดู เอกสาร ๒ สำรวจ ๑,๓,๖)

หมู่ที่ ๒ บ้านหนองคล้า (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองไทร (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๔ บ้านตันชี้เต้ (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๕ บ้านนาตันมะพร้าว (ดู เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๖ บ้านลานกระทิง (ดู ► เอกสาร ๒ สำราญ ๓)

หมู่ที่ ๗ บ้านห้วยลึก (ดู ► เอกสาร ๒)

หมู่ที่ ๘ บ้านทุ่งหว้าน (ดู ► เอกสาร ๒)

๓.๒ ชื่ออื่น ๆ

หวานสาย (ดู ► สำราญ ๑)

น้ำหักใต้ หวานไม่มัด วังใต้เกา หาดป่าเลา (ดู ► สำราญ ๒)

หาดกลาง (ดู ► สำราญ ๓)

คุนทองแดง เขาน้ำย หวานขอน น้ำหักยางเงอน หัวยนังสี คลองบางแค่ หัวยหนองเพบ
ลาดป่ายาง หวานอคุม (ดู ► สำราญ ๓)

สวนจีน (ดู ► สำราญ ๔)

หัวยทุ่มผลั่ง (ดู ► สำราญ ๒, ๔)

บางแค่ (ดู ► สำราญ ๘, ๙, ๑๐)

๔.๑ กลุ่มตระกูลและบุคคล

จงใจ ทองจิตรา (ดู ► สำราญ ๕)

หากราน ศรีหมาน (ดู ► สำราญ ๕, ๖)

ยอดกิจ (ดู ► สำราญ ๖, ๗)

นาคถ้า (ดู ► สำราญ ๕, ๘)

ชุนนิคม (ดู ► สำราญ ๙)

เสนา เกลีอันกานน์ (ดู ► สำราญ ๑๐)

๔.๒ ทรัพยากร การทำมาหากิน

สาหร่ายหางหมา (ดู ► สำราญ ๓)

โรงเลือย (ดู ► สำราญ ๓, ๕)

ปลา ปลาดูหนา (ดู ► สำราญ ๓, ๗)

๔.๓ เหตุการณ์สำคัญ

ນ້ຳທ່ວມ (ດູ▶ສໍາງາຈ ๖, ๙)

ໜຸດທີ່ ៥ ວັດນອຮມ

៥.១ ປະເພນີ

ລາກພະ (ດູ▶ສໍາງາຈ ၅)

៥.២ ກາຣະເລັນ

ລູກລມ (ດູ▶ສໍາງາຈ ២, ៣, ၅)

ສະບັບ ແຊ່ງເຮືອ (ດູ▶ສໍາງາຈ ២, ၅)

ມໂນໜ້າ (ດູ▶ສໍາງາຈ ៣, ៦)

៥.៣ ກູມືປໍ່ຄູ່ງ

ຍັງໄມ່ມີຂໍ້ອມູລ

៥.៤ ຄວາມເຂື້ອ

ເຮືອໂປຣານ (ດູ▶ສໍາງາຈ ၄, ၈.၁, ၈.၂)

ກລຸ່ມຂໍ້ອມູລ

ข้อมูลสำรวจและสัมภาษณ์

ผู้เก็บข้อมูล สุกิน สีสุข ชิราวดัน บ้านนันท์ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

สำรวจ ๑

ที่มีวิจัยนัดกับคุณสมบูรณ์ บัวชูก้าน ผู้ประสนงานของตำบลทุ่งต่อ เวลา ๑๐.๐๐ น. เวลาไปถึงก่อนเวลาอัด ระหว่างที่นั่งรอหน้าบ้านลุงผัว สมบูรณ์ จังหวัดลุงคุยไปพลาฯ ฯ คุยกับผู้ประสนงาน

ของเราก็ขับรถมอเตอร์ไซค์มาถึงพอดี ทักษายกันแล้วก็วางแผนการเดินทาง คุณสมบูรณ์บอกว่าตำบลทุ่งต่อ ติดต่อกับตำบลนางมีสะพานท่าโถเป็นตัวเขื่อม ในตำบลทุ่งต่อ มีหมู่บ้านที่ติดแม่น้ำตั้ง ๒ หมู่บ้านคือหมู่ที่ ๑ บ้านท่าโถ หรือท่าประดู่ และหมู่ที่ ๖ บ้านทุ่มผลุ่ง จึงสรุปว่าในช่วงเช้าไปหมู่ที่ ๑ ก่อนและช่วงบ่ายไปหมู่ที่ ๖

เรามุ่งหน้าไปที่จุดหมายแรกที่หมู่ที่ ๑ บ้านท่าโถหรือท่าประดู่ ฝากรอยนต์ไว้หน้าบ้านลุงผัว แล้วขับรถมอเตอร์ไซค์กันไปเพื่อจะสำรวจในการลัดเลาะเข้าไปดูแม่น้ำ

เวลาไปที่บ้านของนางสมพร ทองจิตรา หมู่ที่ ๑ เพื่อดูเรื่อโบราณที่วางอยู่ในศาลาข้างบ้าน วัดขนาดแล้วได้ความกว้างประมาณ ๒.๕ เมตร ยาว ๑๒ เมตร เจ้าของบ้านได้เล่าให้ฟังเรื่องการพบเรือ

จากนั้นก็ไปที่้านสาย ระหว่างที่เดินดู้านสาย

คุณสมบูรณ์ปันเสียดายปลาพื้นบ้านที่กำลังสูญหายไป เรื่อยๆ พันธุ์ปลาครึ่งต่อครึ่งที่สูญหายไปแล้ว เมื่อกลับออกมาจาก้านสายและคุยกับป้าเสรีจารยา ข้ามถนนไปผั้งตรง ข้ามเพื่อคุยกับตาเหวียน กว่าจะเสร็จก็เลยเที่ยง ระหว่างทางคุณสมบูรณ์เห็นผู้ใหญ่บ้านนายอคำวย นาคถัว นั่งอยู่หน้าบ้านจึงแวงเข้าไปพูดคุยกับผู้ใหญ่หนึ่ง ผู้ใหญ่ได้สอบถามว่าพากเราเป็นใคร แล้วมาเก็บข้อมูลอะไรดูท่าทางผู้ใหญ่จะสงสัยว่าเราจะเก็บข้อมูลไปทำอะไรกัน เพราะขณะนี้ที่ตำบลมีการดูดทรายกันอยู่ และส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมจึงเครื่องสั่งห้ามเราเพื่อช่วยเหลือเรื่องนี้หรือเปล่า เราจึงต้องขอโทษที่มาในวันนี้และสอบถามข้อมูลเบื้องต้นจากผู้ใหญ่เล็กน้อย

สำรวจ ๒

เจ้าไปดูสภาพแม่น้ำหลังบ้านป้าหม้อย สมจิตรา หมู่ที่ ๖ ซึ่งมีลักษณะโคง แม่น้ำกัดเซาะตลิ่งพัง กินเนื้อที่สวนยางเรือย ๆ บริเวณใกล้ ๆ แม่น้ำบริเวณนั้นมีน้ำหักเรียกน้ำหักได้ ถัดขึ้นเหนือไปเมืองไม้ มัด วังใต้เกา อีกฝั่งของแม่น้ำเข้าใจว่าเป็นตำบลนาวงศ์ เสร็จแล้วจึงขับรถกลับออกมาทางเดิม ผ่าน ห้วยทุ่มผลั้ง ซึ่งเป็นสายห้วยเล็ก ๆ คุณสมบูรณ์บอกว่าความยาวของห้วยก็พอประมาณ แต่ถ้าเดินลัด เลาะก็ไม่ไกลมาก และหัวยนี่เป็นหัวยน้ำซับที่ซับน้ำฝนจากห้วย ๆ ที่ลงมา ไม่มีต้นน้ำ

จากนั้นก็เดินดูบริเวณที่เป็นน้ำหักในหมู่ที่ ๖ ซึ่งเราเห็นทางแยกของน้ำเป็น ๒ ทาง ทางตรงนั้น เป็นเส้นทางใหม่ของแม่น้ำ ส่วนที่เป็นทางโคงนั้นนิ่งไม่ไหลแล้ว คุณสมบูรณ์บอกว่าสายน้ำเปลี่ยน เส้นทางไปไหลตัดตรงนี้ ๑๐ ปีที่แล้ว ตรงกลางก็กล้ายเป็นเกาะมีน้ำล้อมรอบ เป็นสวนยางพาราเนื้อ ที่ประมาณ ๑๐ ไร่ เจ้าของสวนอยู่ฝั่งน้ำทางต้องใช้เรือข้ามไปกรีดยาง และต่อไปทางน้ำเก่าก็จะเกิดเป็น หาน เพราฯ หารายและตะกอนจะมาทับตามน้ำรอยต่อเป็นพื้นดินสูงขึ้นเรื่อย ๆ และต้นไม้งอกขึ้นมา

แต่ก่อนที่ตรงนี้มีการฉุดลงทรายกันด้วย เรียกว่าหาดป่าเลา เราเดินไปดูบริเวณที่น้ำหักสองสาย บรรจบกันก็ทำให้เกิดภูพน้ำหักและอนาคตที่จะเป็นหานได้ชัดเจน ถัดไปแม่น้ำเป็นทางโคง พบร้าน้ำไหล ไปกัดเซาะตลิ่งอีกฝั่งซึ่งเป็นสวนยางจนตลิ่งพังออกไปเรื่อย ๆ ในขณะที่อีกด้าน แผ่นดินจะก่อออกไป

เรื่อย ๆ เช่นกัน จากนั้นเราก็มาที่บ้านของป้าถนน ศรีหมาน ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ บ้านบางแค่ สุดท้ายเรา แวกบ้านคุณสมบูรณ์ เพื่อดูคลุกลมรูปแบบใหม่ที่คุณ สมบูรณ์คิดประดิษฐ์ขึ้นมา ก่อนจะกลับบ้าน

สำรวจ ๓ สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ บัวชูก้าน

โดย สุทธิน สีสุข นิติวัฒน์ ภานันท์ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

คุณสมบูรณ์เล่าว่าบริเวณบ้านท่าโถให้หรือท่าประดู่ที่ชื่อว่ามีต้นประดู่ขึ้นอยู่บริเวณริม แม่น้ำมองเห็นชัดเจนเป็นจุดเด่นจึงได้นำมาเรียกเป็นสัญลักษณ์ ต้นประดู่นั้นเริ่มนำมาปลูกในสมัยพระ ยาธีรชุภานุประดิษฐ์ (หลักฐาน)

คุณสมบูรณ์ชี้ให้ดูว่าร่องรอยของโรงเลี่ยงเก่าซึ่งมีเพียงเศษปูนอยู่ ๑ ตัน และเล่าว่าเป็นโรงเลี่ยง ของคนจีน ชื่อโรงเลี่ยงใต้ เริ่มทำมีประมาณ พ.ศ.๒๔๘๘ ชาวบ้านแถบนี้รับจ้างตัดไม้สักโรงเลี่ยง เลิก ทำไม่ไปประมาณ พ.ศ.๒๕๓๒ หรือ ๒๐ กว่าปีมาแล้ว แต่เดิมบริเวณริมแม่น้ำมียางสมบูรณ์ปัจจุบัน หาดไม้มายังไม่ได้อีกแล้ว เมื่อถึงหน้าแล้งแม่น้ำที่บ้านท่าประดู่น้ำลดจนหาดโผล่ขึ้นมา เรียกกันว่าหาด กลาง แต่เดิมชาวบ้านใช้หาดกลางเป็นที่แสดงมโนธรรมเพื่อทำบุญประจำปี แต่ปัจจุบันไม่มีอีกแล้ว เพราะบริเวณนี้มีการดูดทรายไปข่าย จนแม่น้ำลึกทำให้ไม่มีหาดทรายในหน้าแล้งอีกแล้ว

คุณสมบูรณ์บอกกับทีมวิจัยว่าที่ท่าประดู่มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น หานสาย หานอีคุ้ม ห้วยนายสี โดยเฉพาะหานสายสมัยก่อนเคยเป็นแหล่งจับสัตว์น้ำที่สำคัญของชาวบ้าน ที่ได้ชื่อหานสาย เพราะในหานนั้นมีพืชน้ำที่เป็นสาหร่ายชื่อสาหร่ายหางหมา ทุก ๆ ปีเมื่อถึงหน้าแล้งชาวบ้านจะมาจับปลาร่วมกัน ปลาที่ได้เป็นปลาพื้นบ้าน เช่น ปลาดุก ปลาช่อน ปลากรด ปลาตรับ ปลาจะได้ ปลาชี้ขม ปลาแก้มช้ำ ปลากำพร้า ปลาตะเพียน ปลาลำป้า ปลาทรวง ปลาโอน ปลาช่อนใช้ ปลาสลาด ปลาหมอ ปลาบู่ หอยขม หอยกบ และหอยแท่งผึ้ง ซึ่งปัจจุบันเกือบจะไม่พบในลำน้ำอีกแล้ว (ศึกษาเรื่องปลา)

คุณสมบูรณ์บอกว่าสถานที่สำคัญ ๆ ที่มีในทุ่งต่อ เช่น

คุณทองแดง เล่ากันว่ามีน้ำหองทองแดง คนที่หองป่าเดปไปพบเห็น

เขานุ้ย อยู่ติดกับหานช่อน ซึ่งเขานุ้ยนี้มีลักษณะนุ้ยจริง ๆ สมกับชื่อ

น้ำหักยางเอน สมัยก่อนเป็นคลองแล้วเพิ่งเปลี่ยนเป็นน้ำหัก จึงเรียกน้ำหักยางเอน

ห้วยนางสี หรืออีชื่อหนึ่งว่า คลองบางแค

ชื่อื่น ๆ ได้แก่ หานช่อน ห้วยหนองแฟบ ลาดป่ายาง หานอีคุ้ม

บ้านลานกระทิง ชาวบ้านเรียกว่า ลานทิง ที่ชื่อนี้ เพราะสมัยก่อนเป็นลานที่สัตว์ป่ามาเล่นน้ำรวมทั้งเจ้ากระทิงด้วย ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อเช่นนี้ แต่ปัจจุบันไม่มีสัตว์ป่าอีกแล้ว เป็นชุมชนคนจีนมีประมาณ ๕๐ หลังคาเรือน ทำสวนยางพารากันมาก ชาวจีนคนแรกที่มาบุกเบิกมาจากนาบอนชื่อเจ้าแก่ กี่ จากนั้นก็ยังมีเจ้าแก่ฝอง เจ้าแก่ทก และเจ้าแก่สิทธิ์เข้ามาเมื่อประมาณ ๑๐๐ ปีที่แล้ว มาบุกเบิกเพื่อทำนาหกิน และเป็นเจ้าของโรงเลื่อย ลำดับเจ้าของโรงเลื่อยคือเริ่มจากเจ้าแก่ฝอง ต่อมาตกทอดเป็นของเจ้าแก่ทก และเป็นเจ้าแก่สิทธิ์ ไทรงาน พี่สมบูรณ์บอกว่าถ้าเทียบความเป็นอยู่และการพัฒนาแล้ว ชุมชนจีนนั้นไปเร็วกว่าชุมชนคนไทย และที่มีฐานะดีกว่าอย่างมาก ไม่ใช่เรื่องที่ห้ามยกดันมากแล้ว

คุณสมบูรณ์ ซึ่งถือว่าเป็นคนสองยุคยังได้ฝากความหวังว่าอย่างจะเห็นต้นไม้ริมคลอง จึงคิดว่าจะมีทางได้ทางกันพื้นที่ริมแม่น้ำประมาณเพียงแค่ ๑๕ เมตรเพื่อปลูกป่า

การละเล่นอีกอย่างที่คุณสมบูรณ์ยังช่วยอนุรักษ์ไว้คือการเล่นลูกกลม แต่ปัจจุบันหาคนเล่นได้ยาก จะมีก็แค่ในกลุ่มรุ่นเดียวกันไม่กี่คน จึงอย่างรึปั้นและอนุรักษ์การละเล่นนี้ เพราะเป็นการละเล่นที่มีมาอย่างนานกว่าการตั้งเมืองห้วยยอดเสียอีก อาจจะ ๔๐๐ กว่าปีแล้ว และได้รับรองคือลูกหลานได้เล่นต่อ จากการศึกษาข้อมูลพบว่าที่คนเลิกเล่นเพราะมีของเล่นอื่นเยอะมาก และการทำลูกกลมยุ่งยาก

สำรวจ ๔ สมภาษณ์ นางสมพร ทองจิตรา

โดย สุทธิน สีสุข มิตรัตน์ ธนาณัท ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

นางสมพร ผู้พูดเรื่องในแม่น้ำเล่าให้ฟังว่าพูดเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๖ ก่อนพูดผู้นั้นว่ามีเรื่อง ๓ ลำที่ได้กันในแม่น้ำ รุ่งเข้าตีนเข็นมานึงก็ลงสับยังได้ลงไปดูที่แม่น้ำ ช่วงนั้นน้ำแห้งพอดี เห็นมีไม้ผลขึ้นมาจากดิน

บริเวณริมตลิ่ง ซึ่งไม่เคยมีครอสส์อยู่เลยว่าเป็นมีม็อกไว ตัวเองก็ได้ลองไปชุดเดินออกดู ยิ่งชุดยิ่งพบว่าไม่ยิ่งกว้างมากขึ้น ก็ชุดลงไปเรื่อยๆ จึงเริ่มเห็นว่าเป็นเรื่อ จึงได้รับความคุ้มครองกันชุด ใช้เวลาถึงกว่า ๑๐ วัน จึงชุดได้สำเร็จ เป็นเรื่อที่ต่อด้วยไม้ตะเคียน ประเกทเรือถ่องหรือเรือแจว พับพระสมเด็จโตพระมหาลังกาวี๑ องค์ที่ห้องเรือ และมีหามากอยู่บริเวณห้องเรือ คาดว่าจะเป็นเรือขันส่งสินค้าพากันน้ำมันยาง มาก ห่วย ไปจำหน่าย เรือลำน้ำน้ำสมพรได้นำมาตั้งไว้เคารพบูชา และอาบน้ำให้ทุกปีในช่วงเดือน ๕

สำรวจ ๕ สัมภาษณ์ นายผัวน สุวรรณ

โดย สุพิน สีสุข มีด้ารัตน์ ธนาณัท ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

ลุงเล่าว่าที่แรกนี่คนแก่ๆ ตระกูลเก่าๆ เสียชีวิตกันหมดแล้วเหลือเพียงรุ่นลูกหลาน ตระกูล เก่าแก่ๆ ใจๆ ทองจิต หาภาน ศรีหามานของลุงชุ่ย นาคถัวของสาวพวง เป็นคนไทยทั้งหมด คน จีนไม่ได้มาตั้งถิ่นฐานที่นี่ ตัวลุงมาจากนครศรีธรรมราช มาอยู่ที่นี่เมื่อปี พ.ศ.๒๔๗๒ ตอนนั้นอายุ ๒๑ ปี แม่น้ำอยู่ทางทิศตะวันตกไม่ไกลจากที่นี่มากนัก ปัจจุบันไม่มีการจับปลาในแม่น้ำเหมือน สมัยก่อน มีไม่กี่คนที่ยังพายเรือตกปลาบ้าง

เคยมีโง่เลี้ยงอยู่ริมแม่น้ำตั้งรังที่บ้านท่าประดู่ คนแ囡นี้ไปเป็นลูกจ้างโง่เลี้ยย ครั้งแรกโง่เลี้ยย เป็นของถ้าแก่ทักษิ่วโง่เลี้ยยจันดี (จันดี หรือ ฟองจันทร์) ต่อมาในปี ๒๔๗๑ บริษัทไทยประสิทธิ์ โดยถ้าแก่หม่อง จากกรุงเทพฯ มาซื้อกิจการ เรียกชื่อว่าโง่เลี้ยยใต้ โง่เลี้ยยปิดทำการไปเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๑๘ และยังมีโง่เลี้ยยหนึ่งอีกโง่ชื่อบริษัททวีสองพี่น้อง อยู่ในตำบลเขากอบ ปิดกิจการไปแล้ว เช่นกัน ปัจจุบันโง่เลี้ยยเดงที่เคยทำงานโง่เลี้ยย ยังมีชีวิตอยู่ บ้านอยู่ในตลาดหัวยยอด การขันส่งไม่ใช่ เส้นทางรายนี้ ซึ่งตอนนั้นมีถนนแล้ว มีรากไม้คล้ายๆ รากนายหนัง

สำรวจ ๖ สัมภาษณ์ นางริน ธนาพ

โดย สุพิน สีสุข มีด้ารัตน์ ธนาณัท ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

ป้าบอกว่าตัวเองเกิดที่บ้านท่าประดู่ ในตระกูลหาภาน ปู่เป็นคนจีน พ่อชื่อนายซึ้ม หาภาน เปลี่ยน จากแซ่เป็นหาภาน แม่แก่เป็นคนตั้งเดิมที่นี่ นามสกุลยอดกิจ แต่ป้ารินเกิดไม่ทัน แม่ของป้ารินตายในปี ๒๕๑๔ อายุได้ ๗๘ ปี (แสดงว่าช่วงรุ่นแม่ของป้ารินถึงปัจจุบันเป็นเวลา ๘๘ ปี ถ้ารวมช่วงอายุรุ่นพ่อ แก่แม่แก่ก็คาดได้ว่าจะมีการตั้งถิ่นฐานประมาณ ๑๕๐ ปี) นามสกุลคนตั้งเดิมคือ ศรีหามาน และ ยอดกิจ นามสกุลศรีหามานมาจากเข้าพระวิเศษ และนามสกุลตั้งเดิมที่นี่คือยอดกิจ

ที่ได้เรียกชื่อบ้านท่าประดู่ เล่ากันว่ามีขอนไม้ประดู่ลอยน้ำมาพร้อมกับมีเสียงกลองดังมาก แต่บันชอนมีรากอยู่

การจับปลาในแม่น้ำปัจจุบันไม่ค่อยจะมีแล้ว สมัยก่อนเมื่อถึงฤดูแล้ง น้ำจะลด แล้วหาดก็โผล่ขึ้นมาเป็นเกาะกลาง เด็ก ๆ ลงไปเล่นในหาดได้ ทุก ๆ เดือน ๆ มีมโนธรรมาเล่นทุกปี มีการฉลองทรายนิมนต์พระมาทำบุญ ประเพณีนี้ลิกไปหลายปีแล้ว หาดก็ไม่มีแล้วเนื่องจากการดูดทรายในแม่น้ำ แต่ก่อนใช้น้ำคลอง เดี่ยวนี้ใช้น้ำประปา (เริ่มใช้เมื่อ พ.ศ.๑๔) ซึ่งก็มาจากแม่น้ำ ส่วนน้ำกินเป็นน้ำฝน

บริเวณนี้สมัยก่อนชาวบ้านทำไร่เป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีโรงเลือยกรับจ้างตัดไม้ ทำงานจ้างในโรงเลือย ป้ารินบอกว่าคนที่นี่ทำงานจ้างมาตลอดจึงมีฐานะไม่ค่อยจะดีเท่าไรร

เกิดน้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ.๒๕๑๙ ท่วมสูงถึงหลังคาบ้านชั้นเดียว ชาวบ้านหนีกันไปอยู่บ้านคน
และท่วมอีกครั้งในปี ๒๕๓๔ แต่สูงไม่มากประมาณ ๑ เมตร น้ำท่วมบ่อย เพราะเป็นที่ชายน้ำ

ป้าขับเพลงกล่อมเด็ก ได้เชิงก์จดจำต่อมากจากที่แม่ร้องให้ฟัง จำมาได้เท่าไหร่ก็ร้องไป เพื่อขับกกล่อมให้ลูกนอนหลับ ป้ารินขับให้ฟัง

ไปเห็นีอ เหอ	ไปชี้อลูกເເຊືອພັນຖືໃໝ່...
ไปເອັນຝີໄປ	ไปໄດ້ເມື່ອງານ
.....	ໄດ້ເທົ່າໄດ້ໄມ່ເກັ້ມ...
ພື້ນໄປໄດ້ເມື່ອງານ	ນ້ອງຈະຕາມໄປ່ງວຍບໍາຮຸງ

ป้าบอกว่ามีหลายเพลงแต่จำไม่ค่อยได้แล้ว และแนะนำว่าให้เราไปคุยกับตาเหวี่ยน บ้านตรงข้ามจะดีกว่า เพราะตาอยุ่มากกว่า และมีศักดิ์เป็นลูกพี่ของป้า แม่ของตาเป็นพี่ของแม่ป้าริน科教

ສໍາຮວງ ໄ ສົ່ມການຊົນ ນາຍເໜີຍິນ ສົມມານ

โดย สุhin สีสุข มิตาวัตตน์ มนานันท์ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

تابบอกว่าตนเกิดที่นี่ ตามที่ต้าจำได้ฟ่อของตาก็อยู่ที่นี่อยู่แล้ว เป็นคนมาจากการเข้าพระวิเศษ แต่ไม่รู้ว่ามาเมื่อไหร่ แม่ของตาเป็นคนดังเดิมที่นี่ ส่วนนายที่จำได้ก็อยู่ที่นี่อยู่แล้วแต่ไม่รู้ว่ามาจากที่ไหน ย้ายนามสกุล ยอดกิจ ส่วนปู่กับป้าเป็นคนไทรบุรี แม่ของตาตายในปี ๒๕๑๘ อายุประมาณ ๗๐ กว่าปี ส่วนแม่เฒ่าตายเมื่อต้าเหวี่ยนจำความได้ เข้าโรงเรียนแล้วคาดว่าอายุประมาณ ๗๐ ปีอายุห่างกับตาก็ ๗๐ กว่าปี แสดงว่าช่วงอายุตั้งแต่แม่เฒ่าจนถึงปู่จุบันนั้น กว่า ๑๔๐ ปีแล้ว นับได้ ๓ ช่วงอายุคน

ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว เนื่องจากเป็นคนชอบเที่ยว สมัยก่อนไปเที่ยวทางตะวันตกที่ ต่ำบลนวาง เข้าพระวิเศษ ท่าสะป้า เดินกันไป บางครั้งก็ข้ามแม่น้ำด้วยโถกกระดองสะพานไม้ข้าม ในช่วงที่น้ำลด บางครั้งก็ใช้บริการเรือข้ามฟากจ่ายค่าเรือ ๒ สถาค์ สมัยก่อนบ้านหลาย ๆ หลังมีเรือ

สมัยก่อนแคนาดาเนี้ยมีบ้านเพียงแค่ ๔ หลัง แต่ต้าจ่าตระกูลอื่นไม่ได้มีคนจีนเข้ามายอยู่บ้างแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่ถือที่บ้านล้านกระทิง

ในอดีตชาวบ้านไปทำบุญกันที่วัดหูแกงสมัยก่อนเรียกวัดชายคลอง อยู่อีกฝั่งของแม่น้ำ ติดเขตตำบลนาง ภายในหลังไปที่วัดไตรสามัคคี

สมัยสองครามมีทหารญี่ปุ่นผ่านมาทางรถ พ coma ถึงท่าคลองก็ใช้เรือข้ามฟาก

หานสายเรียกชื่อนี้มาแต่แรก พอจำความได้ก็เรียกชื่อนี้แล้ว เพราะในหานมีสาหร่ายทางหมาเต็มหาน สีเขียว ๆ เทา ๆ แต่กอเป็นจัตร แต่กินไม่ได้ สมัยก่อนหานสายเป็นแหล่งจับปลา ตาองก์ไปตกปลาในหาน ลักษณะหานเป็นทางปิดไม่เชื่อมต่อกับแม่น้ำแต่เมื่อช่วงน้ำน้ำองน้ำถึงจะไหลออกแม่น้ำคุณสมบูรณ์เสริมว่าในหานมีตระพาบน้ำ สวนปลาตูหานไม่มีในหานแต่จับได้ในแม่น้ำ

เมื่อตอนตากเด็ก ๆ มีประเพณีต่าง ๆ เช่น การเล่นลูกกลม มีกันมาตั้งแต่มีบ้านเรือนของคน ซึ่งใช้ลูกกลมเป็นสัญลักษณ์ว่ามีบ้าน มีการหงลูกกลมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยก่อนแล้ว

สมัยก่อนมีสนา�สะบ้า ช่วงนั้นว่างเดือนห้า มีการเล่นลูกสะบ้า

ถูกน้ำน้ำองมีการแข่งเรือเพรียวนแม่น้ำเขตแยกอบ บริเวณแนวต้นโด เรือยา ๑๑ ศอก มี๕ กับ ๗ พาย เป็นเรือชุด มีการแข่งเรือกันมาตั้งแต่ตากเด็ก ๆ จำความได้เต็มเรื่องว่าก่อนหน้านั้นนานหรือไม่พ่อของตาสร้างเรือเพรียไว้แข่งด้วย ประเพณีนี้หยุดแข่งไปช่วงก่อนสงกรานต์

ประเพณีการลากพระทางน้ำลากจากวัดท่าพร้าว (อยู่ที่ไหน) ไปวัดหรือวัด ตำบลบางดี

สำรวจ ๔ สัมภาษณ์ นายขันวย นาคถัว

โดย สุทธิน สีสุข ชิตารัตน์ ชนานันท์ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

นามสกุล นาคถัว ก็เป็นสกุลดั้งเดิม พ่อตายปี ๒๕๓๖ อายุ ๘๔ ปี และปู่ก็เป็นคนที่นี่แม่และคนแก่ ๆ เคยพูดว่า ปีโถงโรงน้ำแดง เขาว่าเกิดน้ำท่วมใหญ่ บริเวณนี้สมัยก่อนมีต้นยางมาก และมีต้นปุดซ้าง ถนนที่นี่ก็มีนานาแล้ว การสัญจรทางเรือเป็นเรื่องเฉพาะ แม่ของผู้ใหญ่เล่าให้ฟังว่า มีเรือมาบรรทุกหวย หมูซึ่งเป็นหมูเลี้ยงไม่ใช่หมูป่าไปสองที่กันตัง ท่าเรือที่ขึ้นก็อยู่บริเวณท่าประดู่นี่

คลองสมัยก่อนน้ำใสอาบได้ดีมีได้ ในช่วงถูกแล้งน้ำลดจนหาดโผล่ แต่หลังจากการดูดทรัพย์ทำให้น้ำขุนและลึกจนหาดหายไปประมาณ ๒๐ ปีแล้ว เกิดตั้งพังที่บริเวณน้ำหักย่างเงน วังเปลี่ย วังเดือย วังยางด้วนซึ่งอยู่ที่ปากห้วยบางแค และยังมีบ้านน้ำเสีย น่าจะมาจากการทำน้ำยางและยาฆ่าหญ้า

สำรวจ ๕ สัมภาษณ์ นางหม้อย สมจิตรา

โดย สุทธิน สีสุข ชิตารัตน์ ชนานันท์ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ป้าเล่าว่าเป็นสะใภ้ของที่นี่ เดิมเป็นคนนำทาง มากอยู่ที่นี่หลังจากแต่งงาน บ้านหลังนี้ก็สร้างหลังจากแต่งงานแล้ว อายุบ้านประมาณ ๕๐ ปี สามีป้าอายุได้ ๔๐ ปี ก็ตาย ตระกูลของป้าอยู่ที่นี่ตั้งแต่

รุ่นทวดมาแล้ว คนที่ป้าจำได้ก็มีคนซื้อกวัง และพ่อแก่ครี ชุมชนบริเวณนี้แรกเริ่มเดิมที่ย้ายมาจากการคุม จากกึกใหญ่ ๆ ของที่นั่น แล้วมาขยายชุมชน แรก ๆ ก็มาทำไร่ข้าว ไร่ข้าวโพด ไว้กินกันเอง แล้วเริ่มทำสวนยางพารา เมื่อก่อนก็มีกันไม่กี่เรือน ที่เป็นบทท่องเป็นกลอนไว้คือ

“ศรี ทุ่มผลั้ง กุ้ง ป้าชี้เสียด เอียด หุ่ง พลอง ย่อง ท่าได” (หนอนชี้เสียดอยู่ในตำบลปากคุณ) ต่อมาการคุมหลายคน ชาวพร้อม ชาวพริ้ง ป่าวริ้น มาอยู่ร่วมกันตรงนี้ แต่อพยพไปกันหมดแล้ว ทุ่มผลั้ง เป็นหัวยที่มีตำแหน่ง มีคนเล่าไว้ว่ามีให้เงิน ให้ห้อง ให้ใหญ่ เมื่อถึงเที่ยงคืนจะขึ้นมา อาบแสงจันทร์ พอเห็นคนมันก็จะกระโดดลงน้ำที่เป็นบ่อลึก ทำให้เกิดเสียงดังผลั้ง จึงเรียกกันว่าทุ่มผลั้ง ทุ่ม หมายความว่าทิ้ง ส่วนทุ่งพลองนั้นไม่รู้ว่าอยู่ตรงไหน

กำหนดการคือ **ขุนนิคม** ในอดีตเป็นกำหนดตำบลปากคุณ ส่วนตำบลทุ่งต่อเพิงแยกมา น้ำจากเขาน้ำยักษ์ให้มาลงที่หัวยทุ่มผลั้ง และเปล่งที่น้ำหักเนื้อ ซึ่งเรียกว่าหาน้ำหัก หัวยทุ่มผลั้งเป็นหัวยที่ระบายน้ำฝน เมื่อฝนตกน้ำก็จะซับลงมา พอจะหาปลาในหัวยได้ ที่ແ penet น้ำดีกับบริเวณที่เรียกว่าสวนจีน ที่มีคนจีนอยู่ (ยังมีลูกหลวงอยู่ต่อมารือไม่) ป้าบอกว่าที่ແ penet น้ำท่วมบ่ออยู่จนเป็นปัญหาใหญ่มาก

สำรวจ ๑๐ ส้มภาษณ์ นางณนอม ศรีหมาน

โดย สุทิน สีสุข ชิตารัตน์ ธนาณัท ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

ป้ามาอยู่ที่นี่ได้ ๕๐ ปีแล้ว สมัยก่อนมีบ้านเรือนแค่ ๓ หลัง ได้แก่ บ้านแม่พริ้ง ศรีหมาน นางเยี่ยม เสนา และนางแดง เกลื่อนกานจ์ (ตรวจสอบ) ตระกูลของยายคือสายแม่พริ้ง ชื่อบ้านบางแค่ มีที่มาจากที่บ้านอยู่ไม่ไกลกันนัก (แค่เปลว่าใกล้) ยึกต้านหนึ่งบ่อกว่าที่จริง เรียกบ้านบางแค เพราะมีต้นแคมาก แต่ชื่อบ้านแค่เรียกกันมาเดี๋ยวนี้แต่ไร บางคนก็เรียกว่าบางแคระ สมัยก่อนตันไม้เยอะมาก พับสัดวປາຫຼຸກຫຼຸມຫລາຍຫຼຸນິດ มีทางลงแม่น้ำ สร้างหน้าท่าเพื่อใช้อาบ สมัยก่อนอาบน้ำคลอง ใช้เรือในการข้ามผัง

ตัวอย่างข้อมูลจากเอกสาร

เอกสาร ๑ (เอกสารแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อบต.ทุ่งต่อ)

ตำบลทุ่งต่อ แบ่งออกเป็น ๙ หมู่บ้าน มีอาณาเขตตำบล ดังนี้
ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลเขากอบ อำเภอหัวயยอด
ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลปากคม อำเภอหัวຍยอด
ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลหัวຍยอด อำเภอหัวຍยอด
ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลนาวงศ์ อำเภอหัวຍยอด และแม่น้ำตรัง
ลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่เป็นแบบลูกคิลี่นนนเดียว ๆ จากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตก ซึ่งมีทั้งที่ดอน ที่ราบและที่ราบต่ำ^๑
ประชากรจำนวนทั้งสิ้น ๓,๗๓๔ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตร เช่น การทำสวนยางพารา สวนผลไม้ สวนปาล์ม ทำนาอกจากนี้บางส่วนประกอบอาชีพรับจ้าง
หมู่บ้านที่ติดแม่น้ำตรัง ได้แก่ ท่าประดู่ หมู่ที่ ๑ และบ้านทุ่มผุดสูง ซึ่งอยู่ในหมู่ที่ ๖ นอกกาณี้ยัง มีคลองหัวຍยอด ไหลผ่านหมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๗ และหมู่ที่ ๘
เส้นทางคมนาคม มีทางหลวงแผ่นดินเป็นสายหลัก ถนนอื่น ๆ เช่น ถนนกัลปศาสตร์ ถนนสายทุ่ง หัวນ-สะพานหลุมพอ ถนนสายบ้านลานกระทิง-ท่าประดู่ ถนนสายบ้านหนองไทร ศาสสนสถาน มี วัดทุ่งต่อ และศาลเจ้าหวานโรงพระ อีก ๑ แห่ง

เอกสาร ๒ (วรรณนา นาวิกมูล, ๒๕๔๗ :๕๗-๕๙)

ตำบลทุ่งต่อ ทุ่งนา มีตัวต่อ^๒
หมู่ที่ ๑ บ้านท่าประดู่ มีต้นประดู่ใหญ่อุยริมหน้า (อยู่ใกล้กับท่าประดู่ของเขากอบหรือไม่ เกี่ยวข้องกันหรือไม่)
หมู่ที่ ๒ บ้านนาคมบาง ในนา มีหม้าคมบางขึ้นอยู่มาก (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหนองคล้า)
หมู่ที่ ๓ บ้านหนองไทร มีต้นไทรอุยริมหนองหน้า
หมู่ที่ ๔ บ้านตันขี้ใต้ ในหมู่บ้านมีต้นขี้ใต้ขึ้นอยู่มาก (ศึกษาตันขี้ใต้)
หมู่ที่ ๕ บ้านนาตันมะพร้าว ในทุ่งนา มีต้นมะพร้าวขึ้นอยู่มาก
หมู่ที่ ๖ บ้านลานกระทิง มีกระทิงป่ามาเล่นหน้า
หมู่ที่ ๗ บ้านนาข่า ในทุ่งนา มีต้นข่าขึ้นอยู่มาก (ข้อมูล อบต. ชื่อบ้านหัวยลีก)
หมู่ที่ ๘ บ้านทุ่งหัวນ มีต้นว่านแหงตัววันขึ้นอยู่เต็มทุ่ง (ควรเขียนทุ่งว่าน)